

**UNIVERSITATEA DE STAT
„BOGDAN PETRICEICU HASDEU”
DIN CAHUL**

**CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ
A STUDENȚILOR ȘI MASTERANZILOR
„OPORTUNITĂȚI DE IMPLICARE
A TINERILOR ÎN PROCESUL DE
CERCETARE”**

Ediția a III-a

4 mai 2023

Cahul 2023

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

ISBN 978-9975-88-113-5.
082:378=135.1=111
O-62

**Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu”
din Cahul**

**CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ
A STUDENȚILOR ȘI MASTERANZILOR:
„OPORTUNITĂȚI DE IMPLICARE A TINERILOR
ÎN PROCESUL DE CERCETARE”
Ediția a III-a
4 mai 2023**

**DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN
REPUBLICA MOLDOVA**

"Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare", conferință științifică a studenților și masteranzilor (3 ; 2023 ; Cahul). Conferința științifică a studenților și masteranzilor "Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare", Ediția a 3-a, 4 mai 2023 / comitetul științific: Cornea Sergiu [et al.]. – Cahul : [S. n.], 2023 (Centrografic). – 335 p. : fig. color.

Antetit.: Universitatea de Stat "Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul. – Texte : lb. rom., engl. – Rez. paral.: lb. rom., engl. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 100 ex.

ISBN 978-9975-88-113-5.
082:378=135.1=111
O-62

Materialele incluse în prezenta ediție sunt aprobate spre publicare de Comisia Metodico-Științifică a Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul (proces verbal nr. 8 din 28.08.2023)

© Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

CORNEA Sergiu, dr. hab., conf. univ., rector, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

CHICIUC Liudmila, dr. conf. univ., prorector, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

NECULA Gina Aurora, dr., conf. univ., decan, Facultatea Transfrontalieră, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

TIGANENCO Lily, prorector, Universitatea Umanistă de Stat din Ismail

CECLU Liliana, dr. conf. univ., decan, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

GROSU Liliana, dr. conf. univ., decan, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

COMITETUL ORGANIZATORIC

GHELEȚCHI Ion, dr., lector univ. prorector pe activitatea științifică și extracurriculară

GÎRNEȚ Ilie, asist. univ., responsabil de secțiunea Administrație Publică

CIUDIN Oxana, asist. univ., responsabilă de secțiunea Drept

VICOL Iulia, asist. univ., dr., responsabilă de secțiunea Economie, Inginerie și Științe Aplicate

CROITORU Costin, dr., conf. univ., director, Muzeul Brăilei „Carol I”, responsabil de secțiunea Istorie

VRABIE Silvia, dr., asist. univ. responsabilă de secțiunea Pedagogie și Psihologie

PETCU Valeriana, conf. univ., dr., responsabilă de secțiunea Limba și literatura română

PUȘNEI Irina, conf. univ., dr., responsabilă de secțiunea Limbi moderne

DONEA Maria, specialist în activitate de cercetare și politici editoriale, responsabilă de publicarea materialelor Conferinței

CUPRINS:

SECȚIUNEA I: LIMBI MODERNE

Liliana ȘIȘIANU, INTERNET – ASSISTED LANGUAGE LEARNING CASE STUDY: THE CASE OF SOCIAL NETWORKS AND COMMUNICATION APPS.....	11
Svetlana RUSSU, INTERCULTURAL COMPETENCIES IN EFL TEACHING.....	14
Raisa GAFENCO, DISRUPTIVE BEHAVIOUR IN TEENAGE GROUPS.....	20
Vlada PASCAL, VIDEO GAMES IN THE EFL LEARNING.....	25
Tatiana CURICHERU, THE REPRESENTATION OF RACE AND RACISM IN MOVIES. CASE STUDY: THE HATEFUL EIGHT.....	29
Cristina CÎRJEU, TRANSLATING COMIXES. CASE STUDY: WONDER WOMAN.....	33
Dorin RAȚA, EFL TEACHING STRATEGIES IN TIMES OF CRISIS.....	37
Ecaterina FABIAN, TEACHING READING IN THE XXIst CENTURY.....	41

SECȚIUNEA II: PEDAGOGIE ȘI PSIHLOGIE

Ana OGLINDĂ, STRATEGII PRIVIND MANAGEMENTUL COMUNICĂRII DIDACTICE....	45
Estera BUGA, RELAȚIILE PĂRINȚI – COPII (VÂRSTA ȘCOLARĂ MICĂ) SECOLUL XXI.....	51
Mihaela GHERASIM, INCLUZIUNEA COPIILOR CU TSA ÎN CICLUL PREȘCOLAR.....	59
Evelina VRÎNCEAN, TULBURĂRILE DE PERSONALITATE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ.....	64
Diana ȘTEFAN, VALENȚELE FORMATIVE ALE	

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

ACTIVITĂȚILOR LUDICE ÎN DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII COPILULUI.....	69
Ana OGLINDĂ , EDUCAȚIA PATRIOTICĂ A PREȘCOLARILOR.....	77

SECȚIUNEA III: LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Adrian COVACI , OCTAVIAN GOGA – POET AL GLIEI.....	84
Ana CRINTEA , ION CREANGĂ ȘI FOLCLORUL...	88
Ion GRĂDINARU , METODE DE EFICIENTE DE ÎNVĂȚARE A LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE ÎN ȘCOALĂ.....	92
Laura TONU , EXPRESIVITATEA FAPTELOR DE LIMBĂ LA NIVEL LEXICAL ȘI RESPECTAREA NORMELOR.....	96
Maria DONEA , ORTOGRAFIA LIMBII ROMÂNE DIN PERSPECTIVA DIACRONICĂ.....	100
Tatiana BEJAN , SCRIITORUL NICOLAE DABIJA PRIN PRISMA GENERAȚIILOR DE CITITORI AI SECOLULUI XXI.....	104

SECȚIUNEA IV: ISTORIE

Oxana CIUDIN , EVOLUȚIA PREȚURILOR ÎN JUDEȚUL CAHUL (1918 – 1940).....	115
Ionela ROMAN , SPORTUL DE PERFORMANȚĂ ÎN ROMÂNIA COMUNISTĂ (ANII 1960 – 1980).....	118
Liudmila COEV , PACTUL RIBBENTROP – MOLOTOV. IMPACTUL SĂU ASUPRA SPAȚIULUI ROMÂNESC.....	123
Andrea BUTNARU , ROLUL TOPONIMELOR ÎN CONTEXTUL ISTORIEI LOCALE. STUDIU DE CAZ. COMUNA CIOBALACCIA, RAIONUL CANTEMIR, REPUBLICA MOLDOVA.....	126

Valeria SINIGUR, ROLUL LUI NICOLAE TITULESCU ÎN SOCIETATEA NAȚIUNILOR.....	127
Adriana DELIANĂ, TROIANELE DIN SPAȚIUL ROMÂNESC. ROSTURI ȘI INTERPRETĂRI.....	129

SECȚIUNEA V: ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

Cătălin GHINDARU, ACTIVITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE ÎN VEDEREA GESTIONĂRII DEȘEURILOR.....	138
Marina STANCU, LUCRUL CU REFUGIAȚI DIN UCRAINA: AL CENTRULUI DE PLASAMENT TEMPORAR PENTRU REFUGIAȚI DIN MUNICIPIUL CAHUL.....	144
Oxana ȘEVCENCO, ADMINISTRAREA FINANTELOR PUBLICE – EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE.....	147
Tatiana DRAGAN, CIRCUITUL ACTELOR LOCALE.....	151
Cristina VULPE, PROCESUL DE MODERNIZARE AL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE (CAZUL COMUNA MANTA, RAIONUL CAHUL).....	158
Nicoleta MOGOLI, CONCEPTUL MERITOCRAȚIEI ÎN FUNCȚIA PUBLICĂ.....	164
Ana-Maria DELIAN, TRĂSĂTURI SPECIFICE RAPORTURILOR DINTRE ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ȘI MEDIUL DE AFACERI ÎN REPUBLICA MOLDOVA.....	167
Mariana BÎSTRITȚHI, MĂSURI PENTRU PROMOVAREA ETICII ȘI INTEGRITĂȚII ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ.....	172
Ana-Augustina NISTOR, ANALIZA FACTORILOR DETERMINAȚI AI CULTURII ORGANIZAȚIONALE ÎN SECTORUL PUBLIC.....	178

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Iana PIRNEAC, APARIȚIA ȘI CONSOLIDAREA PLURIPARTIDISMULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA.....	184
Cristina POLIMARU, RELAȚIILE MEDIULUI POLITIC CU ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA.....	191
Dan STANEV, GESTIONAREA RESURSELOR ACVATICE ÎN SECTORUL PUBLIC.....	197

SECȚIUNEA VI: DREPT

Dan ȚEPORDEI, CLASELE DE MOȘTENITORI ÎN REGLEMENTAREA LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA. ASPECTE COMPARATE CU LEGISLAȚIA ROMÂNĂ.....	204
Alina SCHIȚANU, ÎMPREJURĂRI NEGATIVE LA LOCUL FAPTEI: DESCOPERIREA DISIMULĂRII PRIN ÎNSCENARE.....	207
Sabina MIHĂIEȘ, ASPECTE PROCESUALE PENALE ȘI METODE CRIMINALISTICE DE CERCETARE A URMELOR DE SÂNGE LA FAȚA LOCULUI.....	210
Cristian PÎSLARU, PARTICULARITĂȚILE SUBIECTULUI PREVĂZUT LA ART. 264 1 ALIN. 4 „CONDUCEREA MIJLOCULUI DE TRANSPORT ÎN STARE DE EBRIETATE PRODUSĂ DE ALTE SUBSTANȚE” CP RM.....	215
Veronica POZNEACOVA, DREPTUL DE A AVEA ACCES LA UN AVOCAT CA GARANȚIE PROCESUALĂ PRIVIND NEAPLICAREA TORTURII ÎN PERIOADA REȚINERII.....	222
Ana-Maria BĂLȚATU, PROTECȚIA CONSUMATORILOR ÎN REGLEMENTAREA LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA. ASPECTE COMPARATE CU LEGISLAȚIA ROMÂNĂ.....	228

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Radu ȘTEFĂNIȚĂ, REGLEMENTAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR CONDMNAȚILOR ÎN ACTELE JURIDICE NAȚIONALE.....	233
Adriana BOGDAN, MODALITĂȚILE LIBERĂRII DE RĂSPUNDERE PENALĂ ÎN CODUL PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA.....	236
Iacov HAMHADERA, MODALITĂȚILE DE RĂSPUNDERE PENALĂ ÎN CODUL PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA.....	240
Ianic ROMAN, FORMA ȘI MODALITĂȚILE REALIZĂRII DREPTULUI LA APĂRARE, ÎN PROCESUL EXAMINĂRII CAUZEI ÎN INSTANȚA DE JUDECATĂ.....	244
Evelina BÎTCA, TRĂSĂTURILE PARTICIPAȚIEI PENALE.....	248
Ion HÎNCU, TORTURA ȘI DREPTURILE OMULUI ÎN JUSTIȚIA PENALĂ INTERNAȚIONALĂ.....	250
Olivia MOCANU, PROTECȚIA JURIDICĂ A DREPTURILOR OMULUI ÎN MEDIUL ONLINE.....	255

**SECȚIUNEA VII: ECONOMIE, INGINERIE ȘI ȘTIINȚE
APLICATE**

Marinela MORARU, ASPECTE GENERALE ALE EVIDENȚEI CONTABILE PRIVIND ORGANIZAȚIILE NECOMERCIALE.....	259
Mihai CUBREACOV, ANALIZĂ COMPARATIVĂ A IMPACTULUI SOCIO-ECONOMIC AL AUTOMATIZĂRII ÎN PREZENT ȘI TRECUT.....	263
Tatiana ROȘCAN, CELE MAI RECENTE INOVAȚII ÎN DOMENIUL ROBOȚILOR.....	267
Tatiana ROȘCAN, INSTRUMENTE TIC PENTRU IMPLEMENTAREA METODELOR ACTIVE DE	

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

ÎNVĂȚARE LA SPECIALITATEA INFORMATICA.....	270
Anghelina NAIDA, SUȘINEREA ȘI PROMOVAREA ANTREPRENORIATULUI SOCIAL LA NIVEL REGIONAL (ÎN RM).....	275
Iuliana POIANĂ, POSIBILITĂȚI ACTUALE DE FINANȚARE A MIJLOACELOR FIXE LA ÎNȚREPRINDERILE MICULUI BUSINESS.....	280
Valentyna NIDELCU, CLUSTER TRANSFRONTALIER ÎN SISTEMUL DE COOPERARE EURO-REGIONAL AL UCRAINEI....	284
Alexandra MOCĂNAȘ, ETICA ȘI MORALA: CONCEPTE ȘI PARTICULARITĂȚI FUNDAMENTALE.....	289
Daniel LUNGU, COMPETENȚE DEONTOLOGICE ÎN CADRUL CĂREIA SE EXERCITĂ PROFESIA.....	293
Nicoleta MANOLACHI, APLICAȚIE BAZATĂ PE PHP ȘI BAZA DE DATE PENTRU MANAGEMENTUL UNIVERSITAR.....	297
Olivia CARANFIL, DURATA DE VIAȚĂ A POLIIZOPRENULUI.....	301
Larisa PASCAL, PROPRIETĂȚILE CHIMICE ȘI MECANICE ALE POLIMERILOR PE BAZĂ DE AMIDON.....	304
Diana PĂSTRU, STRATEGII DE NEGOCIERE INTERNAȚIONALĂ.....	308
Valeria PEEV, NEGOCIEREA COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ – ELEMENT DEFONITORIU AL PROCESULUI DE TRANZACȚIONARE.....	311
Andrea-Mădălina, BEȘLEAGĂ, GESTIUNEA STOCURILOR ÎN CADRUL ÎNȚREPRINDERILOR.....	315

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Ecaterina CHIRIACOV, EFECTELE INFLAȚIEI ÎN CONDIȚIILE DE CRIZĂ ECONOMICĂ.....	319
Dana EREMIĂ, CARACTERISTICA COMPARATIVĂ A SISTEMULUI DE SALARIZARE DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI STATELE MEMBRE ALE UE.....	322
Alina UNCIUC, ANALIZA COMPARATIVĂ A SISTEMULUI DE SALARIZARE DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI STATELE MEMBRE ALE UE.....	327
Alexandr PALEA, STUDIUL METODEI DE PREPARARE A CHIFLELOR DIN BUCĂȚI DE ALUAT REFRIGERATE.....	330
Iana MOROZOVA, STUDIUL METODEI DE PREPARARE A PÂINII PE BAZĂ DE MAIA.....	332

SECȚIUNEA I: LIMBI MODERNE

INTERNET-ASSISTED LANGUAGE LEARNING CASE STUDY: THE CASE OF SOCIAL NETWORKS AND COMMUNICATION APPS

ÎNVĂȚAREA LIMBILOR STRĂINE ASISTATĂ DE INTERNET STUDIU DE CAZ: CAZUL REȚELELOR DE SOCIALIZARE ȘI AL APLICAȚIILOR DE COMUNICARE

Autor: **Liliana ȘIȘIANU**

Coordonator științific: **Irina PUȘNEI**, dr. conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *Domeniul educației, în special studiul limbii engleze ca limbă străină, a fost puternic influențat de progresele tehnologice. Internetul din secolul XXI le permite studenților să acceseze numeroase programe online pentru învățare sincronă și să interacționeze eficient cu oamenii pe diferite platforme, cum ar fi Skype, Zoom, Google Meet, Telegram, WhatsApp, Padlet, Twitter, Instagram, Facebook și TikTok. Fiecare dintre aceste rețele de socializare are calități distinctive care afectează cât de bine se potrivesc obiectivelor educaționale. Cu ajutorul acestor programe și instrumente, elevii și profesorii au astăzi posibilitatea de a învăța o limbă de oriunde în lume și oricând doresc. Cu toate acestea, internetul, împreună cu toate programele, instrumentele și rețelele sociale de comunicare, oferă multe oportunități și modalități de a învăța și de a preda o limbă. Menirea acestei lucrări este să releve beneficiile și neajunsurile utilizării rețelelor de socializare în predarea limbii engleze ca limbă străină. Mai mult, autoarea își propune să analizeze rolul rețelelor de socializare în formarea competențelor lingvistice, comunicative, culturale etc.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Cuvinte-cheie: *învățarea limbilor străine asistată de internet, site-uri de rețele sociale, aplicații de comunicare, învățare online.*

Abstract: According to Pushpanathan (2012), Internet Assisted Language Learning is a tool for learning and teaching a language using various tools, applications, and games. Internet Assisted Language Learning is considered to be one of the most effective pedagogical tools for language teaching and for improving teaching and learning. IALL offers a lot of online tools available that can help both students and teachers in language learning.

As Internet-Assisted Language Learning is a tool for learning and teaching a language, applications, and games, it offers a lot of online apps available that can help both students and teachers in language learning. This paper aims to investigate the effect of using social networks and communication apps in language learning on students and which are the most used apps by students. Today's social networks are a powerful educational tool that offers plenty of opportunities for teachers and students to learn a language and develop their language skills. According to Ahmadi (2018: 118), Social network sites and teaching methodology must be combined successfully to attract learners' attention toward English language learning. Some of the most popular social networks are Instagram, Facebook, TikTok, Snapchat, Twitter, WhatsApp, and Viber.

This study was conducted in order to analyze which are the most used social networks and communication apps that help students learn and practice English. For this study were chosen 8th and 9th grades from Ion Cojocaru Secondary School, Țiganca village. To answer the questionnaires, these two groups were chosen because students are more familiar with and use social networks and communication applications more often than students in other classes. 14 students from grade 8 and 12 students from grade 9 answered the questionnaire. A total of 26 students

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

voluntarily answered the questionnaire. The following social networks were chosen for this study: TikTok, Instagram, Facebook, Viber, Snapchat, Twitter, and WhatsApp. The following social networks were chosen for this study because they are the most used networks in the 21st century, from children to grandparents. The following communication apps were also chosen: Duolingo, HelloTalk, Word Bit, and Preply, as these apps are some of the most popular and used apps, especially by students. In order to find out which of the above apps and social networks are most commonly used and effective for students, 3 questionnaires were proposed.

The first questionnaire contains questions about which are the most used social networks and how often they are used by students. The second questionnaire contains questions about which are the most used communication apps by pupils, how often they are used and which language skills pupils have been able to develop with them. The third questionnaire contains questions about how effective social networks are, what atmosphere they create for learning English, and what opportunities they offer students. This experiment will last 15 minutes, 5 minutes will be given to each questionnaire. After the questionnaires the answers will be recorded and the percentage of answers will be compared.

Results of the questionnaires: The questionnaires showed that students use social media and communication apps for learning English. So the results show that most of them use Facebook, the percentage is 23.1%. The next most frequently used social network by students is TikTok, with a percentage of 19.3%. The next networks are Instagram and Viber which have the same percentage of 15,4%. The least used are WhatsApp-11.5%, Twitter, and Snapchat which have the same percentage of 7.7%.

Students also use communication apps for learning English. The most popular and used by them is the Duolingo app, which has a percentage of 44.4%. Another app used is HelloTalk, with only 11.1%. The survey also showed that students use other

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

apps the most, to which question most students answered with a percentage of 55.6%.

The third survey found out how effective social media and communication apps are for 8th and 9th graders. 50% of the students agree that these apps and social networks are effective and help them to acquire knowledge in a language, of which 20% disagree, 10% somewhat agree and 20% strongly agree. Nowadays Internet-Assisted Language Learning is an engine that has lots of applications and tools to help learners access them for the purpose of learning and developing language skills. Researchers found that students today use many social networks and even communication apps to help them learn a language outside the classroom.

Keywords: internet-assisted language learning, social networks, communication apps, online learning.

INTERCULTURAL COMPETENCIES IN EFL TEACHING

COMPETENȚE INTERCULTURALE ÎN PREDAREA LIMBII ENGLEZE CA LIMBĂ STRĂINĂ

Autor: **Svetlana RUSSU**

Coordonator științific: **Irina PUȘNEI**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *Valorificarea trecutului cultural al unei națiuni și contextul acestuia este un element indispensabil în predarea și învățarea atât a limbii materne, cât și a unei limbi străine. În acest sens, este indiscutabilă și necesitatea cunoștințelor universale, care le permit elevilor să dezvolte anumite abilități și atitudini. Cadrele didactice la rândul lor trebuie să se plieze pe cerințele educației contemporane care vizează formării competențelor interculturale. Acestea ne oferă avantajul cunoașterii întregii lumi,*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

contactând cu reprezentanții diferitor culturi. Sensibilizarea interculturală ne ajută să înțelegem și să respectăm diferențele existente. Un pas important spre realizarea acestui obiectiv este integrarea dimensiunii interculturale în predarea și învățarea limbii străine, un proces prin care putem înțelege mai bine aspectele unei culturi. Studentul trebuie să-și cunoască bazele culturii proprii și să se identifice ca membru al acestei culturi, înainte de a o învăța pe una străină. Cunoașterea unei limbi străine se află într-o interdependență cu schimbările lumii contemporane. Cu toate acestea, interculturalitatea se bazează pe respect și ne ajută să ne îmbogățim arealul cunoștințelor, fără a ne pierde identitatea. Datorită poziției geopolitice a țării noastre, ne-am dezvoltat competențe multiculturale. Lucrarea de față are drept scop elucidarea importanței formării competenței interculturale în cadrul predării și învățării unei limbi străine. Testarea instrumentelor de evaluare a competenței interculturale și analiza calitativă a rezultatelor constituie baza practică a acestei cercetări.

Cuvinte-cheie: *identitate, competență interculturală, profesori, cultură, limbă.*

Abstract: Learning and teaching intercultural competence (ICC) means providing consistent information about different cultures and their connection to the language. It cannot be done without developing a high level of tolerance, cross-cultural awareness, open-mindedness, and empathy, both in teachers and students. One cannot teach what one does not know, believe, or put into practice. The best way to do it is to get immersed in their students' cultural and linguistic backgrounds. Providing the correct context, the teacher must involve in the learning process not only their students but also their parents (in a smaller measure), in order to prove that one cares and values their students individually.

Developing intercultural awareness goes hand in hand with helping students to keep their own sense of „ethno-cultural pride and identity” and it can only be done through specific strategies

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

and activities like adapting their curriculum to the changing 21st-century world.

Firstly, in the postmodern context, intercultural competence is imposed by necessity and actuality for the citizens of any country, from Europe or from other parts of the world map, since the globalization process is in full expansion. Aware, to a greater or lesser extent, of this phenomenon, our children are to guide them carefully, in order to acquire vast and functional knowledge about the national and universal culture, in the broadest sense of the word. They will try multiple formative learning experiences to acquire skills and, at the same time, be able to form correct attitudes, show openness and willingness to communicate, and civilized interaction with any person on the planet, including the one next to them, to cooperate with him to solve common problems. All the current and future curricular areas of the national curricular track record will focus on intercultural education, with the inherent advantages and problems it imposes. That is why teaching staff at all levels of schooling will need continuous training in the field, awareness, and adequate orientation. Although these desires are not at all new to educational reality, some didactic and cultural approaches that can be extrapolated to new educational contexts will be further discussed.

Secondly, intercultural competence is the ability to communicate effectively and appropriately with representatives of other cultures. In a world that is more mobile than ever, in the context of a Europe that renounces traditional internal borders, intercultural competence becomes, to a great extent, the key competence of this century. Raised and educated in an a priori multi-ethnic state, today's secondary school or high school graduate from the Republic of Moldova has much better chances than his grandparents to possibly come into contact with representatives of foreign cultures from outside the country. Whether he guides a lost tourist on the street or goes to study or work abroad, this graduate of yesterday will need a set of knowledge, skills, and, above all, abilities that will allow him to

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

contact peacefully, efficiently, civilized with representatives of other cultures. People from different cultures usually have many common traits or perspectives. These similarities help build understanding and mutual respect. However, important differences are frequently found, strongly rooted in the way of seeing and seeing each other's world, which influences our attitudes, behaviour, priorities, and daily routine. It is believed that the foreign language course can ensure the first aspect of intercultural competence – knowing other cultures and understanding the behaviour of other people in the light of the cultures they belong to. However, the teaching of a foreign language is intercultural par excellence, since the contact of two cultures is assumed - that of the student and that of the studied language. The situation is complicated for the languages that are spoken, as state languages, in several countries: studying the language will also involve the culture of the respective states, which is quite diverse in some places. This is the case of English (Great Britain, USA, Australia, Canada, etc.), French (France, Belgium, Canada, etc.), German (Germany, Austria, Switzerland, etc.) and others. Obviously, we cannot expect that within the limits of the school course, the cultural peculiarities of all the states speaking the target language will be studied separately. However, it is necessary for the students to be aware of the diversity of the functional areas of the studied language. The traditional approach to teaching foreign languages focuses on linguistic and literary skills; when working with a culture, it is often an approach based on standardised information, a critical moment in modern didactics, because it does not contribute to building a personalised understanding of the target culture, but only promotes and reinforces stereotypes. Those who learn a foreign language need intercultural skills to become tolerant of the cultural differences they are exposed to. Learning a language will cover, among others, such subjects as social justice, human rights, and other concepts from civic education to emphasise universal ethical values.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

As a result, the student will learn more than just vocabulary and grammar. They will also learn about the country (or countries) where the studied language is spoken, their geographic location, their historical and current relationships with neighbouring countries, their cultural and ethical values, literature, cinema, etc. Thus, we highlight once more that the student must have a thorough understanding of his own culture in order to properly identify these characteristics in a foreign culture. More importantly, the student must be able to reread the situation and explain why it occurred in this particular way. The course of a nation's historical and sociocultural development is always unique and personal. The processes that influenced and continue to influence the structure of Moldovan society will not be valid for, perhaps, French or British society.

On the whole, faced with the increasing mobility of our society, language teaching needs to adapt to the needs of the contemporary world. It is generally accepted that the teaching/learning of a modern language is not only aimed at the transmission of knowledge, or even the formation of grammatical skills (with regard to the language studied), learners must be able to use the language in question in given social and cultural situations.

Therefore, education with an intercultural focus presupposes the promotion of better mutual understanding and the acceptance of differences in our multicultural and multilingual societies. Intercultural promotes interaction, enrichment of identity, confrontation, tolerance, integration, discovery, and recognition of the richness residing in this diversity. This intercultural communication is based on respect for others and the equality of all in terms of human rights – which is the foundation of all social interaction. In order to integrate this intercultural dimension into his practice, the teacher must highlight the relationship that exists between the culture of the learner and other cultures, to arouse in him an interest and a curiosity for otherness, and to make him aware of how other peoples or groups of people

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

perceive him – himself and his culture. Because the existence of different cultural systems and the interaction between them enriches learners and contributes to putting stereotypes into perspective and replacing their erroneous representation with others that conform to reality. Learning a foreign language and culture does not mean losing your identity, but enriching yourself with the contributions of this foreign culture and relativizing your own beliefs and values.

Intercultural competence is based on sensitivity and self-confidence, understanding of other behaviours and thought patterns, as well as the ability to convey one’s point of view transparently, to be understood and respected, to show flexibility where possible, and to be clear or clear where necessary. Moreover, the geopolitical position of the Republic of Moldova has influenced the formation and development of a multicultural, complex composition population. Behaviours, beliefs, and culture are general aspects characteristic of every ethnic group. But they cannot persevere in conserving their identity without language and culture. The Moldovan teachers must make a priority of training and developing their intercultural competence. In order to develop learners’ intercultural communicative competence, teachers must focus on helping them to understand the target culture, acquire cross-cultural knowledge, and thus enable them to interact with people from different cultures.

An activity that helps improve the students’ ICC is the identity wheel which helps students compare the understanding they have of their home culture to that of other civilizations. Literature is another tool that can and must be used in teaching and developing students’ ICC especially because it is part of the national curriculum.

Hence, culture is thought to be the fifth language skill. It is, however, difficult to start a discussion about what and how to teach so that students can become global citizens who use English and other languages as their common language, but some of the

tools represented in this thesis may help teachers achieve their goals in teaching interculturality in class.

In conclusion, using tools such as the Identity Wheel, Greeting Rituals, Invented Planet Tool, and Literary Excerpts can be a powerful way to foster intercultural understanding and communication in the classroom. These tools can help students develop empathy and appreciation for diverse cultures, and encourage them to reflect on their own identities and experiences. By incorporating these tools into English language instruction, educators can facilitate a more inclusive and enriching learning experience for students of all backgrounds. Ultimately, promoting interculturality in the classroom can lead to greater understanding and respect for diversity, and contribute to building a more inclusive and peaceful society.

Keywords: identity, intercultural competence, teacher, culture, language.

DISRUPTIVE BEHAVIOUR IN TEENAGE GROUPS

COMPORTAMENTUL PROBLEMATIC ÎN GRUPURILE DE ADOLESCENȚI

Autor: **Raisa GAFENCO**

Coordonator științific: **Irina PUȘNEI**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *Comportamentul neechilibrat în instituțiile de învățământ este o problemă care îi afectează pe mulți adolescenți. Acesta poate fi cauzat de atitudinea greșită sau neprofesionalismul profesorului, de particularitățile de vârstă sau caracter ale elevului, de alți factori precum mediul înconjurător, zgomote puternice și care distrag atenția, performanțe academice scăzute, delincvență sau comportament criminal, depresie sau anxietate. Acesta se poate manifesta diferit: bullying verbal și fizic, încercări de a perturba activitatea la lecții, absențe nemotivate, refuzul de a*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

participa la activitățile din timpul lecției, neîndeplinirea sarcinilor date pentru acasă etc. Problema de cercetare a acestei lucrări constă în necesitatea îmbunătățirii sistemului de prevenire socio-psihologică a comportamentului problematic al adolescenților în mediul școlar și în afara acestuia. Există metode de rezolvare a comportamentului neechilibrat al adolescenților și acestea trebuie ajustate la tipul de comportament problematic și personalitatea elevului. Scopul studiului de față este de a examina și analiza cauzele comportamentului problematic al adolescenților și elaborarea unui plan de remediere al acestuia sau propunerea unor recomandări de prevenire a comportamentului prin colaborarea cu cadrele didactice, părinții și administrația instituției de învățământ.

Cuvinte-cheie: *comportament problematic, adolescent, abatere, societate, educație, disciplină.*

Abstract: Disruptive behaviour is a problem that affects many teenage groups. It can be caused by the teacher's attitude and lack of professionalism, the student's attitude to learning, and other causes (environment), loud and distracting noises, low academic performance, delinquency or criminal behaviour, and becoming depressed or anxious. Disruptive behaviour may range from verbal and physical bullying to attempts of interrupting class activities, and refusal to participate and carry out the assignments. Teachers face difficulties in classroom management when there is no clearly established code of conduct and when adolescence are not used to respecting the rules set by the educational institution they belong to.

Scientists have found that adolescents justify attitudes toward addictions, violence, suicides, and other forms of problematic behaviour. To prevent disruptive behaviour, educational institutions must have deviantological competence, experience in designing preventive programs, and experience implementing preventative measures. Disruptive behaviour may also result in a deviation from social norms and behaviour

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

acceptable in society. It is defined as deviations from the standards in the “negative” and “positive” direction. There is no single definition of problematic behaviour, but it is necessary to distinguish and correlate the concepts of „deviant”, „destructive”, and „aggressive behaviour”. The two main categories of factors of destructive behaviour are environmental and personal. Environmental factors include the impaired functioning of social institutions, individual biological factors include hereditary pathologies, and personal psychological factors include maladaptive personality traits. Heredity may also play a role in destructive behaviour, such as adolescents who consider themselves guilty of the problems of relatives. Teachers play an essential role in managing school discipline, as evidenced by Luisseli’s study.

Teachers who do not actively engage students in the classroom may face disciplinary problems as well. Boring classes that do not match teenagers’ interests and needs may decrease the motivation to learn and therefore create favourable conditions for distraction, off-topic talking, offensive comments etc. Adolescents should be given clear reasons why they need to accomplish a certain task and how they are going to benefit them and match their learning and life needs. They are an opinionated bunch and earning their respect is crucial in maintaining a healthy and working classroom atmosphere. To do so, teachers should treat them with respect as well and never criticize them in public. Being in search of self-identity and strongly dependent on their peers’ opinions, teenagers should be called for private discussions if needed instead of being scolded or mocked in public. This will be more productive and will save the teacher from unnecessary comments that might worsen the situation.

Teenagers’ negative behaviour may also be caused by an improper upbringing in the family. Examples include incomplete families, conflict families, formal families, alcoholic families, and mentally ill families. Teenagers who misbehave often study poorly and do not carry out public assignments, leading to conflicts with

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

the class, teachers, and parents. In such cases, education should become a place for positive communication and monitoring. The headteacher is in charge of communicating with the student's families and further reporting the results to the administration and other bodies which might be involved in finding a solution that would benefit first of all the adolescents in question. After all, following psychological therapy, some clearly set tasks for the family and the adolescents who have problematic behaviour may be helpful in resolving the problem.

Even minor elements of disruptive behaviour should not be left unnoticed. The teacher must signal that s/he noticed it and should try several techniques to restore class discipline. Some of these might be reseating students who are likely to talk off-topic in pairs or small groups, assigning individual tasks to keep students busy, or some tricks to grasp the students' attention such as switching on/off the light, engaging the students in a small competition or physical warm-up, clap the hands and encourage the students to do the same, etc.

Systematic control over the activities of adolescents is necessary to ensure positive experiences. Teenagers who have committed offenses for the first time are divided into three groups: those who have committed crimes due to their general moral deformation, those who have repeatedly committed violations and have a specific punishment, and those who do not want to study or are disinclined to carry out the tasks. This division is necessary for developing a corrective programme that would match the particular group including some ways of punishment that would match the group in question and would be directed towards improving certain aspects of disruptive behaviour. If not, the question of sending them to a particular educational institution should be raised.

Research has shown that students prefer firm teachers who involve them in discipline management and collaborative decision-making. The teachers' attitude also influences school discipline, such as procrastination, carelessness, and indifference to classroom activities. Teenagers' negative behaviour is caused by the improper

upbringing of children and adolescents in the family. The problem of destructive behaviour may be of social origin. Phenomena such as teenage vandalism, aggression, cruelty, cyber-bullying, substance abuse and drug addiction, suicidal behaviour, and teenage extremism can be the result of the social impact which is hardly avoidable.

Another important finding is that the detection of deviations in the teenager's behaviour is very important. Some disorders, which were not given enough attention before may be factors that make teenagers prone to react at various triggers that should not normally cause disruptive actions. Thus, monitoring groups of teenagers with behavioural deviations will reduce the number of unpredictable breakdowns or at least will keep teachers prepared to react in case of necessity.

Disruptive behaviour cannot always be managed by the teaching staff and sometimes interaction with higher authorities is needed. The educational institution should closely interact with the executive authorities, local governments, law enforcement agencies, scientific institutions, institutions of additional education for children, culture, physical culture and sports, health care, and other interested organizations to prevent problem behaviours among teenagers and their regular socialization. They may offer valuable support and counseling to both parties involved in the education process.

Keywords: problematic, disruptive behaviour, adolescent, deviation, society, education, discipline.

VIDEO GAMES IN THE EFL LEARNING

JOCURILE VIDEO ÎN ÎNVĂȚAREA LIMBII ENGLEZE

Autor: **Vlada PASCAL**

Coordonator științific: **Irina PUȘNEL**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *În prezent, adolescenții și copiii găsesc tot mai mult confort în domeniul realității virtuale și în lumea jocurilor video. În ciuda faptului că majoritatea adulților percep jocurile video ca fiind legate de orice poate fi doar nefavorabil, obiectivul acestui articol nu este doar de a sublinia aspectele negative ale acestui hobby, ci și de a descrie și justifica beneficiile acestora, în special în ceea ce privește acumularea de cunoștințe ale limbii engleze. Diferite tipuri de jocuri vor fi discutate în acest articol, împreună cu modurile în care jocul acestor jocuri ar putea avea un efect pozitiv asupra dezvoltării cognitive a tinerilor. Mai mult, vor fi puse în evidență competențele care pot fi formate prin intermediul încadrării unor elemente ale jocurilor video în predarea și învățarea limbii engleze precum și riscurile cărora sunt expuși elevii atunci când sunt captați de mediul virtual și de impactul acestora asupra lor.*

Cuvinte-cheie: *jocuri video, jucători, lume virtuală, predarea și învățarea limbii engleze.*

Abstract: Nowadays, children and adolescents increasingly find comfort in the domain of virtual reality and the world of video games. In spite of the fact that most adults perceive video games to be related to anything that can only be unfavorable, the objective of this article is not only to point out the negative aspects of this hobby but also to describe and justify their benefits, particularly with regard to the accumulation of knowledge of the English language. Different kinds of games will be discussed in this article, along with the ways in which playing these games might have a positive effect on the cognitive development of young individuals. Furthermore, this study will highlight the skills that can be

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

developed through the use of elements of video games in the teaching and learning of English as well as the risks that students are exposed to when they are captured by the virtual environment and its impact on them.

As the popularity of video games continues to rise, starting at the youngest ages and advancing to the older ages, it is not excluded that video games occupy a large part of the daily time of the users, which is a fact that results from certain negative aspects of those that are to follow. The most significant disadvantage is the addiction that playing computer games, particularly online games, can cause. A person who is obsessed with the game plays it nonstop and can only step away from the computer to go to the bathroom or eat periodically. These individuals start having issues with their eating as well as their sleep, and their mental state becomes disrupted. Addiction strikes at an extremely impressionable age in children and teenagers. Since their minds are not yet completely developed, they are readily swayed by games. Children have a slowed-down sense of time, so it may appear to them that just a few minutes have gone by at a time, while in reality a couple of hours have already flown by. This is because children's brains are still developing. It is important to keep in mind the impact that video games might have on adults. At this point in time, addiction to gambling is on par with addiction to narcotics and alcohol. A growing number of young families are disintegrating as a direct result of members' compulsive need to gamble. After all, nobody would like to live in a house with someone who spends all day sitting in front of a screen. Moreover, dependent persons tend to get more hostile and preoccupied as time passes. They are thrown into a state of severe despair as a direct result of the loss of their families and employment. The worst part is that at first, the addiction is nearly unnoticeable; nevertheless, as time goes on, it becomes more obvious. It is extremely challenging to break free of this addiction on one's own, but it is possible to achieve this in more advanced cases with the external support of an experienced professional in the relevant field. If we examine the issue of video

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

games from the perspective of the health of users, in particular those who have a tendency to spend more time at the computer than the acceptable norm, it is reasonable to assume that there may be issues with the posture of users. These problems arise as a result of the hunched position that a person assumes while playing video games because they find themselves in this position to be the most comfortable one. A user who spends approximately four hours per day in front of a computer is also exposed to electromagnetic radiation, which undoubtedly has a negative effect on the quality of vision. This effect is not immediately noticeable in the early days of use, but it develops over time as the players spend more and more time at the computer. In addition, the following is a list of the most often seen adverse consequences of video games: poor sleep hygiene, physical health atrophy, exhaustion, dehydration, the link between obesity and heart disease, aggression, lack of motivation, suicidal thoughts, social anxiety, poor emotional regulation, interpersonal conflict. The more a user plays, the more he neglects other important elements of his life, including his family, his social life, his profession, and his mental and physical health. It is easy for a gamer to neglect his general health if he spends most of his time seated in front of a screen, immersed in the action of the games he is playing. This includes forgetting to eat regular meals, drink water, and exercise. If the player consistently disregards the need to get enough rest, it will ultimately manifest in other facets of his life. It is certain that his performance in other aspects of his life, such as school, work, or even day-to-day living, would suffer as a result of his inability to maintain concentration on these aspects of his life. A decrease in the amount of sleep one gets is a common side effect of playing video games for long periods of time every day, particularly if the user plays later at night or with gaming buddies who live in other time zones. It is simple to play „just one more game”, which often ends in „only one fewer hour of sleep” for the player.

Contrary to the conventional wisdom that video games cause intellectual laziness and excitement and are typically associated

with something negative since the majority of video games are based on action and shooting, it turns out that playing these video games contributes to a wide range of cognitive skills. Students may reach new levels of development if they play on a consistent basis while staying within the parameters set for them. Not only are games played for entertainment or to „waste time”, but they also tend to foster cooperation, promote creativity, increase focus and visual memory, and develop strategy, leadership, and critical thinking skills. There are a lot of games that may help hone thinking skills, as well as reasoning, memory, and attention. Examples of these include logic puzzles and strategy games. Even games designed for players as young as three to five years old have been produced. They will speak about animals and plants, educate the learners about letters and numbers, have a favorable influence on the development of hand motor skills, memory, and a musical ear, and teach the baby about animals and plants. Students who play educational video games designed specifically for them on the internet are more likely to retain the information they are taught in school, be exposed to a wider range of approaches to the solution of a given problem, acquire a deeper understanding of a particular subject area, and acquire a second language.

In the choice and continuous use of games by students, it is also the responsibility of the parents. To properly manage the time and type of games, parents should also interact, for example, exercise control over the type of video games their children play, the content, and what they promote; opt for educational rather than violent games; encourage the use of collaborative video games, when children play together, stimulate social interaction and establish alliances; set time limits and rules, for example, younger students can be allowed to play for a few hours after homework or chores, not before; to follow the recommendations of the video game manufacturer, for example, for the student not to sit too close to the screen, to play in a well-lit room, and not to play with the screen set to maximum brightness, etc. All these points need to be respected, for the reason that the student’s health can depend on all

these aspects, the responsibility of which is completely in the hands of the parents.

Keywords: video games, players, virtual world, teaching and learning English.

THE REPRESENTATION OF RACE AND RACISM IN MOVIES. CASE STUDY: *THE HATEFUL EIGHT*

REPREZENTAREA RASEI ȘI A RASISMULUI ÎN FILME. STUDIU DE CAZ: *CEI OPT ODIOȘI*

Autor: Tatiana CURICHERU

Coordonator științific: **Liliana COLODEEVA**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Nu toți studenții sunt pasionați de istoria scrisă în cărți și documente, însă vizionarea filmelor istorice și a filmelor documentare ar fi o soluție pentru ei. Cu toate acestea, vizionarea unui film de ficțiune poate fi o provocare pentru studenți, deoarece unele filme pot provoca controverse sau confuzii în timpul vizionării lor, cum ar fi în cazul filmului lui Quentin Tarantino: „Cei 8 odioși”. În zilele noastre, învățarea despre discriminarea pe motive de origine rasială sau etnică continuă să rămână o problemă esențială pentru toată lumea, deoarece aceasta continuă să rămână o problemă care afectează viața oamenilor din întreaga lume. Acest articol va încerca să clarifice lucrurile în ceea ce privește reprezentarea rasismului în filmul „Cei 8 odioși” și cât de aproape a fost Quentin Tarantino, creatorul filmului, de realitatea istorică a rasismului în America.*

Cuvinte-cheie: *Quentin Tarantino, „Cei opt odioși”, discriminarea pe motive de origine rasială, rasism, violență.*

Abstract: Not all students are keen on history written in books and documents. However, they need to know the reasons for a specific conflict, movement, or revolution due to specialization

or other purposes. Watching movies and documentaries can be a solution for them, as the films can also provide some historical facts. Even so, watching a fictional movie can be challenging for students to learn about something, especially history. There are films based on historical events that can be considered educational tools. Yet some movies can cause controversy or confusion while watching them, such as *The hateful eight* by Quentin Tarantino. Nowadays, learning about race and racism is essential for everyone, as this continues to remain an issue that affects people's lives in America. This article will focus on the background information on how close was Quentin Tarantino, the creator of the movie to the historical reality of racism in America.

The film is divided into chapters and employs a nonlinear narrative structure, which serves to build suspense and create tension throughout the film. The characters each have their own stories and secrets that are gradually revealed as the plot progresses. Techniques used to develop the storyline include the utilization of flashbacks, narration, tight close-ups, and the incorporation of frequent shifts in tone and genre. The film also features a highly stylized, dialogue-driven script which is typical of Tarantino's work.

The synopsis of Quentin Tarantino's 8th Western movie, *The Hateful Eight*, follows several storylines. The film shows a time frame of only one day during the Reconstruction period in the United States. The story revolves around a group of disparate characters (a black Union major who is forced to stay amongst two former Confederate soldiers, a murderess, a bounty hunter, a cowboy, a hangman, a stagecoach driver, and an innkeeper) who are stranded in a remote Wyoming cabin during a blizzard. A fictional character named Major Marquis Warren, starring Samuel L. Jackson, meets his fellow bounty hunter John Ruth, starred Kurt Russel. Together they are heading with their bounties to the town of Red Rock to collect their bounty money. On their way, they are stopped by a blizzard, as mentioned earlier, and have to stay in a local haberdashery where in a short period, everything goes wrong

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

as a brother of one of the bounties tries to save her life. As the story unfolds, it becomes clear that not everyone in the cabin is whom they appear to be, and tensions rise as suspicions, schemes, and betrayals are exposed. The Hateful Eight ultimately culminates in a series of violent and brutal confrontations in which the true nature of each character is finally revealed. The film ends with the deaths of all the characters.

The most critical sign of racial discrimination appears when Major Marquis Warren is standing in the middle of the road to block any carriage that may come to ask for help with transport. As John Ruth's carriage is approaching O.B. uses the N-word towards Warren. This is a slur word that was then and still is used at present as an insulting and discriminating word for black people.

Later in the movie, Warren is called an „African bounty hunter,” which is again an insulting way to refer to a black person. Another example is Daisy Domergue, who is on her way to the death penalty but still feels that she is above dark-skinned Warren and calls him the „N-word” multiple times throughout the film as well in a derogatory manner.

Daisy Domergue : [to Warren] Howdy nigger!

John „The Hangman”

Ruth: Don't you know the darkies don't like to be called that no more? They find that offensive

Daisy Domergue: I've been called worse.

John 'The Hangman' Ruth: That I can believe!

Upon that, it is significant to emphasize the fact that in this example, John Ruth, whose character is a ruthless white bounty hunter, states that African Americans do not want to be called “nigger” anymore. Coming that from a white person may allude on

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

one hand, to a way of defending Warren from racial discrimination, and on the other hand, it can be interpreted as an insult.

Another example of race and racism in the movie is the scene when it was revealed that the Confederation wanted Warren for a reward of 30 thousand dollars, but the price lowered with time. The reason was that Warren set up a fire in a camp with prisoners (young southern men and Union prisoners of war). This act of violence from a black Union soldier contradicts the values of equality and freedom of the Union.

*Sheriff Chris Mannix:
There was a rookie
regiment there spending the
overnight in the camp! 47
men, burnt to a crisp!
Southern youth, farmer's
sons, cream of the crop...
Major Marquis Warren:
And I say let 'em burn!... I'm
supposed to apologize for
killin' Johnny Reb? You
joined the war to keep
niggers in chains. I joined
the war to kill white
Southern crackers. And that
means killing 'em in any
way I can! Shoot 'em, stab
'em, drown 'em, burn 'em,
throw a big 'ol rock on their
heads! Whatever it took to
keep white Southern
crackers in the ground,
that's what I joined the war
to do and that's what I did!*

In the film, Tarantino continues to explore racial inequality in its allusions to historical Civil War atrocities and their legacy in

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

the scene when Oswald Mobray in an attempt to calm the tension between the pro-Confederates and the pro-Unionists, proposes to divide the room with one side the Northern Side, the other the South, and the dinner table neutral territory. This recreation of the North-South division signals a return to the conflict of the past, as the geography of the room is made an explicitly allegorical site (Lee, 2020:229).

The hateful eight is certainly one of the boldest, distinct movies about American racism. However, The Hateful Eight is a fictional story set in a historical period. While the film presents some accurate aspects of racism that were prevalent at the time, it is essential to note that the characters and events portrayed in the film are fictional and not a representation of actual historical figures or events. Some scenes in the movie depict violent and derogatory language towards people of color, which accurately reflects the racism that was widespread in that period. And it is also crucial to understand that the movie is a work of fiction and should not be viewed as a historically accurate representation of that era.

Keywords: Quentin Tarantino, The Hateful Eight, racism, racial discrimination, violence.

TRANSLATING COMIXES. CASE STUDY:
WONDER WOMAN

TRADUCEREA DE BENZI DESENATE. STUDIU
DE CAZ: FEMEIA MINUNE

Autor: **Cristina CÎRJEU**

Coordonator științific: **Irina PUȘNEI**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *Această lucrare are ca scop descrierea strategiilor utilizate de traducător în tratarea neechivalenței la nivel de cuvinte și expresii și de a descrie în ce situație sunt utilizate acele strategii. Studiul este o analiză calitativă. Datele*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

acestui studiu au fost analizate de folosirea a patru pași: analiza fiecărei propoziții a fiecărei date, gruparea analizei datelor într-un tabel, identificarea modificării stilului textului original în traducerea strategiilor traducătorului și furnizarea de descriere și argumente ale rezultatului analizei datelor. În lucrarea de față, autorul explică ce sunt benzile desenate, concentrându-se pe originea acestora și descrie diferite tipuri de benzi desenate. Apoi se pune în evidență procesul de traducere și publicare a benzilor desenate. Această parte a lucrării explică și are scopul de a demonstra că unele decizii editoriale pot influența traducătorul și calitatea traducerii benzilor desenate. Caracterul aplicativ al acestui studiu se bazează pe benzile desenate Wonder Woman și constituie o analiză comparativă a eșantioanelor, identificarea strategiilor de traducere precum străinizarea sau adaptarea elementelor umoristice și cultural specifice din textul sursă în textul țintă și estimarea păstrării sau irosirii efectului umoristic în traducere.

Cuvinte-cheie: *benzi desenate, neechivalență, efect umoristic, străinizare, adaptare etc.*

Abstract: The paper entitled Translating comixes. Case Study: Wonder Woman is aimed at describing the strategies used by the translator in dealing with non-equivalence at the word and phrase level and estimating in what situation those strategies are used. The study is a qualitative analysis. The data of this study were analysed by using four steps: analyzing every sentence of each instance, grouping the analysed data in a table, identifying the change in the style of the original text, and the translation strategies providing description and arguments of the result of data analysis. In this paper, the concept of comics is defined, focusing on its history and describing different types of comics. Further, the process of translation and the process of publication of comixes is unfolded. This part of the paper, explains and is intended to prove that some editorial and publisher's decisions can influence the translator and his/her translation of comics. The practical side of

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

the research builds around the corpora selected from the comics Wonder Woman. Translation strategies such as foreignization, domestication and localisation in samples of Wonder Woman, giving examples in the comics. Through comparative qualitative the humorous effect in translation is estimated in terms of its being kept or wasted.

There is no consensus among comics scholars as to the definition of comics as some authors maintain, for instance, that comics are characterized first of all by a sequence of panels and their transitions, while others consider even single-panel cartoons as comics. The term comics is sometimes used as a synonym for visual storytelling, thus categorizing as „comics” all forms of graphic narrative, to begin with, ancient cave painting, Egyptian hieroglyphic inscriptions, European medieval tapestries, early Chinese wood prints, Japanese Buddhist scrolls, and so on.

This study discusses the process of comics translation and its specifics, and therefore how it is proceeded by explaining what comics is, where its roots are and what are its unique traits. The definitions of the term „comics”, show the variety of types of comics, and present its short history focused on comics translations. Strategies that are employed in translating the comics Wonder Woman by Grand Morrison were identified and discussed in terms of the translators’ intention matching the author’s.

This paper only focuses on the translation strategies of the first comics volume by Grant Morrison - Terra Unu, and translated into Romanian by Ioana Tudor, published by DC Comics.

To achieve the objectives of this study, the comics translation process and its specifics are discussed; various classifications of comics are examined; comics translation strategies are foregrounded through a comparative analysis of the comics Wonder Woman by Grand Morrison; the translator’s failure to achieve equivalence at the word level, phrase level, and linguistic variations (dialect) is given explanation through inductive reasoning and comparative exploration, describing the situations when those strategies are used.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

The paper is structured by giving a theoretical background, where several definitions of comics are discussed and a brief historical overview of comics translations is presented. Then in the following section, the research methodology of the comics Wonder Woman, and finally the findings are highlighted.

Specifics of comics translation such as foreignizing, domestication and localisation, translation constrained by pictures, translation constrained by balloons and caption boxes, proper names, nicknames, and neologisms contribute to the humorous effect conveyance or on the other hand to its loss in translation.

Throughout this research, it becomes obvious that comics enjoy a prominent space in the translation world. In Romania, as well as in other countries, the majority of comics titles are translations. However, research on comics translation is not as well represented. As a result of quite an extensive bibliographic research, only a few passing mentions of comics in general books on translation were noted, a handful of monographic publications, and about 30 articles, mostly published in the last few years.

Many different words are sometimes used to refer to comics in the same as well as in different languages. For instance, the English words “comic strips”, “cartoons”, “vignettes”, “graphic novels” or “the funnies”, may refer to the format and to the medium of transmission. Two core characteristics are that comics are (usually) printed paper objects and that “it takes at least two” panels for them to be comics.

Comics are not a medium in the same sense as print, films, TV, radio, etc. are media. Rather, they use print as a medium, and could better be defined as a type of media discourse, which however cuts across the borders of media types. However, Comics could be viewed as a semiotic system. Various definitions and conceptual representations of translation from the point of view of semiotics have been proposed, starting with Jakobson’s (1971) tripartite distinction between interlinguistic, endo-linguistic, and intersemiotic translation. Therefore, comics translation is a process that bears distinctive analogies with that of software localization.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

For once, comics are often collective enterprises, and translated comics even more so.

In conclusion, comics are extremely culturally mobile: since their rise to popularity in the early twentieth century. Comics have traveled extensively and with increasing ease across linguistic and cultural borders. This themed issue of *New Readings* examines the translation practices that have facilitated this cultural mobility. Some comic characters are part of a cultural heritage that has never been confined to a specific language. Some comics have found their primary audience in a country or language that is not their makers' own. Therefore, the process of defining comics, tracing their historical roots, and identifying their distinctive characteristics, allows us to examine comics translation in detail. Such knowledge aids in the better comprehension and translation of comics. The subsequent chapters go over several definitions of the term illustrate the wide range of comic book genres, and provide a brief history of comic book translations and how it has evolved over time.

Keywords: comics, Wonder Woman, translating comics, data anlysis, foregnizing, domestication, balloons.

EFL TEACHING STRATEGIES IN TIMES OF CRISIS

STRATEGII DE PREDARE A LIMBII ENGLEZE PE TIMP DE CRIZĂ

Autor: **Dorin RAȚA**

Coordonator științific: **Alina PINTILII**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *Această lucrare explorează diversele strategii de predare a limbii engleze utilizate în timpul crizelor, în special în timpul pandemiei COVID-19 și eficacitatea acestor strategii în asigurarea unei predări și învățări eficiente. Studiul include o*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

cercetare efectuată pe un eșantion de 70 de profesori de limbă engleză care au experiență în predare pe timp de criză. Rezultatele arată că profesorii de limbă engleză au adoptat diverse strategii de predare pentru a asigura o predare și învățare eficientă în timpul crizelor, precum utilizarea tehnologiei, predare asincronă și sincronă, învățarea bazată pe sarcini și abordări centrate pe elevi. Studiul identifică, de asemenea, provocările cu care se confruntă profesorii de limbă engleză în timpul crizelor, inclusiv accesul limitat la tehnologie, menținerea implicării elevilor, abordarea problemelor emoționale și mentale ale elevilor și adaptarea la stilurile de învățare diferite.

Cuvinte-cheie: *predare, strategie, limba engleză, criză, tehnologie.*

Abstract: The COVID-19 pandemic has had a significant impact on education worldwide, including the field of English as a Foreign Language (EFL) teaching. The pandemic has forced schools to close, leading to the adoption of various teaching strategies to ensure continued learning. The purpose of the present research paper is to explore these strategies in order to determine how effective they are in the teaching-learning process. The first chapter focuses on the challenges faced by EFL teachers and learners during times of crisis, such as natural disasters, wars, or pandemics. It highlights the importance of online learning as an effective solution for continuing the educational process during such crises. The chapter discusses synchronous and asynchronous e-learning and explores the advantages and disadvantages of each approach. It also introduces the SWOC analysis of online learning in times of crisis, which involves evaluating the strengths, weaknesses, opportunities, and challenges of online learning in critical situations.

The second chapter focuses on the virtualization of the English class. It begins with Interactive Video Conferencing (IVC) – a useful tool for online teaching and learning, particularly for promoting interaction and collaboration among learners. Then,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

various teaching strategies for oral comprehension (listening), oral production (speaking), written comprehension (reading), and written production (writing) in the online learning environment are described. In addition, the chapter introduces several digital tools that can be used for formative and summative assessment of students in online learning environments.

The applied part of the research is based on a survey of 70 EFL teachers who have experienced teaching during crises. The survey is designed to gather information on the teaching strategies used during times of crisis and their effectiveness. The findings suggest that EFL teachers have adopted a range of teaching strategies to ensure quality teaching and learning during times of crisis. The most common strategies used include the use of technology, asynchronous and synchronous teaching, task-based learning, and student-centered approaches. The results of the survey revealed that 44.6% of the teachers primarily used fully remote/online teaching, 50.8% used a hybrid mode of teaching (a combination of remote and in-person), and only 4.6% of the teachers used in-person teaching with modifications such as masks and social distancing. These results indicate that EFL teachers had to adapt to new modes of teaching in order not to disrupt their students' learning during the pandemic. Regarding the use of new technologies before the pandemic, 32.3% of the teachers reported using new technologies on a daily basis, 36.9% used them a few times a week, and only 6.2% rarely or never used new technologies. This suggests that a significant proportion of teachers had already incorporated technology into their teaching before the pandemic. This may have made the transition to online learning during the pandemic somewhat easier for these teachers and their students than for the ones who were not in the habit of employing technology during their classes. Furthermore, 24.6% of the teachers reported participating in many courses/seminars on new technologies, while 43.1% had participated in some courses/seminars, and 32.3% had not participated in any courses/seminars. It may be important for educational institutions

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

to provide more opportunities for professional development related to technology integration, particularly for teachers who have not participated in any courses/seminars on new technologies. Regarding the programs used during ERT (Emergency Remote Teaching), Google Meet was the most frequently used program, with 64.6% of participants reporting its use. Zoom was used by 21.5% of participants, while Microsoft Teams was used by 7.7%. Other programs, including Google Forms and Google Classroom, were used by 1.5% of participants. Google Meet appears to be the most popular program, as reported by almost two-thirds of the participants. The widespread use of Google Meet might be due to its accessibility, user-friendliness, and the fact that it is available for free. The use of Zoom by one-fifth of the participants may be attributed to its widespread employment in other contexts, such as business meetings and webinars.

The study has shown that EFL teachers face several challenges during crises that can impact the learning outcomes of their students. Writing was the most challenging skill to teach during ERT, with 63.1% of participants identifying it as a challenge. Speaking was also a challenge, with 16.9% of participants identifying it as such. Listening was identified as a challenge by 15.4% of participants, while only 4.6% of participants identified reading as a challenge. Other challenges are:

- limited access to technology: EFL teachers may face difficulties in adapting to remote teaching due to limited access to technology and a lack of technical knowledge;
- maintaining learner engagement: remote teaching can make it burdensome for EFL teachers to engage students and ensure their active participation in the learning process;
- addressing learners' emotional and mental health: crises can impact learners' emotional and mental health, making it essential for EFL teachers to provide support and create a safe learning environment;
- adapting to different learning styles: EFL teachers may need to adapt their teaching strategies and techniques to different learning

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

styles and provide individualized support to learners who face unique challenges during crises.

In conclusion, the COVID-19 pandemic has presented significant challenges for EFL teachers. However, with the adoption of innovative teaching strategies and the use of technology, they have been able to ensure continuous learning for their students. Nonetheless, there is a need for EFL teachers to be trained on the diversification of teaching strategies and productive use of technology to be better prepared to successfully teach in various contexts. The diversification of teaching strategies and effective use of technology will enable EFL teachers to provide individualized support to their students and ensure that all students have an equal opportunity to succeed.

Keywords: teaching, strategy, the English Language, crisis, technology.

TEACHING READING IN THE XXIST CENTURY

PREDAREA CITITULUI ÎN SECOLUL AL XXI-LEA

Autor: **Ecaterina FABIAN**

Coordonator științific: **Alina PINTILII**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *Această lucrare de cercetare se ocupă de studierea cititului – una dintre cele patru competențe lingvistice esențiale și are ca scop principal îmbunătățirea predării cititului în școlile din Republica Moldova prin propunerea diferitor planuri de lecție bazată pe lectură. În vederea atingerii scopului respectiv, o serie de manuale școlare de limbă engleză au fost analizate în ceea ce privește însărcinările orientate spre dezvoltarea competenței date. Studiul demonstrează că o lecție productivă și interactivă se poate face prin combinarea metodelor tradiționale cu cele inovative și că profesorii nu ar trebui să utilizeze doar*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

activitățile oferite de manualele școlare, ci și resursele online, pentru a menține elevii motivați și a obține ulterior rezultatul dorit.

Cuvinte-cheie: *predare, tehnică de citire, plan de lecție, manual de limba engleză.*

Abstract: Everyone learns to read at a young age but most people do not increase their reading time or expand their library just because they find reading boring. Along with the development of information technologies and the opportunities they provide, reading has become less popular, especially among children and youth. However, reading is still important. It is one of the basic skills students have to develop to succeed in life. To encourage students to enhance their reading is a challenging but rewarding experience that most teachers face.

In order to give a helping hand to English teachers, who may struggle to find effective ways of engaging students in reading, the present research paper aims at suggesting interactive reading activities that will improve English textbooks used in Moldovan schools. Accordingly, the research objectives are: to understand reading as a learning skill; to describe various reading platforms; to study English schoolbooks and to find the best activities for middle- and high-school classes.

The main goal and the objectives are attained through the use of the following methods of scientific research: data and instances collection, argumentation, classification, exemplification, synthesis, observation, and generalisation.

The research paper is structured into three chapters. The first chapter deals with reading as a receptive skill, which helps students to improve their vocabulary, grammar and acquire new knowledge from what they read. Different reading techniques like speed reading, skimming and scanning are presented. It shows that there are multiple stages of reading process in a child's life, starting from the age of six months when s/he gets acquainted with the content of a book: pictures, simple words, the smell of book pages until s/he is able to share ideas about the book, talk about its plot

and create a different ending. Additionally, the present chapter discussed the factors affecting EFL students' reading proficiency. Different dysfunctions like ADHD, autism, down syndrome and various external factors, like the lack of attention directed to children's reading habits from their parents and the teachers' inability to choose appropriate texts for their students' level can be mentioned among them.

The second chapter describes traditional and innovative ways of teaching reading. Traditional methods help students develop one or two skills at the same time, while on other aspects they might be inefficient. Although innovative methods are more effective in the twenty-first century, it should be taken into consideration that they were developed from the traditional ones. Moreover, it cannot be said that innovative methods will help students perfectly because students are different from many points of view. Consequently, the conclusion drawn is that the two types of methods should be combined for better results. As for online platforms that can be suggested are: Free Kids Books, Unite for Literacy, Book Units Teacher, Planet Ebook, Storyline Online or British Council for kids and many others that can help teachers, providing them with teaching materials like audio, texts and various activities.

The third chapter of the research analyses English schoolbooks to see how various are the tasks related to the reading section. It has shown that there are different activities that teachers can use to their advantage. However, there are insufficient activities and ideas for the pre-reading stage and while-reading stage. To remedy this shortcoming, the teacher can improvise something or use online tools. A valuable suggestion for teachers would be to never use only the schoolbooks while teaching. Instead, they should have additional interactive activities for their students, to maintain their interest and avoid boredom. The second part of the chapter contains a number of reading lesson plans, which illustrate how to teach reading in an interactive way. The lesson plans were created taking into account the fact that the

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

activities should be not only useful for teachers, but also interesting and engaging for students and with the potential to improve their reading skills.

To conclude, this research will hopefully help EFL teachers from Moldova to teach reading in a more effective and interactive way for the purpose of developing their students' reading skills and making them love reading.

Keywords: teaching, reading technique, lesson plan, English schoolbook.

SECȚIUNEA II: PEDAGOGIE ȘI PSIHOLOGIE

STRATEGII PRIVIND MANAGEMENTUL COMUNICĂRII DIDACTICE

STRATEGIES REGARDING THE MANAGEMENT OF DIDACTIC COMMUNICATION

Autor: **Ana OGLINDĂ**

Coordonator științific: **Natalia MIHĂILESCU**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *În cadrul oricărei organizații, comunicarea reprezintă un proces esențial prin care are loc schimbul de mesaje și informații în vederea realizării scopului și obiectivelor planificate. De asemenea, comunicarea este elementul fundamental care stă la baza funcției de coordonare, facilitând intervenția managerilor în vederea sincronizării și armonizării acțiunilor membrilor organizației. Mesajele și informațiile comunicate sunt supuse unui proces de interpretare și prelucrare din partea fiecărui membru al organizației, care urmărește evaluarea și selectarea datelor relevante, pentru a se obține o reducere a incertitudinii în ceea ce privește înțelegerea și cunoașterea misiunii și obiectivelor promovate de organizație. Sursa majorității problemelor de comunicare o constituie diferența dintre conținutul mesajului sau impactul pe care managerul intenționează să-l transmită și modul în care ceilalți membri ai organizației recepționează mesajul.*

Cuvinte-cheie: *comunicare managerială, strategii, mesaj, calitate etc.*

Abstract: *Within any organization, communication is an essential process through which the exchange of messages and information takes place in order to achieve the intended purpose*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

and objectives. Also, communication is the fundamental element underlying the coordination function, facilitating the intervention of managers in order to synchronize and harmonize the actions of the members of the organization. The communicated messages and information are subject to a process of interpretation and processing by each member of the organization, which aims to evaluate and select the relevant data, in order to obtain a reduction of uncertainty regarding the understanding and knowledge of the mission and objectives promoted by the organization. The source of most communication problems is the difference between the content of the message or the impact that the manager intends to convey and the way in which the other members of the organization receive the message.

Keywords: *managerial communication, strategies, message, quality, etc.*

Dezvoltarea societății care mereu se află în schimbare depinde de evoluția învățământului, care este unul dintre instrumentele principale cu care societatea stimulează, dirijează și controlează procesele dezvoltării. Opțiunea pentru o societate democratică și deschisă, reclamă focalizarea eforturilor asupra dimensiunii educative a dezvoltării sociale, care, în concordanță cu dimensiunea economică, politică și culturală, trebuie să constituie o societate sănătoasă, îmbunătățind calitatea vieții printr-o educație superioară de calitate. În acest context, nevoia instituirii unui sistem național (de management) al calității este deosebit de actuală și importantă în perspectiva edificării unei societăți democratice, bazată pe cunoaștere și informatizare. Or, pentru ca un stat să fie competitiv în condițiile provocării lumii contemporane – ceea ce reprezintă un obiectiv de interes național pentru Republica Moldova – este necesar și suficient ca serviciile educaționale oferite de instituțiile de învățământ să fie de calitate, competitive, să garanteze formarea /

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

dezvoltarea generației tinere în spiritul libertății, creativității, independenței, deschiderii către schimbare, inovare.¹

Conceptul de calitate, stipulat în actele oficiale ale Republicii Moldova, reprezintă partea componentă a unei reflecții mai ample, privind necesitatea de reformă a sistemului de învățământ. În acest context, menționăm Concepția Dezvoltării Învățământului în Republica Moldova (1994), Legea Învățământului (1995), Programul Național de Dezvoltare a Învățământului (1995), Planul Național „Educație pentru toți” (2004), Programul de modernizare a sistemului educațional în Republica Moldova (2005), Programul de activitate a Guvernului Republicii Moldova „Modernizarea țării – bunăstarea poporului” (2005), Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, 2009-2013.

Importanța domeniului dat constă în asumarea responsabilității de către instituțiile de învățământ pentru calitatea propriei prestații. Astfel, sarcina învățământului este, în primul rând, de a răspunde nevoilor specifice de educație și de formare profesională ale individului, precum și nevoilor dezvoltării sociale și economice ale comunității. Instituția de învățământ își îndeplinește acest deziderat doar în măsura în care satisface aceste necesități la un standard de calitate ce permite atât individului, cât și societății să devină competitive într-un mediu globalizat și dinamic.

Cu toți știm că comunicarea reprezintă o trăsătură definitorie a ființei umane și un element esențial al existenței noastre, totodată, este și un proces evolutiv paralel cu dezvoltarea speciei umane. Oricine odată și odată a simțit nevoia de a stabili relații cu altcineva, de a se face înțeles și de a-i înțelege pe ceilalți, în virtutea faptului că omul este o ființă socială. Societatea de azi, cu realizările ei, nu ar apărea, nu s-ar fi dezvoltat și nu ar exista, dacă nu ar fi comunicarea. Datorită acesteia, nimeni nu se îndoiește

¹DUMITRU Ch. Comunicare și învățare. București. EDP, 1998

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

în zilele noastre de rolul vital al comunicării într-o instituție. Comunicarea este funcția cheie pentru managementul modern și noi considerăm că cercetarea managementului comunicării didactice este foarte actual și important în zilele de azi. În ultimii ani, comunicarea a fost abordată atât în cercetarea psihopedagogică, cât și în alte domenii: lingvistică, psihologie, retorică, sociologie, mass-media, tinzându-se către continuarea unei pedagogii a comunicării, mai ales în plan didactic.¹

Mulți dintre pedagogii și psihologii cu renume: A. Kan-Kalic, L. Șoitu, A. A. Leontiev etc., consideră că comunicarea este acceptată ca sistem multifuncțional și ca izvor de informație, de cunoaștere a altui om, ca factor de organizare a muncii, a activității și interacțiunii umane.

Tratarea comunicării în psihopedagogie constituie o soluție pentru a avea un management de succes, căci fără o comunicare eficientă, însăși esența conducerii este afectată, iar profesorul manager trebuie format, perfecționat în acest sens. Comunicarea constituie liantul interacțiunilor sociale și totodată, un instrument cheie al activității manageriale desfășurată atât la nivelul organizației școlare, cât și la nivelul clasei / grupului. Astfel, competența de comunicare a membrilor organizației școlare reprezintă o premisă a implicării cu succes în procesele educaționale și manageriale.

Comunicarea, atât cea didactică, cât și cea de la nivelul societății, rămâne o problemă deschisă pentru cercetare în privința posibilităților de realizare a unei comunicări integrale, o comunicare în care pierderea de informații să fie minimă, obținându-se o satisfacție pentru ambii interlocutori și în care ceea ce se receptează, să coincidă într-o măsură semnificativă cu inputul de la capătul emiterii.²

¹ GRAUR E. Tehnici de comunicare. Mediamira. Cluj Napoca, 2001

² ROȘCA L. Tehnici de comunicare profesională. Note de curs, Ed.ULB, Sibiu, 2000

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Comunicarea managerială este disciplina care urmărește înzestrarea managerului cu acele deprinderi de comunicare, tehnici și strategii eficace și eficiente care să-i permită îndeplinirea cu succes a rolurilor sale de administrator al resurselor umane, de lider și conducător. Managerul competent nu comunică la întâmplare și după bunul plac, ci conform unei strategii în ceea ce privește actul de comunicare în sine și la nivel de unitate, el adoptă anumite strategii de comunicare. Din acest punct de vedere, comunicarea managerială a apărut din necesitatea de a pune la dispoziția managerului mijloace optime de interacțiune în vederea îndeplinirii rolurilor sale. Ea constituie un factor de competitivitate, un avans strategic al organizației.

Comunicarea managerială nu poate fi privită în afara managementului. Ea reprezintă o componentă majoră, fundamentală a acestuia. Evoluția managementului a determinat apariția unor forme specifice de comunicare managerială pentru fiecare etapă din dezvoltarea sa. Datorită diferențierii atribuțiilor sale și a complexității acestora (ca administrator, organizează procesele existente la nivel organizatoric, ca lider decide, ia decizii, conduce eficient; ca întreprinzător acționează în momentul potrivit pentru buna funcționare a organizației), comunicarea managerială devine o adevărată forță, ocupând un loc central în activitatea oricărui manager. Fiecare manager trebuie să dezvolte și să promoveze o politică bazată pe un sistem de comunicare care să-i permită ajustarea permanentă a structurii și a procesului organizațional la condițiile în continuă schimbare.

De asemenea, prin rolul său de negociator, de promotor al politicii organizaționale și transmițător al acestei politici, managerul trebuie să-și formeze și să întrețină o rețea de contacte cu partenerii organizației, în realizarea politicii externe și, în același timp, o rețea de informații deosebit de utilă în realizarea politicii interne a instituției. Comunicarea managerială reprezintă un auxiliar al conducerii, ce pune în circulație informații despre rezultatul deciziilor, care se reîntorc la centrul de decizie, făcând astfel posibilă punerea de acord a execuției cu obiectivele și a

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

rezultatelor cu planificarea cu ajutorul metodelor și strategiilor sale.¹

Se practică frecvent următoarele strategii de comunicare:²

– *strategia de control* (de autoritate) – utilizată mai ales în situații de urgență, când managerul își manifestă autoritatea deplină, impunând restricții severe. Managerul dirijează toate acțiunile, sensul comunicării este unilateral, iar feedback-ul apare numai pentru clarificări.

– *strategia de structurare* – folosită în procesul de restructurare, de organizare complexă și de modernizare, de planificare pentru asigurarea ordinii și a disciplinei prin informare, dirijare și convingere;

– *strategia dinamică* – practică cu succes în medii aflate în schimbare rapidă, este orientată spre activități imediate. Impune comunicare directă și la obiect, printr-un mesaj pragmatic, bazându-se pe încredere și înțelegere, pe motivare și stimulare;

– *strategia participativă* (egalitară) – caracterizată prin transfer bilateral de informații cu influențare reciprocă, ce asigură luarea deciziilor prin consens. Este eficientă în comunicarea într-un grup restrâns, când se dispune de timpul necesar convingerii pentru acceptarea unor soluții. Nu se recomandă a fi utilizată în comunicarea cu interlocutori incompetenți, fără inițiativă și experiență sau în cazuri de urgență;

– *strategia de acceptare* – vizează acceptarea opiniei partenerului (poate fi o echipă de consultanță, o comisie de audit etc.), ce a fost solicitat să consilieze managerul;

– *strategia de evitare* – acceptată doar în situații speciale ce impun restricții în furnizarea informațiilor. Alegerea strategiei de comunicare în fiecare moment al evoluției organizației și aplicarea ei în funcție de condițiile concrete revine managerului,

¹ DINU M. Comunicarea: repere fundamentale. Ed. Științifică, București, 1997

² EZECHIL L. Comunicarea educației în contextul școlar. Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2002

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

care trebuie să o utilizeze cu maximă eficiență în atingerea scopurilor propuse. „Multe din neajunsurile manifestate în cercetările și practicile comunicării se datorează neresușitei în stabilirea diferențelor conceptuale între informație și comunicare”.

Pentru a înțelege comunicarea organizațională trebuie să pornim de la ideea că structura organizației se suprapune comunicării interpersonale. Suprapunerea structurii are consecințe asupra direcției și a conținutului comunicării, a creării rețelelor de comunicare și a emergenței rolurilor de comunicare specifice.

În concluzie, managementul modern acordă un rol deosebit de important comunicării, pe care o consideră o componentă vitală a sistemului managerial al oricărei organizații. În comunicarea didactică trebuie să fim concisi, preciși și expresivi, în același timp pentru a facilita transferul, dar și înțelegerea mesajului transmis. Toate informațiile pe care le transmitem trebuie adaptate scopului și obiectivelor didactice, precum și nivelului intelectual al elevilor.

RELAȚIILE PĂRINȚI – COPII (VÂRSTA ȘCOLARĂ MICĂ) SECOLUL XXI

PARENT-CHILD RELATIONS (EARLY SCHOOL AGE) XXI CENTURY

Autor: **Estera BUGA**

Coordonator științific: **Silvia VRABIE**, dr., lect. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *În articolul „Relațiile părinți - copii la vârsta școlară mică în secolul XXI”, se abordează modul în care relațiile dintre părinți și copii în această perioadă a vieții pot influența dezvoltarea emoțională și socială a copilului. Articolul subliniază importanța creării unui mediu sigur și afectuos pentru copii, oferindu-le acestora o bază solidă pentru dezvoltarea personalității lor. De asemenea, se vorbește despre importanța*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

unui comportament pozitiv și respectuos din partea părinților, precum și despre încurajarea curiozității și explorării din partea copiilor, pentru a-i ajuta să-și dezvolte interesele și pasiunile. Articolul concluzionează că relațiile părinți - copii la vârsta școlară mică din secolul XXI sunt cruciale pentru dezvoltarea copiilor și că părinții ar trebui să acorde o atenție deosebită nevoilor emoționale și sociale ale copiilor lor în această perioadă critică.

Cuvinte-cheie: *relații părinți-copii, dezvoltare emoțională, dezvoltare socială, copilărie timpurie, comportament pozitiv, mediu sigur, explorare.*

Abstract: *In the article „Parent-child relations at early school age in the 21st century”, the way in which the relations between parents and children in this period of life can influence the emotional and social development of the child is addressed. The article emphasizes the importance of creating a safe and loving environment for children, giving them a solid foundation for their personality development. It also talks about the importance of positive and respectful behavior from parents, as well as encouraging curiosity and exploration from children to help them develop their interests and passions. The article concludes that parent-child relationships in early 21st century school age are crucial to children's development and that parents should pay special attention to their children's emotional and social needs during this critical period.*

Keywords: *parent-child relationships, emotional development, social development, early childhood, positive behavior, safe environment, exploration.*

În secolul XXI, relațiile părinți - copii la vârsta școlară mică rămân la fel de importante ca întotdeauna. Dezvoltarea emoțională și socială a copilului în această perioadă critică poate avea un impact semnificativ asupra vieții sale ulterioare. În societatea modernă, copiii sunt expuși la o varietate de factori de stres,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

inclusiv tehnologia, mai sunt influențate de numeroși factori sociali, economici și culturali, ceea ce face ca relația cu părinții să fie mai importantă ca oricând. În plus, în timp ce educația și învățarea sunt esențiale, dezvoltarea emoțională și socială trebuie, de asemenea, să fie o prioritate în perioada copilăriei timpurii.

Dezvoltarea emoțională și socială a copiilor de vârstă școlară mică este un proces complex și important, care are un impact semnificativ asupra vieții lor ulterioare. Iată câteva aspecte esențiale ale dezvoltării emoționale și sociale a copilului de vârstă școlară mică:

1. *Autoreglarea emoțională:* Copiii de vârstă școlară mică încep să învețe cum să își controleze și să își regleze emoțiile, precum: furia, frica sau tristețea. Această abilitate îi va ajuta să facă față stresului și să gestioneze relațiile cu ceilalți.
2. *Dezvoltarea empatiei:* Copiii încep să dezvolte abilitatea de a înțelege și de a empatiza cu emoțiile altor oameni. Ei își dezvoltă astfel abilitatea de a comunica și de a înțelege sentimentele și nevoile celorlalți.
3. *Dezvoltarea abilităților sociale:* Copiii încep să învețe cum să se comporte într-un mod social acceptabil, cum să interacționeze cu alți copii și cu adulții, cum să își exprime ideile și sentimentele, cum să lucreze în echipă.
4. *Construirea relațiilor:* Copiii încep să învețe cum să stabilească și să mențină relații cu alte persoane. Ei își dezvoltă astfel abilitatea de a face prieteni și de a se adapta la situații noi.
5. *Învățarea valorilor morale și sociale:* Copiii încep să învețe valorile morale și sociale, precum respectul, toleranța, generozitatea și compasiunea. Aceste valori îi vor ajuta să înțeleagă cum să se comporte în mod acceptabil și să se integreze frumos în societate.
6. *Dezvoltarea abilităților de comunicare:* Copiii încep să învețe cum să comunice eficient, folosind limbajul verbal și nonverbal. Această abilitate îi va ajuta să se facă înțeleși

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

și să își exprime gândurile și sentimentele într-un mod adecvat.

În acest context, este important ca părinții să acorde o atenție deosebită relației lor cu copiii lor, oferindu-le un mediu sigur și afectuos pentru dezvoltarea lor emoțională și socială.

Pe lângă faptul ca părinții ar trebui să încurajeze curiozitatea și explorarea, să ofere sprijin emoțional și să promoveze comportamentul pozitiv și respectul reciproc. În acest fel, se poate asigura dezvoltarea sănătoasă a copiilor în această perioadă critică, pregătindu-i pentru viața ulterioară.

Un comportament respectuos și pozitiv din partea părinților este esențial în dezvoltarea emoțională și socială a copiilor de vârsta școlară mică. Câteva motive pentru care este important ca părinții să adopte un comportament respectuos și pozitiv în relația cu copiii lor:

- Copiii învață prin modelare: Copiii de vârsta școlară mică învață multe comportamente și atitudini prin observarea și imitarea comportamentului părinților. Dacă părinții manifestă un comportament respectuos și pozitiv față de ceilalți, copiii vor învăța să facă același lucru, indiferent de situație.
- Construirea unei relații sănătoase cu copiii: Un comportament respectuos și pozitiv din partea părinților ajută la construirea unei relații sănătoase cu copiii de vârsta școlară mică. Atunci când părinții se comportă cu respect față de copiii lor și îi tratează cu înțelegere și iubire, copiii învață să își dezvolte încrederea și respectul față de părinții lor, astfel la orice întâmplare săvârșită de copil, ei vor avea încredere în părinți și se vor putea destăinui, cu cele întâmplate lor.
- Îmbunătățirea stimei de sine a copiilor: Un comportament respectuos și pozitiv din partea părinților ajută la îmbunătățirea stimei de sine a copiilor. Copiii care sunt tratați cu respect și iubire se simt deosebiti, înțeleși și au mai multă încredere în ei înșiși, în ceea ce privește viitorul

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

lor, ei vor fi mai încrezuți în tot ce fac.

- **Învățarea unui comportament pozitiv:** Comportamentul părinților poate influența învățarea unui comportament pozitiv de către copii. Atunci când părinții manifestă un comportament pozitiv și încurajează acest tip de comportament, copiii învață să se comporte într-un mod similar, deoarece la vârsta școlară mică, mai ales în grupurile școlare, copiii vor face exact ce fac părinții lor, și exact ceea ce văd, dacă părinții vor vorbi de rău alți părinți, ei, eventual nu vor mai prieteni cu acel copil și la fel despre copii, dacă părinții vorbesc în familie despre un copil de rău, ei nu vor mai comunica cu acel copil.
- **Reducerea comportamentului agresiv:** Un comportament respectuos și pozitiv din partea părinților nu doar în familie, dar și în societate, contribuie foarte mult la reducerea comportamentului agresiv al copiilor în diferite situații. Copiii care sunt tratați cu respect și înțelegere sunt mai puțin predispuși să manifeste comportamente agresive.

Analiza teoretică a literaturii de specialitate care reflectă diverse abordări și viziuni asupra relațiilor părinți – copii (vârsta școlară mică) secolul XXI, ne-a determinat să formulăm:

Obiectul cercetării: relațiile părinți – copii (vârsta școlară mică) secolul XXI.

Scopul cercetării: constă determinarea părinți-copii și dezvoltarea socio-emoțională a copiilor în vârstă școlară mică în secolul XXI.

Ipoteza cercetării: presupune că există o legătură între modul în care părinții interacționează cu copiii lor și dezvoltarea socio-emoțională a copiilor, iar această relație este una pozitivă.

Cercetarea explorează cum comportamentele și atitudinile părinților, precum căldura, afecțiunea, disciplina, implicarea în educația copiilor și comunicarea influențează dezvoltarea socio-emoțională a copiilor în secolul XXI. Instrumentarul metodic

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

utilizat în cadrul studiului este testul proiectiv „Desenul familiei” și studiul de caz.

Această tehnică proiectivă permite cunoașterea raporturilor copilului cu membrii familiei. Prin simpla observare a desenului, ne putem da seama de sentimentele reale ale copilului față de cei apropiați, precum și de relațiile dintre membrii familiei și impactul lor asupra acestuia. Observarea detaliilor personale care compun desenul oferă indicii despre modul în care acestea sunt percepute de către copil.

Pentru a determina relațiile părinți – copii (vârsta școlară mică) secolul XXI, după cum am menționat mai sus, am aplicat acest test proiectiv „Desenul Familiei” la un copil de 9 ani, clasa a 3-a. Prin acest act de creație, copilul transmite mesaje și explicații pe care nu le poate exprima verbal. Desenul se utilizează de la vârste foarte fragede, ca pe un joc. În acest fel, sunt manifestate emoțiile, dorințele, dar și frustrările sau stările de neliniște ale copiilor.

Interpretarea simbolurilor care apar în desenele familiei copiilor ne poate ghida spre identificarea relației lor cu membrii grupului familial și a sentimentelor pe care le au față de aceștia. Date despre copil și familia sa: Mihai – 9 ani și 10 luni, copilul locuiește cu ambii părinți. În cele ce urmează, atașăm desenul lui Mihai.

În desenul realizat de copil, observăm trei membri ai

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

familiei, mama, fiul și tatăl acestuia, care este desenat la un nivel cu el, deoarece mai mult timp petrece cu tatăl decât cu mama, din cele povestite de el. În desen observăm mama fiind desenată foarte frumos, aranjată, colorată cu culori vii, însă se află un pic distanță de restul membrilor, ceea ce denotă că copilul e într-o relație bună cu mama și se înțelege foarte bine.

El s-a desenat în mijloc, cu un balon în mână. La întrebarea: „De ce balonul?”, el a răspuns că balonul este jucăria preferată de el, în timpul petrecut cu tatăl. Observăm că tatăl băiatului este desenat, mult mai apropiat de el, de aici desprindem că relația cu tatăl său este mai apropiată, tatăl fiind un exemplu bun pentru el, în viitor dorind să devină un bărbat ca el.

Ambii părinți zâmbesc în desen. La întrebarea: „Care e persoana preferată din familie?”, răspunsul copilului a fost: tatăl, deoarece cel mai mult timp îl petrec cu el. Însă la întrebarea „Care membru din familie e mai puțin preferat?”, copilul nu a avut un răspuns, deoarece o iubește și pe mama la fel de mult ca pe tatăl său.

Vom determina relațiile dintre personaje: dacă două personaje sunt desenate alături, aceasta ar reprezenta o apropiere deosebită între membri. În desenul nostru, tatăl băiatului este desenat foarte apropiat de el, apropierea care este semnificativă pentru copil. Figura copilului este desenată în mijloc și plâpând, aspectul poate să aibă legătura cu faptul că copilul necesită atenție și ajutor din partea părinților, însă din cele spuse de copil, el se simte protejat și iubit de către părinți.

Imaginea părinților nu este desenată cu mâini lungi sau mari, ci de dimensiuni normale, ceea ce înseamnă că părinții nu sunt persoane dominante sau agresive care să îl sperie pe copil. Mâinile mamei sunt desenate mai mici, părintele este perceput ca fiind slab, neluat în considerație.

Culorile folosite de copil în desen sunt vii: câmp verde, copac verde, balon albastru, cer albastru deschis și soarele galben, ceea ce indică, de regulă, tendința la sentimente pozitive. Acest fapt ne mai dă de înțeles că copilul nu este în depresie, ci e într-o stare

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

emoțională stabilă. Dacă analizăm atent desenul realizat de copil, observăm că mama este desenată prima, adică în partea stângă la început, de aici înțelegem că copilul, chiar dacă nu petrece mult timp cu mama, el o iubește la fel de mult ca pe tatăl său, este un membru important din viața lui, este desenată cu dragoste, gingășie și culori vii.

La întrebarea: „Care membru este mai generos cu el?”, copilul a răspuns: mama, deoarece mama îi oferă tot ce vrea el, mama este eroul lui, de asemenea și tatăl, însă mai puțin la acest capitol, deoarece tatăl este un pic mai serios și mai econom.

În desen, nu sunt animăluțe, nici alte elemente în plus, ceea ce înseamnă că copilul nu se simte singur doar cu părinții, ci se simte protejat, ajutat și înțeles de ei. Membrii familiei sunt desenați practic la un nivel, de unde desprindem faptul că nu există tendință de agresivitate sau dominație de cineva pe cineva.

Copilul este mulțumit de viața pe care o are și de părinții cu care crește, deoarece în alt caz, desenul ar arăta altfel. Discutând cu copilul de clasa a 3-a, am realizat ideea că dragostea și atașarea lui față de părinți este foarte mare. El își prețuiește părinții și îi iubește, fiindcă a crescut cu ei și nu a fost lăsat în grija altor membri ai familiei, ca de exemplu bunica sau frați, surori mai mari.

În concluzie, în baza acestui studiu de caz, putem spune că relațiile părinți - copii de vârstă școlară mică sunt esențiale pentru dezvoltarea emoțională și socială a copiilor în secolul XXI. Prin crearea unui mediu afectuos și înțelegător, părinții pot ajuta copiii să devină adolescenți, mai apoi adulți încrezători, responsabili și empatici, capabili să facă față provocărilor vieții. Testul proiectiv, „Desenul familiei” este o metodă importantă se utilizează în mod corespunzător și în combinație cu alte evaluări, pentru a obține o imagine mai completă a situației ca în cazul dat. Dezvoltarea emoțională și socială a copiilor de vârstă școlară mică este un proces esențial, care îi ajută să își dezvolte abilități și comportamente importante pentru viața lor ulterioară. Prin crearea unui mediu sigur, afectuos, părinții și învățătoarele pot contribui la dezvoltarea acestor abilități și comportamente la copii lor.

INCLUZIUNEA COPIILOR CU TSA ÎN CICLUL PREȘCOLAR

INCLUSION OF CHILDREN WITH TSA IN THE PRESCHOOL CYCLE

Autor: **Mihaela GHERASIM**

Coordonator științific: **Silvia VRABIE**, dr., lect. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *În acest articol este abordată tema incluziunea copiilor cu TSA în ciclul preșcolar, asociat unui proces important și necesar pentru a permite acestor copii să se dezvolte la potențialul lor maxim și să aibă acces la educație de calitate, într-un mediu sigur și stimulat. Accentul fiind pus pe evidențierea faptului că necunoașterea particularităților social-psihologice a copiilor cu cerințe educaționale speciale de către părinți, educatori cu dezvoltare tipică, influențează asupra procesului de incluziune a copiilor cu cerințe educaționale speciale în ciclul preșcolar.*

Cuvinte-cheie: *educație incluzivă, copii, cerințe educaționale speciale, ciclul preșcolar.*

Abstract: *In this article, the inclusion of children with ASD in the preschool cycle is addressed, associated with an important and necessary process to allow these children to develop to their maximum potential and have access to quality education, in a safe and stimulating environment. The emphasis being placed on highlighting the fact that parents, educators with typical development do not know the social-psychological characteristics of children with special educational requirements, influences the process of inclusion of children with special educational requirements in the preschool cycle.*

Keywords: *inclusive education, children special educational needs, preschool cycle.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Problematika tulburărilor de spectru autist (TSA) prezintă actualitate în contextul schimbărilor la nivelul politicilor survenite în Republica Moldova în ultimii ani. Aceste schimbări exprimă tendința prezentă de mai multe decenii, la nivel internațional, de a eficientiza incluziunea educațională a copiilor cu tulburări de spectru autist în învățământul de masă. Concepțiile cu privire la incluziunea educațională a copiilor cu TSA, la pregătirea lui pentru a face față sarcinilor preșcolare, școlare presupun o atenție sporită atât a actorilor educaționali, a familiei copilului cu TSA, cât și a comunității, în general. Această perspectivă prezintă o importanță deosebită în incluziunea educațională a copilului cu TSA.

În ultimii ani, tot mai insistent se caută noi modalități de abordare și de dezvoltare a sistemului de învățământ ca factor important capabil să influențeze schimbarea societății, în timp ce educația incluzivă capătă tot mai multă susținere din partea mediilor academice, a cadrelor didactice, managerilor instituțiilor de învățământ, membrilor guvernelor și ai agențiilor internaționale care sprijină reformele în domeniul educației în diferite țări. La momentul de față, pe plan internațional se observă tendința generală de dezvoltare și extindere a ideii educației centrate pe cel ce învață. Această idee este reflectată într-o serie de documente internaționale și naționale, printre care „Declarația ONU privind drepturile copilului”, „Concepția dezvoltării învățământului superior în Republica Moldova”, „Cadru de referință al Curriculumului Național” ș.a. Concepția învățării centrate pe copil este unul din reperele de bază în conceptualizarea curriculumului național al Republicii Moldova în plan paradigmatic.

Incluziunea copiilor cu CES în grădiniță a fost posibilă datorită eforturilor comune ale tuturor partenerilor de nivel central, local și de unitate școlară și activității ONG-urilor CCF Moldova, Keystone Human Services International Moldova Association, AO Lumos, AO „Parteneriate pentru Fiecare Copil”, ONG „Speranța” și ONG „Femeia și Copilul – Protecție și Sprijin”, precum și datorită activităților de pregătire a acestui proces, reflectat în promovarea conceptului grădinița prietenoase copilului,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

al pedagogiei centrate pe copil, implementate cu suportul UNICEF; formarea inițială și continuă a cadrelor didactice; elaborarea suporturilor metodologice pentru implementarea PEI și a instrucțiunilor privind evaluarea și certificarea copiilor cu CES; aprobarea Programului de dezvoltare a educației incluzive și a Codului educației, care conțin prevederi referitoare la implementarea educației incluzive.

Despre educație incluzivă s-a vorbit și se vorbește mult și, totuși, nu este suficient. Dacă dorim să intervenim în favoarea copiilor, trebuie să le oferim tuturor o educație de calitate și, în mod deosebit, celor cu cerințe educative speciale: o educație de calitate pentru toți într-o grădiniță pentru toți.

Premise pentru o educație incluzivă - educație pentru toți. Educația incluzivă este un proces complex, de durată, care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive. Paradigma educației incluzive lansată în anii '90 ai secolului trecut pentru a depăși abordarea educației integrate s-a dovedit îngustă și insuficientă în asigurarea dreptului la educație pentru toți copiii și oamenii.

Copiii cu TSA au nevoie de asistența psihopedagogică, care ar contribui la dezvoltarea deprinderilor de autoîngrijire și cele pentru o viață independentă, fapt, care le-ar garanta incluziunea educațională și ulterior cea socială. Experiențele globale scoate în evidență că intervenția timpurie și asistența psihopedagogică, psihologică și socială le pune la dispoziție acestor copii, oportunitatea să aibă un mod de viață independent în cadrul societății.

Incluziunea copiilor cu TSA în ciclul preșcolar asigură dreptul egal de acces la educație proclamat în Declarația ONU a drepturilor Omului și de Convenția cu privire la persoanele cu dizabilități. Incluziunea educațională la etapa actuală este categoric asigurată de strategiile și legislația națională a Republicii Moldova, în special de Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” și a Programului de

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” și Codul Educației (2014).

În vederea determinării implementării acestor politici, ne-am propus să determinăm prin intermediul anchetei sociale, câți copii sunt prezenți în ciclul preșcolar și raioanele Cantemir și Cahul și ce fel de servicii beneficiază.

Obiectul cercetării: Nivelul de incluziune a elevilor cu TSA în ciclul preșcolar.

Scopul cercetării: Constă în indentificarea datelor despre copiii cu TSA care beneficiază de incluziune educațională în ciclul preșcolar.

Informațiile relevante cercetării noastre au fost obținute de la Serviciul de asistență Psihopedagogică Cantemir și Serviciul de asistență Psihopedagogică Cahul.

Tabelul 1. Numărul copiilor cu TSA incluși în ciclul preșcolar

Nr.	Numărul de copii din mediul rural		Numărul de copii din mediul urban		Servicii de incluziune
	Băieți	Fete	Băieți	Fete	
Cante mir	3	0	0	1	Incluziune educațională în baza PEI
Cahul	10	2	7	0	Incluziune educațională în baza PEI

Prin intermediul datelor reprezentate în tabelul 1, am constatat că în Raionul Cantemir sunt 3 băieți din mediul rural și o

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

fată din mediul urban beneficiază de incluziune educațională și respectiv aceasta se realizează în baza PEI (programului educațional individual). Iar în raionul Cahul de incluziune preșcolară beneficiază 2 fete și 10 băieți din mediul rural, și respecti în mediul urban sunt incluși 7 băieți. Toți acești copiii cu TSA, beneficiază de PEI (program educațional individual).

Analiza teoretică și rezultatele obținute în studiul constatativ au permis formularea următoarelor concluzii generale:

Copiii cu TSA au nevoie de asistența psihopedagogică, care ar contribui la dezvoltarea deprinderilor de autoîngrijire și cele pentru o viață independentă, fapt, care le-ar garanta integrarea socială. Experiențele globale scoate în evidență că intervenția timpurie și asistența psihopedagogică, psihologică și socială le pune la dispoziție acestor copii, oportunitatea să aibă un mod de viață independent în cadrul societății.

Cercetarea realizată constituie o premisă importantă pentru elaborarea următoarelor recomandări practice care se adresează actorilor educaționali responsabili de procesul incluziunii școlar.

Pentru a susține cunoașterea incluziunea educațională a copiilor cu tulburări de spectru autist și implicarea unor modalități de optimizare a acestora este necesară revizuirea politicilor existente în vederea unei mai buni incluziuni educaționale și sociale a copiilor cu TSA, conlucrarea cu diverse ONG-uri, care activează în acest domeniu, informarea actorilor educaționali cu privire la problematica TSA.

Elaborarea instrumentelor de lucru cu copiii ce manifestă TSA pentru incluziunea educațională eficientă, oferirea serviciilor de suport copiilor cu TSA solicită sensibilizarea sistemică a comunității în acceptarea diversității. Este oportună eficacitatea pregătirii profesionale continue a cadrelor didactice, inclusiv Cadrului Didactic de Sprijin în lucrul cu copiii care manifestă TSA. În mediul în care se află copilul cu TSA (acasă / grădiniță) se va crea un climat armonios și prielnic caracterizat prin încurajare, bunăvoință, echitate, încredere, cooperare constructivă.

TULBURĂRILE DE PERSONALITATE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

PERSONALITY DISORDERS AT PRESCHOOL AGE

Autor: **Evelina VRÎNCEAN**

Coordonator științific: **Silvia VRABIE** dr., lect. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: Tulburările de personalitate preșcolară reprezintă o etapă normală a dezvoltării copilului și sunt determinate de factori multipli, cum ar fi creșterea rapidă a abilităților fizice, cognitive și emoționale. Tulburările de personalitate la vârsta preșcolară sunt temporare și se rezolvă odată cu trecerea timpului și dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale copilului. Părinții și îngrijitorii pot ajuta copilul în aceste momente oferindu-i sprijin și încurajare, dar și prin stabilirea unor limite clare și consecvente. Depășirea tulburărilor de personalitate la preșcolar poate fi o provocare, dar cu răbdare și abordare corectă, copilul tău poate depăși cu succes această perioadă. Este important să îi oferi sprijin și siguranță, să-i permită să se exprime și să facă alegeri, să mențină un mediu calm și ordonat în jurul lui și să încurajeze exprimarea creativității.

Cuvinte-cheie: tulburare de personalitate, testul „animal inexistent”, vârsta preșcolară.

Abstract: *Preschool personality disorders are a normal stage of child development and are determined by multiple factors, such as rapid growth in physical, cognitive, and emotional abilities. Personality disorders at preschool age are temporary and resolve with the passage of time and the development of the child's socio-emotional skills. Parents and caregivers can help the child at these times by providing support and encouragement, but also by setting clear and consistent boundaries. Overcoming personality disorders in preschool can be challenging, but with patience and the right approach, your child can successfully*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

overcome this period. It is important to provide him with support and safety, to allow him to express himself and make choices, to maintain a calm and orderly environment around him and to encourage the expression of creativity.

Keywords: *personality disorder, the „nonexistent animal” test, preschool age.*

Perioada copilăriei este una plină de provocări și de schimbări, iar tulburările de personalitate la vârsta preșcolară sunt un exemplu de momente dificile pentru copii. În această perioadă, rolul și activitățile părinților sunt esențiale pentru a ajuta copilul să depășească aceste momente.

Primul pas pentru părinți este de a înțelege că aceste tulburări sunt o parte normală a dezvoltării copilului și că nu trebuie să se simtă frustrați sau descurajați. Părinții trebuie să rămână calmi și să ofere copilului sprijinul și susținerea de care are nevoie. În timpul unei tulburări, părinții trebuie să ofere copilului un mediu sigur și să se asigure că nu există nicio amenințare fizică sau emoțională. Ei ar trebui să încerce să comunice cu copilul și să îi ofere posibilitatea de a-și exprima sentimentele și gândurile.

De asemenea, părinții pot ajuta copilul să gestioneze emoțiile prin a-i oferi opțiuni și posibilitatea de a face alegeri. Acest lucru poate ajuta copilul să simtă că are control asupra situației și să se simtă mai sigur.

Părinții pot folosi și tehnici de reducere a stresului, precum respirația profundă sau meditația, pentru a ajuta copilul să se calmeze și să își regleze emoțiile.

O altă activitate importantă a părinților în perioada tulburărilor la copiii de vârstă preșcolară este să îi ofere copilului modele pozitive de comportament. Părinții pot folosi exemple din viața lor sau pot căuta modele pozitive în comunitatea locală sau în mass-media.

Pentru depășirea unei tulburări de personalitate la copilul preșcolar un pas important este să i se ofere sprijin și apropiată să fie alături de el. Să-l asculte și să-l încurajeze să sale, fără a fi

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

judecat sau criticat. Să i se ofere posibilitatea să se exprime și să-și manifeste emoțiile într-un mod sigur și sănătos. Este important ca părinții să fie răbdători și să nu-și piardă cumpătul în fața unei tulburări. Să încerce să comunice cu copilul într-un mod calm și pozitiv și să îi ofere sentimentul de siguranță și încredere.

De asemenea, este important să i se ofere copilului oportunitatea de a face alegeri și de a-și asuma responsabilitatea pentru propriile acțiuni. Acest lucru poate ajuta copilul să se simtă mai puternic și să aibă controlul asupra situației.

Pentru a depăși o tulburare de personalitate la copilul preșcolar, este la fel de important să i se ofere o rutină zilnică stabilă și să se mențină un mediu calm și ordonat în jurul lui. Acest lucru poate ajuta copilul să se simtă în siguranță și să-și dezvolte încrederea în sine.

Să fie încurajat să-și exprime creativitatea și să participe la activitățile care îi plac. Aceasta poate include desen, pictură, jocuri sau alte activități care îi permit să se distreze și să se exprime.

Așadar, părinții au un rol important în ajutarea copiilor să depășească tulburările de personalitate la vârsta preșcolară. Prin înțelegerea și acceptarea acestor momente, oferirea de sprijin și susținere, crearea unui mediu sigur și oferirea de modele pozitive de comportament, părinții pot ajuta copilul să se dezvolte într-un mod sănătos și armonios.

Testul proiectiv „Animalul inexistent” este o tehnică ce permite să fie luate în considerare multe sfere ale vieții umane fără a lua mult timp de la subiect. În acest articol vom utiliza metoda în vederea cunoașterii stărilor de afecțiune și posibilelor tulburări ale copiilor.

În urma cercetării a trei copii de vârstă preșcolară diferită, respectiv de 4, 5 și 6 ani, prin metoda testului „Animalul inexistent” putem observa elemente comune în dezvoltarea personalității, dar și elemente ce diferă.

Obiectul cercetării: Tulburările de personalitate la vârsta preșcolară.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Scopul cercetării: Identificarea tulburărilor de personalitate la vârsta preșcolară.

Desene realizate de:

1. Alexandru, 6 ani (Damocus)
2. Matei, 5 ani (Dinosaurus)
3. Dumitru, 4 ani (Ciuciu)

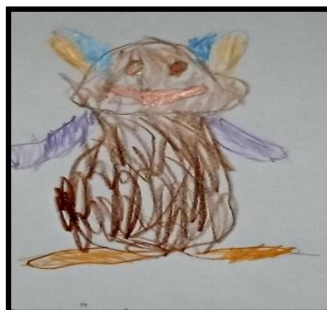
Ceea ce observăm în comun la toate trei desene este poziționarea animalului pe centrul paginii, ceea ce exprimă stima de sine adecvată.

Absența colțurilor, dinților, ghearelor presupune nivelul scăzut de agresivitate sau chiar lipsa acesteia. Absența coafurii, genelor, penelor și alte elemente decorative reflectă tendința scăzută de a se evidenția sau demonstrativitate.

Postamentul picioarelor adecvat și temeinic în raport cu mărimea corpului denotă că subiecții sunt capabili de a lua decizii raționale și sunt încrezători în sine.

Deosebirea dintre subiecți este determinată de:

Îndreptarea capului spre stânga în desenele 1 și 2, caracterizează persoanele care au tendința la reflecție, aceștia fiind mai puțin activi, în al treilea desen fiind însă reflectată o persoană egocentrică și curioasă - constatare datorită urechilor mari.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Prezența ochilor în desenele 1 și 3, vorbește despre autoexpunerea propriei personalități și cointeresarea celor din jur pentru propria persoană a subiecților, pe când lipsa acestora din desenul 2 vorbește despre persoana ce încearcă să evite situațiile neplăcute și neplăcerea.

Prezența cozii îndreptate spre dreapta în desenele 1 și 2 exprimă activitate îndreptată spre acțiune. În cadrul subiectului 1, coada întoarsă în jos și prezența coarnelor, denotă tendința de apărare și sentimentul de apărare sufletească.

Îngroșarea conturului din partea stângă în desenele 2 și 3 prezintă teama privind propriile opinii, concepții sau sugestii a subiecților.

Denumirile animalelor:

- în primul caz exprimă raționalism, adaptare la situații concrete și demonstrativitate.
- în al doilea caz demonstrativitate, tendința spre evidențierea calităților sale intelectuale, erudiție și cunoaștere.
- al treilea caz tendința de a nu lua în serios sarcina, gândirea afectivă, o gândire mai mult estetică decât rațională.

În urma acestei cercetări, putem observa că nivelul de dezvoltare diferă în raport cu vârsta copiilor, în special între Alexandru (6 ani) și Dumitru (4 ani). Trăsăturile de caracter sunt clar evidențiate. Aflându-se la aceeași perioadă de vârstă - preșcolaritate, totuși aceștia diferă prin receptarea lumii din jur.

În concluzie, tulburările de personalitate la vârsta preșcolară sunt o parte normală a dezvoltării copilului și reprezintă o oportunitate de creștere și de dezvoltare a personalității. Prin înțelegerea și acceptarea acestor momente, părinții și îngrijitorii pot contribui la formarea unei relații armonioase cu copilul și la dezvoltarea abilităților de auto-reglare și de gestionare a emoțiilor.

Depășirea tulburărilor de personalitate la vârsta preșcolară poate fi o provocare, dar cu răbdare și abordarea potrivită, copilul poate trece cu succes peste această perioadă. Este important să i se

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

ofere sprijin și siguranță, să i se permită să se exprime și să facă alegeri, să se mențină un mediu calm și ordonat în jurul lui și să fie încurajată exprimarea creativității.

**VALENȚELE FORMATIVE ALE ACTIVITĂȚILOR
LUDICE ÎN DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII
COPILULUI**

**THE EDUCATIONAL VALUES OF FUN ACTIVITIES IN
THE DEVELOPMENT OF THE CHILD'S
PERSONALITYTIES**

Autor: **Diana ȘTEFAN**

Coordonator științific: **Ioana AXENTII**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *Metoda ludică, în pedagogia modernă este considerată una dintre cele mai reușite mijloace de educație și instruire care contribuie la dezvoltarea multilaterală a personalității copiilor. Această metodă favorizează învățarea prin creativitate și imprimă activității didactice un caracter dinamic și atrăgător, prin care copilul achiziționează cunoștințe, în plan intelectual, social, emoțional, fizic și motric. În prezentul articol sunt scoase în evidență avantajele utilizării activităților ludice la însușirea tuturor compartimentelor unităților curriculare și la toate nivelele din sistemul de învățământ.*

Pedagogului îi revine rolul de a integra cu succes în procesul educațional activități cu conținut ludic; poate preda tema nouă, consolida sau evalua cunoștințele discipolilor, astfel încât personalitatea copilului să cunoască modificări și transformări pozitive. De asemenea sunt prezentate valențele formative ale activităților ludice în dezvoltarea personalității copilului în conformitate cu criteriul de vârstă, începând cu vârsta educației timpurii și a vârstei școlarului din nivelul învățământului general.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Cuvinte-cheie: *metodă, ludic, personalitate, paradigmă, aptitudine.*

Abstract: *The playful method, in modern pedagogy, is considered one of the most successful means of education and training that contributes to the multilateral development of children's personality. This method favors learning through creativity and gives the didactic activity a dynamic and attractive character, through which the child acquires intellectual, social, emotional, physical and motor skills. In this article, the advantages of using playful activities for the acquisition of all the compartments of the curricular units and at all educational levels are highlighted.*

The role of the pedagogue is to successfully integrate activities with playful content into the educational process, so that the child's personality experiences positive changes and transformations. Also, the formative valences of playful activities in the development of the child's personality are presented according to the age criterion, starting with the age of early education, preschool, primary school and adolescent.

Keywords: *method, playful, personality, paradigm, aptitude*

Actualitatea problemei abordate rezultă din faptul că pregătirea pentru viață, atât în familie, cât și în școală presupune acumularea de către copil / elev a anumitor cunoștințe privind lumea materială și spirituală, descoperirea mediului în care trăiesc. Prin intermediul activităților ludice copiii lor sunt determinate schimbări profunde la nivel de formare și dezvoltare a personalității lor. Asemenea altor domenii ale cunoașterii activitățile ludice prezintă evidente direcții de dezvoltare la nivelul exigențelor educaționale actuale. Extinderea și diversificarea preocupărilor legate de activitățile ludice atrag schimbări de paradigmă și înnoire a conținuturilor domeniului științific. Felul în care copiii percep lumea și se raportează la ea este mijlocit de joc,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

unde distracția și joaca sunt părți componente ale muncii, școlii și vieții sociale, astfel apare conceptul de *mentalitate ludică*.

De-a lungul timpului cercetările moderne realizate de către J. Piaget, S. Freud, E. Erikson, B. Isaacs au pus în evidență valențele formative ale activității de joc prin implicațiile ludicului în dezvoltarea copilului. Prin activitățile cu conținut ludic, copilul înțelege lumea din jurul lui dar și relațiile pe care le are cu diferite elemente ale mediului său de viață¹.

Activitatea ludică va da potențial activității de joc, implicându-l în demersul didactic, nu doar să se distreze, dar în împlinirea unor funcții formative tot mai complexe, de facilitare a adaptării la mediul înconjurător, de umanizare, de pregătire pentru viață. Activitatea ludică se prezintă ca una din cele mai reușite modalități de dezvoltare a personalității copiilor, de aceea ea este un bun mijloc de educație și instruire care influențează mult posibilitățile copilului de a acumula noi cunoștințe și de a se manifesta, imprimă activității didactice un caracter dinamic și atrăgător, induce o stare de bucurie și de destindere care previne monotonia și oboseala și fortifică energiile intelectuale și fizice ale elevilor.

Grație polyvalenței și maleabilității sale, activitatea ludică poate fi aplicată în diverse modalități și ipostaze ale procesului didactic. Elevii pot fi invitați să se joace cu obiecte, imagini, culori, cuvinte, sunete etc., iar profesorii, prin intermediul activităților ludice, pot preda tema nouă, pot consolida sau evalua cunoștințele discipolilor. Chiar dacă suntem obișnuiți să considerăm ludicul un apanaj al didacticii preșcolare și al învățământului primar, putem aplica, fără mari dificultăți, această strategie la orice nivel școlar, deoarece ludicul reprezintă, prin excelență, un aspect al condiției umane și, prin urmare, se poate manifesta în toate ipostazele existențiale.

¹ Apud Horațiu C., Albușescu I. *Pedagogia jocului și a activităților ludice*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2018, p. 94

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

De exemplu, se pot folosi activități expresive de creație artistico-plastică, cum ar fi amenajarea unor locuri stabile pentru practicarea desenului, a picturii și a modelajului; activități de creație cu subiecte și roluri, interpretarea unor roluri din viața cotidiană sau din literatură; activități de mișcare în clasă și în aer liber: lectura în aer liber, observarea naturii, plimbări și excursii în natură; activități practic-aplicative: confecționarea din materiale din natură, îngrijirea plantelor și animalelor; activități pentru stimularea dezvoltării intelectuale. Metoda ludică consolidează, precizează și verifică însușirea cunoștințelor predate. Orizonturile moderne ale metodei ludice vin să lărgescă vechile posibilități, să le direcționeze spre noi domenii de instruire. În didactica contemporană metoda ludică deține un loc important. Cercetătorul Demici V. (2004) remarcă: „Metoda ludică dezvoltă imaginația și creativitatea, contribuie la anularea oboselii, conferă studentului flexibilitate”¹.

Este necesar de reținut și abordarea științifică conform căreia metoda ludică poate fi aplicată la însușirea tuturor compartimentelor unităților curriculare și poate fi implementată la orice nivel (începător, mediu, superior), oferind o gamă largă de posibilități, dar, în același timp, necesitând o cunoaștere profundă a universului ludic². Pornind de la aceste afirmații cu certitudine diversitatea și complexitatea activităților presupuse în domeniul ludic au atras atenția asupra unor posibilități variate de clasificare ale acestora. De aceea, la ora actuală, sunt bine cunoscute mai multe *taxonomii specifice domeniului ludic*, clasificându-se activitățile după un singur criteriu sau după mai multe criterii, cum ar fi:

- vârsta de referință a celor care vor fi implicați în demersul activității;
- numărul participanților;

¹ Demici V. Metoda ludică – un tandem al modernismului și tradiționalismului în pedagogie. Anale științifice. Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu“, vol. 1, Chișinău, 2004, p. 700-707.

² Hadfield Jill. Intermediate Communication Games. Addison Wesley Longman Ltd, 1996, p.27.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- conținutul activităților ludice propriu-zise;
- prezența sau absența unor reguli;
- complexitatea activității, finalitățile vizate, conținutul studiat etc ¹.

Prin raportare la criteriul vârstei, corelat cu specificul educației instituționale, activitățile ludice sunt grupate în următoarele categorii:

- a. Caracterul, conținutul, orientarea și consistența comportamentului ludic la vârsta educației timpurii (0-7 ani) sunt determinate de o serie de factori, cum ar fi: nivelul maturizării psihofizice și al dezvoltării cognitive, sociale și emoționale; experiența de viață și de cunoaștere oferite de mediul fizic și relațional obișnuit; nevoile și interesele de cunoaștere conștientizate; modelele la care copilul este expus; mediul, jucăriile și contextul de joc; atitudinea promovată de adulți față de activitatea copilului. La copilul mic, activitățile ludice sunt cele de formare a unor aptitudini cognitive și fizice, găsesc, soluții de adaptare la realitatea înconjurătoare (comportament ludic observativ, asociativ, cooperativ, manipulativ al obiectelor).
- b. Activitățile antepreșcolarului (1-3 ani) reprezintă o oglindă ce reflectă nivelul lor de dezvoltare, nevoile și interesele de cunoaștere ale acestora în momentul implicării comportamentului ludic ³. La această vârstă, se observă, un atașament față de adult, prin interacțiune directă. Se recomandă activități care dezvoltă spiritul ludic prin activități senzoriale, de manipulare a obiectelor și totodată, trebuie să se ceară din partea copiilor reacții la ceea ce vede, aude, gustă, atinge, simte, miroase, interacționând cu lumea exterioară. Deși este vorba despre o vârstă foarte fragedă, agenda ludică poate deveni foarte bogată încă de pe parcursul acestui prim an de viață.

¹ Horațiu C., Albușescu I. Pedagogia jocului și a activităților ludice. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2018, p.94-121

² ibidem

³ Manning-Morton J. In abundance. Nursery World, 28 August, 2003.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- c. În perioada preșcolară (3 - 6 ani), conținuturile ludice implică mai mult activitățile de rol, cu un partener, pentru a dezvolta competențele lingvistice și sociale; activități ce implică imaginația, reprezentările; activități ce implică muzica, cântecul, mișcarea care duc la contribuirea contactelor mentale și sociale între copii. Preșcolarul este capabil să transforme spontan orice activitate în una cu conotații ludice (de exemplu: urcă scările și decide spontan să sară de pe o treaptă pe alta; pronunță un cuvânt greșit și apoi se străduiește să „greșească” în mod similar și alte cuvinte din același câmp lexical).
- d. Achizițiile cognitive, emoționale și comportamentale cu care copilul intră în acest interval de vârstă permit antrenarea unor abilități, strategii și atitudini complexe, pregătitoare pentru activitatea de învățare școlară, dar mai ales pentru viață. Copilul achiziționează cunoștințe, în plan intelectual, social, emoțional, fizic și motric. În acest scop se pot propune o serie de activități cu implicarea ludicului, cum ar fi: activități cu subiecte din viața cotidiană; inspirate din textul poveștilor; construcția după un model etc. Implicarea în activitățile ludice devine la vârsta preșcolară o condiție importantă pentru evoluția ulterioară a copilului, iar lipsirea de joc sau de resursele necesare desfășurării lui (timp, spațiu, aprobarea și asistența adultului) determină apariția unor carențe în dezvoltarea personalității¹.
- e. La debutul vârstei copilăriei mari (școala primară), copiii dețin deja un repertoriu semnificativ și variat de cunoștințe, abilități, atitudini și strategii, care conduc la comportamente ludice competente, elaborate și integratoare valorificate în activitatea didactică. Specificul activităților ludice, la această vârstă capătă valențe formative definitorii după cum observă Johan Huizinga „o acțiune sau activitate voluntară, concepută ca un scop în sine, efectuată în anumite limite fixe de timp și de loc, după o regulă liber consimțită, dar obligatorie; această activitate este însoțită

¹ Ibidem.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

de o stare de tensiune, de bucurie și de conștiința de a fi altceva decât viața curentă”¹.

În școala primară, activitățile ludice vor cuprinde mai multă interacțiune, gândire strategică, comportamentele ludice sunt considerate, drept complementare învățării. Elevii de școală primară sunt capabili și doritori să accepte o situație de învățare care are convenții ludice, de exemplu, se arată încântați că *trebuie s-o ajute pe Zâna Primăverii să se instaleze pe Pământ* în cadrul unui scenariu de activitate integrată și glisează cu ușurință între situația ludică descrisă și realitatea școlară. Se recomandă activitățile care să ia treptat forme organizate, la cele spontane care să implice fantezia și imaginația, comportamentele, cunoștințele și abilitățile să ia forme din ce în ce mai complexe. La această treaptă, copiii adoptă o așa numită *stare ludică (playful mind)*: își asumă responsabilități, își permit să greșescă, își încercă puterile și se compară cu ceilalți, demonstrează altruism și simț al apartenenței la grup².

f. Vârsta adolescenței este puternic marcată de căutarea și structurarea identității. Este vârsta în care adolescenții privesc lumea, se implică, învață și se dezvoltă. Consumul de media digitală în rândul adolescenților este o realitate care continuă să ia amploare, părinții și educatorii au ca soluție valorificarea avantajelor acestor mijloace în sensul susținerii dezvoltării și integrarea acestora în procesul învățării la vârsta adolescentină.

În ciclul gimnazial, apar activitățile cu caracter ludic care să activeze gândirea critică, priceperea, strategia de a rezolva probleme; interpretarea unor texte literare sau actualizarea unor evenimente istorice prin dramatizare³; dezvoltarea abilităților specifice învățării în secolul al XXI-lea: de management al carierei, învățare și inovare, competențe de utilizare a tehnologiei TIC.

¹ Huizinga J. Homo ludens. București: Editura Humanitas, 2012, p.75.

² Gauntlett D., Ackermann E., Whitebread D. The future of play. Designing the role and value of play in the 21st Century. LEGO Learning Institute, 2013, p.36.

³ Răduț-Taciu R., coord. Pedagogia jocului. De la teorie la aplicații. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2004, p. 22-23.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Profesorului îi revine cel mai important rol, cel de-a integra cu multă chibzuință activitățile cu implicare ludică în demersul educațional, nu doar de-a transforma activitatea de instruire într-o performanță de joc și a diminua sau anula cerințele de ordin cognitiv. În același timp nu vom uita că, elementul central al metodei ludice este jocul ca mijloc de instruire, luând totodată în considerație faptul că „structura sufletească a copiilor are nevoie de distracții”. De aceea, instruirea trebuie să poarte un caracter distractiv, să fie plăcută,, pentru a putea astfel să fie supuse observării înclinațiile ereditare ale fiecărui copil”¹.

În școală, activitățile ludice presupun acțiune fundamentală cooperantă: profesorul și elevul interacționează, împreună intră, într-o tranzacție care le asigură un câștig comun. Elevul câștigă, din propria inițiativă, ceea ce exprimă scopul învățării, iar profesorul poate să determine dacă elevul a învățat ceea ce trebuie să învețe, dacă are puterea de a acționa, dacă a dobândit cunoașterea².

Ținând cont de faptul că „structura sufletească a copiilor are nevoie de distracții”, instruirea trebuie să poarte un caracter distractiv, să fie plăcută „pentru a putea astfel să fie supuse observării înclinațiile ereditare ale fiecărui copil”³.

În acest context este important să menționăm că activitățile ludice nu pot fi exclusiv utilizate doar în activitățile de predare, învățare, ci, cu succes pot fi aplicate și atunci când desfășurăm o activitate de evaluare, verificare sau consolidare a unor cunoștințe, priceperi.

¹ Axentii I. A., Barbă M. Metodologii didactice interactive de organizare a procesului de învățământ. Cahul: Tipogr. Centrografic SRL, 2011, p. 200.

² Sensevy G. Le sens du savoir. Éléments pour une théorie de l’action conjointe en didactique, Bruxells: De Boeck, 2011.

³ Axentii I. A., Barbă M. Metodologii didactice interactive de organizare a procesului de învățământ. Cahul: Tipogr. Centrografic SRL, 2011, p. 200.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

În concluzie, putem menționa că activitatea ludică constituie o modalitate prin intermediul căreia cadrul didactic consolidează, precizează și chiar poate evalua cunoștințele elevilor, le poate îmbogăți sfera lor de cunoaștere; le pune în valoare și le exercită capacitățile creatoare ale acestora. Atunci când activitatea ludică este utilizată în procesul educațional, ea dobândește funcții psiho-pedagogice semnificative, asigurând participarea liberă și activă a elevului în procesul instruirii, sporind interesul de cunoaștere față de conținutul informațiilor dobândite.

EDUCAȚIA PATRIOTICĂ A PREȘCOLARILOR

PATRIOTIC EDUCATION OF PRESCHOOLERS

Autor: **Ana OGLINDĂ**

Coordonator științific: **Maria BARBĂ**, asist. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *Educația patriotică este unul dintre obiectivele principale ale sistemului educațional în Republica Moldova. Aceasta propune să dezvolte sentimentul de dragoste față de țară și de cetățean responsabil încă din copilărie. Prin urmare, este important să ne concentrăm asupra educației patriotice a preșcolarilor. În această etapă timpurie a vieții, copiii încep să învețe despre lumea din jurul lor, despre valorile și tradițiile culturale, dar și despre istoria și tradițiile patriei lor. Este important să se dezvolte un sentiment de apartenență și de respect față de țară încă de la vârsta fragedă, deoarece aceștia sunt la vârsta sensibilă și deschisă la noi idei și valori, realizăm acest lucru pentru ca acești copii să devină cetățeni activi și în viitor. Scopul acestei lucrări este de a analiza importanța educației patriotice în cadrul educației preșcolare din Republica Moldova.*

Cuvinte-cheie: *preșcolar, patriotism, educație, cultură, valoare, etc.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Abstract: *Patriotic education is one of the main objectives of the educational system in the Republic of Moldova. It aims to develop the feeling of love for the country and of being a responsible citizen from childhood. Therefore, it is important to focus on the patriotic education of preschoolers. At this early stage of life, children begin to learn about the world around them, about cultural values and traditions, but also about the history and traditions of their homeland. It is important to develop a sense of belonging and respect for the country from an early age, because they are at an age sensitive and open to new ideas and values, we do this so that these children become active citizens in the future as well. The purpose of this paper is to analyze the importance of patriotic education in preschool education in the Republic of Moldova.*

Keywords: *pre-school, patriotism, education, culture, value, etc.*

Învățământul preșcolar constituie prima treaptă a sistemului de educație și instruire. El reprezintă un sistem de instituții creșă și preșcolare de diverse tipuri, de stat și particulare, cu diferite programe de funcționare, ce corespund standardelor educaționale.

Învățământul preșcolar are drept scop principal pregătirea multilaterală a copilului pentru viață, în vederea integrării în activitatea școlară, dezvoltarea capacităților creative prin valorificarea potențialului psihofiziologic și intelectual al acestuia. [1]

Relația dintre „instituție – societate – stat” este rolul esențial și factorul primordial în dezvoltarea unui sistem real de instruire și educație. În procesul de colaborare cu acțiunea de a contribui benefic la dezvoltarea sistemului educațional se concentrează tot mai mult valoarea bazată pe specificul și caracterul național al educației. Specificul și caracterul național al educației se manifestă prin modul de comportare, gândire, acțiuni, limba comună și unică de comunicare, deprinderi, obiceiuri.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Ansamblul manifestărilor obiective ale oamenilor cu societatea care îi reprezintă este acțiunea și procesul reciproc cu care se completează patrimoniul național și cultural al unei țări. [2, p. 48]

Educația, fiind în strânsă corelație cu morala și conștiința omului, este acel factor care stimulează în permanență comportamentul individului în dependență de necesitățile sociale. Prin conținutul necesităților sociale își menține neschimbat modulul „Eu, familia și societatea”, care formează legătura organică dintre om și societate, și legătura organică dintre nevoile acestora. În rezultat, indispensabil toți sunt conștienți de propria conduită-etică cu rolul lor în viața socială. Prin conținutul respectivelor manifestări, al educației civice, morale-civice se dezvoltă și educația cu segmente de patriotism și devotament fata de propria țară și propriul popor. Formarea conștiinței omului pe valori patriotice sau de devotament față de propria societate, țară sunt acțiuni fundamentale care pot fi valorificate prin intermediul instituției și cu contribuția majoră a cadrului didactic. [3, p. 102 – 103]

Sentimentul dragostei față de Patrie nu este unul înnăscut. Totuși, el apare încă de la o vârstă fragedă și se dezvoltă pe tot parcursul vârstei preșcolare și școlare, prezentând la vârste diferite ritmuri și unele particularități specifice.

E necesar de a cunoaște momentul apariției și etapele de dezvoltare a sentimentului de dragoste față de Patrie inclusiv, până la vârsta școlară.

Sentimentul patriotismului este unul complex după structură și conținut, în el se include responsabilitatea, dorința și pricepera de a munci, de a ocroti bogățiile Patriei, o gamă de sentimente estetice ș. a. Se educă acest sentiment pe baza materialului divers: îl învățăm pe copil să aibă o atitudine responsabilă față de lucrul încredințat, să-și păstreze obiectele, cărțile, că ocrotească natura, adică îi educăm un șir de calități de care el are strictă nevoie pentru a se forma ca personalitate.

În primii trei ani ai vieții, copilul încă n-are reprezentări despre Patrie și nu posedă sentimente în legătură cu „Patria mea”.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Cu toate acestea, micuțul, din cea mai fragedă vârstă, aude de la cei din jur și, în primul rând, de la părinți numeroase cazuri impresionante.

Micuțul începe să se simtă atașat față de membrii familiei, să manifeste simpatie față de părinți, frați, surori, precum și față de persoanele apropiate. La început impresiile, venind din mediu, sunt izolate, iar trăirile emotive pe care le încearcă nu sunt încă generalizate sub formă de sentimente. Cu timpul, însă, sfera relațiilor sociale ale copilului cu cei din jur se extinde tot mai mult. Odată cu aceasta devin mai cuprinzătoare, mai profunde și trăirile emotive, pe care le provoacă relațiile respective.

Astfel, sentimentul dragostei de Patrie este înrudit cu sentimentul dragostei de casa natală. Aceste sentimente au o bază unică, înrudite fiind cu atașamentul și sentimentul susținerii. Înseamnă că dacă noi vom educa la copii sentimentul atașării față de casa natală, atunci în rezultat munca pedagogică cu timpul se va completa corespunzător cu sentimentul de dragoste și atașamentul față de țara sa.

Este important ca, începând din familie, sfera relațiilor în care este inclus copilul să se extindă treptat. El trebuie să fie inclus în sfera relațiilor sociale ale părinților: să audă vorbindu-se în familie despre locul de muncă al părinților, despre diferite evenimente mai importante din viața orașului sau a satului în care locuiește. Pe această cale sfera reprezentărilor despre viața familială se va extinde treptat asupra vieții sociale. Copilul va începe să înțeleagă natura relațiilor sociale dintre oameni și, în primul rând, a relațiilor de producție. Văzând atitudinea părinților față de muncă și față de alți oameni, copilul se va deprinde să însușească și el aceste atitudini.

Un rol important în munca de educație patriotică reprezintă familiarizarea preșcolarilor cu tradițiile și obiceiurile poporului țării. Copiii trebuie să cunoască tradițiile, să participe la ele, să se deprindă cu ele. Educatorul trebuie să fie un model de imitare, demonstrându-le copiilor dragostea față de pământul natal. [4, p.131-132]

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Trebuie să le vorbim despre portul național. Costumul tradițional moldovenesc este un certificat de înaltă iscusință și pricepere, este un etalon de frumusețe, care posedă un limbaj de comunicare a unor tradiții străvechi, o mărturie vie a unui proces de creație în masă. [5, p.13]

Locurile natale îl impresionează pe copil încă din primii ani de viață. Educarea dragostei față de aceste locuri este un aspect al educării dragostei față de natură în genere. Varietatea elementelor naturii (colorit, forme, mișcare, ritm) le provoacă preșcolarii sentimente de bucurie, care vor intra treptat în conținutul afectiv al vieții lor, întipărindu-li-se pentru totdeauna. [4, p.134]

Dragostea față de plaiul natal se integrează în sentimentul dragostei față de Patrie. Cu mare patos au cântat frumusețea plaiului natal scriitorii clasici: A. Russo, V. Alecsandri, M. Eminescu ș. a. Cântecul populare despre plaiul moldovenesc, despre frumusețea lui, despre pădurile și câmpiile întinse, sunt cunoscute copiilor din cea mai fragedă vârstă.

Un efect asemănător îl are și folosirea muzicii adecvate peisajului contemplat de copii. De exemplu, audierea melodiei „Numai pe acest pământ” (muzica Daria Radu, versuri Ion Vieru).

Pregătirea și sărbătorirea diferitor evenimente socio-politice, precum și a evenimentelor cu caracter național contribuie la cultivarea dragostei preșcolarului față de poporul din care face parte. Astfel, copiii de 5-7 ani cunosc treptat semnificația diferitelor sărbători și tradiții ale poporului (Crăciunul, Anul Nou, 8 Martie – Ziua internațională a femeii; Unu Mai - Ziua internațională a oamenilor muncii; 1 iunie - Ziua ocrotirii copiilor; 27 august – Ziua Independenței Republicii Moldova; 31 august - Limba noastră).

Chiar dacă nu vor reuși să înțeleagă însemnătatea și conținutul profund al tuturor acestor evenimente deosebit de importante, prin participarea activă la pregătirea lor, copiilor li se vor îmbogăți sentimentele de dragoste față de patrie și popor. [4, p.135-136]

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Pentru dezvoltarea sentimentelor patriotice, copiii trebuie familiarizați și cu evenimentele culturale, care-l sensibilizează, și în acest fel îl învață să manifeste interes pentru valorile culturale. În acest sens s-ar putea de organizat acțiuni, unde să fie implicați și părinții: amenajarea colțului folcloric, decorarea unor obiecte, vizite la muzee, serbări, participarea la spectacole organizate cu ocazia unor sărbători. [6, p.31]

O condiție ce se dovedește a fi importantă (în realizarea activităților cu conținut moral-patriotic) este și aceea de a ocaziona copiilor satisfacții în legătură cu propriile acte prin care respectă și cinstesc memoria strămoșilor noștri, a eroilor neamului, a celor care s-au jertfit pentru libertatea și independența poporului nostru de ex., prin acțiuni efective, legate de depunerea unor flori la monumentele eroilor neamului, prin realizarea unor serbări cu conținut patriotic, excursii, dar și prin realizarea unor simple acțiuni de muncă patriotică pentru înfrumusețarea spațiului ambiant, etc.

Astfel, ei vor deveni mai sensibili la ansamblul frumuseților și valorilor ce concretizează peisajul pământului românesc, vor prețui și mai mult hărnicia poporului, dragostea de muncă, devotamentul și dârzenia lor în munca social-constructivă nouă. [7, p. 2]

În concluzie, pot spune că educația preșcolară este prima etapă de învățare pentru copii și este esențială în dezvoltarea identității lor naționale. În această etapă timpurie, copiii încep să învețe despre simbolurile, istoria și tradițiile ale țărilor lor, ceea ce îi ajută să-și dezvolte sentimentul de apartenență la comunitate națională. Educația patriotică poate ajuta copiii să învețe să respecte și să aprecieze valorile și tradițiile altor culturi, ce poate duce la dezvoltarea unor abilități sociale și emoționale precum toleranța, înțelegerea și empatia. Ea poate fi utilizată pentru a promova valorile importante precum onestitatea, munca asiduă, respectul, libertatea și dreptatea. Aceste valori pot ajuta la dezvoltarea unor cetățeni activi și responsabili.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Bibliografie:

1. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=16717&lang=ro Capitolul II. SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT, Articolul 17. Învățămîntul preșcolar (1, 2);
2. Galina MARTEA, Chișinău - 2015: „Sistemul de învățămînt-promotor al identității naționale”;
3. Stela CEMORTAN, Chișinău – 2015: „Dimensiuni psihopedagogice ale socializării copiilor de vîrstă timpurie”;
4. Nina SACALIUC, Victoria COJOCARU, Chișinău – 2012: „Fundamente pentru o știință a educației copiilor de vîrstă preșcolară”;
5. Inesa TĂUTU, Tudorița RAISCHI, Chișinău – 2015: „Născut în MOLDOVA”;
6. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Educatia%20moral%20a%20prescolarului%20in%20contextul%20folclorului%20pentru%20copii.pdf ;
7. <https://pdfcoffee.com/educatia-moral-patriotica-a-copiilor-prescolari-pdf-free.html> .

SECȚIUNEA III: LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

OCTAVIAN GOGA – POET AL GLIEI

OCTAVIAN GOGA – THE POET OF HOMELAND

Autor: **Adrian COVACI**

Coordonator științific: **Ludmila BALȚATU**, dr., conf., univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Octavian Goga's literary writings were of an obvious interest and meaning on the canvas of the past reality, however, the artistic style of the message expressed by the poet as well as his effort for the awakening of the national consciousness of our ancestors should be remembered. The poet perceives the peasants' condition and shares all the troubles and sufferings of them, being a moral support of the tragedy.*

The poet's literary work is a tribute to the peasant and village for the sufferings they endure, it is an eulogy to the cruel fate which the peasants have to endure, because of unfairness. Octavian Goga's poetry communicates to the nowadays' reader that the peasants' life has been always at the limit of death and just hardwork saved them.

Keywords: *peasant, village, land, suffering, struggle.*

Rezumat: Scrierile literare ale lui Octavian Goga prezentau un interes vădit și cu sens în tabloul situației trecute, dar modul artistic de redare a conținutului și efortul depus pentru trezirea conștiinței naționale a strămoșilor noștri nu trebuie de uitat. Poetul pătrunde în situația țăranilor, ca stare și ia asupra lui toate necazurile și suferințele lor, fiind un sprijin moral al tragediei.

Opera poetului este un tribut țăranului și satului pentru patimele pe care le îndură, este un elogiu adus sorții crude în care sunt nevoiți să trăiască țăranii. Poezia lui Goga comunică către

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

cititorii generațiilor noastre, că viața țăranilor era tot timpul la pragul morții și doar munca i-a salvat.

Actualitatea operei lui Octavian Goga este redusă la pragul de tezaur cultural liric monografic asupra satului din prima jumătate al secolului XX-lea. Poeziile poetului O. Goga constituie un eveniment important în literatura română.

În cercetarea dată am scos la lumină din rafturile prăfuite și împânzite de păianjenul timpului, valoarea poeziilor poetului patimilor, influențele artistice, căile de formare, culorile specifice prin care redă tablourile rurale și frământările chinuitoare colective pe care poetul le resimte și vrea să le aline prin arta versului.

Octavian Goga se formează ca poet la poalele munților înconjurat de spiritul vieții rurale, a pădurilor veșnice verzi, a portului tradițional specific țăranului român, între uneltele de strungă și plugărit și între roadele meșteșugurilor rurale, astfel poetul de mic ia contact cu rosturile satului, cu patimele și cu simplitatea sufletească a țăranilor pe care încearcă să-i înțeleagă și să-i slăvească.

Dat fiind faptul că poetul se trage dintr-o familie c-un arbore genealogic de cărturari, i s-a transmis prin gene și prin educația parentală, această iubire necondiționată față de sărmanii țărani, față de oamenii poporului, de cultura, limba și istoria adevărată, „el va iubi poporul român, spune Nicolae Iorga, nu din datorie și nici din simpatia de artist, ci din iubirea trainică și veșnică pentru părinții de-acasă, pentru frații de joc, pentru preotul și lăutarul satului, și de aici pentru toți oamenii satului”.

Printre nenumăratele lui valori și principii morale, patriotismul este sentimentul după care se ghidează și e unghiul din care privește lucrurile și acționează, scrie și se revoltă și, cel mai important, trăiește.

De exemplu, în cutremurătoarea poezie „Noi” se reflectă patimile cântate prin trista doină a țăranului transilvănean - rob al propriei sorți: „La noi sunt codri verzi de brad / Și câmpuri de mătase; / La noi atâția fluturi sunt, / Și-atâta jale-n casă. / Privighetori din alte țări / Vin doina să ne-asculte; / La noi sunt

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

cântece și flori / Și lacrimi multe, multe...”. Tema principală în această elegie este lupta pentru libertatea națională și dreptatea socială a românilor din Transilvania, contra odiosul imperiu Austro-Ungar.

La fel și poezia „Oltul” apare ca o entitate sacră care conservă de-a lungul timpului toate informațiile din preajma lui: „În cetățuia ta de apă / Dorm cântecele noastre toate / Și fierbinte tăinuita jale / A visurilor sfărmate”. Realismul poetic este artistic, dar în același timp tragic, deoarece exprimă mai multe dureri inhibitate sau înecate în sângele strămoșilor sau în adâncurile Oltului, fiind ca o pandoră a țăranilor: „Durerea unui neam ce-așteaptă / De mult o dreaptă sărbătoare.” În această poezie este de remarcat dragostea față de țară și patriotismul convins pentru tot ce-i pur național românesc.

Octavian Goga a elogiât prin poeziile sale talentele satului, oamenii chinuți, muncitorii, scoțând în evidență importanța acestora în cadrul satului, și nu numai, chiar pentru întreaga societate. De la plugarii care stăteau toată ziua pe câmp și arau pământurile altora, bătuți de soartă, foame și dor „Și nimeni truda nu v-alină”, dar în schimbul pâinii lor plugarii simt acea mână divină care-i apără și-i mângâie, și-i compătimesc truda „Dar dacă-n schimbul pâinii voastre, / Piticul vă plătește fiere, / Îndurător v-ascultă Domnul / Și vă transmite mângâiere.”

Fără îndoială, poeziile lui Octavian Goga au avut un impact puternic în acele vremuri. După cum afirmă și criticul Sextil Pușcariu, imaginile sale sunt vii, limba are un parfum arhaic bisericesc. E atâta simțire în aceste poezii care, prin conținutul lor, se potrivesc minunat în epoca aceasta de lupte pentru naționalizarea spiritului politic.

Poezia „Clăcașii” pregătește terenul pentru volumul de poezii „Ne cheamă pământul”, unde nota socială ocupă prim plan. Poetul, fidel crezului său realist, consideră că: „Artistul de astăzi e un luptător. Creațiunea lui nu mai e menită, ca odinioară, să fie o frumoasă jucărie, ci trebuie să robească inimi, să înfierbânte, să afirme și să aducă o pietricică pentru clădirea unei lumi care va fi

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

nouă în interpretarea datorii lor omenești”. Or, poezia „Fecunditas” exprimă acest crez literar: „Nu sus în cer! Vă biruie înaltul / Curmați-vă cărările spre stele, / Rotind răzlețe-n praful de pe uliți, / Vă vreau acolo gândurile mele!”.

Poezia în general este un raport simbiotic între frunzele uscate și gândurile neîmplinite, care-l părăsesc în pribegia țărânei satului, la fel ca frunzele. Și nu în ceruri, pentru că acolo este loc doar de sufletul curat al omului. Astfel, le lasă rod pământului, ajutându-l la fertilitate, să rodească alte gânduri într-un mister mai mare.

Acest volum are o tentă de simbolism și un strop din expresionismul lui Blaga combinat cu realismul vremurilor. În el găsim cele mai frumoase poezii pe care le-a scris Octavian Goga. Aici evidențiem influențele lui Octavian Goga și modelele care l-au inspirat. Se simte în opera lui Goga structura poeziei lui Mihai Eminescu. Dacă nu atât de romantică, tot atât de realistă și sentimentală din unghiul compasiunii pământului și țaranului.

În încheiere: Octavian Goga este clocotitorul Ardealului. Poetul ce răscolește trecutul poporului și strânge durerea neamului într-un cântec pe care-l cântă pe la vatra lor țărâni. Născut într-o provincie românească ce se afla sub stăpânirea Austro-Ungariei, poetul a fost pătruns de un sentiment adânc al dragostei de neam, dăruindu-și întreaga sa viață pentru unirea românilor de pretutindeni într-un singur stat.

Prin O. Goga literatura română câștigă pe unul din cei mai de seamă poeți naționali.

La cele relatate vom mai adăuga că O. Goga a fost de asemenea un mare om politic și publicist. El a desfășurat, încă din anii tinereții o amplă activitate politică (a stat și la închisoare pentru articolele de publicistică care pledau pentru readucerea Ardealului la sânul patriei).

După cum afirmă M. Beniuc, Goga s-a bucurat ca poet de recunoștința deplină de la început și nu i s-a întunecat aureola până

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

la moarte, strălucirea sa trecând în nemurire. S-ar putea spune despre el că a fost poetul potrivit la timpul potrivit.

Cuvinte-cheie: țaran, sat, pământ, patimă, luptă.

ION CREANGĂ ȘI FOLCLORUL

ION CREANGĂ AND THE FOLKLORE

Autor: **Ana CRINTEA**

Coordonator științific: **Ludmila BALȚATU**, dr., conf., univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Ion Creangă – one of the most appreciated romanian writers – drew inspiration for his literary works from everyday life, from our folkloric pearls, from the folk wisdom.*

In fact, a distiguishing feature of the literary art by the famous author from Humulești consists in its folklore fund, in its funny tone, in the certain didactic character.

Moreover, Creangă is one of our writers, who can be told about: „our eternal Ion Creangă”. And rightly so, he is forever ours! For the reason that we used to absorb him avidly in our tender years, he has become an integral part of the eternaly alive childhood and thus, precious for us. Like that, in his fairy tales, with horizons full of magic, the calls of nowadays are bustling as well. Since many problems of life, to which Creangă found a solution just in the fairy-tale world, are delt with in all times in the real world.

Keywords: *inspiration, folklore, fairy-tales, fund.*

Rezumat: Ion Creangă – unul dintre cei mai înalt apreciați scriitori români – s-a inspirat, în scrierile sale, din viața cotidiană, din mărgăritarele noastre folclorice, din înțelepciunea populară.

Or, o trăsătură distinctivă a creației vestitului scriitor din Humulești constă în fondul ei popular, în tonul ei glumeț, în pronunțatul caracter didactic.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Ion Creangă este unul dintre scriitorii noștri, despre care se poate spune: „veșnicul nostru Ion Creangă”. Și, pe bună dreptate, este veșnic al nostru! Pentru că l-am sorbit cu nesaț în anii noștri fragezi, a devenit o parte integrantă a copilăriei veșnic vie și scumpă pentru noi. Pentru că a evocat în așa fel copilăria, că oricine se reîntâlnește cu ea la orice vârstă, o recunoaște. Pentru că în basmele lui, cu orizonturi pline de vrajă, freamătă și chemări ale timpurilor noastre. Căci multe probleme ale veștii, cărora Creangă le aflase soluție doar în lumea fabulosului, urmează să fie soluționate în vremea noastră în lumea reală.

Or, viața lui Ion Creangă, până la admiterea la seminarul de la Socola, ne-o povestește el însuși în „Amintiri din copilărie”.

Aici e cazul să menționăm următoarele: Amintirile... lui Creangă nu constituie doar o importanță biografică. Mai întâi de toate, importanța lor este literară. În această operă, îmbibată cu spiritul popular, Creangă descrie viața părinților săi în tot ce are mai caracteristic. Mai precis fie spus, scriitorul ne redă, pe deplin concepțiile, superstițiile, tradițiile, imaginația, spiritul, limba, firea nefalsificată a poporului de la țară. Și, nu întâmplător, savanții în domeniu consideră că Amintirile din copilărie ar putea constitui epopeea poporului român.

La cele relatate vom mai adăuga că limba lui Creangă abundă în provincialisme, în jocuri de cuvinte, în proverbe și zicători. Ea se deosebește prin umor, printr-un stil naiv și capricios-popular.

E o limbă cu adevărat țărănească, pe care Creangă a contribuit s-o ridice la rangul de limbă literară, îmbogățind-o cu elemente noi.

Contribuția lui Creangă la îmbogățirea și mlădierea limbii noastre este enormă. Și astăzi învățăm din marea artă crengiană de a construi frazele, de a da expresivitate și nuanțe stilistice vorbirii orale și scrise, utilizând proverbe și zicători.

Dar debutul în literatură, Ion Creangă îl face prin povești, ce-s culese din popor. Însuși el mărturisește că poveștile și snoavele ce le-a auzit în copilărie de la consătenii săi, l-au impresionat foarte

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

mult. Bazându-se pe epica populară Creangă n-a avut necesitatea s-o înregistreze, ci a simțit-o cu toate fibrele inimii și, în virtutea ei, a devenit scriitor.

În linia acestor constatări vom reproduce un fragment din Amintirile crengiene: „De la cinci ani, de când am început a înțelege, până când am venit la Seminar... am auzit de sute de ori poveștile, pe care vi le povestesc și eu. De câte ori n-am stat nopți întregi ca să ascult pe Moș Ion și pe Lelea Catinca, povestindu-mi povestea lui Făt-Frumos și a Elenei Cosânzeana. Iarna, în nopțile lungi, țăranul se culcă devreme, dar nu adoarme îndată. În lumina opaițului, povestitorii satului spun tot felul de glume, iar eu, culcat pe cuptor, ascultam cu amândouă urechile și simțeam atât de mult interes și așa de mare emoție”.

Ceea ce rezultă de aici, folclorul nostru, după cum afirmă și dirijorul, compozitorul George Enescu, nu numai că este sublim, dar te face să înțelegi totul. E mai savant decât toată muzica așa-zis savantă. Și asta într-un fel cu totul inconștient. E mai melodic decât orice melodie, dar asta fără să vrea. E duios, ironic, trist, vesel și grav.”

O explicație științifică ar fi că „folk” înseamnă „popor”, iar „lore” înseamnă „știință, înțelepciune”. Deci „folclor” înseamnă înțelepciunea unui popor. Prin definiție folclorul este o parte semnificativă a literaturii care cuprinde totalitatea creațiilor literare ce se caracterizează prin oralitate, sincretism, tradiționalism, autor anonim, spirit colectiv, el constituind așa numita literatură nescrisă, produs al gândirii și simțirii oamenilor simpli” cum a fost Creangă și Ispirescu în creațiile lor. „În cărțile trecutului găsim puterea vie a imaginilor în creația anonimă a folclorului spre care ne îndreptăm mereu cu interes și dragoste și pe care le-am învățat de la dascălii noștri, fie profesori de română, muzică, or părinți și bunici”. Însăși Creangă apela la folclorul copiilor atunci când era profesor, și el nu se temea să se amuze cu copiii sau să-și piardă din respect.

Ion Creangă rămâne, poate, cea mai spectaculoasă și originală voce ivită în literatura româna din secolul al XIX-lea, autor al unei opere rapsodice în care se manifestă un scriitor cult, o

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

conștiință spontană, un moralist clasic, dublat de un umorist spumos, de o jovialitate cuceritoare. Considerat, rând pe rând, culegător de basme, rapsod popular, geniu oral etc, Creangă scapă, în mod evident, unei caracterizări unice. Opera sa nu se raportează la nimic din ce s-a scris în literatura română, constituindu-se într-un micro-univers închis și inexplicabil, suficient sieși. Ibrăileanu îl numește un Homer al nostru, opera sa fiind o epopee în care trăiesc credințele, eresurile, datinile, obiceiurile, limba, poezia, morala, filosofia poporului.

Ion Creangă este considerat unul dintre clasicii literaturii române, opera sa fiind un reper de referință al înțelepciunii populare. În opinia savantului George Munteanu, este perceput chiar ca „un umanist al științei sătești. Este un arhivar de tradiții, dar în înțeles rabelaisian.

O caracteristică primordială a personajelor lui Creangă constă în faptul că vorba lor e cu tâlc, e plină de haz. Și efectul comic apare grație contrastului dintre caracterele omenești, dintre modul lor de a gândi, de a analiza lucrurile. Scopul povestitorului constă să zugrăvească veridic viața unui om simplu, ce-i plin de voie bună. Explicația în contextul dat e simplă: Creangă crede în vitalitatea poporului, în modul lui sănătos de a gândi și de a proceda.

Poveștile și povestirile scriitorului relatează întâmplări tipice pentru realitățile sătești, proiectate în fabulos. Creangă pornește de la modelele folclorice, însă, trebuie să reținem – scrierile sale se deosebesc de creația populară. Eroii lui Creangă se comportă ca niște țărani, într-o lume echilibrată, armonioasă, lipsită de mister; într-un univers cunoscut omului simplu, în care forțele binelui se confruntă cu cele ale răului pentru a le învinge.

Opera înalt apreciatului clasic a literaturii noastre Ion Creangă se înscrie în lista celor mai mari valori ale moștenirii noastre literare, intrând în tezaurul literaturii universale grație idealurilor sale umaniste.

Cuvinte-cheie: *inspirație, folclor, povești, fond.*

METODE EFICIENTE DE ÎNVĂȚARE A LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE ÎN ȘCOALĂ

EFFICIENT METHODS OF LEARNING ROMANIAN LANGUAGE AND LITERATURE IN SCHOOL

Autor: **Ion GRĂDINARU**

Coordonator științific: **Valeriana PETCU**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *It stands to reason that all those involved in the educational approach are responsible for the lesson's strategy and the results obtained. The creativity of the teaching staff will lead students to discover their inner creative side.*

Well-selected didactic strategies play an essential role in the didactic approach. Both traditional methods, such as heuristic conversation, demonstration, etc., interactive methods: brainstorming, quintet, and didactic techniques: the gallery tour, the 6/3/5 technique, etc., contribute to the realization of the creative educational act.

The didactic game is significant in Romanian language and literature classes because through it, students achieve more ongoing training, and the student experiences the satisfaction that the didactic game offers concerning the didactic material. Previously mentioned increases interest in Romanian language and literature lessons.

Keywords: *method, techniques, didactic games.*

Procesul instructiv-educativ realizat cu succes, ține de alegerea, de către cadru didactic, a metodelor didactice. Termenul de metodă provine din limba greacă și înseamnă „calea care duce spre adevăr”, cu alte cuvinte „metodele reprezintă o cale eficientă de organizare și conducere a învățării, un mod comun de a proceda, care reunește într-un tot familiar, eforturile profesorului și ale

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

elevilor săi”.

De la bun început trebuie să remarcăm că metodele se clasifică în: **metode tradiționale** care se regăsesc în studierea tuturor domeniilor limbii și literaturii române ca disciplină de învățământ în școală. Cu alte cuvinte, metodele reprezintă o cale eficientă de organizare și conducere a învățării, un mod comun de a proceda, care reunește într-un tot familiar, eforturile profesorului și ale elevilor săi.

Este important să menționăm că o altă metodă eficientă în studierea limbii și literaturii române este conversația euristică. Fiind cea mai solicitată metodă tradițională, ea constă în faptul că întregul mecanism al desfășurării se întemeiază pe întrebări puse de către profesor, în alternanță cu răspunsurile elevilor ce conduc, spre realizarea unui salt în calea creativității.

O altă metodă tradițională este demonstrația, care constă în prezentarea obiectelor și fenomenelor, în scopul eficientizării efortului de explorare a realității prin creativitate. Scopul esențial este promovarea unor imagini și reprezentări, precum și obișnuirea subiecților cu realizarea concretă și corectă a unor acțiuni. Cert este faptul că aceste metode sunt folosite la toate lecțiile de limbă și literatură română.

O altă componentă importantă a procesului instructiv-educativ sunt utilizarea metodele moderne, care vizează ideea că elevul trebuie să-și construiască cunoașterea prin intermediul propriei înțelegeri, să conștientizeze că nimeni nu poate face acest lucru în locul său. Aceste metode lasă spațiu de manifestare creativității elevilor care participă conștient la propria instruire și educație.

În urma analizei efectuate, putem conchide că brainstorming-ul reprezintă un mod simplu și eficient de a genera idei noi, scoțând în evidență creativitatea.

Nu mai puțină importanță are cvintetul, care vizează dezvoltarea capacității de a rezuma informațiile. Este o poezie care necesită sistematizarea informației în exprimări concise, care descriu reflecții asupra subiectului pus în discuție.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Se remarcă evident în procesul de predare – învățare – evaluare și metoda cubul, care se folosește pentru studierea unei teme din diverse perspective, permițând o abordare complexă a temei respective. În cadrul lecțiilor de limbă și literatură română, se poate aplica prin folosirea materială sau simbolică a acestuia, elevilor cerându-li-se să efectueze, pe grupe, sarcini corespunzătoare celor 6 fețe.

Amintim că Diagrama Veen se folosește pentru a grupa asemănările și deosebirile dintre două obiecte, două evenimente, două personaje, două opere literare etc. Se aplică cu eficiență maximă, în activitățile de observare și creativitate. Această metodă, are ca scop sistematizarea cunoștințelor, restructurarea ideilor unui conținut și expunerea lui cu ajutorul asemănărilor și deosebirilor.

La fel de importante sunt tehnicile didactice, care reprezintă acele îmbinări de procedee și/sau soluții practice, însoțite după caz, de mijloace, pentru realizarea efectivă a unor activități didactice.

Pentru dezvoltarea creativității, profesorul poate folosi diverse tehnici cu care să ofere lecției un grad înalt de atractivitate, ca de exemplu:

Tehnica 6/3/5 care presupune împărțirea unei clase în grupuri de 6 elevi, în care fiecare propune 3 idei timp de 5 minute. Primul grup discută problema și, pe o fișă, sunt trecute trei idei, fiecare formând capul unei coloane sub care se vor trece ideile celorlalte grupuri. După 5 minute, fișa trece la alt grup care adaugă și el alte 3 idei, până ce fiecare fișă ajunge la toate grupurile. Profesorul strânge foile, le citește, apoi se discută pentru a se decide care din propuneri să fie considerată principală.

O altă tehnică frecvent utilizată la orele de limbă și literatură română ar fi eseul de cinci minute. Este o tehnică eficientă la ultima etapă a lecției. Ajută elevii să-și adune toate ideile legate de tema lecției și îi oferă profesorului o idee despre cum s-a desfășurat lecția, dacă elevii au înțeles mesajul și au memorat ideile principale. Presupune două activități: să scrie un lucru pe care l-au învățat din lecție și să formuleze o întrebare neclară.

Nu poate exista o lecție de limbă și literatură română fără

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

utilizarea jocului didactic, care este caracterizat de prezența anumitor însușiri, considerate adevărate căi de stimulare a creativității elevului.

Unul din cele mai răspândite jocuri didactice este „În călătorie”, care dezvoltă simțul frumosului, creativității și receptivității, imaginației și limbajului, consolidează cunoștințelor despre intonație și pauză și precizează reprezentările despre diverse mijloace de transport.

„Spune cât mai multe” este un alt joc util. Acesta presupune dezvoltarea capacității de a găsi cât mai multe cuvinte, reprezentative a diferitor părți de vorbire care au ceva în comun cu obiectul sau lucrul auzit. Regula o reprezintă dreptul la răspuns a elevului disciplinat și cel care este solicitat de către profesor. În această ordine se merge spre desfășurarea jocului didactic: conducătorul, ales printr-o numărătoare, numește un cuvânt, pentru început nume de profesii. Jucătorul numit trebuie să enumere un șir de cuvinte ce au tangențe cu lexemul rostit de conducător.

De remarcat este și jocul „Cuvântul interzis”, care presupune dezvoltarea gândirii divergente și a capacității de a găsi răspuns la sarcina propusă, iar regula fiind că răspunde elevul care este disciplinat și sigur de răspuns. Se cere elevilor să răspundă în așa fel încât să nu fie folosit cuvântul ales. Întrebarea trebuie formulată în așa fel, încât să ceară în răspuns folosirea cuvântului interzis. Exemplu: Cuvintele interzise pot fi diverse, ca de exemplu: primăvara, școală, vara etc.

Așadar, cert este faptul că toți cei implicați în demersul educativ sunt responsabili de demersul lecției, dar și de rezultatele obținute. Creativitatea cadrului didactic, va conduce elevii spre descoperirea laturii creative interioare. Metodele tradiționale, cum ar fi: conversația euristică, demonstrația etc., cât și metodele interactive: brainstormingul, cvintetul; tehnicile didactice: turul galeriei, tehnica 6/3/5 etc., aduc, contribuția la realizarea actului educativ creativ. Nu este de trecut cu vederea și importanța jocului didactic, deoarece prin el se realizează o instruire mai trainică, elevul trăind satisfacția pe care o oferă jocul didactic raportat la

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

materialul didactic. Acesta, sporește interesul pentru lecțiile de limbă și literatură română.

Cuvinte-cheie: *metode, tehnici, jocuri didactice.*

**EXPRESIVITATEA FAPTELOR DE LIMBĂ LA NIVEL
LEXICAL ȘI RESPECTAREA NORMELOR**

**THE EXPRESSIVENESS OF LANGUAGE FACTS
AT THE LEXICAL LEVEL AND COMPLIANCE WITH
THE NORMS**

Autor: **Laura TONU**

Coordonator științific: **Valeriana PETCU**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *In order to support the bachelor's thesis, I developed a paper entitled Expressiveness of languages facts at the lexical level and compliance with the norms. The work is structured in three chapters. The first chapter is entitled The semantic structure of the vocabulary as a stylistic source and correctness of expression, including four more sub-chapters and two sub-sub-chapters. In the first sub-chapter we defined the polysemantic words. In the second sub-chapter we defined the notion of paronymy. In the third sub-chapter I determined the role of paronymy, the relationship of paronymy with homonymy, synonymy and antonymy. In sub-chapter number four we determined the stylistic values of paronymy and the phenomenon of paronymic attraction. The second chapter, Theoretical aspects regarding synonymy and antonymy, includes six sub-chapters in which we addressed and determined their classifications criteria, role and stylistic means. In chapter three we analyzed, researched and evaluated all these aspects. I used the stylistics and speech cultivation exercises and made some surveys for both students and teachers.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Keywords: *Polysemous words, Paronymy, Synonymy, Antonymy, Vocabulary, Stylistic.*

Rezumat: Formarea intelectuală a tinerii generații începe, în primul rând, cu cunoașterea profundă a limbii române, a limbajului folosit corect în orice tip de comunicare. La nivelul vocabularului limbii române, cuvintele polisemantice, paronimia, sinonimia și antonimia sunt aspecte care merită atenția atât a specialiștilor, cât și a celor care studiază limba și literatura română ca disciplină de învățământ. Din cauza faptului că vorbitorii de limbă română nu sunt suficient instruiți, se produc confuzii și greșeli între acești termeni, prin urmare rezultându-se și importanța acestei teme.

Mai întâi de toate, cuvântul, reprezintă unitatea lexicală de bază a vocabularului, unitatea fundamentală a limbii, a gândirii și a comunicării dintre oameni. Totalitatea cuvintelor sau a unităților lexicale formează vocabularul sau așa-zisul lexic al unei limbi.

Deși cuvântul este o noțiune de o importanță deosebit de majoră în lingvistică, până în momentul actual, datorită naturii complexe a acestei realități lingvistice, definiția care ar satisface noțiunea de cuvânt încă nu a fost oferită. Pe lângă toate acestea, putem spune că orice definiție a cuvântului trebuie să țină cont, în primul rând, de trăsăturile lui esențiale, cum ar fi: autonomia și interdependența între forma și conținutul său.

Prin autonomia unui cuvânt se înțelege capacitatea acestuia de a fi scos dintr-un anumit context și de a fi utilizat într-un oricare alt context, fără ca cuvântul să-și piardă din semnificația lui esențială.

Prin forma cuvântului se are în vedere manifestarea lui sonoră, adică pronunțarea (unui sau a mai multor sunete), și care poate avea sau dispune de o reprezentare prin semne grafice, de literele în scrierile alfabetice.

Prin conținutul cuvântului, se face referire la imaginea intelectuală și mentală abstractizată și generalizată pe care orice vorbitor o poate asocia la pronunțarea sau scrierea unor sunete.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Prin interdependența dintre forma și conținutul cuvântului înțelegem prin urmare, că un grup de sunete care nu au asociate nici măcar un sens nu constituie un cuvânt, precum și faptul că sensul care formează conținutul există doar în măsura în care are asociat o formă.

De exemplu, în limba română, înșiruirea de sunete **c-a-s-ă** reprezintă doar un complex sonor, deoarece nu are asociată niciun interes. În schimb, complexul sonor **c-a-s-ă** are asociat înțelesul de „clădire care servește drept locuință” și invers, înțelesul acesta există, deoarece este asociată forma menționată anterior, casă. În cele din urmă, între forma casă și conținutul clădire care servește drept „locuință”, există solidaritatea necesară existenței cuvântului, a noțiunii de casă. Chiar dacă forma și conținutul se află într-o relație de dependență, între cele două aspecte ale cuvântului nu există o relație logică. Faptul că în limba română „clădirea care servește drept locuință” a fost numită casă este pur întâmplător și ține de convenție, ca dovadă că în alte limbi aceeași semnificație au asociate alte forme sonore, cum ar fi: engl. House, lat. Casa, germană Haus.

În funcție de cele două caracteristici ale cuvântului, forma și conținutul, se poate prezenta organizarea cuvântului. Organizarea cuvântului, în planul formei, prezintă o organizare fonematică și morfematică, iar în planul conținutului, cuvântul are o organizare semantică. Pentru a descrie aceste tipuri de organizări, trebuie să avem în vedere delimitarea și criteriile de delimitare ale elementelor minimale care alcătuiesc cuvântul sub aspectul formei și al conținutului.

În funcție de numărul de foneme din care sunt alcătuite, cuvintele sunt împărțite în: cuvinte monofonematice și polifonematice. Cuvintele monofonematice sunt cuvintele formate dintr-un singur fonem, iar cuvintele polifonematice sunt cuvintele formate din mai multe foneme.

În funcție de sensul lexical, cuvintele se împart în cuvinte autonome și instrumente gramaticale. Cuvintele autonome sunt cuvintele care denumesc obiecte, exprimă însușiri, caracteristici,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

acțiuni, ordinea obiectelor, imită sau exprimă stări, emoții, etc. Aceste cuvinte au sens lexical, iar cuvintele instrumente gramaticale sunt cuvintele care servesc la realizarea relațiilor care se stabilesc între cuvintele autonome din cadrul enunțurilor. Aceste cuvinte nu au sens lexical.

În funcție de numărul de sensuri, cuvintele se împart în cuvinte monosemantice și polisemantice. Cuvintele monosemantice sunt cuvintele care prezintă un singur sens, iar cuvintele polisemantice sunt cuvintele care prezintă două sau mai multe sensuri.

În funcție de formă și sens, cuvintele se împart în sinonime, antonime, omonime și paronime. Sinonimele sunt cuvintele cu forme diferite, dar cu înțeles identic sau foarte asemănător. Antonimele sunt cuvintele cu formă diferite și sens opus. Omonimele sunt cuvintele cu formă identică și înșeles total diferit, iar paronimele sunt cuvintele aproape identice sau asemănătoare ca formă, însă diferite ca înțeles.

În funcție de structura fonetică și de structură grafică, cuvintele se împart în:

- Omofone sunt cuvintele care se pronunță la fel, dar nu sunt grafic identice.
- Omografe sunt cuvintele care se scriu la fel, dar diferă din punct de vedere fonetic.

Studiul lexicologiei îi orientează pe elevi spre cunoașterea legilor interne specifice limbii noastre.

În principiu, lexicologia studiază lexicul unei limbi în evoluția sa istorică și sub unele aspecte independente cu privire la evoluția aceasta istorică. Este disciplina care îi va ajuta pe elevi să studieze sistemul lexical al limbii, să studieze modul în care este organizată și cum funcționează limba, cum se schimbă și cum ajută la îmbogățirea vocabularului.

De asemenea, în studiul limbii și literaturii române este nevoie să se mai țină cont și de: claritate, precizie, conciziune, expresivitate, corectitudine și multe altele. A vorbi înseamnă a fi înțeles, înseamnă nu numai a comunica gânduri, ci și a produce un

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

efect: a convinge, a influența, a impresiona, a sensibiliza, a determina la acțiune.

Cuvinte-cheie: *cuvinte polisemantice, paronimie, sinonimie, antonimie, vocabular, stilistică.*

ORTOGRAFIA LIMBII ROMÂNE DIN PERSPECTIVA DIACRONICĂ

ROMANIAN ORTHOGRAPHY FROM A DIACHRONIC PERSPECTIVE

Autor: **Maria DONEA**

Coordonator științific: **Valeriana PETCU**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Social developments are becoming more and more apparent, and their consequences extend to all areas of activity. Under these circumstances, the issue of language becomes a topical one. One argument for this is the fact that words of different origins are used in the language, and writing them involves many grammatical mistakes. The aim of this paper is to identify the main spelling mistakes made during the evolution and modernisation of the Romanian language. Research and study of dictionaries containing the main changes in the Romanian language formed the basis of this work. In the following, the author will try to demonstrate the evolution of the Romanian language from its origins to the present.*

Keywords: *language, evolution, orthography, principle, dictionary.*

Rezumat: Una dintre funcțiile de bază ale limbii este facilitarea comunicării dintre oameni. De-a lungul timpului, oamenii au născocit tot felul de cuvinte și limbaje articulate, iar acest fapt a fost unul decisiv în progresul său ca specie intelectuală.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Limbajul reprezintă modul în care se asimilează, se integrează și funcționează limba la nivel individual.

În condițiile evoluției sociale, problema limbajului devine una actuală. Din cauza originii variate ale cuvintelor, există multe greșeli ortografice.

Termenul „ortografie” provine din grecescul „orthos”, ceea ce înseamnă „corect” și „graphiein” – „a scrie”. Într-un sens mai larg, ortografia privește nu doar scrierea corectă a cuvântului (reprezentarea grafică a acestuia), ci și scrierea corectă la nivelurile superioare cuvântului – punctuația.

Este bine cunoscut faptul că în istoria scrierii limbii române au predominat două tipuri de alfabet: latin și chirilic. Având origine latină, limba română a folosit pentru început și multă vreme după asta, alfabetul latin, iar la sfârșitul secolului al XIII-lea, limba română împrumută de la bulgari, alfabetul chirilic, utilizat până în secolul al XIX-lea. Tot în această perioadă este introdus oficial alfabetul latin, limba română fiind deja limbă nouă.

Orice sistem ortografic se întemeiază pe niște criterii generale, pe care lingvistica le numește principii. Numărul acestor principii diferă de la o limbă la alta. Ortografia românească actuală se întemeiază pe următoarele principii: fonetic, morfologic, etimologic, sintactic și silabic.

Este cunoscut faptul că principiul fonetic este principiul fundamental al ortografiei noastre, în cadrul căruia scrierea reprezintă pronunțarea contemporană a limbii literare. Este numit fonetic, pentru că redă în scris sunetele. Acest principiu nu poate fi aplicat în exclusivitate, datorită faptului că literele nu notează sunetele exacte, iar numărul literelor nu este egal cu cel al sunetelor. Este de menționat faptul că majoritatea cuvintelor din limba română se scriu cu litere latine, așa cum se și rostesc.

Un alt principiu important este principiul morfologic. Conform principiului respectiv, sunt evidențiate, cu ajutorul ortografiei, elementele constitutive din care este format cuvântul (rădăcină, prefix, sufix) și aparentele modificări ale acestuia. Etimologic, lexemul „gramatică” provine de la vechiul

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

grecesc „grammata”, care, inițial, avea semnificația de „literă” sau „scriere”. Fiecare cuvânt ia forma cerută de funcția sintactică. Această caracteristică poate fi atribuită părților de vorbire din categoria numelui (substantivul, adjectivul, pronumele, numeralul), care se acordă în gen, număr și caz. Unul dintre avantajele principiului morfologic, este eliminarea unor instabilități ale vechii ortografii. Despre principiul morfologic, putem spune că este un principiu gramatical, ce realizează o simetrie formală în ceea ce privește derivarea și flexiunea, astfel creând posibilitatea de recunoaștere a unor unități morfologice și lexicale: rădăcini, afixe, desinențe.

Trebuie de remarcat și principiul etimologic, numit și tradițional sau istoric. El impune scrierea unor cuvinte care să păstreze legătura cu o formă veche sau cu tradiția. Principiul dat s-a „născut”, pentru că scrierea a rămas în urmă în comparație cu vorbirea, fiind vizibilă prezența dezacordului dintre ele. Pentru a-i stabili originea unui cuvânt, este necesar să îi cunoaștem exact înțelesul, normele de schimbare a sunetelor din diversele epoci ale limbii din care face parte cuvântul. Este de menționat faptul că articolul masculin hotărât proclitic –l este utilizat în scris obligatoriu, deși în vorbirea curentă nu se pronunță. Acest fapt se datorează tradiției și etimologiei.

Să remarcăm evident și principiul sintactic care menține legătura dintre ortografie și sintaxă. Aplicarea în practică a principiului sintactic presupune scrierea împreună, separată sau prin cratimă a cuvintelor. Scrierea într-un cuvânt compus prin alipire are loc în momentul în care părțile componente nu pot fi analizate separat. Scrierea cuvintelor separate se realizează atunci când elementele constitutive își păstrează individualitatea. Astfel, deosebim două reguli de scriere: sunt separate prin cratimă pronumele personale sau reflexive neaccentuate, în momentul în care acestea sunt atașate la un cuvânt; situații de omofonie pe de o parte între adjective, conjuncții, adverbe și pe de altă parte între alte clase gramaticale.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Caracteristica pe care se bazează principiul silabic este concordanța dintre literă și sunet. Conform acestui principiu, aceeași consoană sau același grup consonantic intră în componența unor silabe diferite, cu alte valori. Pentru ca alfabetul să nu fie prea încărcat, s-a redus la procedeele de a atribui unor litere, valori multiple, în dependență de literele ce urmează.

De asemenea, este cazul să subliniem importanța normei ortografice. Normele ortografice în vigoare sunt rezultatul generalizării pe care o fac lingviștii, analizând cuvintele limbii vii. Orice inovație lexicală, precum: împrumutul unui cuvânt din altă limbă, formarea unor termeni pe teritoriul românesc, implică precizări de ordin ortografic, ortoepic sau morfologic. De rând cu acestea, evidențiem că în DOOM3 au fost introduse 3600 de cuvinte noi. Normele de bază nu au fost modificate, însă au fost făcute peste 300 de recomandări ce țin de evoluția limbii și societății. Se modifică forma de plural a mai multor substantive care, până acum au fost utilizate greșit, printre care: – pentru pluralul substantivului aragaz este corectă forma „aragaze”. Este greșită utilizarea cuvântului „aragazuri”. Din această categorie fac parte și cuvintele: sindrom, ecler, macrou, monedă.

Din cele relatate desprindem și importanța aspectelor ortografice ale limbii române. În contextul unei diversități lingvistice tot mai accentuate, cuvintele împrumutate pătrund mai ușor și mai intens în limbajul de specialitate și în limbajul familiar. Din moment ce sunt adoptate, cuvintele împrumutate tind să se întegreze în limba care le adoptată, adică să se adapteze fonetic, grafic și morfologic. Una dintre cele mai vizibile probleme ale ortografiei este utilizarea cratimei. În DOOM3 sunt prevăzute câteva modificări ale părților de vorbire precum: adjectiv, numeral, adverb, conjuncții, articol.

În concluzie, putem spune că limba română a parcurs un drum lung spre perfecționare, întâmpinând în calea sa diverse obstacole. Dat fiind faptul că societatea evoluează de la o zi la alta, limba română ține pasul cu evoluția. Astfel, în vocabularul limbii apar noi termeni, ce necesită a fi adaptați ortografic și morfologic.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Un alt argument în susținerea celor expuse mai sus este apariția noilor ediții ale Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române. Recent (în 2022), a apărut și cea de-a treia ediție care vine cu unele rectificări față de ediția a doua.

Așadar, „scopul evoluției umane este adaptarea la circumstanțe. Este necesar să nu renunți la vechiul, ci să-l adaptezi”, menționa **Sonali Bendre**.

Conform citatului de mai sus, putem afirma că limba română, de la origini și până în prezent, își păstrează originea sa, iar schimbările produse nu înlocuiesc alte cuvinte, ci sunt adaptate.

Cuvinte-cheie: *limbaj, evoluție, ortografie, principiu, literă, dicționar.*

**SCRIITORUL NICOLAE DABIJA PRIN PRISMA
GENERAȚIILOR DE CITITORI AI SECOLULUL XXI**

**THE WRITER NICOLAE DABIJA THROUGH THE LENS
OF THE GENERATIONS OF READERS OF THE 21ST
CENTURY**

Autor: **Tatiana BEJAN**

Coordonator științific: **Liliana GROSU**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The present article, entitled „The writer Nicolae Dabija through the lens of generations of the generations of readers of 21st”, deals with the subject of the presence of Nicolae Dabija's works among the reading preferences of 21st century readers. In the introductory part, you can find general information about the writer's activity on a national and international level, as well as about his work. I also analyzed, briefly, what is the profile of the contemporary reader, a profile that is totally different from the readers of other times, one of the causes being mass technology and little concern for reading artistic literature. In this article, I*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

analyzed quantitatively and qualitatively a questionnaire made with students from the "Mihai Eminescu" and "Ioan Vodă" Theoretical High Schools in the city of Cahul, regarding the availability and choice of Nicolae Dabija's work for reading both in Romanian language and literature classes, but also by free choice. The results are presented and analyzed through the lens of objectivity and deep research of the proposed subject. In conclusion, aspects are highlighted about the theme treated by Nicolae Dabija in his work, his way of writing and outlining the actions, as well as the experiences of the characters, which are fully felt by contemporary student readers.

Keywords: *reader, contemporaneity, generation.*

Rezumat: Articolul de față, intitulat „Scriitorul Nicolae Dabija prin prisma generațiilor de cititori ai secolului XXI”, tratează subiectul prezenței operelor lui Nicolae Dabija printre preferințele de lectură ale cititorilor secolului XXI. În partea introductivă se regăsesc informații generale despre activitatea scriitorului pe plan național și internațional, cât și despre opera acestuia. De asemenea, am analizat, pe scurt, care este profilul cititorului contemporan, profil care este total diferit de ale cititorilor din alte vremuri, una din cauze fiind chiar tehnologizarea în masă și puțina preocupare de a citi literatură artistică. În acest articol am analizat cantitativ și calitativ un chestionar realizat cu elevii din Liceele Teoretice „Mihai Eminescu” și „Ioan Vodă” din orașul Cahul, privind disponibilitatea și alegerea operei lui Nicolae Dabija spre lectură atât la orele de limbă și literatură română, dar și la libera alegere. Rezultatele sunt prezentate și analizate prin prisma obiectivității și cercetării profunde a subiectului propus. În concluzie, sunt evidențiate aspecte despre tematica tratată de Nicolae Dabija în opera sa, maniera lui de a scrie și a contura acțiunile, precum și trăirile personajelor, care sunt resimțite în totalitate de elevii cititori contemporani.

Nicolae Dabija este un poet, eseist și critic literar născut în Codreni. El face parte din grupul șaptezeciștilor, care promovează

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

un stil estetic și maximalism etic și își afirmă identitatea națională. În creația sa, Dabija introduce o nouă poeticitate, care este vizionară și oraculară. El a depus un efort susținut pentru a cunoaște cultura poporului român, documentându-se intens și transpunând fragmente din scrieri ale unor autori nedrept uitați sau necunoscute din slavonă, polonă, vechea rusă, greacă și latină. Contribuțiile sale importante în domeniul istoriei literare sunt prezentate în volumele „Pe urmele lui Orfeu” (1983) și „Antologia poeziei vechi moldovenesti” (1986).

De-a lungul anilor, am citit și am auzit rostindu-se versurile sale în fața unei săli arhipline ce-l aclama frenetic. Recent, am recitat toată opera sa poetică într-o zi și o noapte de vară, iar bucuria și entuziasmul m-au cuprins din nou până la lacrimi, așa cum se întâmplă atunci când adevărata frumusețe se ivește într-o operă de artă, când obstacolele cad și se stabilește o conexiune profundă între inima care vorbește și cea care ascultă. Aceasta este o revelație asupra vieții insondabile și a suferințelor care găsesc o transfigurare ce indică posibilitatea unei victorii resurecționale, scrie Ioan Alexandru pentru revista Luceafărul.

La un interval de doar doi ani de la trecerea în neființă a poetului, prozatorului și publicistului N. Dabija, ne-am propus să cercetăm care este profilul unui cititor contemporan și cum acesta percepe opera lui Nicolae Dabija. Aceasta a fost întrebarea și punctul de pornire al cercetării date, care s-a realizat prin chestionarea elevilor din clasele liceale din orașul Cahul. Chestionarul cuprinde câteva întrebări simple, mai mult în plan statistic, dar din care putem deduce cât de cunoscut este autorul printre contemporanii creației sale.

Motivul alegerii operei lui Nicolae Dabija îl constituie faptul că este un scriitor de o popularitate de necontestat în spațiul literaturii române de pe ambele maluri ale Prutului, în rândul intelectualilor, iar în urma cercetării vom identifica dacă și în rândul tinerilor, în special, romanele scrise de Nicolae Dabija, care i-au oferit o valoare aparte în literatura română și opera lirică.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Cititorul secolului XXI, relatează Marin Postu, citește literatura română și creează o legătură imaginară prin intermediul poveștii care îi construiește sensul, nu doar cu lumi pe care autorul le-a dorit să le creeze, ci și cu lumi pe care conținutul material al textului literar le stimulează, independent de autor sau alți factori externi. În acest sens, romanul, ca gen epic, este doar o concentrare a unor lumi fictive sau posibile care urmează să fie descoperite de cititor, datorită abilităților și competenței acestuia de a face referință la ele.

Astfel, din perspectiva receptării operelor literare, cititorul contemporan se concentrează spre a vedea sensul operei, în raport cu propria viziune.

În zilele noastre, pentru unii oameni, singurele cărți care există sunt cărțile de joc, relatează, cu regret, criticul literar Nicolae Manolescu. Astfel, una din caracteristicile scriitorului contemporan este faptul că acesta este mai puțin interesat de a cerceta viața, filosofia, a căuta răspunsuri la întrebări despre existență, apariție, valori, cunoaștere, etc. Cititorul contemporan nu are nevoie de opere sofisticate, acesta este predispus de a se orienta spre opere simpliste, care au câteva personaje, câteva linii de subiect, iar la sfârșit cititorul se bucură de câteva învățături.

Această tendință molipsitoare și dăunătoare a generației contemporane, ne-a orientat spre cercetarea arealului de opere care sunt citite, în primul rând, de liceeni, aceștia deja având libertatea de a alege ce opere să lectureze și, cu atât mai mult, de a-și forma o viziune proprie despre contextul sociocultural în care trăiește și se formează ca personalitate.

Astfel, am realizat un mic chestionar cu elevii și am analizat răspunsurile în dependență de câteva criterii în baza cărora au fost formulate întrebările, bunăoară dacă studiază opera lui Nicolae Dabija în școală sau nu și care opere se bucură de popularitate în rândul elevilor.

Chestionarul s-a desfășurat în perioada 23 februarie – 11 martie 2023. În cadrul chestionarului au oferit răspunsuri 20 de respondenți, fiind elevi ai claselor X-a – a XII-a (cu vârsta cuprinsă

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

între 16-19 ani) a liceelor „Ioan Vodă” și „Mihai Eminescu” din orașul Cahul. În urma rezultatelor obținute și analizei minuțioase a chestionarului, propunem următoarele concluzii.

Prima întrebare a chestionarului, de tip închis, cu caracter general, era cu referire la faptul dacă respondenții îl cunosc pe scriitorul Nicolae Dabija și opere din creația acestuia. Scopul acestei întrebări a fost identificarea elevilor care cunosc viața, activitatea scriitorului Nicolae Dabija, dar, mai cu seamă, opera lui Nicolae Dabija. Răspunsurile au fost 100% „da”.

Din aceste răspunsuri, concluzia este că scriitorul moldovean este recunoscut de elevii cu vârsta cuprinsă între 16 - 19 ani, iar motivele și sursele de unde respondenții îl cunosc pe scriitorul Nicolae Dabija ar fi mai multe, în special: promovarea operei lui Nicolae Dabija la lecțiile de limba și literatura română, cunoașterea cărților și operelor lui Nicolae Dabija care au impresionat respondenții, din propriile lecturi, recunoașterea scriitorului din media etc. Respectiv, din diferite motive menționate, este important să observăm că elevii cunosc scriitorul, iar prin scriitor avem în vedere, îndeosebi, opera acestuia.

A doua întrebare a chestionarului a fost: „Ce a scris Nicolae Dabija?”. Deși este o întrebare generală, prin această întrebare ne-am propus să identificăm ce genuri literare sunt mai solicitate de cititorul din secolul XXI din opera lui Nicolae Dabija. Astfel, avem următoarele răspunsuri: 100% proză, 95% poezie, 35% publicistică.

O primă observație din răspunsurile respondenților este că aceștia cunosc bine opera lui Nicolae Dabija, în special, proza acestuia. Următorul răspuns, în ordinea cunoașterii, din acest clasament, este poezia, care a fost propusă de 19 respondenți. Este de apreciat faptul că elevii cunosc poeziile lui Nicolae Dabija, care sunt încărcate de sens filozofic, cu multe antonime, care nu sunt în concordanță și alte mijloace stilistice care-i îmbogățesc versurile. Nicolae Dabija se folosește și de forma poeziei, care are o semnificație puternică asupra sensului global al acesteia, iar elevii sunt tentați de a cunoaște poeziile cu sens profund. Este

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

îmbucurător faptul că și publicistica este recunoscută de elevi, deși doar 7 respondenți cunosc despre această activitate a scriitorului. Astfel, concluzia acestei întrebări ar fi că elevii recunosc foarte bine atât proza, cât poezia lui Nicolae Dabija, mai puțin activitatea publicistică.

Următoarea întrebare a chestionarului a fost: „Scrie denumirea a două opere citite din proza lui Nicolae Dabija”. Intenția acestei întrebări este de a identifica preferințele cititorilor, fără a le propune o listă prealabilă spre alegere, iar în baza răspunsurilor deducem următoarele concluzii. Din răspunsurile respondenților, avem următoarele preferințe menționate: 95% – „Temă pentru acasă”, 45% – „Te blestem să te îndrăgostești de mine”, 20% – „Nu vă îndrăgostiți primăvara”, 10% – „Prutul are două maluri”, 10% – „De ce limba noastră e română”.

Punctajul maxim l-a obținut romanul „Temă pentru acasă”, acumulând 19 răspunsuri, respectiv 95% din repondenți au citit romanul „Temă pentru acasă”. Mai multe motive pot servi drept cauza alegerii romanului spre lectură. Faptul că romanul s-a bucurat de o popularitate mare la apariție, prin intermediul promovării acestuia în mass-media, fiind și primul roman scris de Nicolae Dabija. Un alt motiv este că romanul tratează subiecte care menționează, în special, problema deportărilor staliniste, o perioadă dură pentru poporul român din Basarabia, care acționa „împotriva” regimului stalinist. Astfel, prin această carte, elevii cunosc pentru ce fel de fapte erau deportați românii din Basarabia, cum se comportau așa-numiții „eliberatori” de sub ocupația „românilor”. În special, din roman, elevii înțeleg prin ce au trecut românii din Basarabia deportați, au îndurat munci grele, au fost supuși torturilor, nu li s-a permis dreptul la alegere, la libera exprimare, la a fi „liberi” și a acționa după propria voință. Tot romanul abordează o filă „neagră” din istoria Basarabiei, fiind anexată ilegal de URSS, iar populația fiind tratată incorect și fără respect, cu precădere în perioada lui Iosif Stalin. Un alt motiv al alegerii romanului este că tratează tema dragostei, ceea ce este specific vârstei și elevii sunt curioși de a afla care sunt limitele

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

dragostei sau de ce este în stare dragostea față de persoana de sex opus. De la Maria Răzeșu aflăm profunzimea sentimentului de dragoste față de Mihai Ulmu, comportamentul ei curajos de a-l găsi pe iubitul ei, chiar dacă nu era sigură dacă mai este viu, avea un presimț excepțional, de a-l ajuta să fugă din lagăr, de a avea un copil în taiga, un loc pe care nu-l cunoștea, să trăiască momentul despărțirii de copilul ei și să ajungă în lagăr, să fugă din lagăr pentru a-și salva copilul de tifos, fiind împușcată pentru încercarea de a fugi, etc. Sunt doar unele acțiuni menționate despre eroina principală, care demonstrează elevilor că dragostea față de cel care-l iubești nu are o limită, trece prin orice fel de încercări. Astfel, acest roman îndeamnă elevii să prețuiască libertatea de care se bucură acum, să cunoască dragostea adevărată, care trece prin orice fel de încercări și să aibă curajul de a abandona situațiile care-i supun la acțiuni împotriva voinței lor.

Următoarea operă din genul epic, care se bucură de popularitate în rândul elevilor, din opera lui Nicolae Dabija, este următorul roman scris de Nicolae Dabija - „Te blestem să te îndrăgostești de mine”, cu 9 răspunsuri. În primul rând, titlul romanului este destul de atrăgător, care induce cititorul în euforia unei dragoste bune. Fiind un roman care abordează dragostea din multe puncte de vedere, de la dragostea frumoasă și curată, până la una nebună și dusă la extreme, consider că acesta este motivul alegerii acestui roman de către elevi. Romanul, de asemenea, pune la îndoială multe acțiuni ale dragostei, care-l fac pe cititor să perceapă dragostea și din punct de vedere al acțiunilor dragostei, nu doar din perspectiva sentimentelor.

A treia alegere este colecția de nuvele „Nu vă îndrăgostiți primăvara”. Având un titlu care incită atenția, scriitorul induce cititorul spre acțiunea de a nu cădea pradă ispitei dragostei, în special, în anotimpul primăverii, primăvara fiind un simbol al dragostei. După cum se menționa anterior, motivul de a alege această operă este vârsta adolescenței, care are nevoie să perceapă foarte bine formele dragostei, acțiunile acesteia și cum se manifestă la fiecare vârstă.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Câte două răspunsuri au acumulat operele „Prutul are două maluri” și „De ce limba noastră e română”. Fiind un scriitor care apăra libertatea mai mult decât independența unei țări și care s-a dedicat scrierii adevărului despre situația politică precară a Republicii Moldova, Nicolae Dabija a preferat să spună lucrurilor pe nume. Elevii liceeni având curiozitatea de a cunoaște proveniența acestora și a poporului moldovean din Republica Moldova, care este adevărul din spatele situației politice incerte și de dezbinare a poporului din limba română, care este limba oficială a poporului român, în limba „moldovenească”, limbă inventată de imperiul rus, care a anexat teritoriul Basarabiei (actuala Republica Moldova) încă din 1812 și timp de 100 de ani a distrus simțământul de a aparține poporului român. Iar după anexarea din 1941, limba moldovenească devina limba oficială a RSSM (actuala Republica Moldova). Astfel, concluzia alegerii acestor opere de către elevi, consider că este căutarea argumentelor clare despre cauza situației politice din Republica Moldova, cât și înțelegerea problemei limbii moldovenești.

În concluzia întrebării cercetate, susținem că elevii sunt atrași și preocupați de sentimentul dragostei, cunoașterii acesteia, felului ei de manifestare la orice vârstă, acțiunile prin care se realizează, ceea ce-i apropie de creația lui N. Dabija. Elevii o vor cunoaște până la urmă, atât din cărți, cât și din alte surse, dar este mai eficient când aceștia o cunosc prin intermediul educației, ca un mod de a-i pregăti de viață. De asemenea, ar fi corect ca elevii să cerceteze operele de valoare ale lui Nicolae Dabija, care descriu exact adevărul despre situația politică din mai multe perioade din epoca contemporană, în special, din perioada obținerii independenței Republicii Moldova, când independența nu a fost egalată cu libertatea.

Următoarea întrebare a chestionarului a fost: „Scrieți denumirea a două poezii citite de Nicolae Dabija”. Scopul acestei întrebări a fost de a cunoaște ce poezii a lui Nicolae Dabija acordă preferință mai mare elevii. Rezultatul a fost mai greu de estimat, deoarece am identificat 26 de poezii diferite, ceea ce denotă că

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

elevii sunt familiarizați cu diferite opere ale genului liric din creația lui Nicolae Dabija. Așadar, am identificat următoarele titluri de poezii: Cât trăim – 20%; Plecare – 15%; Îndrăgostiții – 10%; Chișinău – 10%; Grădini în toamnă – 10%; A doua venire – 10%; Bocet pentru Meșterul Manole – 10%; Poetul – 10%; Săracă țară bogată – 10%; Icoana – 10%; Blestem – 5%; Bondari cu motor – 5%; Moartea lui Vieru – 5%; Psalm – 5%; Iarna fără ninsori – 5%; Țara mea de dincolo de Prut – 5 %; Limba noastră cea română – 5%; Mi-e teamă de o dragoste – 5%; Baladă – 5%; Coșmar – 5%; Dragostea în siguranță – 5%; Nu credeam – 5%; Ce bine-a fost – 5%; Ochiul al treilea – 5%; Două vieți într-o viață – 5%; Pe umerii lui Vieru – 5%; Suflete amestecate – 5%.

Prima poezie din lista propusă de respondenți și care a acumulat 4 răspunsuri este „Cât trăim”. Fiind o poezie pusă pe note muzicale, este o poezie patriotică care îndeamnă cititorul să sfințească orice loc din țara în care s-a născut, limba pe care o vorbește, pacea, părinții, iar dacă toate acestea sunt, înseamnă că pe acest pământ sunt lucruri minunate, sfinte, de care trebuie să ne bucurăm și ar fi bine să fie păstrate în mare siguranță pentru generațiile care vin. Prima observație, din toată diversitatea propusă de elevi, o reprezintă faptul că elevii au diferite preferințe din lirica lui Dabija. Unii elevi sunt interesați de poezii romantice și de dragoste, cum ar fi poeziile „Îndrăgostiții”, „A doua venire”, „Mi-e teamă de o dragoste”, „Dragostea în siguranță”, „Nu credeam”, „Ce bine-a fost”, „Suflete amestecate”, „Două vieți într-o viață”. Alți elevi sunt predispuși de a citi poezii cu tentă dramatică, cum ar fi „Bocet pentru Meșterul Manole”, „Moartea lui Vieru”, „Săracă țară bogată”, „Coșmar”, „Pe umerii lui Vieru”. Indiferent de tematică, este îmbucurător că elevii sunt interesați de mai multe poezii din opera lui Nicolae Dabija.

Următoarea întrebare din cadrul chestionarului a fost: „Ai studiat opera lui Nicolae Dabija în cadrul orelor de limba și literatura română?”, scopul acestei întrebări este de a cerceta dacă elevii sunt conștienți de studierea operei lui Nicolae Dabija și dacă și-o reamintesc. Avem următoarele răspunsuri:

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Astfel, 95% din respondenți au studiat în școală opera lui Nicolae Dabija și doar un elev a răspuns că nu a studiat opera lui Nicolae Dabija. Dacă studierea operei lui Nicolae Dabija este inclusă în manualul de clasa XI-a, iar elevii sunt din diferite clase, cel mai probabil că mulți studiază opera lui Nicolae Dabija în cadrul orelor și activităților suplimentare de lectură, unde profesorii au la propria alegere ce opere să propună spre discuție cu elevii. Este apreciabil faptul că profesorii liceelor din Cahul promovează opera scriitorilor contemporani și de valoare din Republica Moldova.

Ultima întrebare din chestionar a fost: „Ce opere ai dori să studiezi, la orele de limba și literatura română, scrise de Nicolae Dabija?”, având răspunsuri variate din partea elevilor. Romanul „Temă pentru acasă” din nou este favoritul elevilor, constituind 50% din răspunsurile respondenților. Astfel, elevii încă o dată confirmă că ei doresc să cunoască povestea de dragoste adevărată și momentul istoric relatat în operă. Următoarea lectură în cadrul preferințelor este romanul „Te blestem să te îndrăgosești de mine” – cu 25%, „romanul iubirilor imposibile”, cum scrie însuși Nicolae Dabija, ceea ce demonstrează că elevii sunt dornici de a cunoaște dragostea în toate formele ei posibile și imposibile. Următoarea operă, cu 25%, este romanul „Prima dragoste e întotdeauna ultima”, romanul care transmite cititorului mesajul că iubim o singură dată în viață. Observația formulată este că elevii aleg operele exact după vârstă, perioada adolescenței este perioada înflăcărată de a cunoaște sentimentul care îi face pe tineri să devină mai buni, fericiți, încrezători în forțele proprii.

Într-o perioadă în care predomină inerția și se consideră că sentimentele intime și lumea interioară trebuie să fie lăsate în așteptare, iar în prim-plan se evidențiază marșul triumfal al unui imaginar socialism „înalt dezvoltat”, Nicolae Dabija își face remarcant gestul discret de a sublinia frumusețea „peisajelor sufletului”. Poezia sa este inițial ușor sentimentală, dar fără a cădea în excese de sentimentalism. Ceea ce o caracterizează pe deplin este tendința sa de a reabilita poeticul. Prin lumina diafană pe care

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

o răspândește, lucrurile încep să înflorească, să crească, să înmugurească. Îndrăgostirea de obiecte generează o stare de cântec perpetuu, scrie Ana Bantoș.

În concluzie, cercetarea întreprinsă în scurtul studiu propus relevă complexitatea naturii creatoare a scriitorului, poetului și omului de artă Nicolae Dabija. Cititorii secolului XXI, elevi încadrați în procesul de învățământ, sunt familiarizați cu opera lirică și în proză, atât din cadrul orelor de limba și literatura română, cât și din cadrul propriilor lecturi sau activități cu caracter extracurricular, sunt atrași de actualitatea tematică a creației lui N. Dabija, în special, tema dragostei, specifică vârstei, dar și un model de educație în contextul când valorile își pierd influența.

Credem că este de datoria cadrelor didactice din învățământul preuniversitar, dar și universitar de a valorifica creația scriitorilor autohtoni, de a promova operele care îmbracă adevărul în haina subtilă a artei, așa cum o face și Nicolae Dabija în creația sa.

Cuvinte-cheie: *cititor, contemporaneitate, generație.*

SECȚIUNEA IV: ISTORIE

EVOLUȚIA PREȚURILOR ÎN JUDEȚUL CAHUL (1918-1940)

THE EVOLUTION OF PRICES IN CAHUL COUNTY (1918-1940)

Autor: **Oxana CIUDIN**

Coordonator științific: **Ion GHELEȚCHI**, dr., lect. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The present study comes to complete in more detail the evolution of price of Cahul County during its integration in the Kingdom of Romania, based on the historiography but also on some new archival documents that we report on this occasion.*

Keywords: *county Cahul, price, lei, agricultural products,*

Rezumat: Sub aspect economic prețul reprezintă reflectarea bănească a valorii bunurilor sau serviciilor, comparate și corelate prin prisma cantității, calității și a altor criterii. În orice sistem economic, cu privire la preț există puncte de vedere cu interese aparent diametral opuse și anume: al producătorului și al consumatorului. Astfel, în calitate de producător, se solicită un preț, dacă este posibil cât mai mare, deoarece ar putea aduce un profit mai mare, dar acesta trebuie acceptat de către consumator și ca urmare nu poate depăși posibilitățile lui. În calitate de consumator, prețul este pe care ești dispus să oferi pentru un bun sau serviciu, în funcție de valoare pe care o acorzi oferte.

Decalajul prețurilor la produsele agricole și industriale era, într-adevăr, considerabil. În august 1928, bunăoară, la piețele din orașul Cahul prețurile arătau cam în felul următor:

- o găină - 47, 5 lei,
- o găscă – cu 55,
- un kg carne de vită costa 28,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- un kg carne de porc – 30 de lei,
- o rață echivala cu o halbă de bere: 30-32 lei,
- un costum gata costa 2 500 lei, (*adică pentru a-l cumpăra țaranul trebuia să vândă... 28 de curcani*)¹
- un metru de stofă costa 650 lei,
- ghețele de box – 950 lei,
- un kg de cafea – 150 lei,
- un kg de ceai – 270 lei,
- o mie de cărămizi – 1750 lei etc.²

Prețurile s-au redus și mai mult în continuare: după un spor inopinat în 1933, când o găină putea fi cumpărată cu 56 de lei, peste un an păsările în cauză costau doar 30, în 1936 – în medie 36 de lei. Carnea de vită ajunsese la 16 lei kg, cea de porc – la 23. O sută de kg de grâu costau 451 lei, de porumb – 236, adică pentru a-și procura un costum, intangibil, pentru majoritatea sătenilor, țaranul trebuia să vândă cca 6 centnere de grâu sau mai bine de o tonă de porumb.³

Cît privește cu aprovizionarea cu alimente, se găseau din abundență păsări, ouă, brânzeturi, pește, carne, zarzavaturi, coloniale, făinoase, zahăr – toate la prețuri convenabile. Spre exemplu dintr-o relatare a lui Radu Șeitan, profesor la Vadul lui Isac și ulterior la Cahul, care menționa:

Se vindeau brânza de oi și carnea cu 7-8 lei kg., brânza de vaci și peștele proaspăt 3-4 lei kg., oul cu – 20-25 de bani, laptele cu 50 de bani litru (kg), brânza de burduf 10- 14 lei kg, cașcavalul 10- 12 lei kg., vinul zaibur și chiar cel nobil cu 4-5 lei kg., un miel se vindea cam cu 40-70 lei, o vacă se vindea cu 800 până la 1500 lei; un kg de fructe 2-3 lei, de struguri la fel 2-3 lei kg; kg de grâu

¹ Ghelețchi I., *Dezvoltarea economică a județului Cahul între anii 1918-1940*, în *Perspective asupra istoriei locale (I)*. Județul Cahul în componența României Mari, Istros, Brăila-Cahul 2020, p. 117-167

² *Buletinul Camerei de Comerț și Industrie Cahul*, Tipografia „Progres”, Cahul, 1928, p. 64.

³ Manoil Al., *Cahul la răscruce de timpuri*, Chișinău, 1999, p. 270.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

și porumb 70 bani – pînă la 80 de bani; o pereche de pui mărișori 15-20 perechea, o pereche de găini 20-25 lei. Numai zahărul era mai scump că se cartelaseră fabricanții de zahăr, un kg de zahăr cubic se vindea 31 lei.

Cu 5-6 lei mâncai la un restaurant două feluri de mâncare bine gătită și-ndestulătoare.

Cei cîțiva negustori de cereale din Vadul lui Isac, dacă erau zile când le soseau cantități de cereale mari și nu le aungeau banii să plătească aceste cereale, apelau la noi, la cadrele didactice, ca să-i împrumutăm cu cinci-zece mii de lei, pe cuvînt de onoare, pentru cîteva zile, pînă ridicau de la banca din Cahul sumele de bani, unde aveau credit. Noi întotdeauna îi împrumutam și ei erau cinstiți, căci cum încasau banii de la bancă, ni-i și dădeau banii împrumutați.

Noi, cadrele didactice de la Vadul lui Isac, fiind tineri, nu prea aveau bani disponibili, dar puneam mîna de la mîna și de la toți se strîngea suma cerută de către negustori. Ca să fim noi mulțumiți, acești negustori făceau din când în când, câte un mic banchet cu gustări și băuturi alese, pe care le făceau la gazdele lor, unde ne invitau pe noi, cadrele didactice din sat, care îi împrumutasem cu bani. Petrecerea dura 3-4 ore – care se făcea în timpul serii și nopții.¹

Situația muncitorilor nu era diferită de cea a țăranilor, cele mai prost plătite munci le aveau comercianții de zarzavaturi, ambalatorii de fructe, vânzătorii ambulanți de opinci, alături de vânzătorii de piei și de păsări – toți cei sus-numiți în anii 1938-1939, aveau un venit anual de 3 000 de lei. Cele mai bine plătite munci le aveau exploratorii de automobile și autocamioane – 40 000 – 50 000 lei, constructorii, venitul anual al cărora ajungea până la 119 000 lei.² (vezi Anexa 15)

¹ Șeitan R., *Omul cu două fețe*, (manuscris), Râmnicu Sărat, 1985, p. 55-56.

² A.N.R.M., f. 1458, inv. 2, d. 1, pp. 3-11.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Nici funcționarii publici nu se bucurau de salarii impunătoare, de ex. lucrătorii primăriei din comuna Sărata Nouă, pentru anul 1939, aveau următoarele salarii: primarul – 6 000 lei, secretar – 18 000 lei, telefonista – 14 400 lei, servitor – 6 000 lei.¹

În concluzie, prețurile din județul Cahul la produsele agricole era unul din cel mai mic din România Mare, în schimb la produsele industriale și ale mijloacelor de transport era unul din cel mai mare.

Cuvinte-cheie: *județul Cahul, prețuri, lei, produse agricole.*

SPORTUL DE PERFORMANȚĂ ÎN ROMÂNIA COMUNISTĂ (ANII 1960-1980)

PERFORMANCE SPORTS IN COMMUNIST ROMANIA (1960s-1980s years)

Autor: **Ionela ROMAN**

Coordonator științific: **Gheorghe COJOCARU**

Abstract: *The establishment of the communist regime in Romania greatly affected the development of the state. This totalitarian regime has left its mark even to this day. Romanian society was severely affected by communism. The hard living conditions, the repressions, the dictatorship of that period remained like a nightmare in the minds of those who lived through them. From an early age, children became "falcons of the homeland" - being forced to participate in the various demonstrations dedicated to the Communist Party and its leader*

¹ A.N.R.M., f. 2067, inv. 1, d. 3067, p. 11

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Keywords: *communist regim, repression, performance in the sports*

Rezumat: Către sfârșitul deceniului al 8-lea, în România existau: 12 patinoare artificiale, dintre care 3 acoperite, 15 bazine acoperite pentru înot și sărituri, numeroase săli de atletism, gimnastică, scrimă, atletică grea, poligoane de tir etc. Construcțiile și amenajările sportive ajunseseră să fie nelipsite din școli și din cartierele de locuit, din localitățile turistice, din apropierea locurilor de muncă sau a ansamblurilor sanatoriale¹.

Politica statului român (Programul de stat) privind dezvoltarea sportului de performanță

Sportul era un fenomen global încă dinainte de a izbucni al Doilea Război Mondial, iar în timpul acestuia a reprezentat una dintre puținele modalități de a uita de ororile acelor zile. După conflagrație, sportul și-a recăpătat importanța socioculturală. Unii au văzut în el doar un război fără împușcături, după cum spunea George Orwell², însă pentru alții a fost mai mult decât atât, fie ei spectatori, antreprenori sau oameni politici. Astfel, este de înțeles de ce a ocupat sportul un loc central în viața oamenilor, inclusiv în România, după al Doilea Război Mondial. În planul de reconfigurare a societății românești, regimul comunist i-a acordat sportului o atenție deosebită, datorită rolului său mobilizator. Societatea comunistă a fost construită pe baza unei birocrății supuse directivelor sovietice, iar sportul nu a fost ocolit de noul tip de organizare. Instituția care a coordonat activitatea sportivă în

¹ Grigore Ionescu, op. cit., p. 613. Potrivit unui studiu realizat de către arh. Ofelia Stratuliat din cadrul I.S.L.G.C., studiu menționat de Miron Olteanu, secretar al Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport în articolul „Construcțiile sportului românesc”, în Arhitectura, nr. 1-2/1978, p. 11. Ibidem. Ioan Popa (arhitect în cadrul Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport), „Actualitate și tendințe în proiectarea construcțiilor destinate activității sportive”, în Arhitectura, nr. 1-2/1978, p. 12

² MO, nr. 58, 9 martie 1946 (Partea I A)

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

primii ani ai României comuniste a fost OSP. Aceasta a fost înființată prin Decretul-lege din 7 martie 1946, fiind subordonată Președinției Consiliului de Miniștri. OSP controla din punct de vedere sportiv, educativ, tehnic, administrativ și financiar al resorturilor și federațiilor sportive, centrale și regionale, precum și al organelor în subordine, cât și al tuturor asociațiilor, cluburilor, grupărilor și organizațiilor de orice fel și sub orice denumire, care au ca obiect sporturile, educația fizică și turismul, îndrumându-le activitatea în cadrul programului educativ al Statului¹.

La Jocurile Olimpice de vară din 1984, din Los Angeles, România a adus acasă 53 de medalii, situându-se pe locul 2 în lume, după SUA. Participarea la evenimentul sportiv a reprezentat o sfidare la adresa Rusiei, care a făcut presiune asupra lui Ceaușescu pentru a boicota evenimentul. Argumentul care l-a convins pe dictator, pe lângă cei 120.000 de dolari primiți pentru participare, a avut legătură cu contextul economic din țară.

38 de ani au trecut de la un moment unic în sportul românesc, în care România s-a clasat pe locul 2 în lume, după SUA, la numărul de medalii. Este vorba despre Olimpiada de la Los Angeles, care a avut loc în perioada 28 iulie - 12 august 1984.

Regimul comunist a încercat să șteargă cu buretele cam tot ce avea legătură cu perioada interbelică și în ceea ce privește latura administrativă. Au dispărut cluburi, federații și instituții care trimiteau cu gândul la România monarhică. După model sovietic, sunt înființate cluburi ale Armatei și Miliției, ASA (ulterior redenumită Steaua), respectiv Dinamo, asociații care vor domina sportul în perioada comunistă. Clubul Steaua este fondat în 1947, iar primul nume este Asociația Sportivă a Armatei, în timp ce Dinamo apare un an mai târziu. Încă din primul deceniu de existență, cele două cluburi atrag cei mai valoroși sportivi ai țării, concentrând acești campioni în București. Ademeniți cu funcții în cadrul ministerelor implicate, oferindu-li-se și posibilitatea de a

¹ MO, nr. 58, 9 martie 1946 (Partea I A).

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

urma facultatea în capitală, sportivii sunt convinși, alteori chiar constrânși, să vină către Steaua și Dinamo. Pentru a eficientiza și mai mult acest proces de selecție/recrutare, Steaua și Dinamo înființează cluburi-satelit în întreaga țară.¹

Cele mai vizibile transformări se produc în *fotbal*, sportul cel mai popular la momentul respectiv. Maccabi București se transformă în Ciocanul, iar ulterior este obligată să fuzioneze cu Unirea Tricolor și astfel apare Dinamo. Venus București dispare în 1948, Ripensia Timișoara, cvadruplă campioană a României, este absorbită și ea de Electrica. Rapid București este singura echipă de fotbal de tradiție care rămâne la nivel înalt, dar este și ea redenumită, mai întâi CFR, apoi Locomotiva. Cluburile care supraviețuiesc în comunism au nume sugestive, indicând clar profilul instituției care o patronează. Așa se face că avem o hartă fotbalistică fascinantă, ce coincide cu harta industrială, cu echipe precum ARO Câmpulung, Flacăra Ploiești, Minerul Petroșani, Electronistul Curtea de Argeș, Metalul Reșița, Metalurgistul Cugir, Dacia Colibași, Metalul Hunedoara, Siderurgistul Galați, Minerul Baia Mare, Sticla Arieșul Turda, dar și nume precum Avântul, Știința, Progresul, Gloria sau Luceafărul.

Sportul în România comunistă a contribuit și la integrarea minorităților. Mulți membri ai grupurilor etnice minoritare au astfel ocazia să-și redobândească poziția socială prin practicarea sportului. Odată cu instaurarea noului regim politic, au dispărut cluburile sportive ale acestor grupuri etnice: Maccabi, Hakoah (ale comunității evreiești), Arșiv (clubul arme-nilor din Costanța), Sokol (clubul slovacilor), Dovbuș (clubul ucrainenilor) etc. Totuși, în contextul fenomenului internaționalismului, sportivii din rândul acestor cluburi se reorientează și sunt cooptați în cluburile noi.

Canotajul

Elisabeta Lipă, în vârstă de 57 de ani, a făcut dezvoltarea din perioada comunismului. Renumita canotoare și-a amintit și de

¹ *Ibidem*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

prima Olimpiadă la care a participat. „Eu am prins vremurile când pe Snagov nu avea nimeni voie să se plimbe cu barca, doar noi sportivii, ca să ne antrenăm și Ceaușescu să se plimbe”, a povestit Elisabeta Lipă.

Gimnastica

„Anii '80 i-au adus cele mai multe medalii României la Jocurile Olimpice. La Moscova au fost 25 de medalii, dintre care șase de aur, iar de la Los Angeles delegația României s-a întors cu 53 de medalii, dintre care 20 de aur. Gimnastica a devenit sportul emblematic al regimului comunist”, se scrie în articol.

Atletica

În Programul zilei de 23 august la Iași, întocmit de Comitetul Județean Iași al Partidului Comunist Român, Tineretul Progresist împreună cu O. S. P. Iași era însărcinat cu responsabilitatea organizării și a supravegherii a unei serbări sportive la Parcul Sportiv Ferdinand¹. Raportul de activitate al Comitetului Județean T. P. Iași (din intervalul 19 august – 19 septembrie) confirmă activitatea organizației cu prilejul sărbătorii de 23 august. Sunt înregistrate la Secția Țărani două match – uri de foot – ball, ambele în plasa Bahlui, unde nou – creată echipă sportivă din zonă a întâlnit echipa similară din Târgul Frumos. De Târgul Frumos mai este amintită informația existenței echipei de foot – ball și cele trei partide susținute de aceasta. Activitatea din Târgul Frumos arată o continuitate în promovarea mișcării sportive populare.

¹ Direcția Județeană Iași a Arhivelor Naționale, fond Comitetul Județean Iași Partidul Muncitoresc Român, ds. 1 / 1944 – 1945, f. 162

**PACTUL RIBBENTROP – MOLOTOV.
IMPACTUL SĂU ASUPRA SPAȚIULUI ROMÂNESC**

**RIBBENTROP-MOLOTOV PACT.
ITS IMPACT ON THE ROMANIAN SPACE**

Autor: **Liudmila COEV**

Coordonator științific: **Ion ȘIȘCANU**

Abstract: *Signed on the night of August 24, 1939, in the presence of Stalin, it seemed, at first glance, through its part made public, a non-aggression treaty specific to the time and situation. Accompanied by a secret Additional Protocol, by which Germany and the USSR delimit the spheres of influence in Europe, from the Baltic Sea to the Black Sea, i.e. Finland, Poland, the Baltic States, these documents decisively affected the situation in Europe, from the East, creating a problem of unprecedented gravity for Romania. For the Pruto-Dniester territory, the consequences of the Pact led to the military operations of the USSR from June 28 to July 3, 1940, as well as to the annexation of Bessarabia and Northern Bukovina to the Soviet Union*

Keywords: *Additional Protocol, Germany, USSR, Europe from the East, document*

Încă din anii '20 Germania încerca să se apropie de URSS, izolată și ea, din cauza regimului comunist și la fel de ostilă Conferinței de la Paris. Dezmembrarea Cehoslovaciei în martie 1939 va face ca Franța și Anglia să renunțe la politica de conciliere și să încerce să oprească expansiunea germană prin acordarea de garanții unor țări precum Polonia, România, Grecia și Turcia. Pentru a acorda garanția promisă Poloniei, Franța avea nevoie de susținerea Uniunii Sovietice, în felul acesta, Stalin a devenit arbitru al Europei.

Hitler era dispus să îi dea lui Stalin o serie de teritorii în schimbul neutralității URSS față de conflictul pe care Germania vroia să-l declanșeze împotriva Poloniei. Pus în situația să aleagă

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

între propunerea făcută de Hitler și cea a Franței și Marii Britanii (care constă în apărarea Poloniei fără nicio recompensă teritorială), conducătorul sovietic a ales varianta lui Hitler.

Au trecut 83 de ani de la semnarea la Moscova a pactului de neagresiune între Uniunea Sovietică și Germania (23 august 1939), definit de istorici ca „act de brigandaj al secolului”. Pactul de neagresiune din 23 august 1939 poartă denumirea de pactul Ribbentrop-Molotov, după semnării documentului, ministrul de Externe al Germaniei și omologul său sovietic – Ioachim von Ribbentrop și Veaceslav Molotov.

În urma semnării pactului integritatea teritorială a României era în pericol. Situată între două imperii, izolată de puterile occidentale, România devenea un obiect pentru satisfacerea intereselor teritoriale ale URSS și ale altor state vecine revizioniste. Prin protocolul secret au fost împărțite sferile de influență între cele două puteri dictatoriale, care totalmente au neglijat normele de drept internațional.

În conformitate cu Protocolul adițional secret (art. 3) al Pactului Ribbentrop – Molotov, Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța au fost ciuntite din teritoriul României. Doar după o lună, guvernul sovietic a dezmembrat Basarabia în trei. Partea centrală a fost numită RSSM, formată din 30.000 km² plus 4.100 km² de teritoriu de pe malul stâng al Nistrului. Sudul Basarabiei și partea de nord a acesteia, împreună cu Bucovina de Nord și Ținutul Herța au fost atribuite Ucrainei.

Pactul Ribbentrop-Molotov a influențat profund cursul istoriei europene și a celei mondiale a secolului al XX-lea. Protocolul adițional secret a fost blamat de către comunitatea internațională. După căderea zidului Berlinului, historiografia internațională și cea națională au pus definitiv punctul pe „i” în abordarea evenimentelor din 1940, derulate în spațiul pruto-transnistrean, condamnând pactul Ribbentrop-Molotov, mai cu seamă pentru rapturile teritoriale din Europa de Est.

În vara lui 1940, Stalin, sperându-se de o rapidă încheiere a păcii în Vest (situația Angliei părea pentru mulți fără nici o

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

speranță), a dorit să mărească teritoriul URSS înainte de a se începe negocierile de pace. Și ca de fiecare dată când Uniunea Sovietică își mișcă diviziile la atac, după Statele Baltice au urmat Basarabia și nordul Bucovinei, el declară imediat că aceste acțiuni nu sunt îndreptate împotriva Germaniei, ci, din contra, slujesc „intereselor fundamentale de stat ale URSS și Germaniei”. Hotărârea Uniunii Sovietice de a ocupa Bucovina a trezit, însă nemulțumirea Berlinului. Stalin a cedat, limitându-și pretențiile „numai” la partea nordică a Bucovinei. Germanii au decis să nu între într-un conflict cu URSS pe această temă și chiar au sfătuit guvernul român să accepte cererile URSS. La 26 iunie 1940, ora 11 seara, Molotov a chemat la Kremlin pe ministrul român la Moscova, Gheorghe Davidescu, și i-a înaintat ultimatumul, prin care cerea cedarea, de către România, Uniunii Sovietice, a Basarabiei și a nordului Bucovinei. Se cerea un răspuns în termen de 24 de ore. Davidescu a încercat să explice situația, apelând la argumente istorice, etnografice și politice. În zadar. Soarta României era deja transată: Molotov a spus-o clar, cedare sau război!

Pactul Ribbentrop – Molotov a marcat un punct fatal în istoria României și anume a Basarabiei, devenită între timp Republica Moldova.

**ROLUL TOPONIMELOR ÎN CONTEXTUL ISTORIEI
LOCALE. STUDIU DE CAZ.
COMUNA CIOBALACCIA, RAIONUL CANTEMIR,
REPUBLICA MOLDOVA.**

Autor: **Andrea BUTNARU**

Coordonator științific: **Ion GHELEȚCHI**, dr., lect.univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Place names are landmarks and keepers of local memory and identities. The resistance over time of toponyms is related to the existence of the designated geographical object, the registration of the respective names in cartographic documents or the use of the named place for the community. Thus, a series of natural or social geographical realities, which disappeared decades or centuries ago, can be reconstructed thanks to the presence of revealing toponyms. Equally, by changing the context of the use of the territories or the ideological force of the official names, a number of toponyms are no longer used, their disappearance generating an impoverishment of the local intangible heritage and a diminution of memory and identity markers. Respectively, through the toponymic analysis of the Ciobalaccia commune (the villages of Ciobalaccia, Victorovca and Flocoasa) in the Pruto-Nistrean space, the aim is to highlight the importance of toponyms in the context of local history. Because the information and data regarding the age of the localities and the origin of the names of villages and towns raise issues related to the laws and rules specific to toponymy, to the processes of the formation and evolution of the Bessarabian topical nomenclature as an integral part of the general Romanian toponymic system.*

Keywords: *toponyms, heritage, local history, Ciobalaccia commune.*

Rezumat: *Numele de locuri sunt repere și păstrătoare ale memoriei și identităților locale. Rezistența în timp a toponimelor*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

este legată de existența obiectului geografic denominat, de înscrierea în documente cartografice a numelor respective sau de utilizarea locului numit pentru comunitate. Astfel, o serie de realități geografice naturale sau sociale, dispărute cu decenii sau secole în urmă, pot fi reconstituite grație prezenței toponimelor revelatoare. În egală măsură, prin schimbarea contextului de utilizare a teritoriilor sau a forței ideologice a denominărilor oficiale, o serie de toponime nu mai sunt utilizate, dispariția lor generând o sărăcire a patrimoniului imaterial local și o diminuare a reperelor de memorie și de identitate. Respectiv, prin analiza toponimică a comunei Ciobalaccia (satele Ciobalaccia, Victorovca și Flocoasa) din spațiul pruto-nistrean, se urmărește punerea în evidență a importanței toponimelor în contextul istoriei locale. Deoarece informațiile și datele privind vechimea localităților și proveniența numelor de sate și orașe pun în discuție și probleme ce țin de legitățile și regulile specifice toponimiei, de procesele formării și evoluției nomenclaturii topice basarabene ca parte integrantă a sistemului toponimic general românesc.

Cuvinte-cheie: *toponime, patrimoniu, istorie locală, comuna Ciobalaccia.*

ROLUL LUI NICOLAE TITULESCU ÎN SOCIETATEA NAȚIUNILOR

THE ROLE OF NICOLAE TITULESCU IN THE SOCIETY OF NATIONS

Autor: **Valeria SINIGUR**

Coordonator științific: **Costin CROITORU**, dr. conf. univ
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *We know well the role of the great Romanian diplomat Nicolae Titulescu in Romania's foreign policy. At the same time, the diplomat's contribution to the European politics of*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

the interwar period, as well as specifically to the activities of the League of Nations, is enormous. Nicolae Titulescu was and remains one of the symbols of the League of Nations. The diplomat represented Romania at almost all the sessions of the Council of the League of Nations during the years 1920-1936, fulfilling numerous and difficult responsibilities. Also in 1930 and 1931 he was elected president of the XI and XII Assemblies of the League of Nations, a unique case in the history of this organisation. He can be called one of the great interpreters and commentators of the Covenant of the League of Nations, and the ideas and personal forces invested in the work of the organization will give him the right to say: "I think I can talk about the League of Nations as a part of my life."

This work will be devoted to the study of the activities and ideas promoted by Titulescu in the League of Nations. His personal works, as well as collections of official documents, numerous speeches and commentaries elaborated and published in recent decades in Romania and abroad, the articles and writings of contemporaries will be reviewed for the analysis and establishment of nuances of the European context for this period of time of the twentieth century, as well as the role and place of Nicolae Titulescu in the activity of the League of Nations.

Keywords: Nicolae Titulescu, League of Nations, diplomacy, interwar period, peace, collective security, international relations.

Rezumat: Cunoaștem bine rolul marelui diplomat român Nicolae Titulescu în cadrul politicii externe a României. Cu toate acestea, activitatea diplomatului la nivel european și, în special, în cadrul Societății Națiunilor, este, de asemenea, foarte valoroasă. Nicolae Titulescu a fost și rămâne unul dintre simbolurile Societății Națiunilor. Diplomatul a reprezentat România la aproape toate sesiunile Consiliului Societății Națiunilor din perioada anilor 1920-1936, îndeplinind numeroase și dificile responsabilități. De asemenea, în anii 1930 și 1931 va fi ales

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Președinte al celei de-a XI-a și, respectiv, al celei de-a XII-a Adunări a Societății Națiunilor, caz unic în istoria acestui organism internațional. El poate fi numit unul dintre marii interpreți și comentatori ai Pactului Societății Națiunilor, iar ideile și forțele personale investite în activitatea organizației i-au oferit dreptul de a spune: „Cred că pot vorbi despre Societatea Națiunilor ca despre o parte a vieții mele.”

Anume studiului activităților și ideilor promovate de către Titulescu în cadrul Societății Națiunilor și va fi dedicată această lucrare. Scrierile sale personale, precum și culegeri de documente oficiale, numeroase discursuri și comentarii elaborate și publicate în ultimele decenii în România și în străinătate, articolele și scrierile contemporanilor vor fi revizuite pentru analiza și stabilirea nuanțelor a contextului european pentru această perioadă de timp a secolului XX, precum și rolul și locul lui Nicolae Titulescu însuși în cadrul activității Societății Națiunilor.

Cuvinte-cheie: Nicolae Titulescu, Societatea Națiunilor, diplomația, perioada interbelică, pacea, securitatea colectivă, relații internaționale.

TROIANELE DIN SPAȚIUL ROMÂNESC. ROSTURI ȘI INTERPRETĂRI

TROJANS IN ROMANIAN SPACE. ROLES AND INTERPRETATIONS

Autor: **Adriana DELIANĂ**

Coordonator științific: **Costin CROITORU**, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Whit the occupation of Dacia by the Roman Empire, the fortification system of the province was strengthened by the creation of two types of linear constructions: vallum and via militaris. These fortification systems were used for surveillance of*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

the population within the province, but also for defence against neighbouring barbarian peoples. In popular language, these fortification system are called „trojans”. Even if the term can be found in various external narrative sources, internal chronicles, medieval documents, toponymy, cartography, but also in the explanatory dictionary of the Romanian language which brings us some similitaris whit the system created by the Romans, the etymology of the word give us different explanations. In Romania there are 7 known fortification systems located in Oltenia, Muntenia, southern Moldavia and Bugeac.

The construction of fortifications was based on two principles: judicial and military which, in turn were classified according to other principles. What is certain is that both principles had a common criterion: ware caps were naturally bounded by rivers and lakes.

The most protected area by the Romans was the Lower Danube area, where 4 fortification systems were built , among them Valul Traian-Tulucesti.

Keywords: *trojan, Roman Empire, defence system*

Rezumat: *Odată cu ocuparea Daciei de către Imperiul Roman, are loc întărirea sistemului de fortificație a provinciei, prin crearea a două tipuri de construcții liniare: vallum și via militaris. Aceste sisteme de fortificații aveau rolul de supraveghere a populației din interiorul provinciei, dar și de apărare de popoarele vecine, barbare. În limbajul popular, aceste sisteme de fortificație sunt numite „troiane”. Chiar dacă termenul îl putem întâlni în diferite izvoare narative externe, cronici interne, documente medievale, toponimie, cartografie, dar și dicționarul explicativ al limbii române care ne aduce câteva asemănări cu sistemul creat de romani, etimologia cuvântului ne oferă explicații diferite. În spațiul românesc sunt cunoscute 7 sisteme de fortificații situate în zona Olteniei, Munteniei, zona de sud a Moldovei și Bugeac.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Construcția fortificațiilor se baza pe două principii: judiciar și militar, care la rândul lor se clasificau după alte principii. Cert este că ambele principii aveau un criteriu comun: capetele valurilor erau limitate natural de râuri și lacuri.

Cea mai protejată zonă de către romani a fost zona Dunării de Jos, unde au fost ridicate 4 sisteme de fortificații, printre ele fiind și Valul Traian-Tulucești.

Cuvinte-cheie: *troian, Imperiu Roman, sistem de apărare.*

Nu mai este nici un secret pentru nimeni, faptul că spațiul românesc a fost ocupat și dominat de marile puteri, încă din cele mai vechi timpuri, iar primul imperiu dominator a fost Imperiul Roman. După cucerire, romanii practicau fortificarea sistemului de apărare, prin ridicarea imediată a două tipuri de construcții liniare: *vallum* și *via militaris*.¹ Necesitatea apărării teritoriului, era explicată prin supravegherea populației din interiorul teritoriului, dar și din afara acestuia, de triburile barbare.

Astfel, *vallum-ul*, reprezenta construcția ce despărțea teritoriul roman de cel barbar, iar *via militaris*- reprezenta legătura dintre diverse puncte strategice, ce permiteau deplasarea mai rapidă și eficientă a trupelor romane².

Și primul și cel de-al doilea sistem de apărare construit de romani, este cunoscut în limbajul popular cu termenul de „*troian*”. O primă explicație a acestui termen, care ne oferă o asemănare între acest termen, dar și sistemul defensiv de apărare roman, îl găsim în dicționarul explicativ al limbii române, care pe lângă explicația de: *îngrămadire mare de zăpadă adusă de vânt și așezată în formă de valuri sau de dune*, întâlnim și explicația: *întăritură primitivă, făcută de popoarele antice, constând dintr-un dig lung de pământ*,

¹ Costin Croitoru, „Troianul” în unele surse românești relative la Spațiul Argeșean, Argeșis-12-Studii și Comunicări, Muzeul Județean Argeș 2003, p. 107.

² Idem.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

cu *șanț de apărare*”¹, ceea ce evident ne duce cu gândul la sistemul de apărare roman, a cărei rămășițe mai sunt întâlnite și astăzi.

Pe de altă parte, etimologia termenului, face trimitere la două situații diametral opuse:

- a) În memoria activităților constructive ale împăratului *Traianus*;
- b) Preluarea diviniității slave a zăpezilor *Troian*.²

Dar, oricât de mult am încerca să găsim asemănarea între termenul sus numit, și fortificațiile liniare romane, neatenția, neștiința sau convingerea că „așa este corect”, „Traian” devine „Troian” sau invers.³ Așadar, asocierea este semnificativă.

Totuși termenul, îl putem întâlni într-un spațiu destul de larg: în izvoarele externe, cronicile interne, documente medievale, toponimie⁴, cartografie, și tradiția orală, dar care nu este specific zonei de sud a Moldovei.⁵

De fapt, principala întrebare, pe care o au specialiștii în domeniu, este perioada de construcție a acestor troiane și traseul acestora. Deoarece sursele de informare sunt puține și vagi, cercetarea arheologică rămâne sursa cea mai sigură, care poate determina aproximativ structura, datarea, dar și traseul fortificațiilor. Cum spațiul românesc, a reprezentat pentru romani un punct strategic, din punct de vedere natural, comercial dar și economic, pe acest teritoriu, au fost descoperite mai multe „troiane”, ce au fost de-a lungul timpului cercetate.

Prin urmare, în zona Munteniei și Olteniei, întâlnim trei valuri de pământ:

¹ <https://dexonline.ro/definitie/troian>, accesat: 25.04.2023

² Costin Croitoru, „Troianul” în unele surse relative la Spațiul Gălățean. *Considerații generale*. p.19

³ Costin Croitoru, „Troianul” în unele surse relative la Spațiul Gălățean. *Considerații generale*. p.20

⁴ Ramură a lingvisticii care se ocupă cu studiul numelor proprii de locuri, <https://dexonline.ro/definitie/toponimie>, accesat 25.04.2023

⁵ Costin Croitoru, „Troianul” în unele surse relative la Spațiul Gălățean. *Considerații generale*. p.20

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- *Brazda lui Novac de Sud* – atestat între localitățile Drobeta-Turnu Severin și Brăila;
- *Brazda lui Novac de Nord*- valul dintre Vispești și fostul Lac Greaca;
- *Limes Transalutanus* - fortificații din dreapta Oltului, atestat între localitățile Flămânda și Rucăr.

Iar în zona de sud, Moldova și Bugeac, întâlnim patru valuri de pământ:

- *Valul Traian-Tulucești*;
- *Valul dintre Vadul lui Isac și Lacul Sasâc*;
- *Valul dintre Lacul Cahul și Lacul Cartal*;
- *Valul lui Athanaric*- valul Moldovei inferioare dintre Stoicani și Ploscuțeni; fortificații ce s-au construit pe parcursul celor patru secole ale stăpânirii romane în Dacia.¹ (*figura 1*).

Fortificațiile sus numite, se clasificau după două principii: **juridic** și **militar**², iar fiecare principiu la rândul său era alcătuit din alte criterii de clasificare. Prin urmare, **principiul juridic**, avea următoarele criterii:

- *Principiul strategic*- capetele valului se sprijină pe limite naturale, râuri sau lacuri;
- *Principiul topo-geografic* - valul urmează cu strictețe formele de relief;
- *Principiul hidrologic* - valul include în incinta sa marile surse de apă;
- *Principiul politicii* „spațiului de siguranță”.

¹ Costin Croitoru, „Troianul” în unele surse românești relative la Spațiul Argeșean, Argeșis-12-Studii și Comunicări, Muzeul Județean Argeș 2003, p. 108.

² Costin Croitoru, „Considerații generale asupra fortificațiilor liniare romane din stânga Dunării de Jos” p.62

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

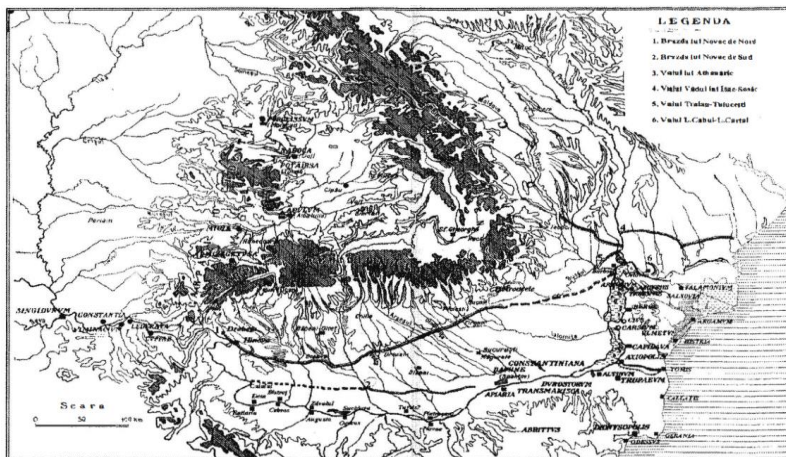

Fig. 1 Valurile din Câmpia Română și sudul Moldovei

După aceste criterii, au fost construite următoarele fortificații: *Valul Vadul lui Isac- Lacul Sasac, Valul lui Athanaric, Brazda lui Novac de Sud, Brazda lui Novac de Nord*, dar și *Limesul Transalutanus*.¹ Cât privește persoanele ce au participat la ridicarea acestor fortificații, cert este că nu putem atribui construcția doar armatei romane staționare, dar și localnicilor, și a popoarelor barbare ce se învecinau provinciei: sarmații și goții².

Construcția fortificațiilor după *principiul militar*, se realiza după următoarele criterii:

- *Fortificații destinate staționării legiunilor;*
- *Erau protejate de valuri de pământ ce erau limitate natural de râuri sau lacuri;*
- *Aveau o formă semicirculară, ce protejau fortificațiile aferente*³.

Din categoria acestui principiu, fac parte fortificațiile: *Valul lui Traian -Tulucești, și Valul Lacul Cahul- Lacul Cartal*.

¹ Idem p. 62-63

² Idem p. 64

³ Idem p. 64

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Zona de sud a provinciei, reprezenta un punct principal în politica de apărare. Având deschiderea directă către Marea Neagră, teritoriul care avea o însemnătate în primul rând comercială și economică, iar din acest motiv, necesita un sistem de apărare mai solid. Cel mai probabil și din această cauză, în zona Dunării de Jos, au fost ridicate patru sisteme de fortificații.

Valul Traian-Tulucești, (figura 2) este un complex de fortificații ce pornește din satul Traian, de pe malul Siretului și trece prin mai multe localități: Smârdan, zona Poligonului - Cișmele, Odaia Manolachi, până în localitatea Tulucești, cu o lungime de 23 de kilometri. Având funcția defensivă, *valul Traian-Tulucești*, avea o formă arcuită, centrată pe castrul de la Barboși.¹

În urma cercetărilor topografice realizate de-a lungul timpului, s-a reușit și datarea cronologică a valului. Acesta ar fi fost construit în două faze: secolul II – III și respectiv, secolul IV p.Chr., perioadă care o putem asocia cu funcționalitatea castrului de la Barboși. Tot pentru aceste două faze sunt cunoscute și unele descoperiri numismatice și anume identificarea unor denari², din timpul domniei lui Marcus Aurelius (161-180), și despre „monedele din timpul lui Constantin cel Mare”³. Totuși, în urma aspectelor generale afirmate de arheologi, cea mai atestată perioadă de funcționalitate a acestuia, rămâne a fi prima fază de construcție⁴.

¹ Costin Croitoru, *Sudul Moldovei în cadrul sistemului defensiv roman. Contribuții la cunoașterea valurilor de pământ.*, Acta Tarrae Septemcastrensis, Sibiu 2002, p.110

² Monedă de argint din Roma Antică, <https://dexonline.ro/definitie/denar>, accesat 27.04.2023

³ Costin Croitoru, *Detalii mai puțin cunoscute despre valul roman dintre Traian și Tulucești (I) în Arheologia peisajului și frontiera romană*, București 2016 p.218

⁴ Idem

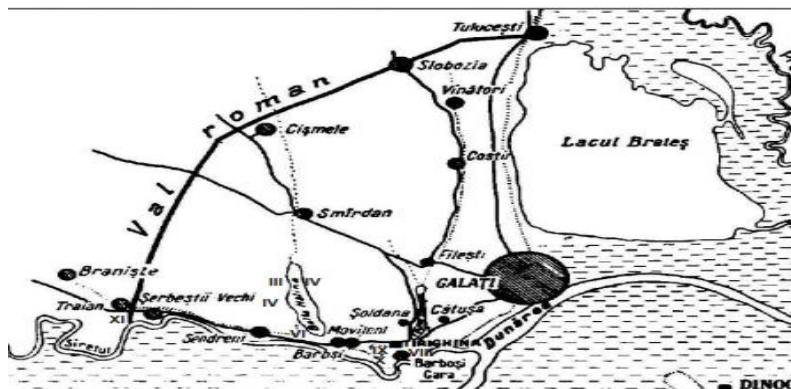

Figura 2. Valul lui Traian

Cercetările arheologice efectuate de-a timpului susțin că pentru construcția valului, cantitatea de pământ excavată de către romani, a fost de circa 1 200 000 metri cubi, cu lățimea valului de 20 m și înălțimea de 4 m, și un șanț lat de 15 m, și adâncimea de 3 m, dar datorită faptului că zona a suferit serioase modificări, de-a lungul numeroaselor conflicte militare ce au avut loc în toate perioadele istorice, urmate de construcții imobiliare, dar și lucrări agricole, acestea rămân doar la nivel de presupunere.

În concluzie, cu toate că multe dintre informațiile oferite de cercetările arheologice sunt neclare, sau presupuneri, cert este că aceste „troiane”, au fost construite de către romani, conform unui sistem bine structurat de către inginerii romani și care aveau ca scop protejarea Imperiului. Să nu desconsiderăm și importanța limitelor naturale, care reprezentau capetele valurilor, participarea locuitorilor și dorința romanilor în a-și proteja teritoriile stăpânite.

Bibliografie:

1. Costin Croitoru, *Sudul Moldovei în cadrul sistemului defensiv roman. Contribuții la cunoașterea valurilor de pământ.*, Acta Tarrae Septemcastrensis, Sibiu 2002
2. Costin Croitoru, „Troianul” în unele surse românești

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

relative la Spațiul Argeșean, Argesis-12-Studii și Comunicări, Muzeul Județean Argeș 2003

3. Costin Croitoru, „Troianul” în unele surse relative la Spațiul Gălățean. *Considerații generale*
4. Costin Croitoru, „Considerații generale asupra fortificațiilor liniare romane din stânga Dunării de Jos”
5. <https://dexonline.ro>

SECȚIUNEA V: ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

ACTIVITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE ÎN VEDEREA GESTIONĂRII DEȘEURILOR

THE ACTIVITIES OF THE LOCAL PUBLIC ADMINISTRATION IN ORDER TO MANAGE WASTE

Autor: **Cătălin GHINDARU**

Coordonator științific: **Ina FILIPOV**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Rezumat: *Articolul abordează importanța gestionării deșeurilor și rolul administrației publice locale în acest proces. În primul rând, articolul descrie principalele tipuri de deșeuri și impactul lor asupra mediului și a sănătății publice. Apoi, se discută despre principalele activități pe care administrația publică locală le poate întreprinde pentru a gestiona deșeurile, cum ar fi colectarea, transportul, tratarea și eliminarea deșeurilor. În plus, se abordează importanța implementării măsurilor de reducere a cantității de deșeuri generate de către comunitate, cum ar fi educația și conștientizarea, programele de reciclare, promovarea achizițiilor durabile, taxarea produselor care generează cantități mari de deșeuri și acordarea de stimulente pentru companiile care utilizează ambalaje biodegradabile sau reciclabile. În final, articolul subliniază importanța colaborării puternice între administrația publică locală, companii, organizații neguvernamentale și comunitate pentru maximizarea eficacității și eficienței politicilor și programelor de gestionare a deșeurilor.*

Cuvinte-cheie: *administrație publică locală, gestionare deșeuri, colectare deșeuri, separare deșeuri, monitorizare politicilor privind deșeurile, implementarea politicilor privind deșeurile, taxe și impozite speciale pentru deșeuri, reducere deșeuri și reciclare deșeuri.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Abstract: *The article addresses the importance of waste management and the role of local public administration in this process. First, the article describes the main types of waste and their impact on the environment and public health. It then discusses the main activities that local public administration can undertake to manage waste, such as waste collection, transport, treatment and disposal. In addition, it addresses the importance of implementing measures to reduce the amount of waste generated by the community, such as education and awareness, recycling programs, promoting sustainable purchasing, taxing products that generate large amounts of waste, and providing incentives for companies that use biodegradable or recyclable packaging. Finally, the article emphasizes the importance of strong collaboration between local public administration, companies, non-governmental organizations and the community to maximize the effectiveness and efficiency of waste management policies and programs.*

Keywords: *local public administration, waste management, waste collection, waste separation, waste policy monitoring, waste policy implementation, waste taxes and special taxes, waste reductio and waste recycling.*

Introducere

Gestionarea deșeurilor este o problemă importantă la nivel mondial, deoarece aceasta poate avea un impact semnificativ asupra mediului, sănătății publice și economiei. În acest context, administrația publică locală are un rol esențial în gestionarea deșeurilor la nivel local, prin stabilirea unor politici și programe pentru colectarea, separarea, tratarea și eliminarea deșeurilor. În acest articol, vom explora activitățile administrației publice locale în vederea gestionării deșeurilor, utilizând cuvintele cheie.

Colectarea deșeurilor

Una dintre principalele activități ale administrației publice locale în vederea gestionării deșeurilor este colectarea acestora. Aceasta implică stabilirea unui program de colectare a deșeurilor,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

identificarea și amenajarea unor locații pentru containere, precum și asigurarea echipamentelor și personalului necesar.

Programul de colectare a deșeurilor poate fi adaptat nevoilor locale, în funcție de cantitatea de deșeurii produse și de obiceiurile de consum ale comunității. De asemenea, este important ca programul de colectare să fie eficient și să ofere oportunități pentru colectarea separată a deșeurilor reciclabile și nereciclabile.

În plus, este necesară identificarea și amenajarea unor locații adecvate pentru containerele de gunoi, astfel încât acestea să nu afecteze mediul sau sănătatea publică. De exemplu, containerele ar trebui să fie amplasate în zone protejate de vânt, astfel încât deșeurile să nu fie dispersate în jur, iar accesul la acestea ar trebui să fie ușor și sigur pentru populație.

Separarea deșeurilor

O altă activitate importantă a administrației publice locale în vederea gestionării deșeurilor este separarea acestora în funcție de tipul acestora. Acest lucru facilitează reciclarea și reduce cantitatea de deșeurii care ajung la depozitare.

Este important să se stabilească programe de instruire și conștientizare a comunității în ceea ce privește separarea deșeurilor și să se asigure containere separate pentru diferitele tipuri de deșeurii. De exemplu, în multe orașe există containere separate pentru hârtie, plastic, sticlă și metale.

Tratarea și eliminarea deșeurilor

Administrația publică locală trebuie să găsească soluții pentru tratarea și eliminarea deșeurilor colectate în mod responsabil și eficient. Acest lucru poate include construirea și gestionarea unor centre de reciclare, instalații de compostare, incineratoare sau depozite de deșeurii.

Centrele de reciclare sunt o modalitate eficientă de a reduce cantitatea de deșeurii care ajung la depozitare și de a valorifica resursele disponibile. Aceste centre pot include linii de sortare și prelucrare a diferitelor tipuri de deșeurii, cum ar fi plasticul, hârtia și sticla, pentru a fi transformate în noi produse.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Instalațiile de compostare sunt o altă modalitate eficientă de tratare a deșeurilor, prin transformarea deșeurilor organice în compost. Acest compost poate fi folosit apoi pentru fertilizarea solului, în grădini și agricultură.

În cazul în care nu este posibilă reciclarea sau compostarea deșeurilor, incineratoarele pot fi o opțiune de tratare a acestora. Acestea pot arde deșeurile și să genereze energie electrică sau termică. Totuși, este important să se ia în considerare impactul negativ al emisiilor din aceste instalații asupra mediului și să se asigure măsuri adecvate de control al poluării.

Depozitele de deșeuri sunt o ultimă opțiune pentru eliminarea deșeurilor care nu pot fi tratate în alte moduri. Aceste depozite trebuie să fie construite și gestionate în conformitate cu regulile de mediu, pentru a minimiza impactul asupra mediului și sănătății publice.

Monitorizarea politicilor privind deșeurile

Administrația publică locală trebuie să monitorizeze politicile și programele privind gestionarea deșeurilor, pentru a asigura implementarea lor adecvată și eficientă. Acest lucru poate include evaluarea calității serviciilor de colectare și tratament a deșeurilor, precum și identificarea și înlăturarea obstacolelor care pot apărea în timpul procesului de gestionare a deșeurilor.

În plus, este important ca administrația publică locală să colaboreze cu alte organizații și comunități, pentru a împărtăși informații și experiențe în ceea ce privește gestionarea deșeurilor. Acest lucru poate îmbunătăți eficiența și eficacitatea politicilor și programelor de gestionare a deșeurilor și poate ajuta la identificarea de soluții noi și inovatoare.

Taxe și impozite speciale pentru deșeuri

Administrația publică locală poate utiliza taxe și impozite speciale pentru deșeuri pentru a finanța programele și serviciile de gestionare a deșeurilor. Aceste taxe pot fi percepute de la populație sau de la companii și pot fi utilizate pentru a finanța colectarea, separarea, tratarea și eliminarea deșeurilor.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

De asemenea, aceste taxe pot fi utilizate pentru a promova reducerea deșeurilor, prin taxarea produselor care generează cantități mari de deșeuri sau prin acordarea de stimulente pentru companiile care folosesc ambalaje biodegradabile sau reciclabile.

Reducerea deșeurilor

Una dintre cele mai importante activități ale administrației publice locale în gestionarea deșeurilor este promovarea și implementarea măsurilor de reducere a cantității de deșeuri generate de către comunitate. Aceste măsuri pot include:

- Educație și conștientizare: Administrația publică locală poate să furnizeze informații și materiale educaționale populației cu privire la reducerea deșeurilor, cum ar fi ghiduri de reciclare și compostare, campanii de conștientizare și evenimente pentru promovarea reducerii deșeurilor.
- Programul de reciclare: Administrația publică locală poate să ofere programe de colectare a deșeurilor reciclabile, astfel încât acestea să poată fi transformate în noi produse. De asemenea, se poate oferi suport pentru organizarea programelor de colectare la nivel de comunitate și asigurarea accesului la facilități adecvate de reciclare.
- Promovarea achizițiilor durabile: Administrația publică locală poate să încurajeze populația să cumpere produse durabile, care pot fi reutilizate și reciclate în loc de cele cu durată de viață scurtă, care ajung repede la gunoi.
- Taxarea produselor care generează cantități mari de deșeuri: Administrația publică locală poate să impună o taxă pe produsele care generează cantități mari de deșeuri, cum ar fi ambalajele de unică folosință și pungile de plastic. Aceasta poate fi o modalitate de a încuraja populația să evite astfel de produse și să aleagă alternative mai durabile.
- Stimulente pentru companii care utilizează ambalaje biodegradabile sau reciclabile: Administrația publică locală poate să acorde stimulente pentru companiile care

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

utilizează ambalaje biodegradabile sau reciclabile, pentru a încuraja astfel de practici durabile.

Concluzii

Gestionarea deșeurilor este o problemă globală și o responsabilitate comună, care necesită o abordare integrată și colaborativă din partea administrației publice locale și a comunității. Administrația publică locală are un rol important în promovarea și implementarea politicilor și programelor de gestionare a deșeurilor, precum și în promovarea măsurilor de reducere a deșeurilor.

Este important ca aceste eforturi să fie sprijinite de o colaborare puternică între administrația publică locală, companii, organizații neguvernamentale și comunitate, pentru a maximiza eficacitatea și eficiența politicilor și programelor de gestionare a deșeurilor. Prin promovarea unor practici durabile și responsabile, putem reduce impactul negativ al deșeurilor asupra mediului și asupra sănătății publice, și contribui astfel la un viitor mai sustenabil.

Bibliografie:

1. Strategia națională privind managementul deșeurilor (2017-2027) - document elaborat de Guvernul Republicii Moldova care stabilește obiectivele, măsurile și acțiunile necesare pentru îmbunătățirea gestionării deșeurilor la nivel național.
2. Legea privind gestionarea deșeurilor nr. 209 din 29.09.2016 - act normativ care reglementează aspectele legate de colectarea, transportul, tratarea și eliminarea deșeurilor în Republica Moldova.
3. Studiul privind generarea și gestionarea deșeurilor în municipiul Chișinău - raport elaborat de Asociația Obștească "Călăuza" în colaborare cu Primăria municipiului Chișinău, care analizează situația actuală a gestionării deșeurilor în capitala Moldovei și propune soluții pentru îmbunătățirea acesteia.

4. Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de Management al Deșeurilor (2018-2020) - document elaborat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, care stabilește măsurile concrete necesare pentru implementarea Strategiei Naționale de Management al Deșeurilor.

**LUCRUL CU REFUGIAȚI DIN UCRAINA: AL
CENTRULUI DE PLASAMENT TEMPORAR PENTRU
REFUGIAȚI DIN MUNICIPIUL CAHUL**

**WORKING WITH REFUGEES FROM UKRAINE: OF
THE TEMPORARY PLACEMENT CENTER FOR
REFUGEES IN THE MUNICIPALITY OF CAHUL**

Autor: **Marina STANCU**

Coordonator științific: **Oleg BERCU**, dr., lect. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Since the beginning of the war in Ukraine, the people of Moldova, as well as the public authorities at the national and local level, have opened their hearts and homes to refugees seeking refuge from the destruction and chaos left behind. Following the war in Ukraine, many Ukrainian citizens or refugees in the member states of the European Union, as well as in the Republic of Moldova. As a result of the influx of refugees in the southern region of Cahul District, a temporary placement center for refugees from Ukraine was established.*

Keywords: *investment, social protection.*

Rezumat: De la începutul războiului din Ucraina oamenii din Moldova precum și autoritățile publice la nivel național și local, și-au deschis inimile și casele pentru refugiați care își caută un refugiu față de distrugirile și haosul lăsat în urmă.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

În urma războiului din Ucraina mulți cetățeni ucraineni s-au refugiat în statele membre ai Uniunii Europene, cât și în Republica Moldova. Ca urmare a aflului de refugiați în regiunea de sud din Raionul Cahul, a fost înființat un centru de plasament temporar pentru refugiații din Ucraina, unde au fost plasate mame cu copii în număr de 108 persoane de la sfârșitul lunii decembrie a anului 2022 până în prezent.

Centrul este o structură socială specializată în gestiunea structurii teritoriale a Direcției Generale Asistență Socială și Protecție a Familiei, destinată plasării temporare a refugiaților din Ucraina în legătură cu războiul declanșat de Federația Rusă în Ucraina și își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația și Regulamentul cu privire la funcționarea centrului de plasament temporar pentru refugiații din Ucraina .

Începând cu luna ianuarie a anului 2022 în centru au fost amplasate mame cu copii din regiunile: Odesa, Donețk, Harkov, Ismail. Aceste persoane au părăsit țara pentru a-și găsi un adăpost în siguranță pentru viața lor și a copiilor.

Mai jos voi prezenta un tabel care oglindește situația refugiaților din Ucraina pe parcursul anului 2022:

***Nr. de persoane refugiate în centrul de plasament temporar
pentru refugiați din Ucraina:***

Anul 2022	
Luna	
Ianuarie	2
Februarie	20
Martie	53
Aprilie	17
Mai	3
Iunie	0
Iulie	0
August	5
Septembrie	4

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Octombrie	1
Noiembrie	3
Decembrie	0
Total 108	

Sursa: *Registru de evidență zilnică a refugiaților din raionul Cahul*

Pe tot parcursul plasării în centrul refugiaților le-au fost acordate servicii: asistență medicală, asistență socială, asistență psihologică și servicii educaționale.

Totodată, pe tot parcursul amplasării refugiaților li s-a asigurat: măsurile de igienă, alimentare, cât și condițiile de cazare decente, precum și alte suporturi pentru a le asigura un trai decent.

De menționat că copiii refugiaților au fost plasați în instituții de învățământ primar, gimnazial și preșcolar. Pentru mamele refugiate au fost acordate cursuri de dezvoltare profesională, seminare cu diferite tematici cum ar fi: CDA (Centru de Drept al Avocaților , OFELIA ș.a.).

Punctele forte în cazul prestării de servicii persoanelor refugiate din Ucraina:

1. Perfectarea unei forme de protecție pentru copiii neînsoțiți de persoane terețe: tutelă, curatelă sau custodie.
2. Implicarea specialiștilor în protecția drepturilor copilului la nivel raional.
3. Incluziunea copiilor în grădinițe și școli, la dorința părintelui / îngrijitorului, inclusiv asigurarea cu rechizite necesare.
4. Organizarea diferitor activități de recreare: sărbători cu ocazia de 8 Martie, concerte, excursii în satul Văleni la Muzeul Pîinii și în satul Zirnești la Iarmarocul de Crăciun.
5. Dezvoltarea unor servicii, în contextul crizei refugiaților (echipe mobile pentru copii), precum și diversificarea grupurilor-țintă a unor servicii, incluzând și copii refugiați (Centre de creație, taberele de vară, Ludoteca pentru copii refugiați, cât și pentru copiii vulnerabili).

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

6. Sensibilizarea în scopul înlăturării stigmatizării și discriminării în instituțiile de învățământ, școli, comunități, precum și a semnalării cazurilor de trafic și exploatare.
7. Diapazonul mare de ajutor și servicii, pornind de la ajutorul material până la suport financiar (voucher pentru producții alimentare și igienice ș.a.).
8. Pentru fiecare refugiat s-a alocat lunar un suport financiar în mărime de 2200 de lei pentru fiecare membru al familiei pentru acoperirea necesităților personale.

În concluzie, putem afirma că refugiaților din Ucraina li se dă posibilitatea integrării în Republica Moldova. Și în particular este de menționat că copiii din Ucraina beneficiază de toate formele de protecție și de serviciile care sunt destinate și copiilor din Republica Moldova.

**ADMINISTRAREA FINANTELOR PUBLICE -
EFICIENȚĂ ȘI EFICACITATE**

**ADMINISTRATION OF PUBLIC FINANCES -
EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS**

Autor: **Oxana ȘEVCENCO**

Coordonator științific: **Oleg BERCU**, dr., lect. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Over the last 30 years, local public administration in the Republic of Moldova has been overburdened by the increasing demands of the population and the impossibility to meet them successfully. The cause is said to be the over-politicisation of the system. A study of European countries' practices shows that increasing the efficiency and effectiveness of the services provided by public administration can lead to an increase in the quality and reduction in the cost of services, making public administration an argument for development. Local public*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

administration in the Republic of Moldova can be a successful model for central public administration in terms of increasing efficiency and effectiveness.

Keywords: *local public administration, efficiency, effectiveness, finance, management.*

Rezumat: În ultimii 30 de ani, administrația publică locală din Republica Moldova a fost suprasolicitată de cerințele tot mai mari ale populației și imposibilitatea de a le realiza cu succes. Cauza ar fi suprapolitizarea sistemului. Studiarea practicilor țărilor europene arată că sporirea eficienței și eficacității serviciilor oferite de administrația publică poate duce la creșterea calității și reducerea costului serviciilor, ceea ce face din administrația publică un argument pentru dezvoltare. Administrația publică locală din Republica Moldova poate fi un model de succes, al administrației publice centrale în ceea ce privește creșterea eficienței și eficacității.

Întrucât resursele financiare sunt limitate, problema folosirii eficiente devine principală. În procesul planificării bunurilor și a serviciilor publice, cheltuielile cărora se fac din impozite și taxe, apare dilema - necesitățile întrec posibilitățile financiare. Din aceste considerente, în procesul de planificare a bugetului, este necesar să fie selectate acele nevoi care ar putea fi finanțate în condițiile economiei date. Principiul fundamental al cheltuirii mijloacelor bugetare este obținerea unui efect maxim de la fiecare unitate bănească publică cheltuită pentru serviciile publice. Prin urmare, evaluarea eficienței cheltuielilor ar trebui să-i preocupe pe funcționarii publici, cărora le este încredințată cheltuirea finanțelor publice. Eficiența cheltuielilor poate fi evaluată prin măsurarea performanței serviciilor pe care le prestează organizația publică.

Conform dicționarului economic, termenul de *eficiență* se referă la economia de resurse financiare pentru atingerea scopului a prestării serviciului public.

Actualmente, tot mai des se pune problema măsurării

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

performanței serviciilor publice la nivelul administrației locale. Măsurarea performanței este un proces obiectiv și sistematic pentru colectarea, analiza și folosirea informației pentru a determina cât de eficient sunt prestate serviciile asigurate de administrația publică locală și sunt atinse obiectivele. Un sistem de măsurare a performanței este un etalon a ceea ce organizația consideră important și a gradului de atingere a performanței. Indicatorii de eficiență arată costul rezultatelor oricărei cheltuieli publice exprimate în unități monetare în raport cu scopul determinat al oricărei cheltuieli publice.

Pe de o parte, populația conștientizează corelația dintre impozite și serviciile publice, pe de altă parte administrația publică locală trebuie să tindă să aloce resursele cât mai eficient, influențând costurile la nivel local.

De o importanță deosebită în legătură cu tranziția către bugetarea orientată spre rezultate, este evaluarea eficienței cheltuielilor bugetare, creșterea eficienței în utilizarea resurselor și a rentabilității fiind în cadrul tranziției către o bugetare orientată către rezultate. Este esențială evaluarea performanței bugetare a cheltuielilor în funcție de costuri.

Evaluarea eficienței utilizării fondurilor bugetare ar trebui să se bazeze pe instrumente analitice, care includ atât cele formalizate, cât și cele informale metode informale. Principii de evaluare a performanțelor în domeniul gestiunii finanțelor publice și a eficienței în utilizarea fondurilor bugetare sunt: știința, sistem, independența, deschidere, eficacitate, economie, promptitudine, obiectivitate, statalitate, exhaustivitate / complexitate, regularitate, comparabilitate.

Odată cu delimitarea competențelor de finanțare a cheltuielilor publice, crește responsabilitatea bugetelor locale față de populația comunității respective. La o analiză economică a cheltuielilor bugetelor unității administrativ-teritoriale, în Republica Moldova se constată o tendință de scădere, de aceea eficiența devine ținta dominantă a schimbărilor curente în ceea ce privește cheltuielile publice. Prin urmare, evaluarea eficienței

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

cheltuielilor ar trebui să-i preocupe pe funcționarii publici cărora le este încredințată cheltuirea banului public.

Pentru a concluziona, putem afirma că eficiența și eficacitatea este un factor decisiv în analiza și clasarea administrației publice la orice nivel. Această analiză ne permite să dăm câteva recomandări în vederea îmbunătățirii performanței și oferirii unor servicii de o calitate mai înaltă. Astfel optimizarea structurilor administrației publice trebuie să fie o condiție importantă, pentru a produce schimbări structurale în direcția unei creșteri inteligente, unei creșteri durabile și favorabile incluziunii, în vederea direcționării Republicii Moldova spre UE.

În Republica Moldova ar putea fi menționate următoarele soluții:

- fortificarea competenței administrației publice, îndeosebi prin îmbunătățirea eficienței, a managementului resurselor umane, a instrumentelor de luare a deciziilor și a coordonării în cadrul și între administrațiile publice la nivel local, dar și la nivel central, ceea ce este o condiție sine-qua-non pentru dezvoltarea durabilă, mai putem menționa îmbunătățirea transparenței, a responsabilității și a coordonării între diferitele niveluri administrative;
- urgentarea procesului de aderare la UE și a accesului la fondurile financiare al UE, fortificarea sistemelor de gestionare și control, îmbunătățirea capacității de planificare strategică, inclusiv a bugetării multianuale;
- reducerea lacunelor și deficiențelor permanente în domeniul achizițiilor publice;
- îmbunătățirea calității și eficienței sistemului judiciar și combaterea corupției la toate nivelurile și asigurarea de punere în aplicare efectivă a deciziilor judiciare.

Ceea ce ține de municipiul Cahul, am putea menționa încă câteva recomandări pentru ridicarea eficienței serviciilor oferite:

- implicarea parteneriatelor publice-private cu asigurarea garanțiilor la nivel local și central cât pentru sectorul

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- public, atât și pentru cel privat;
- studierea bunelor practici din UE și nu numai, implementarea lor în oferirea serviciilor la nivel municipal;
- simplificarea procedurilor de acreditare pentru sectorul privat;
- asigurarea unui feedback pentru fiecare serviciu oferit din partea beneficiarilor prin implementarea programelor de chestionare online;
- oferirea bonusurilor pentru sectorul public care are cele mai bune performanțe la nivel de eficiență și eficacitate.

Cuvinte-cheie: *administrație publică locală, eficiență, eficacitate, finanțe, management.*

CIRCUITUL ACTELOR LOCALE

THE CIRCUIT OF LOCAL ACTS

Autor: **Tatiana DRAGAN**

Coordonator științific: **Ina FILIPOV**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The circuit of local acts in the Republic of Moldova involves various stages and authorities of the local public administration. Local acts include administrative resolutions, regulations, orders and other types of administrative documents issued by local public authorities such as mayors, local councils or municipal and regional councils. The process of initiating a local act can be done by the local public authorities or by natural or legal persons who have the right to participate in the local decision-making process by submitting an application to the local council or mayor. Once the act is initiated, it is developed by local public authorities, and the process may involve consultations with citizens or other interested parties. The local act is approved by the competent authority and published in the Official Gazette of the*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Republic of Moldova and in other media institutions. Ultimately, local authorities are responsible for the implementation and enforcement of the local act.

Keywords: *Local public administration, circuit, local acts, local public authorities, Official Gazette.*

Rezumat: Circuitul actelor locale în Republica Moldova este un proces complex și riguros care implică mai multe etape și autorități administrației publice locale. Actele locale includ hotărâri, regulamente, ordine, decizii și dispoziții și alte acte de natură administrativă care sunt emise la nivelul autorităților publice locale, cum ar fi primării, consilii locale, consilii raionale.

Inițierea actului local poate fi făcută de autoritățile administrației publice locale sau de persoane fizice și juridice care au dreptul să ia parte la procesul decizional local. Inițierea poate fi făcută prin depunerea unei cereri la primăria sau consiliul local.

Actul local este elaborat de autoritățile administrației publice locale în conformitate cu prevederile legale în vigoare și cu regulile și procedurile stabilite de acestea. Procesul de elaborare a actului poate implica consultarea cetățenilor sau a altor părți interesate și poate dura de la câteva zile la câteva luni, în funcție de natura și importanța actului. Actul local este supus aprobării autorității administrației publice locale competente în funcție de natura și importanța acestuia. De exemplu, hotărârile consiliului local sunt supuse aprobării primarului, iar hotărârile raionale sunt supuse aprobării Consiliului raional.

După aprobarea actului local, acesta este publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și în alte mijloace de comunicare în masă, cum ar fi site-ul oficial al autorității administrației publice locale sau publicații locale. Această etapă este importantă pentru a informa cetățenii și alte părți interesate despre dispozițiile actului local.

Autoritățile administrației publice locale sunt responsabile de punerea în aplicare a actului local, iar cetățenii și persoanele juridice sunt obligați să respecte dispozițiile acestuia. În cazul

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

încălcării actului local, autoritățile administrației publice locale pot lua măsuri pentru a restabili legalitatea și pentru a sancționa persoanele care încalcă dispozițiile actului. Autoritatea administrației publice locale competentă are dreptul să controleze și să supravegheze punerea în aplicare a actului local și să ia măsuri în cazul încălcării acestuia. De asemenea, Guvernul Republicii Moldova poate monitoriza și superviza implementarea actelor locale pentru a se asigura că acestea sunt conforme cu legislația națională și că serviciile publice sunt oferite în mod eficient.

Cancelaria de stat este o instituție care asigură suportul tehnic și consultativ al prim-ministrului și al Guvernului în elaborarea și implementarea politicilor publice și asigurarea bunei funcționări a instituțiilor guvernamentale. În ceea ce privește controlul actelor locale, aceasta este o responsabilitate a autorităților locale, respectiv a primarilor, consiliilor locale și Cancelariei de Stat. Autoritățile locale trebuie să asigure respectarea legilor și a regulamentelor aplicabile în procesul de elaborare și adoptare a actelor locale, cum ar fi hotărârile și ordonanțele. De asemenea, acestea sunt responsabile pentru aplicarea legilor și reglementărilor la nivel local.

Cu toate acestea, Cancelaria de stat poate avea un rol consultativ în ceea ce privește elaborarea și adoptarea actelor locale, prin furnizarea de asistență tehnică și juridică autorităților locale. În plus, Cancelaria de stat poate asigura și controlul de legalitate al actelor locale, prin verificarea conformității acestora cu prevederile legale și cu politicile publice ale Guvernului. Astfel, controlul actelor locale poate fi realizat atât de autoritățile locale, cât și de instituțiile guvernamentale, inclusiv de Cancelaria de Stat. Este important ca acestea să colaboreze și să asigure respectarea legilor și a regulamentelor în procesul de elaborare, adoptare și implementare a actelor locale, pentru a asigura buna guvernare și dezvoltarea sustenabilă a comunităților locale.

Cetățenii și alte părți interesate au dreptul să conteste actul local în instanța de judecată dacă consideră că acesta este ilegal sau dăunează intereselor lor. În plus, cetățenii pot juca, de asemenea,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

un rol important în supravegherea implementării actelor locale, prin intermediul mecanismelor de control social, cum ar fi petițiile, plângerile, protestele și monitorizarea serviciilor publice.

Circuitul actelor locale în Republica Moldova este un proces important pentru dezvoltarea comunităților locale și pentru reglementarea activităților economice și sociale la nivel local. Este important ca actele locale să fie elaborate și aprobate în conformitate cu prevederile legale în vigoare și să fie implementate și executate în mod corespunzător pentru a asigura buna guvernare.

Circuitul actelor locale în Republica Moldova poate fi descris în următorii pași:

1. **Inițierea actului:** Actul local poate fi inițiat de autoritățile administrației publice locale sau de persoanele fizice și juridice care au dreptul să ia parte la procesul decizional local. Inițierea poate fi făcută prin depunerea unei cereri la primăria sau consiliul local.
2. **Elaborarea actului:** Actul local este elaborat de autoritățile administrației publice locale în conformitate cu prevederile legale în vigoare și cu regulile și procedurile stabilite de acestea.
3. **Aprobarea actului:** Actul local este supus aprobării autorității administrației publice locale competente în funcție de natura și importanța acestuia.
4. **Publicarea actului:** Actul local este publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și în alte mijloace de comunicare în masă, cum ar fi site-ul oficial al autorității administrației publice locale sau publicații locale.
5. **Punerea în aplicare a actului:** Autoritățile administrației publice locale sunt responsabile de punerea în aplicare a actului local, iar cetățenii și persoanele juridice sunt obligați să respecte dispozițiile acestuia.
6. **Controlul și supravegherea actului:** Autoritatea

administrației publice locale competență are dreptul să controleze și să supravegheze punerea în aplicare a actului local și să ia măsuri în cazul încălcării acestuia.

7. **Contestarea actului local în instanța de judecată:** cetățenii și alte părți interesate au dreptul să conteste actul local în instanța de judecată dacă consideră că acesta este ilegal sau dăunează intereselor lor.

Circuitul actelor locale în Republica Moldova este foarte important pentru funcționarea eficientă a administrației publice locale și pentru asigurarea unei guvernări locale responsabile și transparente. Iată câteva motive pentru care circuitul actelor locale este important:

1. **Asigură transparența și participarea publică** - Circuitul actelor locale prevede consultarea cetățenilor și altor părți interesate în procesul de elaborare a actelor locale, ceea ce promovează transparența și participarea publică la luarea deciziilor locale.
2. **Încurajează luarea deciziilor locale responsabile** - Elaborarea actelor locale în conformitate cu prevederile legale și procedurile stabilite ajută la asigurarea unei guvernări locale responsabile și eficiente.
3. **Protejează drepturile și interesele cetățenilor** - Actele locale reglementează multe aspecte ale vieții cetățenilor și ale mediului înconjurător, precum planificarea urbanistică, calitatea aerului și apei și serviciile publice. Circuitul actelor locale asigură că aceste aspecte sunt luate în considerare în procesul de luare a deciziilor locale și că drepturile și interesele cetățenilor sunt protejate.
4. **Asigură conformitatea cu legislația națională și internațională** - Actele locale trebuie să fie în conformitate cu legislația națională și internațională. Circuitul actelor locale asigură respectarea acestor

prevederi.

5. **Promovează stabilitatea și coerența politicilor publice** - Circuitul actelor locale ajută la promovarea stabilității și coerenței politicilor publice locale prin asigurarea procesului de elaborare, aprobare și punere în aplicare a actelor locale în mod sistematic și riguros.

În general, circuitul actelor locale este esențial pentru buna funcționare a administrației publice locale și pentru asigurarea unei guvernări locale eficiente și responsabile în Republica Moldova.

Principiile privind circuitul actelor locale includ:

1. **Legalitatea:** Actele locale trebuie să fie în conformitate cu legea în vigoare, să nu contravină legilor și reglementărilor naționale sau internaționale și să nu încalce drepturile cetățenilor sau ale altor entități.
2. **Transparența:** Procesul de adoptare a actelor locale trebuie să fie deschis și accesibil publicului, trebuie să fie transparent astfel încât cetățenii să poată fi informați cu privire la deciziile și măsurile luate de autorități.
3. **Participarea cetățenilor:** Cetățenii și reprezentanții organizațiilor civice trebuie să aibă oportunitatea de a-și exprima opiniile și de a participa la procesul de adoptare a actelor locale prin consultări publice sau alte forme de implicare.
4. **Eficiența și eficacitatea:** Actele locale trebuie să fie concepute în așa fel, încât să îndeplinească scopul pentru care au fost elaborate și să fie aplicate într-un mod eficient.
5. **Coerența:** Actele locale trebuie să fie coerente cu politicile și strategiile naționale și locale.
6. **Flexibilitatea:** Actele locale trebuie să permită adaptarea la schimbările și nevoile comunității.
7. **Responsabilitatea:** Autoritățile locale trebuie să fie

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

responsabile pentru elaborarea, adoptarea, publicarea și aplicarea actelor locale și de asigurarea respectării lor în conformitate cu legislația în vigoare și interesele comunității locale.

8. **Supravegherea și controlul:** Există nevoie de supraveghere și control pentru a se asigura că actele locale sunt aplicate în mod corespunzător și că se îndeplinesc obiectivele pentru care au fost adoptate.

Registrul actelor locale este un sistem electronic care conține toate actele normative locale (hotărâri, regulamente, decizii, dispoziții) adoptate de autoritățile publice locale din Republica Moldova. Acest sistem a fost creat pentru a asigura transparența și accesul public la actele normative locale, precum și pentru a facilita procesul de monitorizare și control al acestora. Registrul actelor locale este administrat de către Secretariatul General al Guvernului, prin intermediul Agenției Servicii Publice. Acesta conține toate actele normative adoptate de consiliile locale și de primarii din toate unitățile teritoriale administrativ-teritoriale din Republica Moldova.

Sarcina privind plasarea corespunzătoare a actelor în Registrul revine secretarului, inclusiv autenticitatea, integritatea și plenitudinea acestuia. Registrul actelor locale permite accesul public la actele normative locale, inclusiv la informații despre data adoptării, numărul actului, obiectul, textul integral și eventualele amendamente și modificări. De asemenea, acest sistem permite căutarea și filtrarea actelor normative locale după diverse criterii, precum și monitorizarea modificărilor sau abrogărilor acestora.

Registrul actelor locale are un rol important în asigurarea transparenței și responsabilității autorităților publice locale, precum și în protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor și ale altor părți interesate.

În concluzie, circuitul actelor locale în Republica Moldova implică un proces complex care include adoptarea, publicarea, aplicarea și contestarea actelor normative emise la nivel local. În general, acest proces este guvernat de legea privind actele

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

normative locale, care stabilește procedurile și termenele pentru adoptarea, publicarea și intrarea în vigoare a actelor locale. În plus, în ceea ce privește contestarea actelor locale, cetățenii și alte părți interesate pot utiliza mijloacele legale disponibile pentru a contesta legalitatea sau validitatea acestor acte, prin intermediul instanțelor judecătorești.

Circuitul actelor locale poate fi afectat de diferite factori, cum ar fi resursele limitate, lipsa transparenței și a participării publice în procesul decizional, precum și interferența politică în procesul de elaborare și adoptare a actelor locale. Prin urmare, este esențial ca autoritățile locale să respecte procesul legal și să promoveze transparența și participarea publică pentru a asigura legitimitatea și eficacitatea actelor locale.

Cuvinte-cheie: circuitul actelor locale, adoptare, publicare, aplicare, contestare.

**PROCESUL DE MODERNIZARE AL
ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE (CAZUL
COMUNA MANTA, RAIONUL CAHUL)**

**THE MODERNIZATION PROCESS OF LOCAL
PUBLIC ADMINISTRATION
(CASE OF MANTA COMMUNE, CAHUL
DISTRICT)**

Autor: **Cristina VULPE**

Coordonator științific: **Oleg BERCU**, dr., lect. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Local public administration has a primary role in ensuring sustainable community development, but the list of actions for sustainable development is too long to be carried out by local administration alone. The communities do not yet have sufficient financial possibilities to initiate lasting development*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

actions. In this context, public administration authorities must be supported by citizens, by all community members. By involving citizens, local public authorities can share with them the responsibilities for development plans; increases citizens' understanding of community issues; making more qualitative and effective decisions, having more information; decrease in public disputes; the integration of various interest groups into the community; developing trust in local authorities; changing the perspective of the population; ensuring an effective monitoring and control system of implementation policies.

In line with intensive participation, there are several levels of citizen participation in the process of sustainable community development: information, survey, public hearings, consultation.

Keywords: *communication, civil society, local development, consultation, information.*

Rezumat: În procesul de comunicare dintre administrația publică locală și societatea civilă apare conceptul de „dezvoltarea participativă” ce presupune parteneriatele construite pe baze de dialog dintre diverși actori, unde se determină, în comun, agenda viitoarelor activități, respectându-se opiniile actorilor locali și cunoștințele indigene.¹ Implicând cetățenii, autoritățile publice locale au ocazia:

- să împartă cu cetățenii responsabilitatea pentru planurile de dezvoltare;
- să sporească sprijinul acordat de către cetățeni;
- să ridice nivelul de trai al populației;
- să ia hotărâri mai calitative și eficiente, având la dispoziție mai multe informații;
- să integreze în comunitate diverse grupuri de interese;
- să dezvolte credibilitatea autorităților locale;

¹ Șaptefrați, T., *Forme și metode de participare cetățenilor la dezvoltarea durabilă a comunităților*, în *Revista Administrarea Publică*, Chișinău, 2005, nr. 4, pag. 14-23

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- să schimbe mentalitatea populației;
- să asigure un sistem eficient de monitorizare și control al implementării politicilor.

Concomitent, implicarea cetățenilor la actul administrativ contribuie la:

- înțelegerea drepturilor și obligațiilor care le revin pentru a participa la procesul decizional la nivel local, decizii care pot fi influențate direct sau indirect de către cetățeni;
- vor fi pregătiți să contribuie onest și constructiv pentru a susține reprezentanții administrației publice locale în vederea soluționării problemelor legate de comunitate.

Procesul de informare a societății civile trebuie să fie fundamentat pe un set de principii general acceptate, cum ar fi: diversitatea, echitatea, responsabilitatea, transparența, deschiderea, încrederea, care dictează calitatea procesului de informare, precum și calitatea interacțiunii în proces și a rezultatelor obținute.¹

În literatura de specialitate sunt redată un șir de tehnici destinate informării cetățenilor. În unele cazuri ar putea fi de ajuns organizarea unei întâlniri publice pentru a afla părerile cetățenilor în legătură cu anumite planuri și propuneri. În alte cazuri, ar putea fi nevoie de combinarea metodelor (organizarea unor serii de întruniri publice, urmată de un sondaj de opinie, stabilindu-se apoi o perioadă pentru consultarea opiniilor înaintate de cetățeni). Bineînțeles, că trebuie întrebuițate acele tehnici, care se potrivesc necesităților administrației locale pentru cazuri concrete. În comunicatul de față am pus în discuție câteva dintre aceste metode pe care le folosește administrația publică locală din comuna Manta pentru a comunica cu publicul în vederea luării deciziilor. Mai jos vom analiza câteva dintre ele, cum ar fi:

- **întâlnirile publice** sunt probabil, metoda clasică privind informarea cetățenilor în procesul de guvernare unde reprezentanții administrației locale au posibilitatea de a

¹ Bădică, G., *Elemente de management pentru autoritățile locale*, București, Editura CODECS, 1997, pag. 96

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

pregăti publicul referitor la o anumită problemă (de exemplu, bugetul, protecția mediului, aprobarea contribuțiilor, dezvoltării economice).

- **forumuri.** Înainte de desfășurarea unei ședințe a consiliului, forumul oferă cetățenilor posibilitatea de a pune orice problemă care, după părerea lor, necesită luarea unor măsuri. De obicei, forumul durează maximum o oră.
- **anunțurile publice.** Pentru a informa publicul referitor la diferite planuri sau propuneri, se plasează anunțuri tradițional, pe pagina de Facebook, în ziare sau la radio sau în alte locuri de acces al cetățenilor. De exemplu, dacă se lansează un program pentru tineret, administrația locală plasează anunțuri în școli sau în centrele distractive și plasează temporar, informații despre proiecte vaste pe panourile din parcuri sau în locurile publice.
- **perioada de primire a comentariilor publicului** sunt perioade obligatorii de așteptare, când se primesc comentariile publicului referitor la un plan sau un proiect. De exemplu, la soluționarea problemelor de ordin social (construcția unui centru sportiv) de către administrația locală, perioada pentru primirea comentariilor populației poate începe cu un anunț al administrației locale pentru stabilirea părerilor cetățenilor privind necesitatea, amplasarea, proiectarea sau administrarea centrului sportiv. Perioada de primire a comentariilor din partea publicului poate fi în jur de 60 de zile, de la data afișării anunțului.

Spre exemplu în luna martie, 2023 s-a desfășurat un **sondaj de opinie** pentru cetățenii comunei Manta. Scopul sondajului era de a consulta societatea civilă și membrii Asociației de Baștină referitor la două probleme prioritizate și anume:

- ✓ instalarea panourilor fotovoltaice pe acoperișul Grădiniței de copii „Catincuța” din satul Pașcani, cu puterea de 24 KW pentru producerea energiei electrice;
- ✓ amenajarea a 5 fântâni publice din comună în stil rustic.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- **colaborarea cu mass-media.** Primăria Manta folosește mass-media pentru a informa localnicii cu privire la salubritatea și ecologia locală. Salubritatea comunei, este una dintre cele mai mari preocupări a autorităților locale. În anul 2020, grație unui proiect finanțat din fonduri europene, modul cum este asigurată salubritatea localității este monitorizat online de localnici. A fost elaborată harta digitală privind situația ecologică pe străzi și în satele comunei, marcându-se zonele care necesită intervenții prompte și atragerea cetățenilor în îmbunătățirea stării de mediu în comună.¹
- **colaborarea cu organizațiile non – guvernamentale.** ONG-urile oferă un cadru valoros prin care cetățenii sunt informați despre planurile administrației locale și sunt implicați în luarea deciziilor și în punerea în aplicare a proiectelor. De exemplu, funcționarii publici și aleșii locali organizează întruniri cu asociațiile de locatari pentru a aduna sugestiile privind amenajarea unui parc. În viitor, asociațiile de locatari pot contribui la mobilizarea cetățenilor, la amenajarea parcului. De asemenea, o asociație de mici întreprinzători poate face recomandări pentru îmbunătățirea aspectului unor străzi comerciale.²
- **comitetele consultative ale cetățenilor.** Deschiderea către autorități și experiența cetățenilor este folosită de administrația locală în cercetarea problemelor și formularea recomandărilor pentru actul administrativ. Formând comitete consultative ale cetățenilor (CCC), administrația locală contribuie la informarea și participarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor. De

¹ ***Pagina de Facebook a primăriei comunei Manta,
https://www.facebook.com/primaria.manta/?locale=ro_RO, accesat la data de 30.04.2023

² Postu, V., *Dezvoltarea comunitară: istorii de succes*, Chișinău, Cartier, 2005, pag. 51

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

exemplu, se întrunesc un grup de cetățeni pentru a face recomandări în legătură cu salubritatea din localitate.

- **planificarea participativă** este poate cea mai sofisticată abordare a participării cetățenilor. Punctul cheie este identificarea tuturor celor interesați în mod real și aducerea lor la masa de discuții, încă la începutul procesului de abordare a unei probleme ce ține de comunitate. De exemplu, în locul unui personal profesionist, abordarea planificării participative, ar aduna personalitățile importante pe plan local, cum ar fi conducătorii de afaceri, specialiștii în domeniul mediului, pensionarii.

Concluzii

În baza investigațiilor efectuate se conturează următoarea afirmație, administrația publică locală din comuna Manta este în plin proces de modernizare la capitolul comunicare cu publicul și transparență în procesul de luare a deciziilor. Acest proces se poate observa și în Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Manta, care se conturează în procesul decizional al Consiliului local, precum și prin relațiile de colaborare cu alte primării naționale și internaționale. De exemplu primăria comunei Manta este înfrățită cu primăria comunei Ciugud, județul Alba Iulia, România, care este cea mai digitalizată și europenizată localitate din România. Datorită acestor relații de colaborare, primăria Manta poate implementa proiecte ce ar îmbunătăți procesul de informare și consultare publică, ceea ce cu siguranță a făcut și continuă să prezinte idei de bune practici. Consider că lista de metode sau forme de informare a primăriei Manta poate fi completată cu alte metode care pot fi preluate din practica internațională fiind nevoie de mai multe resurse și o bază legislativă adecvată procesului de informare a cetățenilor.

Cuvinte-cheie: *comunicare, societate civilă, dezvoltare locală, consultație, informare.*

CONCEPTUL MERITOCRAȚIEI ÎN FUNCȚIA PUBLICĂ

THE CONCEPT OF MERITOCRACY IN PUBLIC ORGANIZATIONS

Autor: Nicoleta MOGOLI

Coordonator științific: Ina FILIPOV

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Meritocracy is a system of promotion and advancement that takes into consideration an individual's achievements, competencies, and performance, rather than their social status or political connections. In the public service, meritocracy can be a key characteristic of a strong organizational culture, promoting efficiency, responsibility, and professionalism. Specific characteristics of meritocracy in the public service include promotion based on performance, a culture of accountability and transparency, clear performance evaluation standards, professional development and training opportunities, and public trust. However, there can be some drawbacks to meritocracy, including intense competition, imperfect evaluation systems, and unintended consequences. Meritocracy represents a beneficial approach in public administration, especially when implemented carefully and responsibly. It is important to consider its limitations and ensure that candidate selection is based on fair and transparent criteria, in order to promote a responsible, efficient, and responsive public administration that meets the needs of citizens.*

Keywords: *meritocracy, public administration, transparency, performance, professionalism*

Rezumat: Conceptul meritocrației există deja de mai multe secole, însă termenul „meritocrație” este unul relativ nou pentru societatea noastră. Acesta a fost utilizat în 1958 de către politicianul și sociologul britanic Michael Dunlop Young, cu sens

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

depreciativ, în eseuul său satiric. Termenul de meritocrație provine de la latinescul mereo, adică merit și cracy, de la greaca antică kratos ce semnifică „putere”. Meritocrația este un sistem de promovare și avansare în care se iau în considerare realizările, competențele și performanțele individuale și nu statutul social sau conexiunile politice. În serviciul public, meritocrația poate fi o caracteristică-cheie a unei culturi organizaționale puternice și poate promova eficiența, responsabilitatea și profesionalismul. Caracteristicile specifice meritocrației în serviciul public sunt: Promovarea pe baza performanțelor: Într-un sistem meritocratic, promovarea și avansarea se bazează pe merit și performanțe, iar angajații sunt promovați în funcție de realizările și competențele lor, nu de criterii precum apartenența politică sau relațiile personale. O altă caracteristică a meritocrației este cultura de responsabilitate și transparență: Într-un sistem meritocratic, angajații se așteaptă să își asume responsabilitatea pentru acțiunile lor și să își justifice deciziile și acțiunile în fața superiorilor, colegilor și publicului. Această cultură de responsabilitate și transparență poate contribui la îmbunătățirea eficienței și a calității serviciilor publice. De asemenea, putem menționa și standardele clare de evaluare a performanțelor: Pentru a evalua performanțele individuale, un sistem meritocratic trebuie să aibă standarde clare și obiective de evaluare a performanțelor. Acest lucru poate include evaluări periodice ale performanțelor și obiective clare de performanță. Următoarea caracteristică este dezvoltarea profesională și oportunități de formare: Un sistem meritocratic poate oferi oportunități de dezvoltare profesională și formare continuă pentru a ajuta angajații să își îmbunătățească abilitățile și cunoștințele, să avanseze în carieră și să aducă valoare adăugată organizației. Și nu în cele din urmă, încrederea publicului: Într-un sistem meritocratic, promovarea și avansarea pe baza performanțelor poate inspira încrederea publicului în serviciul public și poate contribui la îmbunătățirea transparenței și a responsabilității în cadrul organizației. Meritocrația își propune să elimine favoritismul, nepotismul și corupția din procesul de numire

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

și să garanteze că cei mai buni candidați sunt cei care ajung în poziții de conducere. În teorie, acest lucru ar duce la o administrație publică mai eficientă, mai responsabilă și mai capabilă de a răspunde nevoilor și cerințelor cetățenilor. Aceasta poate fi o provocare în anumite contexte politice în care nepotismul și clientelismul sunt răspândite și sunt percepute ca fiind normale. În astfel de situații, poate fi nevoie de reforme legislative și instituționale care să promoveze meritocrația, inclusiv prin crearea criteriilor clare de evaluare a performanțelor și de selecție a candidaților. Meritocrația poate avea o serie de efecte secundare în funcția publică, în ciuda avantajelor sale evidente. Câteva dintre acestea sunt: Competiția acerbă: Într-un sistem meritocratic, competiția poate fi foarte acerbă și poate crea o presiune ridicată asupra angajaților pentru a performa la cel mai înalt nivel. Aceasta poate duce la stres și epuizare profesională, precum și la o cultură a suprasolicitării și a lucrului peste program; Sisteme de evaluare imperfecte: Evaluarea angajaților într-un sistem meritocratic se bazează pe criterii obiective și transparente, dar există riscul ca aceste criterii să fie imperfecte sau să nu ia în considerare unele aspecte importante ale performanței angajaților. Acest lucru poate duce la decizii greșite de promovare sau recunoaștere; Nepotismul în evaluare: Într-un sistem meritocratic, există riscul ca evaluarea să fie afectată de favoritismul sau nepotismul la nivelul managementului, care poate influența deciziile de promovare și recunoaștere în mod inechitabil; Lipsa diversității: Într-un sistem meritocratic, selecția și promovarea se bazează pe performanță și competențe, ceea ce poate duce la o concentrare a puterii și influenței în mâinile unui grup restrâns de angajați cu anumite calități sau abilități. Acest lucru poate duce la o lipsă de diversitate în organizație, care poate fi dăunătoare pentru eficacitatea și reprezentativitatea instituției; Întârzieri în procesul decizional: Într-un sistem meritocratic, deciziile pot fi luate doar după evaluarea atentă a performanței și a competențelor angajaților, ceea ce poate duce la întârzieri în procesul decizional. Aceasta poate fi problematică în situații de urgență sau în cadrul unor procese

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

decisionale care necesită o intervenție rapidă. Este important să recunoaștem că nici un sistem de guvernare nu este perfect și că meritocrația poate avea efecte secundare negative, care trebuie gestionate cu atenție pentru a maximiza beneficiile și pentru a minimiza impactul negativ. În concluzie, perfecționarea resurselor umane reprezintă un pas esențial spre modernizarea sistemului administrației publice, fără personal calificat nu ar exista performanță instituțională. Mobilitatea carierei permite sistemului să-și aleagă, avanseze și promoveze personalul de valoare. Sistemul meritocratic stimulează angajații în vederea exercitării atribuțiilor și sarcinilor de bază cu maximă eficiență. Deci, meritocrația reprezintă o abordare benefică în administrația publică, în special în cazul în care este implementată cu atenție și responsabilitate. Este important să se țină cont de limitările sale și să se asigure că selecția candidaților se bazează pe criterii echitabile și transparente, astfel încât să se promoveze o administrație publică responsabilă, eficientă și receptivă la nevoile cetățenilor.

Cuvinte-cheie: meritocrație, serviciul public, profesionalism, performanță, competențe.

**TRĂSĂTURI SPECIFICE RAPORTURILOR DINTRE
ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ȘI MEDIUL DE AFACERİ ÎN
REPUBLICA MOLDOVA**

**SPECIFIC FEATURES OF THE RELATIONS BETWEEN
THE PUBLIC ADMINISTRATION AND THE BUSINESS
ENVIRONMENT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

Autor: **Ana-Maria DELIAN**

Coordonator științific: **Oleg BERCU**, dr. lect. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The business environment and public*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

administration are two important aspects of society that have a major impact on the economy and its functioning. Both areas have distinct objectives and responsibilities, but they are interdependent, because the public administration influences the business environment through its regulations and policies, while the business environment affects the public administration through its demand for services and resources. The relationship between the business environment and public administration can be a tense one, because businesses want as few and clear rules as possible, while public administration wants to protect public interests and prevent abuses by businesses. However, through collaboration and dialogue, these two areas can work together to create a business environment that is conducive to unethical practices, that allows businesses to grow and provides people with access to essential services and economic opportunities.

Keywords: *business environment, public administration, society, economy.*

Rezumat: Mediul de afaceri și administrația publică sunt două aspecte importante ale societății care au un impact major asupra economiei și funcționării acesteia. Ambele domenii au obiective și responsabilități distincte, dar sunt interdependente, deoarece administrația publică influențează mediul de afaceri prin reglementările și politicile sale, în timp ce mediul de afaceri, în unele cazuri influențează procesul decizional în administrația publică. În acest context putem menționa că mediul de afaceri se impune prin cererea sa de servicii și prestează resursele necesare pentru implementarea deciziilor luate de organele publice fie ele centrale sau locale. Mediul de afaceri se referă la sistemul economic care permite funcționarea și dezvoltarea afacerilor private și a organizațiilor nonprofit. Acesta se caracterizează prin libertatea de a începe și de a conduce o afacere, prin accesul la capital și resurse, prin concurența loială și prin protejarea drepturilor proprietății intelectuale. Un mediu de afaceri sănătos poate conduce la crearea de locuri de muncă, la stimularea

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

economiei și la dezvoltarea tehnologiei. Administrația publică, pe de altă parte, se referă la instituțiile și agențiile guvernamentale responsabile de implementarea politicilor publice și de oferirea serviciilor publice cetățenilor. Aceasta are un rol important în menținerea ordinii și stabilității sociale, în protejarea drepturilor și libertăților cetățenilor, în asigurarea accesului la servicii esențiale precum sănătatea și educația și în reglementarea mediului de afaceri pentru a se asigura că acesta funcționează în interesul public.

Relația dintre mediul de afaceri și administrația publică poate fi una tensionată, deoarece afacerile își doresc reguli cât mai libere și o politică de impozitare cât mai benefică, în timp ce administrația publică își dorește să protejeze interesele publice și să prevină abuzurile din partea afacerilor în speță, ne referim la exciva de plată a impozitelor. Totuși, prin colaborare și dialog, aceste două domenii pot conlucra împreună pentru a crea un mediu de afaceri care să fie benefic încurajant pentru ambele părți implicate, care să permită afacerilor să se dezvolte și să ofere oamenilor acces la servicii esențiale și oportunități economice, pe când autoritățile publice trebuie să creeze un climat propice pentru dezvoltarea afacerilor în mediul cetățenilor.

Republica Moldova este o țară cu o economie în curs de dezvoltare. Mediul de afaceri din Republica Moldova poate fi caracterizat ca fiind într-o etapă de tranziție, cu o infrastructură insuficient dezvoltată și cu un grad scăzut de competitivitate. În ceea ce privește avantajele mediului de afaceri din Republica Moldova, țara beneficiază de o poziție geografică strategică aflându-se în centrul Europei și practic la interfața de civilizații, iar proximitatea cu piața europeană poate fi un avantaj pentru companiile care doresc să investească în producția și exportul de bunuri și servicii către această regiune. De asemenea, Moldova are resurse naturale importante, cum ar fi terenurile fertile pentru agricultură și resursele de apă, care pot fi exploatate pentru a dezvolta diverse sectoare economice.

Cu toate acestea, mediul de afaceri din Republica Moldova

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

se confruntă cu o serie de provocări. În primul rând, infrastructura este în mare măsură insuficient dezvoltată, ceea ce face ca transportul și logistica să fie dificile și costisitoare. De asemenea, corupția și birocrăția excesivă sunt probleme majore în ceea ce privește dezvoltarea afacerilor, în special pentru IMM-uri.

Moldova se confruntă cu o lipsă de investiții străine, în opinia noastră aceasta se datorează în mare măsură lipsei de credibilitate din partea investitorilor occidentali în cadrul normativo-juridic din R. Moldova în ceea ce privește protejarea mediului de afaceri. În ceea ce privește sectorul privat, după opinia noastră, este marcat în mare măsură formarea de întreprinderi mici și mijlocii, care se confruntă cu probleme legate de accesul la finanțare și la tehnologie. Mai mult, Moldova are o forță de muncă slab calificată, ceea ce face ca țara să nu fie foarte competitivă pe piața globală a muncii.

Este evident că mediul de afaceri din Republica Moldova este într-o etapă de tranziție și se confruntă cu o serie de provocări. Cu toate acestea, țara are potențialul de a dezvolta diverse sectoare economice și de a atrage investiții străine, cu sprijinul autorităților și al partenerilor internaționali.

În urma celor expuse anterior, putem conchide că un cadru instituțional și normativ bine stabilit și funcțional poate spori încrederea mediului de afaceri în capacitatea administrației publice de a oferi un mediu propice, previzibil și transparent în activitatea sa. În acest sens, un sistem juridic solid, o guvernare eficientă și o legislație clară și coerentă sunt factori esențiali în asigurarea unui climat de afaceri favorabil. Un cadru instituțional și normativ adecvat poate contribui la eliminarea corupției și a practicilor incorecte în mediul de afaceri, astfel încât companiile să poată concura în mod echitabil și să-și dezvolte afacerile într-un mod sustenabil. Este necesar să subliniem faptul că atribuțiile autorităților Administrației Publice nu acoperă necondiționat domeniul de influență asupra mediului de afaceri. Deși Administrația Publică Centrală are anumite responsabilități în reglementarea și supravegherea activităților economice, acestea

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

sunt supuse unor limite și reguli. Aceasta trebuie să acționeze în conformitate cu principiile economiei de piață și să ofere un cadru favorabil pentru dezvoltarea sectorului privat, totodată, menținând un echilibru între interesele economice și cele ale mediului înconjurător.

În mod obișnuit, Administrația Publică își poate exercita influența asupra mediului de afaceri prin intermediul politicilor publice și a reglementărilor. Aceste politici și reglementări includ, de exemplu, impozitele și taxele, politica monetară și fiscală, reglementările privind mediul și sănătatea ocupațională, politici de dezvoltare regională și promovarea afacerilor. În același timp, poate să furnizeze stimulente și facilități pentru a sprijini afacerile și a încuraja inovarea. Cu toate acestea, este important să subliniem că Administrația Publică nu poate interveni nejustificat în mediul de afaceri. Excesul de reglementare poate fi dăunător pentru economie și poate limita creșterea și dezvoltarea afacerilor. Prin urmare, este important ca guvernul să lucreze împreună cu sectorul privat pentru a dezvolta politici și reglementări care sunt echilibrate și care încurajează inovația, investițiile și creșterea economică, fără a pune în pericol mediul înconjurător sau drepturile lucrătorilor.

În plus, o comunicare deschisă și o colaborare strânsă între autoritățile publice și mediul de afaceri pot ajuta la identificarea și rezolvarea problemelor și la dezvoltarea de politici și programe care să răspundă nevoilor și preocupărilor sectorului privat. Iar dintr-o scurtă analiză a activității Administrației Publice Centrale din ultimii 2 ani s-au observat eforturi constante din partea Guvernului, instituțiilor subordonate dar și altor organizații cu care colaborează, care s-au materializat în lansarea unor serii de Programe menite să încurajeze inovația și dezvoltarea eficientă a unui mediu de afaceri favorabil în Republica Moldova.

În concluzie, mediul de afaceri și administrația publică au un impact major asupra societății și a economiei. Este important să existe o colaborare între aceste două domenii pentru a se asigura că mediul de afaceri este stabil, competitiv și în interesul public, iar administrația publică poate oferi servicii și resurse esențiale

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

cetățenilor.

Cuvinte-cheie: *mediu de afaceri, Administrație Publică, economie, investiții, societate.*

**MĂSURI PENTRU PROMOVAREA ETICII ȘI
INTEGRITĂȚII ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ**

**MEASURES TO PROMOTE ETHICS AND INTEGRITY IN
PUBLIC ADMINISTRATION**

Autor: **Mariana BÎSTRÎȚCHI**
Coordonator științific: **Ina FILIPOV**
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Public administration is a critical component of democratic governance. It is necessary to ensure that public officials adhere to high standards of ethics and integrity to prevent corruption and ensure that public resources are used efficiently and effectively. This article discusses measures that can be taken to promote ethics and integrity in public administration, including promoting transparency, accountability, and public participation. It also explores the role of training and education in promoting ethical behavior among public officials. Additionally, the article highlights the importance of developing a strong legal and institutional framework to prevent and punish corrupt behavior. These measures can help to promote a culture of ethics and integrity in public administration, leading to more effective and efficient governance*

Keywords: *ethics, Integrity, Public Administration, Transparency, Accountability, Public Participation.*

Rezumat: Promovarea eticii și integrității în administrația publică este un aspect crucial al menținerii încrederii între cetățeni și guvernele lor. În acest articol, vom explora diverse măsuri care

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

pot fi luate pentru a promova comportamentul etic și integritatea în administrația publică. Aceste măsuri includ implementarea codurilor de conduită, crearea programelor de protecție a denunțătorilor, furnizarea de instruire și educație pentru oficialii publici și stabilirea unei agenții independente de supraveghere. Prin implementarea acestor măsuri, guvernele pot asigura că angajații lor acționează în cel mai bun interes al publicului și respectă standarde etice ridicate.

Republica Moldova a făcut progrese semnificative în promovarea eticii și integrității în administrația publică, inclusiv prin crearea unui cadru legal și instituțional. Acesta include Codul de conduită al funcționarilor publici, Legea privind conflictele de interese și de avere, precum și instituirea Agenției Naționale de Integritate. Cu toate acestea, mai sunt necesare eforturi suplimentare pentru a consolida aceste măsuri și a le implementa în mod efektiv.

În plus, Republica Moldova ar putea lua în considerare alte măsuri pentru a promova etica și integritatea în administrația publică. Acestea ar putea include crearea unui program de formare pentru oficialii publici și implementarea unui sistem de protecție a denunțătorilor. De asemenea, ar putea fi stabilite proceduri clare pentru verificarea averii și a conflictelor de interese ale oficialilor publici și ar putea fi intensificate eforturile de monitorizare a integrității și a comportamentului etic al funcționarilor publici.

Republica Moldova trebuie să continue să promoveze etica și integritatea în administrația publică pentru a îmbunătăți serviciile publice și a construi o societate mai justă și mai transparentă. Aceste eforturi ar trebui să includă consolidarea cadrelor legale și instituționale existente, precum și luarea unor noi măsuri pentru a promova comportamentul etic și integritatea în rândul oficialilor publici.

În ultimele decenii, numeroase țări din întreaga lume și-au dat seama de importanța asigurării unui nivel ridicat de etică și integritate în ceea ce privește serviciile publice. Acest lucru se datorează în mare parte riscului crescut de corupție, care poate

submina încrederea cetățenilor în autorități și poate afecta negativ dezvoltarea economică și socială.

Măsuri pentru promovarea eticii și integrității în administrația publică:

Promovarea transparenței este o măsură-cheie pentru a crește nivelul de etică și integritate în administrația publică. În acest sens, guvernele trebuie să adopte politici și practici care asigură accesul public la informațiile guvernamentale, precum și să ofere canale adecvate pentru comunicarea și interacțiunea cu cetățenii. Aceste politici pot include, de exemplu, publicarea regulată a rapoartelor financiare și a altor documente relevante, organizarea de audiențe publice și crearea de portaluri de informații online.

Promovarea responsabilității este crucială pentru a preveni corupția și pentru a asigura utilizarea corectă și eficientă a resurselor publice. În acest sens, instituțiile publice trebuie să fie supuse unui sistem riguros de control și audit, iar oficialii publici trebuie să fie responsabili pentru deciziile și acțiunile lor. În plus, guvernele pot crea mecanisme pentru a permite cetățenilor să raporteze abuzurile sau neregulile, precum și pentru a-i proteja pe cei care fac aceste raportări.

Promovarea participării publice este, de asemenea, importantă pentru creșterea nivelului de etică și integritate în administrația publică. Acest lucru poate fi realizat prin consultarea cetățenilor în ceea ce privește politicile și deciziile guvernamentale, precum și prin crearea de oportunități pentru ca cetățenii să se implice activ în procesul decizional. Aceste mecanisme pot include, de exemplu, organizarea de audiențe publice și consultări cu grupuri de interese, crearea de forumuri online pentru dezbateri și luarea în considerare a opiniei publice în procesul decizional.

Dezvoltarea unui cadru legal solid – legislația trebuie să definească clar standardele de integritate și să stabilească sancțiuni pentru neregulile comise în activitatea administrației publice. În plus, trebuie asigurat un mecanism eficient de monitorizare și

control pentru a preveni și sancționa încălcările.

Formarea și instruirea continuă a personalului din administrația publică – personalul trebuie să fie conștient de standardele de integritate și să fie instruit în mod regulat cu privire la etică și conduita profesională. Aceasta poate fi realizată prin cursuri de formare, seminarii și programe de mentorat.

Dezvoltarea de mecanisme de raportare a neregulilor – persoanele care observă nereguli în activitatea administrației publice trebuie să aibă posibilitatea să raporteze acestea în siguranță și fără teamă de represalii. Acest lucru poate fi realizat prin dezvoltarea de canale de raportare anonime și prin protejarea denunțătorilor de posibile represalii.

Dezvoltarea de parteneriate cu organizații internaționale – colaborarea cu organizații precum Uniunea Europeană sau Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) poate aduce beneficii semnificative în promovarea integrității și a standardelor de etică în administrația publică. Aceste organizații pot furniza expertiză și sprijin în dezvoltarea și implementarea de politici și strategii în acest domeniu.

De asemenea, educația și formarea sunt esențiale pentru promovarea eticii și integrității în administrația publică. Guvernele pot dezvolta programe de formare și educație care să-i ajute pe oficialii publici să înțeleagă importanța eticii și integrității și să-i învețe cum să gestioneze situațiile dificile și să ia decizii etice. De asemenea, guvernele pot dezvolta programe de formare și educație pentru cetățeni, pentru a-i învăța despre rolul lor în promovarea eticii și integrității în administrația publică și pentru a-i ajuta să recunoască și să raporteze neregulile.

Pe lângă măsurile menționate anterior, există și alte modalități de a promova etica și integritatea în administrația publică. Iată câteva exemple:

1. Sisteme de whistleblower: Aceste sisteme permit angajaților din administrația publică să raporteze nereguli sau comportamente inadecvate fără teama de represalii. Acestea pot fi interne (gestionate de

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- organizația respectivă) sau externe (gestionate de o terță parte). Sistemele de whistleblower pot contribui semnificativ la prevenirea și detectarea cazurilor de corupție și încălcări ale eticii.
2. Evaluarea performanței: Sistemele de evaluare a performanței pot fi utilizate pentru a asigura că angajații din administrația publică își îndeplinesc responsabilitățile într-un mod etic și integru. Aceste evaluări ar trebui să se concentreze nu numai pe realizările profesionale, ci și pe comportamentul etic și respectarea regulilor și procedurilor.
 3. Etica în achiziții publice: Achizițiile publice reprezintă o zonă de risc ridicat pentru corupție și nereguli. Introducerea unor standarde etice stricte în procesul de achiziții poate ajuta la prevenirea corupției și a altor practici inadecvate. Aceste standarde ar trebui să se concentreze pe transparență, responsabilitate și competitivitate.
 4. Formare și educație: Formarea și educația pot fi folosite pentru a îmbunătăți nivelul de conștientizare și cunoștințe ale angajaților din administrația publică cu privire la etică și integritate. Acestea pot fi livrate prin intermediul programelor de formare, seminariilor, cursurilor și altor evenimente educaționale.
 5. Implicarea societății civile și a mediului de afaceri. Aceștia pot juca un rol important în monitorizarea activității administrației publice și în raportarea neregulilor. În plus, prin adoptarea unui comportament etic și prin respectarea regulilor și procedurilor, mediul de afaceri poate contribui la crearea unui climat favorabil pentru dezvoltarea economică și socială.
 6. Un alt instrument important în promovarea eticii și integrității în administrația publică este tehnologia.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Utilizarea tehnologiei poate ajuta la creșterea transparenței și responsabilității în activitatea administrației publice, prin publicarea informațiilor despre cheltuieli, contracte și alte decizii importante pe site-urile web ale autorităților sau prin dezvoltarea de aplicații care permit cetățenilor să monitorizeze activitatea administrației publice

În concluzie, promovarea eticii și integrității în administrația publică este esențială pentru asigurarea unei guvernări eficiente și transparente, pentru prevenirea corupției și pentru creșterea încrederii cetățenilor în autorități. Măsurile menționate mai sus, precum promovarea transparenței, responsabilității, participării publice, educației și formării, pot contribui semnificativ la atingerea acestui obiectiv. Deși nu există o soluție unică și perfectă, implementarea unui pachet de măsuri care să abordeze aceste aspecte poate fi un pas important în promovarea eticii și integrității în administrația publică. Important ar fi și stabilirea unei agenții independente de supraveghere, care să monitorizeze și să verifice respectarea regulilor și a standardelor etice de către instituțiile publice. Aceasta ar putea avea un rol important în prevenirea și combaterea corupției, prin investigarea cazurilor de încălcare.

Cuvinte-cheie: *Cadru legal, transparență, justiție, servicii publice, comportament etic.*

ANALIZA FACTORILOR DETERMINAȚI AI CULTURII ORGANIZAȚIONALE ÎN SECTORUL PUBLIC

ANALYSIS OF THE DETERMINANTS OF ORGANIZATIONAL CULTURE IN THE PUBLIC SECTOR

Autor: **Ana-Augustina NISTOR**
Coordonator științific: **Ina FILIPOV**
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Determinants of organizational culture in the public sector include leaders and management, organizational values, norms and behaviours, organizational structure, policy and legislation, relationship with citizens and customers, socio-cultural factors, financial resources, feedback and performance evaluation, flexibility and adaptability, ethics and integrity, resistance to change, employee participation and involvement. These factors influence organizational culture and can be managed to promote a healthy and effective culture centered on excellence, accountability and satisfaction in public services. By properly managing these factors, public organizations can create a motivating and productive work environment that promotes innovation, adaptability and employee engagement. It contributes to the fulfillment of the organization's mission and objectives, providing quality services and satisfaction to citizens and customers. Organizational culture in the public sector has a significant impact on the performance and reputation of the organization, as well as on the relationship with the community and the environment.*

Keywords: *public sector, organizational culture, public administration.*

Rezumat: Cultura organizațională este un aspect esențial în sectorul public, având un impact semnificativ asupra modului în care organizațiile își îndeplinesc misiunea și obiectivele. Există o

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

serie de factori determinanți ai culturii organizaționale în sectorul public, care sunt influențați de specificul acestui domeniu. În cele ce urmează, voi analiza câțiva dintre acești factori, evidențiind importanța și influența lor asupra culturii organizaționale.

1. Cadrul legal și normativ: Sectorul public este guvernat de legi, reglementări și politici specifice, care pot influența cultura organizațională. Acestea pot defini valorile, standardele etice și modul de funcționare al organizațiilor publice.

2. Structura organizațională: Modul în care o organizație publică este structurată și organizată poate influența cultura organizațională. O structură ierarhică și centralizată poate promova o cultură bazată pe autoritate și respectarea regulilor, în timp ce o structură descentralizată poate promova inovația și flexibilitatea.

3. Leadership și conducere: Stilul de conducere practicat în organizații publice poate avea un impact semnificativ asupra culturii organizaționale. Un leadership eficient și inspirator poate promova o cultură de performanță, transparență și colaborare, în timp ce un leadership slab sau autoritar poate genera o cultură de teamă și rezistență la schimbare.

4. Valorile și misiunea organizației: Valorile și misiunea organizației publice reprezintă un element central în definirea culturii organizaționale. Acestea pot influența comportamentul angajaților și pot crea o identitate comună, care susține obiectivele organizației.

5. Comunicare și transparență: O cultură organizațională sănătoasă în sectorul public se bazează pe o comunicare deschisă și transparentă. Comunicarea eficientă între diferitele niveluri ierarhice și între departamente promovează încrederea și cooperarea în cadrul organizației.

6. Resurse umane: Personalul angajat în sectorul public are un impact semnificativ asupra culturii organizaționale. Politicile de recrutare, selecție și dezvoltare a personalului pot influența valorile și atitudinile angajaților, precum și nivelul de implicare și satisfacție la locul de muncă.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

7. Context politic și social: Sectorul public este influențat de contextul politic și social în care își desfășoară activitatea. Schimbările politice și sociale pot avea un impact semnificativ asupra culturii organizaționale, prin promovarea unor valori și priorități diferite.

8. Relația cu cetățenii și clienții: Organizațiile publice sunt angajate în furnizarea de servicii și soluții pentru cetățeni și clienți. Modul în care aceste organizații interacționează cu cetățenii și clienții poate influența cultura organizațională. O atitudine orientată către cetățeni, centrată pe nevoile acestora și pe îmbunătățirea calității serviciilor poate promova o cultură de responsabilitate și satisfacție.

9. Factori socio-culturali: Cultura organizațională în sectorul public este, în mare măsură, influențată de factorii socio-culturali din mediul în care organizația își desfășoară activitatea. Valorile, normele și comportamentele sociale din societate pot avea un impact semnificativ asupra modului în care organizația își dezvoltă și își promovează propria cultură.

10. Resurse financiare și bugetare: Disponibilitatea și gestionarea resurselor financiare și bugetare pot afecta cultura organizațională în sectorul public. Bugetul alocat organizației și prioritățile financiare pot influența valorile și practicile organizaționale, precum și abordarea în ceea ce privește eficiența și eficacitatea serviciilor furnizate.

11. Feedback și evaluare performanță: Cultura organizațională în sectorul public poate fi influențată de sistemul de feedback și evaluare a performanței angajaților. Un sistem transparent și echitabil de evaluare poate promova o cultură a excelenței și a dezvoltării continue. De asemenea, oferirea unui feedback constant și constructiv poate sprijini angajații în îmbunătățirea performanțelor lor și în atingerea obiectivelor organizaționale.

12. Flexibilitate și adaptabilitate: Sectorul public se confruntă adesea cu schimbări legislative, politice sau sociale. Capacitatea organizației de a se adapta și a fi flexibilă în fața

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

acestor schimbări poate influența cultura organizațională. O cultură care promovează inovația, gândirea critică și adaptabilitatea poate ajuta organizația să rămână relevantă și eficientă într-un mediu în continuă schimbare.

13. Etică și integritate: Etica și integritatea reprezintă factori esențiali în cultura organizațională în sectorul public. Promovarea valorilor etice și a integrității în toate aspectele activității organizației poate crea un mediu de lucru în care angajații se simt în siguranță și încredere în propriile acțiuni. Aceasta poate contribui la dezvoltarea unei culturi organizaționale bazate pe transparență, responsabilitate și respect față de cetățeni și clienți.

14. Rezistență la schimbare: Sectorul public poate fi adesea caracterizat de rezistența la schimbare, deoarece schimbările pot implica modificări în structura, politicile sau modul de lucru al organizațiilor. Abordarea și gestionarea adecvată a rezistenței la schimbare pot influența cultura organizațională și pot promova o cultură de deschidere și adaptare la schimbare.

15. Participarea și implicarea angajaților: Cultura organizațională în sectorul public poate fi influențată de nivelul de participare și implicare a angajaților în procesele decizionale și în realizarea obiectivelor organizației. O cultură care încurajează participarea și oferă angajaților o voce activă poate stimula angajamentul și motivația acestora, contribuind la succesul organizației.

Acești factori determinanți ai culturii organizaționale în sectorul public sunt interdependenți și pot varia în funcție de specificul organizației și de contextul în care aceasta își desfășoară activitatea. Este important ca liderii și managerii din sectorul public să fie conștienți de acești factori și să acționeze în mod intenționat pentru a modela o cultură organizațională pozitivă și eficientă, care să promoveze performanța, responsabilitatea și satisfacția în sectorul public.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Pentru a dezvolta și menține o cultură organizațională sănătoasă în sectorul public, este recomandat să se ia în considerare următoarele acțiuni:

1. Definierea clară a valorilor organizaționale: Organizațiile publice ar trebui să stabilească valorile fundamentale care să ghideze comportamentul angajaților și să promoveze aceste valori în toate aspectele activității lor. Valorile precum integritatea, transparența, responsabilitatea și serviciul public ar trebui să fie fundamentale.

2. Dezvoltarea unui leadership puternic și inspirator: Managerii și liderii din sectorul public ar trebui să adopte un stil de conducere care să promoveze încrederea, motivația și colaborarea. Aceștia ar trebui să fie modele de comportament etic și să promoveze valorile organizaționale în toate interacțiunile lor cu angajații și cu cetățenii.

3. Promovarea comunicării deschise și transparente: O cultură organizațională sănătoasă necesită o comunicare eficientă în toate direcțiile. Angajații ar trebui încurajați să își exprime ideile și preocupările, iar informațiile relevante ar trebui să fie transmise în mod clar și transparent. Comunicarea eficientă poate spori încrederea și colaborarea în cadrul organizației.

4. Crearea unui mediu de lucru favorabil și stimulant: Organizațiile publice ar trebui să se asigure că angajații au un mediu de lucru adecvat și resursele necesare pentru a-și îndeplini sarcinile. De asemenea, ar trebui să ofere oportunități de dezvoltare profesională și recunoaștere pentru performanțele remarcabile.

5. Promovarea diversității și incluziunii: Cultura organizațională ar trebui să fie deschisă și receptivă la diversitatea de idei, experiențe și perspective. Organizațiile publice ar trebui să promoveze o cultură a incluziunii și să creeze un mediu în care toți angajații se simt valorizați și respectați.

6. Încurajarea inovației și a gândirii critice: Sectorul public ar trebui să fie deschis la inovație și să încurajeze angajații să aducă idei noi și să gândească critic. Organizațiile ar trebui să creeze spații și mecanisme pentru a încuraja brainstormingul,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

experimentarea și îmbunătățirea continuă a proceselor și serviciilor.

7. Implementarea unui sistem de recompense și recunoaștere: O cultură organizațională sănătoasă ar trebui să includă un sistem de recompense și recunoaștere care să promoveze performanța și să stimuleze angajații

8. Promovarea echilibrului între viața profesională și cea personală: Sectorul public ar trebui să acorde atenție echilibrului între viața profesională și cea personală a angajaților. Flexibilitatea în programul de lucru, programele de wellness și sprijinul pentru îngrijirea familiei pot contribui la crearea unei culturi organizaționale care promovează bunăstarea și satisfacția angajaților.

9. Implicarea cetățenilor și clienților: Organizațiile publice ar trebui să implice cetățenii și clienții în procesele decizionale și să le ofere oportunități de feedback și sugestii. Aceasta poate ajuta la crearea unei culturi organizaționale orientate spre cetățeni și la îmbunătățirea calității serviciilor oferite.

10. Încurajarea dezvoltării profesionale continue: Sectorul public ar trebui să promoveze învățarea și dezvoltarea continuă a angajaților. Oferirea de oportunități de formare și dezvoltare profesională poate contribui la creșterea competențelor și motivației angajaților, precum și la îmbunătățirea performanței organizaționale.

În concluzie, factorii determinanți ai culturii organizaționale în sectorul public sunt diverși și interconectați. Prin înțelegerea și gestionarea adecvată a acestor factori, organizațiile publice pot crea și menține o cultură organizațională sănătoasă, care să promoveze valorile, obiectivele și misiunea lor. O cultură organizațională puternică în sectorul public poate contribui la eficiența, responsabilitatea și satisfacția angajaților, precum și la îmbunătățirea serviciilor furnizate cetățenilor și clienților.

Cuvinte-cheie: cultură organizațională, sector public, administrație publică.

APARIȚIA ȘI CONSOLIDAREA PLURIPARTIDISMULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE EMERGENCE AND CONSOLIDATION OF MULTIPARTYISM IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Autor: **Iana PIRNEAC**

Coordonator științific: **Ilie GÎRNEȚ**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *In different political systems, present in history, people organized themselves for the purpose of defending their special interests and imposing their will as dominant. In this context, political groups existed in Ancient Greece and Ancient Rome, as well as in Europe in the Middle Ages and in the Renaissance era. But, still, only in the 19th century, when millions of people received the right to vote within liberal democracy, parties appeared as organizations specialized in the struggle for the conquest, participation and achievement of political power. It is no coincidence that the famous french researcher of the history of political parties and social movements, M. Duverger, considered that «refusing to political parties means refusing to act» and if «it was true that democracy is incompatible with them, this would mean that democracy is incompatible with the conditions of our age».*

Keywords: *political system, parties, democracy, multiparty.*

Rezumat: *În diferite sisteme politice, prezente în istorie, oamenii s-au organizat în scopul apărării intereselor lor speciale și impunerii drept dominante a voinței lor. În acest context, grupări politice existau în Grecia Antică și Roma Antică, cât și în Europa Evului Mediu și în epoca Renașterii. Totuși, doar în sec. XIX, când milioane de oameni au primit dreptul de vot în cadrul democrației liberale, apar partide ca organizații specializate în lupta pentru*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

cucerirea, participarea și realizarea puterii politice. Nu întâmplător renumitul cercetător francez al istoriei partidelor politice și mișcărilor sociale M. Duverger considera că „a le refuza partidelor politice înseamnă a refuza să acționeze” și dacă „ar fi adevărat că democrația este incompatibilă cu ele, aceasta ar însemna că democrația este incompatibilă cu condițiile epocii noastre.”

Cuvinte-cheie: *sisteme politice, partide, democrație, pluripartidism.*

În Republica Moldova, pluripartidismul a apărut ca urmare a *perestroikăi* și *glasnost*-ului inițiate de liderul sovietic Mihail Gorbaciov la sfârșitul anilor '80 ai secolului XX. În 1989, au fost organizate primele alegeri parlamentare libere și multipartidiste, în care au participat mai multe partide politice noi care se opuneau puterii comuniste.¹

În urma acestor alegeri, s-a format un guvern de coaliție între partidele opoziției care au obținut cele mai multe voturi. Frontul Popular de Eliberare din Moldova (FPEM) considerat o mișcare de opoziție a acces în Legislativ. Cu toate că nu avea majoritate parlamentară, totuși, era o forță care a influențat major viața politică din Republica Moldova. Această coaliție a guvernat Republica Moldova timp de câțiva ani, dar a existat o instabilitate politică continuă în această perioadă, datorată mai multor factori, printre care lupta de putere între partide, problemele economice și tensiunile etnice.

În cazul Republicii Moldova, specialiștii în domeniu disting trei etape succesive în dezvoltarea sistemului pluripartidist.

După unii autori putem evidenția următoarele etape:²

¹ Cărbune R., *Etapele constituirii inițiale a pluripartidismului în Republica Moldova* În: Moldoscopie, nr.2, 2022, pp.30-40;

² Cernenco M., Boțan I., *Etapele constituirii pluripartidismului în Republica Moldova* Chișinău: Arc, 2009, 164 p.;

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

• Prima etapă cuprinde perioada anilor (1989 - 1991), ce se manifestă prin reorientarea tot mai evidentă de la sistemul monopartidist și minimizarea și reducerea din stabilitatea legislativă a Partidului Comunist.

• Etapa a doua (septembrie 1991 - noiembrie 1993) se caracterizează prin constituirea sistemului pluripartidist în Republica Moldova.

• Etapa a treia (1994 - până în prezent) se caracterizează prin consolidarea pluripartidismului, instituționalizarea lui definitivă în sistemul politic al țării.¹

Prima etapă a creării și formării sistemului pluripartidist din Republica Moldova este caracterizată de lipsa experienței și a tradiției pluraliste la nivel ideatic și organizațional. O altă problemă era lipsa experienței în ceea ce privește independența statală, trecutul comunist și autoritar. Toate acestea au influențat procesul de geneză a partidelor politice din Moldova. Crearea sistemului pluripartidist a fost determinată nemijlocit de evenimentele de la finele anilor '80 ai secolului al XX-lea.

În primul rînd, Mișcarea Democratică a apărut ca o largă mișcare populară în sprijinul procesului de restructurare în virtutea cerințelor de lărgire a democrației, drepturilor Sovietelor, participării mai active a muncitorilor la conducerea țării.

Mișcarea Democratică și-a declarat drept scop principal al său „unirea și consolidarea tuturor forțelor sociale din Moldova, care susțin cursul partidului spre restructurare, permanent a colabora cu organizațiile statale și de partid”, a restabili concepția leninistă a socialismului.

Practic toată platforma ideologică a mișcării se formează sub influența esențială a politicii secretarului general C.C. al P.C.U.S, M. Gorbaciov. Aceasta ne-o demonstrează și faptul că la

¹ Moșneaga V., Rusnac Gh., Tănasă R. *Activismul electoratului Republicii Moldova (analiză politologică)* Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Activismul%20electoratu%20Republicii%20Moldova.pdf (accesat 04.05.2023);

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

29 iunie 1988 a avut loc primul miting al Mișcării Democratice, la care a fost discutat raportul liderului comuniștilor țării la Conferința XIX unională de partid.

Tot în această perioadă apare și cenaclul muzical-literar „A.Mateevici” întru susținerea Mișcării Democratice.¹

A doua etapă de constituire a sistemului pluripartidist în Moldova cuprinde perioada din septembrie 1991 până în noiembrie 1993. Obținerea independenței a dat un nou impuls puternic al creării în țară a sistemului pluripartidist. Anume în această perioadă (septembrie 1991- noiembrie 1993) a început înmulțirea partidelor. Inflația lor, ca și în alte societăți în tranziție, a fost extrem de exagerată. După Mosneaga, Rusnac, până în noiembrie 1993, în republică erau înregistrate 26 partide și formațiuni social-politice. Sistemul pluripartidist din republică, în perioada respectivă, poate fi caracterizat în felul următor: flancul drept era reprezentat de formațiunile politice ce pledau pentru unirea Moldovei cu România, flancul stâng – forțele ce se pronunțau pentru restabilirea statului sovietic într-o formă sau alta, centrul politic era reprezentat de partidele care recunoșteau independența Republicii Moldova. Însă, nu putem să vorbim despre interacțiunea dintre aceste forțe, ele prezentându-se mai degrabă ca forțe rivale.

A treia etapă de constituire a pluripartidismului începe cu alegerile parlamentare din 1994 și durează până în prezent. Publicistul Vlad Darie menționează: „Alegerile parlamentare din 1994 au semnat începutul pluripartidismului în Moldova. Pentru prima dată după o întrerupere de mai bine de jumătate de secol, forul legislativ superior a fost format pe baza unui scrutin în care formațiunile politice au propus electoratului listele de partid, pe baza sistemului electoral de reprezentare proporțională”

Tocmai aceste alegeri au demonstrat că partidele politice devin componente indispensabile ale procesului democratic. Dar,

¹ Gîrnej I., *Politica restructurării în RSSM* În: Analele științifice ale Universității de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul, vol. VII, 2011, pp. 115-118;

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

alegerile parlamentare din februarie 1994 au scos la iveală și alte caracteristici ale sistemului pluripartidist din Republica Moldova:

- menținerea vechii nomenclaturi devenită neocomunistă, care face eforturi destul de eficiente pentru supraviețuire și pentru adaptarea intereselor proprii la noua conjunctură politică;

- imitarea modelelor unor partide din țări cu tradiții democratice și înființarea unor formațiuni politice specifice Republicii Moldova. O particularitate distinctivă a pluripartidismului în Republica Moldova a celei de-a treia etape este faptul că marea majoritate a partidelor se constituie în ajunul alegerilor pentru a accede la putere.¹

Vorbind de consolidarea sistemului pluripartidist din Republica Moldova, atunci este necesar de menționat despre volatilitatea electorală. Ea se referă la gradul în care un partid dispune de electorat stabil. Un grad de volatilitate ridicată explică situația în care voturile trec de la un partid la altul. Scăderea gradului de volatilitate a partidelor ține în primul rând de stabilirea unor relații de lungă durată cu electoratul. Unele partide politice comunică cu alegătorii numai în perioada alegerilor electorale, iar în perioada dintre alegeri nu există un sistem eficient de legătură a partidului cu electoratul, ceea ce duce la îndepărtarea lor față de cetățeni. Majoritatea partidelor politice pentru formarea bazei sale sociale de susținere, folosesc mecanisme manipulative prin mass-media, folosind și tehnologii murdare, mai ales în campanii electorale.

În prezent, Republica Moldova are un sistem multipartidist dezvoltat, cu mai multe partide politice care își dispută puterea în parlament și în alegerile prezidențiale. Chiar dacă există provocări și probleme în continuare, pluripartidismul a devenit un element important al democrației moldovenești și un instrument cheie în dezvoltarea democratică și economică a țării.

¹ Cimpoeșu D., *Evoluția și trăsăturile regimului politic post-totalitar din Republica Moldova (1990-2012)* În: Limba română, pp. 48-69;

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

În Moldova procesul formării pluripartidismului a avut un caracter exploziv, impulsiv. Numai pe o perioadă de timp foarte scurtă, în republică s-a format un număr mare de organizații politice.

Motivul principal al apariției lor constă în următoarele: în condițiile publicității, democratizării vieții sociale, neîmpăcarea maselor cu tradiționala etatizare a organizațiilor social-politice care s-a petrecut, politizarea în cea mai mare parte a societății, ce a și adus la nașterea multor partide politice și organizații social-politice.

În aceasta și constă esența sistemului pluripartidist, care a atins un nivel anumit al standardului european.

Consolidarea pluripartidismului în Republica Moldova a fost un proces îndelungat și dificil, care a implicat lupta împotriva corupției și promovarea valorilor democratice. Cu toate acestea, este important să se mențină pluralismul politic în Republica Moldova și să se promoveze o cultură politică sănătoasă, care să încurajeze dezbateră deschisă și respectul pentru opiniile politice diferite.

În concluzie, putem spune că sistemul pluripartidist din Republica Moldova se află în plin proces de consolidare, însă acesta nu este încă terminat, partidele necesitând perfecționarea continuă a activității lor. Fragmentarea sistemului partinic din Republica Moldova este un fapt cert, dar drept un pas înainte poate fi socotită tendința acestuia spre un sistem moderat, având în vedere importanța reală a unor partide în viața politică autohtonă. La capitolul volatilitatea remarcăm succese în ceea ce privește schimbarea permanentă a preferințelor de către alegători și atestăm scăderea gradului volatilității pe parcursul funcționării sistemului. O dificultate în efectuarea consolidării în multe cazuri reprezintă lipsa consecutivității și previziunii politice. Guvernarea actuală, dar și viitoare, trebuie să fie conștientă de relevanța consolidării sistemului pluripartidist pentru procesul de consolidare a democrației, luând atitudini și producând soluții, doar în aceste

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

condiții sistemul nostru pluripartidist va face față cerințelor unui sistem partidist de model european.

Bibliografie:

1. Cărbune R., *Etapetele constituirii inițiale a pluripartidismului în Republica Moldova* În: *Moldoscopie*, nr.2, 2022, pp.30-40;
2. Cernenco M., Boțan I., *Etapetele constituirii pluripartidismului în Republica Moldova* Chișinău: Arc, 2009, 164 p.;
3. Cimpoșu D., *Evoluția și trăsăturile regimului politic post-totalitar din Republica Moldova (1990-2012)* În: *Limba română*, pp. 48-69;
4. Gîrneț I., *Politica restructurării în RSSM* În: *Analele științifice ale Universității de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul*, vol. VII, 2011, pp. 115-118;
5. Moșneaga V., Rusnac Gh., Tănasă R. *Activismul electoratului Republicii Moldova (analiză politologică)* Disponibil la: [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Activismul %20electoratului%20Republicii%20Moldova.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Activismul%20electoratului%20Republicii%20Moldova.pdf) (accesat 04.05.2023).

RELAȚIILE MEDIULUI POLITIC CU ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

RELATIONS OF THE POLITICAL ENVIRONMENT WITH THE PUBLIC ADMINISTRATION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Autor: **Cristina POLIMARU**
Coordonator științific: **Ilie GÎRNEȚ**
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Administration and political power are very closely related, to exercise his functions, in order to fulfill his mission. The administration rests on the political power, which in turn enjoys authority over the citizens. But at the same time the political power is influenced by the administration. The administration and the political power intertwine, in some cases it is very difficult to establish the demarcation line, that is, the limits between which political influence can be exerted on the administration. The public administration is not the main subject of the political system, it represents a sub-system autonomous, but dependent on political power and is only a means of achievement of objectives, goals, including European integration.*

Keywords: *Public Administration, Political system, The administration.*

Rezumat: *Administrația și puterea politică sunt foarte strâns legate, de a-și exercita funcțiile, pentru a-și îndeplini misiunea. Administrația se bazează pe puterea politică, care la rândul ei se bucură de autoritate asupra cetățenilor. Dar în același timp, puterea politică este influențată de administrație. Administrația și puterea politică se împletesc, în unele cazuri este foarte greu de stabilit linia de demarcație, adică limitele între care se poate exercita influența politică asupra administrației. Administrația publică nu este subiectul principal al sistemului*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

politic, ea reprezintă un subsistem autonom, dar dependent de puterea politică și este doar un mijloc de realizare a obiectivelor, scopurilor, inclusiv a integrării europene.

Cuvinte-cheie: *Administrația Publică, Sistemul politic, Administrația.*

Administrația publică funcționează conlucrând cu mediul social, mediul politic și mediul juridic. Mediul politic și mediul administrației, precum și interacțiunea lor au o înfietate în analiza acestor relații.

Înțelegem prin *administrația publică* *acea activitate care constă în principal în organizarea și asigurarea executării, dar și în executarea nemijlocită a prevederilor Constituției, ale tuturor actelor normative și ale celorlalte acte juridice emise de către autoritățile statului de drept, activitatea realizată de către autoritățile administrației publice*, constatăm că sistemul administrativ se intercon condiționează și întreține raporturi privilegiate cu sistemul politic.¹

Sistemul administrației publice este inseparabil legat de realizarea politicii statului, având în vedere natura activității pe care o desfășoară și anume, realizarea valorilor politice prin care se exprimă interesele generale ale societății organizate în stat.

Puterea politică reprezintă o zonă structurală a sistemului social global, un subsistem cu rol de organizare, administrare și de orientare a vieții sociale. Astfel, putem observa că obiectul comun al administrației și sistemului politic este *apărarea interesului general*.

Sistemul administrației publice este inseparabil legat de realizarea politicii statului, având în vedere natura activității pe care o desfășoară, și anume, realizarea valorilor politice prin care se exprimă interesele generale ale societății organizate în stat.

Puterea politică reprezintă o zonă structurală a sistemului social global, un subsistem cu rol de organizare, administrare și

¹ Cornea S., *Introducere în Politologie*, Cahul, Turnul Vechi, 2008.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

de orientare a vieții sociale. Astfel, putem observa că obiectul comun al administrației și sistemului politic este *apărarea interesului general*.

Puterea politică este mereu pusă în situația de a alege, de a satisface prin deciziile sale anumite solicitări sociale și de a respinge altele, întrucât autoritățile publice, au rolul de a reglementa relațiile sociale și de a soluționa conflictele majore, asigurând ordinea socială și coexistența grupurilor de interese economice și orientărilor politice și culturale.

Legăturile dintre administrație și mediul politic sunt atât de ordin teoretic, cât și de ordin practic, deoarece administrația are o poziție de subordonare față de puterea politică. Administrația execută sarcinile încredințate de puterea politică. Sistemul politic influențează administrația, care, nu este altceva decât una din formele de realizare a puterii politice, este unul din instrumentele de bază de care dispune puterea politică.

Scopul comun, atât al administrației publice cât și al puterii politice este satisfacerea interesului general al societății, menținerea ordinii publice și ocrotirea vieții umane iar acest lucru se realizează printr-un oarecare tip de relații: *de subordonare, de supraordonare sau de colaborare*.¹

În funcție de sistemul de guvernământ, între sistemul administrației publice și partidele politice ca elemente ale sistemului politic, există relații diferențiate de la un stat la altul. În statele democratice bazate pe sisteme pluripartidice, sistemele administrative au legături indirecte cu partidele de guvernământ și cele care participă în coalițiile de guvernare.

Mediul social, dar în special mediul politic exercită o influență esențială asupra activității organelor administrației publice atât la nivel central, cât și la nivel local.

Administrația publică îndeplinește mai multe funcții:

¹ Filipov I., *Administrația publică și sistemul politic*, În: Analele Științifice ale Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, nr.2, 2006, pp. 210-214

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- a) de pregătire a deciziilor politice,
- b) de organizare a executării deciziilor politice,
- c) executarea directă a deciziilor politice,
- d) asigurarea executării deciziilor politice,
- e) purtător al doleanțelor populației în raport cu cei care adoptă deciziile politice.¹

Pe de o parte, administrația este foarte strâns legată de puterea politică, care îi conferă legitimitate și, astfel, acțiunea sa se desfășoară sub autoritatea statală, iar pe de altă parte, administrația recurge la posibilitățile și competențele sale pentru a se opune forței politice care tinde să o domine.²

Profesorul Teodor Popescu, menționează că *„Procesul administrării reprezintă realizarea voinței autoritare a celui ce administrează, ce are putere pentru a-și atinge scopul. Dar însăși administrarea este un mijloc prin intermediul căruia activitatea bine gândită și organizată a puterii se transformă din posibilitate în realitate”*.

Influența pe care sistemul politic o exercită asupra sistemului administrativ este de două tipuri:

a) influența doctrinelor și a valorilor politice – administrația nu este animată de o ideologie sau o doctrină specifică, acțiunea sa nu se legitimează prin ea însăși, ci toate acestea provin din sistemul de valori dominat în societate.

b) influența instituțiilor politice – tipul relațiilor de putere și condițiile de luptă politică influențează administrația și explică variantele posibile de organizare ale acesteia, în cadrul aceluiași sistem politic.

Oamenii care compun sistemul administrației publice participă în diferite forme la activitățile care se desfășoară în cadrul sistemului politic. Astfel, birourile și serviciile administrației publice pregătesc în mare măsură proiectele de decizii pe care le iau organele de conducere ale puterii executive.

¹ Cornea S., *op.cit.*

² *Ibidem*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Legătura dintre administrație și puterea politică este evidentă și atunci când ne referim la situația juridico-socială a unor persoane care compun administrația publică. Există persoane care își justifică prezența în administrația publică prin apartenența politică, fiind desemnați în funcție pe cale electorală, prin alegerea sau desemnarea lor de autoritatea publică.

Pentru organizarea și funcționarea unui stat este necesar ca administrația și puterea politică să colaboreze, mai exact, să existe un echilibru politic între toate puterile statului. În acest sens putem face trimiteri la modelul occidental de administrație democratică. Idealul unei administrații publice în cadrul unui stat trebuie să fie bazat pe o stabilitate politică, capabilă de a dirija cu întregul mecanism de autoguvernare.

Asigurarea subordonării administrației față de putere politică, în regimurile occidentale, se face prin mai multe mijloace dintre care pot fi menționate:

- existența în interiorul aparatului administrativ, a organelor a căror recrutare este mai degrabă politică și care fac legătura între putere politică și administrație (înalți funcționari, recrutați și eventual revocați pe baza criteriilor politice);
- existența cabinetelor ministeriale, al căror rol este politic, dar conțin mai întotdeauna membri din înalata administrație (exemplul Franței sau al Germaniei);
- uneori prezența funcționarilor în rândurile adunărilor politice facilitează transmiterea ordinelor politice autorităților administrației publice însărcinate de a le executa.

În regimul democratic, administrația este supusă nu numai controlului Parlamentului, ci și supravegherii presei, care este liberă să critice miniștrii și funcționarii.¹

Ansamblul libertăților publice permite cetățenilor să-și expună doleanțele și să fie protejați contra abuzurilor. De asemenea, administrației, adică cetățenii își pot exprima adeziunea sau dezaprobarea prin intermediul votului. Administrația este

¹ Filipov I., *op.cit.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

supusă și unor controale interne care decurg din ierarhie și tutelă.

Există însă și anumite pericole:

- ✓ *politica riscă să se amestece în administrație și să o facă să-și piardă caracterul ei de imparțialitate și de neutralitate;*
- ✓ *funcționarii sunt supuși atât presiunilor alegătorilor, cât și partidelor aflate la putere, care tind să confişte administrația în profitul lor.*

Pentru a limita aceste pericole, consider că cei din administrația publică trebuie să fie profesioniști și să nu admită implicarea partidelor politice în gestionarea instituțiilor locale. Pentru o bună funcționare a sistemului ar trebui să fie limitată implicării politice în administrația publică.

Bibliografie:

1. Cornea S., *Introducere în Politologie*, Cahul, Turnul Vechi, 2008, 268 p.
2. Filipov I., *Administrația Publică și Sistemul Politic*, În: *Analele Științifice ale Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul*, nr.2, 2006, pp. 210-214;
3. Radu L., *Relațiile politico-administrateve* În: *Revista Transilvană de Științe Administrative*, 1999, pp. 247-257.
4. Fuerea A., *Administrația publică și mediul politic: perspectivele unei bune guvernări*. In: *Revista de drept public*, nr.106, 2010. Disponibil la: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/pblwview10&div=28&id=&page> (accesat 01.05.2023)

**GESTIONAREA RESURSELOR ACVATICE ÎN
SECTORUL PUBLIC**

**MANAGEMENT OF AQUATIC RESOURCES IN THE
PUBLIC SECTOR**

Autor: **Dan STANEV**

Coordonator științific: **Ina FILIPOV**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The article discusses the importance of managing aquatic resources from a public administration perspective and addresses three important aspects: regulating water use, protecting water quality, and developing water infrastructure. Public administration must create appropriate policies and implement them to ensure the sustainable use of aquatic resources, promote sustainable practices and investments in innovative technologies, thus protecting the environment and ensuring access to clean and safe water for current and future generations. The regulation of water use must consider the needs of different water user groups and take into account climate change and other threats to aquatic resources. Protecting water quality involves continuous monitoring of the quality and enforcing strict regulations to eliminate pollution. The development of water infrastructure should be strategically planned and implemented, taking into account the current and future needs of water users and the environment.*

Keywords: *water resources management, public administration, regulation, policy, water quality protection, water infrastructure, sustainable use, investment, sustainable practices.*

Rezumat: În articolul dat se discută importanța gestionării resurselor acvatice din perspectiva administrării publice și se abordează trei aspecte importante: reglementarea utilizării apei, protecția calității apei și dezvoltarea infrastructurii de apă.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Administrația publică are un rol esențial în crearea politicilor adecvate și în implementarea acestora pentru a asigura utilizarea durabilă a resurselor acvatice, promovarea practicilor sustenabile și investiții în tehnologii inovatoare. În acest fel, se poate proteja mediul și se poate asigura accesul la apă curată și sigură pentru generațiile actuale și viitoare.

Gestionarea resurselor acvatice este o preocupare importantă a sectorului public, deoarece aceste resurse sunt esențiale pentru supraviețuirea oamenilor și pentru protecția mediului. Administrarea acestor resurse acvatice poate fi efectuată la nivelul guvernului central, local sau regional și implică o serie de activități, inclusiv reglementarea utilizării apei, protejarea calității apei și dezvoltarea infrastructurii de apă.

În ceea ce privește reglementarea utilizării apei, administrația publică trebuie să creeze politici și regulamente care să asigure utilizarea durabilă a resurselor acvatice. Aceste politici ar trebui să ia în considerare nevoile diferitelor grupuri de utilizatori ai apei, cum ar fi agricultorii, pescarii, comunitățile locale și industria. Este important ca aceste politici să fie bazate pe date științifice solide și să țină cont de schimbările climatice și de alte amenințări la adresa resurselor acvatice.

Protecția calității apei este, de asemenea, o preocupare importantă pentru administrația publică. Aceasta poate fi realizată prin monitorizarea continuă a calității apei și prin impunerea unor regulamente stricte pentru eliminarea poluării și a altor surse de contaminare. De asemenea, administrația publică ar trebui să promoveze utilizarea unor practici agricole și industriale sustenabile, care să minimizeze impactul asupra resurselor acvatice.

În ceea ce privește infrastructura de apă, administrația publică poate contribui la dezvoltarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă, canalizare și irigare. Aceste sisteme ar trebui să fie planificate și implementate în mod strategic, luând în considerare nevoile actuale și viitoare ale utilizatorilor apei și ale mediului înconjurător. De asemenea, administrația publică ar trebui să

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

promoveze investițiile în tehnologii inovatoare, cum ar fi sistemele de reciclare a apei, care să ajute la economisirea și utilizarea mai eficientă a resurselor acvatice.

În concluzie, administrația publică joacă un rol esențial în gestionarea resurselor acvatice. Prin dezvoltarea politicilor adecvate, reglementarea utilizării apei și protejarea calității acesteia, precum și prin promovarea investițiilor în infrastructura de apă, administrația publică poate asigura utilizarea durabilă a resurselor acvatice pentru generațiile actuale și viitoare.

Introducere

Republica Moldova este o țară cu o bogată diversitate a resurselor acvatice, precum râurile, lacurile, apele subterane și marea Neagră, care sunt esențiale pentru dezvoltarea socio-economică a țării. Din păcate, aceste resurse sunt în pericol din cauza unui management ineficient și al deteriorării calității apei, cauzate de poluarea industrială, agricolă și urbană. Prin urmare, gestionarea resurselor acvatice în sectorul public este crucială pentru protejarea mediului, promovarea dezvoltării durabile și asigurarea unei utilizări eficiente a acestor resurse valoroase.

În ultimele decenii, Republica Moldova a făcut progrese semnificative în domeniul gestionării resurselor acvatice, prin adoptarea unor politici și strategii de protecție a apei și a habitatului, precum și prin dezvoltarea de parteneriate cu diferitele părți interesate. Cu toate acestea, sunt încă multe provocări de abordat și multe oportunități de explorat în ceea ce privește gestionarea resurselor acvatice în sectorul public.

În această lucrare, ne propunem să analizăm abordările și practicile actuale în gestionarea resurselor acvatice în sectorul public din Republica Moldova, să identificăm provocările și oportunitățile și să formulăm recomandări pentru o gestionare mai eficientă și mai durabilă a acestor resurse valoroase. Scopul nostru este de a promova o mai bună înțelegere a importanței gestionării resurselor acvatice în sectorul public și de a oferi soluții practice pentru îmbunătățirea acestui domeniu vital al dezvoltării durabile.

Strategii implementate

În Republica Moldova, există o serie de strategii și politici guvernamentale care au fost adoptate pentru a proteja și gestiona resursele acvatice în sectorul public. Printre acestea se numără:

1. **Strategia Națională privind Gestionarea Durabilă a Resurselor Naturale și a Protecției Mediului pentru perioada 2016-2020** - această strategie urmărește să promoveze utilizarea durabilă a resurselor naturale, inclusiv a resurselor acvatice, și să protejeze mediul înconjurător prin adoptarea unui plan de acțiune coerent și integrat.
2. **Strategia de Dezvoltare a Sectorului Apelor pentru perioada 2015-2025** - această strategie are ca obiectiv principal îmbunătățirea stării resurselor acvatice din Republica Moldova prin creșterea gradului de eficiență a utilizării apei și prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare.
3. **Legea apelor și a bazinelor hidrografice nr. 272 din 23 decembrie 2011** - această lege stabilește reglementări pentru protejarea resurselor de apă și a habitatului, precum și pentru gestionarea integrată a bazinelor hidrografice.
4. **Programul de Reabilitare a Râurilor din Republica Moldova pentru perioada 2019-2027** - acest program urmărește să îmbunătățească starea râurilor din Republica Moldova prin eliminarea poluării și prin refacerea ecologică a zonelor afectate.

În plus, Republica Moldova a încheiat acorduri și parteneriate cu organizații internaționale și alte țări pentru a spori cooperarea în gestionarea resurselor acvatice. Printre aceste organizații se numără Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite, Uniunea Europeană și Banca Mondială.

În ciuda acestor eforturi și progrese, există încă provocări majore de abordat în gestionarea resurselor acvatice în sectorul public din Republica Moldova.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Importanța implicării administrației publice în gestionarea resurselor acvatice în Republica Moldova

Implicarea administrației publice în gestionarea resurselor acvatice este esențială pentru a asigura utilizarea durabilă a acestor resurse și protejarea mediului înconjurător. Republica Moldova este o țară cu resurse de apă limitate și, prin urmare, este important să se ia măsuri pentru a gestiona aceste resurse într-un mod sustenabil.

Administrația publică are rolul de a dezvolta politici și strategii adecvate, de a asigura respectarea legilor și reglementărilor în domeniul resurselor de apă, de a monitoriza starea resurselor acvatice și de a asigura implicarea comunității și a actorilor interesați în procesul de gestionare a acestor resurse.

În plus, implicarea administrației publice poate duce la creșterea gradului de eficiență a utilizării apei, la îmbunătățirea calității apei și la dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare. De asemenea, poate contribui la reducerea riscului de inundații și la gestionarea situațiilor de urgență legate de resursele de apă.

De exemplu, Strategia de Dezvoltare a Sectorului Apelor pentru perioada 2015-2025 a fost elaborată de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului în colaborare cu alți actori interesați și vizează îmbunătățirea stării resurselor acvatice prin creșterea gradului de eficiență a utilizării apei și dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare.

Totodată, Programul de Reabilitare a Râurilor din Republica Moldova pentru perioada 2019-2027 este implementat de Agenția Moldsilva și vizează îmbunătățirea stării râurilor prin eliminarea poluării și refacerea ecologică a zonelor afectate. Acest program este implementat cu sprijinul Guvernului Elveției și al Fondului pentru Mediu Global al Națiunilor Unite.

Prin implicarea administrației publice și a actorilor interesați în gestionarea resurselor acvatice, se pot identifica soluții inovatoare și se pot dezvolta proiecte pentru îmbunătățirea stării resurselor de apă. De asemenea, se poate asigura o utilizare

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

durabilă și echitabilă a acestor resurse, contribuind astfel la dezvoltarea sustenabilă a Republicii Moldova.

Concluzie

În concluzie, gestionarea resurselor acvatice în sectorul public este o provocare importantă, dar esențială pentru a asigura un mediu durabil și pentru a sprijini utilizarea eficientă a acestor resurse valoroase. Abordarea ecosistemică trebuie să fie un punct central al strategiei de gestionare a resurselor acvatice, care să ia în considerare interacțiunile complexe dintre diferitele specii și factori de mediu și să asigure o protecție adecvată a habitatului și a calității apei. În plus, dezvoltarea de parteneriate cu diferitele părți interesate și adaptarea la schimbările climatice sunt, de asemenea, esențiale pentru a asigura o gestionare durabilă și eficientă a acestor resurse.

Există numeroase exemple de bune practici și studii de caz care arată că aplicarea acestor strategii și tehnici poate avea un impact pozitiv asupra mediului și comunităților care depind de resursele acvatice. În același timp, există multe provocări și obstacole în calea unei gestionări eficiente a acestor resurse, inclusiv concurența pentru resurse, poluarea și schimbările climatice.

Prin urmare, este important ca sectorul public să continue să dezvolte strategii și politici de gestionare a resurselor acvatice care să ia în considerare aceste provocări și să încurajeze colaborarea și angajamentul tuturor părților interesate. Cu o abordare responsabilă și integrată, putem asigura că resursele acvatice vor fi utilizate eficient și durabil pentru a susține nevoile actuale și ale viitorului, protejând în același timp mediul natural și comunitățile care depind de acestea.

Bibliografie:

1. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a Republicii Moldova „Moldova 2030”. (2018). Guvernul Republicii Moldova. Recuperat pe 2 mai 2023, de la

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- <https://gov.md/ro/content/strategia-nationala-dezvoltare-durabila-republicii-moldova-moldova-2030>.
2. Apele Moldovei. (2022). Planuri de gestionare a resurselor de apă. Recuperat pe 2 mai 2023, de la <https://apelemoldovei.md/ro/page/planuri-de-gestionare-a-resurselor-de-apa>.
 3. Apele Moldovei. (2022). Monitorizarea calității apei. Recuperat pe 2 mai 2023, de la <https://apelemoldovei.md/ro/page/monitorizarea-calitatii-apei>.
 4. Legea nr. 272 din 22 decembrie 2004 privind protecția apelor de poluare și utilizarea lor. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 33-37, art. 160, 2004.
 5. Apele Moldovei. (2022). Campanii de informare și educare. Recuperat pe 2 mai 2023, de la <https://apelemoldovei.md/ro/page/campanii-de-informare-si-educare>.
 6. European Bank for Reconstruction and Development. (2021). Efficient water use in Moldovan agriculture. Recuperat pe 2 mai 2023, de la <https://www.ebrd.com/news/2021/efficient-water-use-in-moldovan-agriculture.html>.

SECȚIUNEA VI: DREPT

CLASELE DE MOȘTENITORI ÎN REGLEMENTAREA LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA. ASPECTE COMPARATE CU LEGISLAȚIA ROMÂNĂ

THE CLASSES OF HEIRS IN REGULATION OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA. ASPECTS COMPARED WITH ROMANIAN LEGISLATION

Autor: **Dan ȚEPORDEI**

Coordonator științific: **Vladimir CHIRONACHI**
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Inheritance is a legal practice by which the inheritance of a deceased person is transmitted to his legal or testamentary heirs. The purpose of the paper is the comparative analysis of the classes of heirs regulated by the legislation of the Republic of Moldova and the legislation of Romania. The transmission of the inheritance takes place only upon the death of a natural person, whether it is physical death ascertained, or the death is declared by a court decision. The class of heirs represents the group of relatives of the deceased person or declared deceased by the court decision, called by other groups from another class*

In order to be part of the class of heirs of the deceased, the persons must meet some mandatory requirements: to have the capacity to inherit, to have the vocation to inherit.

Keywords: *inheritance, death, class of heirs, legislation.*

Rezumat: Moștenirea reprezintă transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în viață. Moștenirea are loc în temeiul legii și / sau conform testamentului, iar în măsura în care cel care a lăsat moștenirea nu a dispus altceva prin testament, moștenirea trece la

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

moștenitorii legali. Prin moștenire se mai desemnează și patrimoniul care se transmite moștenitorilor după decesul persoanei.

Transmiterea patrimoniului prin moștenire poate avea loc doar după decesul persoanei care lasă moștenirea, fie că este un deces fizic constatat, fie că este vorba de moartea declarată prin hotărâre.

Clasele de moștenitori:

Clasa de moștenitori reprezintă grupul de rude ale celui care lasă moștenirea, determinat potrivit legii, chemate de alte grupe de rude dintr-o altă clasă.

Legea cheamă la moștenire rudele apropiate ale defunctului indiferent dacă legătura de rudenie rezultă din căsătorie, din afara căsătoriei ori din adopție, precum și pe soțul supraviețuitor al acestuia.

Clasa întâi de moștenitorii este prevăzută de articolul 2178 cod civil al R.M conform acestui articol fac parte din prima clasă:

- a. Fac parte din clasa întâi de moștenitori legali - descendenții defunctului.
- b. Descendentul care este în viață la momentul deschiderii moștenirii îi exclude de la moștenire pe ceilalți descendenți care se află în relații de rudenie cu defunctul prin intermediul celui dintâi.

Clasa a doua de moștenitori este reglementată de art 2179 cod civil al R.M și prevede că fac parte din clasa a doua de moștenitori legali părinții defunctului și descendenții acestora. Dacă la momentul deschiderii moștenirii părinții defunctului sunt în viață, moștenesc numai ei, în cote succesoriale egale.

Clasa a treia de moștenitori este reglementată de articolul 2180 cod civil al R.M și prevede că fac parte din clasa a treia de moștenitori legali bunicii și bunicile defunctului și descendenții acestora.

Clasa a patra de moștenitori este reglementată de articolul 2181 cod civil al RM care prevede că se încadrează la a patra clasă de moștenitori străbunicii defunctului și descendenții acestora.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Clasa a cincea de moștenitori este reglementată de articolul 2182 cod civil al R.M care prevede că se încadrează la a cincea clasă de moștenitori strămoșii mai îndepărtați ai defunctului și descendenții acestora.

În comparație legislația română, prevede patru clase de moștenitori legali care cuprind toate rudele defunctului în linie dreaptă (descendentă sau ascendentă) precum și rudele sale colaterale până la gradul IV inclusiv:

Clasa I (Clasa descendenților) este alcătuită din copiii defunctului și descendenții lor (la infinit), indiferent de sex, fie că provin din căsătorie (din aceeași căsătorie sau din căsătorii diferite), fie din afara căsătoriei (dar cu filiația legal stabilită), sau prin adopție ori înfiere.

Clasa a II-a sau clasa ascendenților privilegiați și a colateralilor privilegiați este alcătuită din părinții defunctului.

Clasa a III-a de moștenitori este cea a ascendenților ordinari. Această clasă cuprinde bunici, străbunici etc. ai defunctului.

Clasa a IV-a sau clasa colateralilor ordinari cuprinde rudele în linie colaterală, altele decât cele cuprinse în clasa a II-a, până la gradul patru inclusiv, adică unchii, mătușile și verișorii primari ai defunctului.

Clasele de moștenitori vin la succesiune numai câte una, în ordine crescătoare, iar dacă moștenitorii dintr-o clasă acceptă succesiunea, îi înlătură de la moștenire pe toți cei din clasele următoare (de exemplu, dacă un fiu al defunctului acceptă succesiunea, toți moștenitorii din clasele următoare sunt înlăturați de la moștenire).

În concluzie, moștenirea reprezintă o procedură legală stabilită de legislație prin care se efectuează transmiterea patrimoniului succesoral, în virtutea legii, la persoanele și în cotele stabilite de lege.

Transmiterea moștenirii este o transmisiune pentru cauză de moarte întrucât se produce numai în urma și prin efectul morții fizice constatate sau judecătorești declarate a unei persoane fizice.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Atât în legislația Republicii Moldova, cât și în legislația română, normele generale ce reglementează moștenirea sunt asemănătoare. Diferențe sunt dintre normele juridice care reglementează clasele de moștenitori. R.M, în legislația sa, reglementează cinci clase de moștenitori și a șasea fiind prezentată ca fiind statul, iar legislația română reglementează patru clase de moștenitori.

Cuvinte-cheie: *moștenire, moarte, clasă de moștenitori, legislație.*

**ÎMPREJURĂRI NEGATIVE LA LOCUL FAPTEI:
DESCOPERIREA DISIMULĂRII PRIN ÎNSCENARE**

**NEGATIVE CIRCUMSTANCES AT THE SCENE:
DISCOVERING CONCEALMENT THROUGH STAGE**

Autor: **Alina SCHIȚANU**

Coordonator științific: **Vitalie JITARIUC**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *On-site investigation is the procedural activity whose purpose is the direct perception of the place where the crime was committed.*

Keywords: *scene, staging, dissimulation, negative circumstances.*

Rezumat: Cercetarea la fața locului este activitatea procedurală al cărei scop îl constituie perceperea nemijlocită a locului unde s-a săvârșit infracțiunea. Activitatea de cercetare la fața locului are o importanță crucială pentru organul de urmărire penală, deoarece aceasta permite identificarea rapidă a împrejurărilor în care infracțiunea a fost comisă, a obiectelor utilizate de către făptuitor și a eventualelor obiecte asupra cărora

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

acesta a atentat. Prin intermediul acestei activități, pot fi obținute dovezi relevante pentru cauza penală.

Scopul lucrării îl reprezintă analiza particularităților caracteristice ale împrejurărilor negative ce pot apărea la cercetarea locului faptei, în vederea descoperirii disimulării prin metoda de înscenare.

Metodele de cercetare utilizate în articol sunt: metoda analitică, metoda inductivă și metoda deductivă.

Dintre trăsăturile cercetării la fața locului se numără: este o activitate obligatorie, este o activitate inițială, este o activitate cu caracter imediat, este o activitate care, de regulă, nu se poate repeta. Conceptul de „circumstanțe negative” ale faptei semnifică circumstanțele ce contravin reprezentării privind starea firească a lucrurilor în situația dată. Înscenarea se realizează printr-un sistem de dezinformare creat pentru tănuirea evenimentului produs realmente sau pentru falsificarea unor circumstanțe aparte ale acestuia, sistem care, de obicei, mizează pe inducerea în eroare a urmării penale.

Cercetarea la fața locului fixează: circumstanțele faptei; hotarele naturale și artificiale ale locului faptei; urmele infracțiunii și ale infractorului; poziționarea obiectelor de la fața locului, precum și poziția lor unul față de altul; prezența obiectelor care în împrejurările locului faptei sunt străine; lipsa obiectelor și a urmelor firești în aceste împrejurări. Ultimele 2 caracteristici sunt acele împrejurări negative depistate la locul faptei. Importanța lor se manifestă în demascarea infracțiunilor în timpul săvârșirii cărora persoana interesată de un anumit scop elaborează situații eronate ce nu corespund realității pe acest loc.

În cazul disimulării, cel ce încearcă a orienta pe o pistă falsă investigațiile, caută să dea locului faptei o configurație cât mai apropiată de realitate, însă starea psihică distinctă a acestuia provoacă apariția la fața locului a unor neconcordanțe și indici ale disimulării, toate în unitatea lor, venind în opoziție cu tendința firească a făptuitorului de a produce cât mai puține modificări în locul unde operează și de a părăsi cât mai grabnic locul faptei.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Scopurile înscenării sunt: elaborarea aparenței precum cele întâmplate sunt lipsite de caracter ilicit, în scopul tănuirii infracțiunii comise; crearea aparenței de comitere a infracțiunii în scopul de a tănuii faptele de comportare amorală, de nepăsare, care nu constituie elemente de infracțiune; crearea aparenței de comitere a altei infracțiuni într-un loc anumit și tănuirea indiciilor infracțiunii reale.

Contradicția dintre evenimentele produse în realitate și ceea ce s-a produs în urma eforturilor celor ce au organizat înscenarea reprezintă fundamentul acestora. În urma examinării, inclusiv a examinării repetate a locului unde s-a produs infracțiunea, urmele obiectelor ce au fost descoperite, dar și a efectuării măsurilor speciale de investigație și de urmărire penală pot fi obținute date ce se referă la înscenare.

În încheiere la acest subiect, trebuie spus că verificarea împrejurărilor negative și implicit a disimulărilor se poate realiza și prin efectuarea la locul faptei a unor experimente cum ar fi, spre exemplu: dacă față de dimensiunile unor obiecte, acestea puteau fi sustrase sau nu prin orificiul practicat în peretele casei, al dulapului etc., *dacă anumite obiecte puteau fi sau nu transportate fără un mijloc de transport etc.*

Cuvinte-cheie: *locul faptei, disimulare, împrejurări negative, înscenare.*

**ASPECTE PROCESUALE PENALE ȘI METODE
CRIMINALISTICE DE CERCETARE A URMELORE DE
SÂNGE LA FAȚA LOCULUI**

**CRIMINAL PROCEDURAL ASPECTS AND FORENSIC
METHODS OF BLOOD TRACES RESEARCH AT THE
CRIME SCENE**

Autor: **Sabina MIHĂIEȘ**

Coordonator științific: **Vitalie JITARIUC**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *When investigating serious and particularly serious crimes, such as murders, rapes, serious intentional injuries to body integrity or health, and traffic accidents, liquid blood and bloodstains are the most common objects of forensic investigation. The paper deals with the issue of searching, fixing, and preliminary examination on the crime scene and revealing traces of human blood.*

The author presents the general rules, particularities and procedures for blood traces and evidence analysis at crime sites.

Keywords: *traces of blood, crime scene, discovery of traces, fixing traces, picking up traces.*

Rezumat: Sângele lichid și petele de sânge sunt cele mai răspândite obiecte de cercetare criminalistică în cazul investigării locului faptei privind infracțiunile grave și deosebit de grave (omoruri, violuri, vătămări intenționate grave a integrității corporale sau a sănătății, accidente rutiere ș.a.). Examinarea acestora permite a soluționa un rând de probleme precum, spre exemplu: — a stabili condițiile în care s-au format urmele, pornindu-se de la forma, numărul și localizarea lor pe obiectele purtătoare sau în spațiul locului faptei; — a diferenția sângele după grupele biologice în baza metodelor tradiționale, ceea ce permite a restrânge grupul de suspecți, printre care trebuie căutat făptuitorul

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

crimei sau, aplicând metoda genetico-moleculară (ADN) să stabilim cu un grad sporit de verosimilitate apartenența urmei de sânge expertizat unei persoane concrete; — a determina implicația unui individ anume în comiterea infracțiunii prin depistarea pe corpul lui sau pe obiectele ce-i aparțin a urmelor de sânge; — a decide dacă urma de sânge provine de la bărbat sau femeie, unei persoane adulte sau unui copil de fașă; — a stabili apartenența sângelui anumitui gen de animale ș.a. Urmele de sânge au valoare de identificare datorită posibilităților de a se determina regiunea anatomică sau organele din care provin, natura lor (arterial sau venos), grupa sangvină, prezența alcoolului sau a unor microbi, timpul (cu aproximație) care s-a scurs de la săvârșirea faptei, dacă provine de la o persoană sau de la persoane diferite etc. De aceea, organele de urmărire penală trebuie să cunoască pe lângă valoarea de identificare a acestor urme, și câteva noțiuni privind proprietățile fiziologice și compoziția sângelui.

De notat că, odată cu apariția metodei de genotipare, posibilitățile examinării sângelui și altor obiecte biologice umane, au sporit simțitor. Spre deosebire de alte metode de cercetare medico-legală, capacitățile cărora se reduc la determinarea grupei generice și nu la identificarea individuală, analiza genetică permite a formula concluzii categorice cu privire la apartenența materialului biologic anumitei persoane. Metoda în cauză se bazează pe examinarea acidului dezoxiribonucleic (ADN) — purtător de informație genetică, ce se conține în toate celulele organismului omenesc. Descoperirea urmelor de sânge la fața locului se sprijină pe principiile generale și speciale privind activitatea de căutare ce presupun, cel puțin două condiții principale: prezența specialistului biocriminalist instruit ce posedă cunoștințe speciale și asigurarea lui în aceste scopuri cu tehnici și tehnologii adecvate. Specialistul în cauză trebuie să cunoască procedeele, metodele și regulile criminalistice generale de cercetare a locului faptei și, totodată, să dețină cunoștințe specifice domeniului biologiei (medicinii legale) privind particularitățile de

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

depistare și procesare a urmelor de natură biologică. În ceea ce privește detectarea urmelor de sânge, cercetătorul rus Popov V.I., le diferențiază în două categorii: urme clar vizibile și urme slab vizibile. În prima categorie se încadrează acumulările semnificative de sânge pe suprafețe plate (bălți) și alte forme de urme de sânge pe suprafețe cu culoare deschisă. Urmele slab vizibile sunt cele vechi sau cele care și-au schimbat nuanța de culoare în tonuri de maro, roșcat sau chiar în nuanțe palide, precum și urmele de sânge localizate pe suprafețe întunecate sau în locuri greu accesibile pentru observare (cum ar fi crăpăturile podelei). O opinie a autorilor români Stancu E.- și Manea T., cu privire la căutarea urmelor de sânge se realizează potrivit particularităților locului sau suportului cercetat, fiind orientată în câteva direcții principale:

- îmbrăcămintea și corpul persoanelor antrenate în infracțiune (victimă sau făptuitor).

O atenție deosebită se va da autorului, acesta încercând să îndepărteze de regulă urmele de sânge. Este de reținut faptul că urmele de sânge pot rămâne în profunzimea țesăturii, îmbrăcămintei și lenjeriei, la cusături, în manșete, în interiorul buzunarelor, sub unghii, în păr etc.

- porțiunea de teren și obiectele aflate la locul comiterii infracțiunii sau în locul în care a

fost descoperit cadavrul, cum ar fi de exemplu, covoarele, încheieturile parchetului, diverse obiecte de mobilier, ușile, ferestrele etc.

- instrumentele utilizate în comiterea infracțiunii, cum sunt cuțitele, topoarele, alte tipuri de arme, instrumentele chirurgicale folosite la efectuarea ilegală a unei intervenții.

- instalațiile sanitare, vasele, alte obiecte ce pot servi la înlăturarea urmelor sau la transportul cadavrului. Având în vedere cele menționate, trebuie observat că activitatea de căutare a urmelor de sânge pe diverse obiecte din locul infracțiunii (precum uneltele infracționale, corpul și hainele victimei, precum și hainele sau

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

corpul persoanei suspectate de comiterea faptei) necesită inițiativă, creativitate și un scop bine determinat.

Interpretarea urmelor de sânge la locul descoperirii lor este importantă pentru clarificarea ulterioară a împrejurărilor comiterii faptei, astfel după cum urmează:

- după forma luată de o picătură de sânge se poate stabili înălțimea de la care a căzut, marginile urmei fiind cu atât mai zimțate cu cât înălțimea este mai mare.
- o urmă de sânge creată de o persoană în mers are o formă alungită cu partea ascuțită în direcția de deplasare.
- stropii de sânge aflați pe perete la o înălțime de peste 1,5 m pot demonstra că victima a fost lovită când se afla în picioare.
- după forma, dispunerea și cantitatea stropilor se poate stabili dacă sângele provine din artere sau vene.
- dărele de sânge servesc la stabilirea direcției în care a fost deplasat cadavrul.
- prezența unor multitudini de urme împrăștiate pe o mare suprafață în încăpere indică nu numai că victima s-a zbătut sau s-a luptat cu agresorul, dar și faptul că autorul infracțiunii este purtător indubitabil de urme de sânge.
- determinarea grupelor de sânge ale autorului infracțiunii cât și a victimei.
- stabilirea datei aproximative de formare a urmei de sânge, după vechimea acesteia.

Urmele sanguine descoperite se vor fixa în procesul-verbal al cercetării locului faptei, se vor fotografia (videoînregistra) conform regulilor fotografiei metrice, la necesitate se va indica și localizarea lor pe schițele și crochiurile executate la fața locului. Ca particularitate privind consemnarea urmelor de sânge în procesele-verbale respective, trebuie menționat faptul poziționării lor spațiale pe obiectele-purtătoare, indicându-se obligatoriu:

— locul, data și ora depistării urmelor, starea obiectelor pe care se află (murdare, umede, uscate etc.);

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

— culoarea, starea fizică (uscate, umede pe centru, uscate pe circumferință,) și dimensiunile urmelor (două dimensiuni sau diametrul fiecărei urme);

— forma acestora: stropi, amprentă, mângitură, baltă, prelingere, pată alungită sau rotundă cu margini zimțate ori netede; picături multiple sau izolate.

După depistarea, examinarea și fixarea urmelor de sânge, ele se ridică pentru a fi expediate la laborator. Dacă dimensiunile obiectelor purtătoare sunt nu prea mari (unelte infracționale, arme, vestimentație etc.), acestea se ridică în întregime, însă în cazul în care, acestea sunt voluminoase, urmele urmează a fi răzuite, scobite, desprinse prin orice altă modalitate. Dacă acestea se află pe sol, nisip, ele se ridică pe toată adâncimea de pătrundere, preluându-se din preajmă și mostre de sol fără sânge. În cazul în care, apare necesitatea de a recolta rămășițe de sânge de pe zăpadă, acestea se ridică împreună cu zăpada pe care sunt depozitate cu ajutorul unei bucăți de tifon stratificat. După topirea zăpezii sângele este îmbibat de fibrele tifonului, păstrându-se pe el.

Expertiza criminalistică a urmelor de sânge

Prima categorie de întrebări adresate expertului biolog se referă la întrebările dacă urma este sau nu de sânge și dacă sângele este de natură umană sau animală, aspecte ce pot fi clarificate cu probabilitate încă din faza cercetării la fața locului. Un răspuns ferm la aceste întrebări îl dau reacțiile de certitudine, dintre cele mai utilizate în practică sunt reacțiile microcristalografice, ori cele microspectroscopice.

Alte întrebări vizează stabilirea grupelor sanguine, cărora le aparține urma, potrivit sistemului clasic A, B, O ca și altor sisteme cum sunt MN, Rh, Gm, precum și stabilirea sexului persoanei, în funcție de cromatina sexuală.

De asemenea, este posibilă stabilirea regiunii din care provine sângele.

Printre problemele importante care se pot rezolva prin expertiză este aceea a stabilirii prezenței alcoolului sau a oxidului de carbon

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

în sânge, cu condiția ca sângele să nu fi suferit schimbări deosebite și să fie în cantitate suficientă.

Expertiza biocriminalistică mai poate stabili cu aproximație vechimea urmei de sânge, a unor pete organice și anorganice și a altor urme biologice.

Urmele de sânge sunt deosebit de importante în cercetarea și soluționarea infracțiunilor, oferind informații valoroase privind identitatea persoanelor implicate în comiterea faptei, precum și asupra circumstanțelor și modalității de săvârșire a acesteia. De aceea, cercetarea și prelevarea corectă a acestor urme și valorificarea lor în cadrul anchetelor penale reprezintă o componentă esențială a activității criminalistice și a expertizei judiciare.

Cuvinte-cheie: *urme de sânge, scena crimei, descoperirea urmelor, fixarea urmelor, ridicarea urmelor.*

**PARTICULARITĂȚILE SUBIECTULUI PREVĂZUT LA
ART. 264 1 ALIN. 4**

**„CONDUCEREA MIJLOCULUI DE TRANSPORT ÎN
STARE DE EBRIETATE ALCOOLICĂ CU GRAD
AVANSAT SAU ÎN STARE DE EBRIETATE PRODUSĂ DE
ALTE SUBSTANȚE” CP RM**

**THE PARTICULARITIES OF THE SUBJECT PROVIDED
FOR IN ART 264¹ ALIN. 4 „DRIVING THE MEANS OF
TRANSPORT IN A STATE OF ADVANCED ALCOHOLIC
INTOXICATION OR IN A STATE OF INTOXICATION
PRODUCED BY OTHER SUBSTANCES” CC RM**

Autor: **Cristian PÎSLARU**
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: *The particularities of drivers are expressly established by organic acts drawn up by the legislative power and*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

by acts of the Government. In the framework of this study, the violation of the prohibitive norm of alcohol consumption in an advanced degree or of other substances that induces the driver to be intoxicated, the violation of the complementary contravention sanction of deprivation of the right to drive, the violation of the criminal penalty is analyzed complementary deprivation of the right to drive or cancellation of the right to drive, or the requirement of the Road Traffic Regulation to hold the right to drive or a driving license. the subject of the offense provided for the article 264 1 aligned (4) CP RM is the driver of the means of transport, in road traffic, regardless of whether he has the special right registered in the Register of drivers or not.

Keywords: RCR, means of transport, state of intoxication, alcohol, deprivation of the right to drive.

Rezumat: Subiectul infracțiunilor în domeniul circulației rutiere este unul dintre cele mai controversate subiecte de discuție din doctrina dreptului penal. Numărul accidentelor rutiere continuă să crească, iar consecințele acestora au un impact devastator din cauză că tehnologia auto este într-o continuă dezvoltare, creând automobile cu sute de cai putere. Cercetările recente au arătat că principala cauză a accidentelor o reprezintă factorul uman, adică: comportamentul uman, atât din partea conducătorilor auto cât și celorlalți participanți la trafic; neatenția; conducerea în stare de ebrietate alcoolică sau indusă de alte substanțe; viteza excesivă; nerespectarea regulilor de circulație; lipsa de educație rutieră. Astfel, în Republica Moldova, numărul de cazuri de accidente rutiere înregistrate în ultimii ani se cifrează la: 827 – în anul 2013; 2536 – în anul 2014; 2559 – în anul 2015; 2479 – în anul 2016; 2640 – în anul 2017; 2614 – în anul 2018; 2585 – în anul 2019; 2003 – în anul 2020; 2547 – în anul 2021.

Problema privind particularitățile subiectului infracțiunii, prevăzute la art. 264 1 alin. (4) „Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe” CP RM, este deosebit de

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

importantă în contextul siguranței în trafic și al prevenirii accidentelor rutiere. Este important să subliniem că această infracțiune reprezintă o amenințare gravă împotriva siguranței rutiere și poate avea consecințe grave asupra vieții și sănătății celorlalți participanți la trafic. Însă, dacă privim din perspectiva pedepsei, această infracțiune reprezintă potrivit art. 16 alin. (2) CP RM, o infracțiune ușoară.

Articolul 264 CP RM a fost adoptat în anul 2009 prin Legea nr. 16. Noțiunile de baza, caracteristice infracțiunii, prevăzute de alineatul (4) al acestui articol, sunt redată prin sintagmele „stare de ebrietate” și „nu deține dreptul de a conduce sau este privată de a conduce mijloace de transport”. În conformitate cu art. 134 12 CP RM, prin „stare de ebrietate” se înțelege starea psihofuncțională a organismului survenită în urma consumului de alcool, de substanțe narcotice, psihotrope și de alte substanțe cu efecte similare. Potrivit art. 19 alin. (1) din Legea privind siguranța traficului rutier, prin „dreptul de a conduce” se înțelege dreptul special de a conduce vehicule din anumite categorii și/sau subcategorii, obținut în conformitate cu legislația Republicii Moldova și înregistrat în Registrul de stat al conducătorilor de vehicule. Dreptul de a conduce vehicule se confirmă prin deținerea permisului de conducere, în care este indicată categoria sau subcategoria de vehicul pentru care se confirmă dreptul de a conduce, sau prin înregistrarea acestui drept în Registrul de stat al conducătorilor de vehicule, cu condiția că persoana care conduce vehiculul deține asupra sa un act de identitate valabil pe numele său.

Legea nr. 237/2021, a avut ca efect modificarea unor concepte din Legea nr. 131/2007 privind siguranța traficului rutier, și anume a conceptului de „permis de conducere”. Această sintagmă a fost substituită prin cuvintele „dreptul de a conduce vehicule”. Aceasta denotă că art. 264 1 alin. (4) CP RM trebuie să fie modificat. Necesitatea modificării sintagmei „permis de conducere” cu „dreptul de a conduce”, este strigentă, dat fiind faptul că se încalcă art. 3 , alin. 2 din Codul Penal al Republicii

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Moldova, și astfel se aplică interpretarea extensivă defavorabilă a legii penale, lucru interzis de Codul Penal. Sintagma „permis de conducere” necesită totuși a rămâne valabilă doar pentru conducătorii auto aflați în traficul internațional, pentru care legea nu prevede posibilitatea neprezentării permiselor de conducere eliberate de un alt stat.

Art. 19 alin. (2) din Legea nr. 131/2007 prevede ca persoanele care dețin dreptul de a conduce vehicule înregistrat în Registrul de stat al conducătorilor de vehicule pot conduce vehicule din categoria / subcategoria corespunzătoare pe teritoriul Republicii Moldova, indiferent dacă acestea dețin sau nu permis de conducere de categoria/subcategoria respectivă, cu condiția că persoana care conduce vehiculul deține asupra sa un act de identitate valabil pe numele său. Excepție sunt doar conducătorii de vehicule care conduc vehicule în traficul internațional.

Sintagma „subiectul nu deține permis de conducere”, utilizată în art. 264 1 alin. (4) CP RM, se referă la următoarele situații:

1. Subiectului îi lipsește în genere dreptul de a conduce mijloace de transport. Se are în vedere absența acestui drept înregistrat în Registrul de stat al conducătorilor, și nu lipsa temporară, de moment a permisului de conducere. Astfel, prin Legea nr. 237/2021 a fost exclusă posibilitatea sancționării conducătorului auto, ce nu are asupra sa permisul de conducere, excepție fiind conducătorii auto ce se află în circulație internațională, care anterior erau sancționați în conformitate cu art. 231 alin. (2) din Codul Contravențional;
2. Subiectul deține dreptul de a conduce vehiculul, însă unul necorespunzător categoriei/subcategoriei mijlocului de transport pe care îl conducea la momentul săvârșirii infracțiunii.
3. Subiectul deține dreptul de a conduce vehicule a altui stat, însă din cauza că nu întrunește cerințele indicate în pct. 13 din Regulamentul cu privire la permisul de conducere,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

organizarea și desfășurarea examenului pentru obținerea permisului de conducere și condițiile de admitere la traficul rutier, este nevalabil.

În alt context, mă voi referi la privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anularea acestui drept. Această sancțiune a fost introdusă prin Legea nr. 138/2018, care a introdus în Codul penal art.65 1. În acest articol sunt distinse două tipuri de pedepse:

- privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport, care constă în interzicerea conducerii oricărui tip de mijloc de transport pe drumurile publice pe un termen de la 1 la 5 ani, această sancțiune este prevăzută și de codul contravențional pe un termen de la 6 luni la 1 an sau în cazul recidivei pe un termen de la de la 2 la 3 ani;
- anularea dreptul de a conduce mijloace de transport. Este o sancțiune exclusiv penală, care se aplică în calitate de pedeapsă complementară conducătorilor auto care comit infracțiunile prevăzute la art. 264 1 CP RM.

Trebuie de menționat că privarea dreptului de a conduce se stabilește:

1. de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești sau,
2. din momentul executării pedepsei.

Legea nr. 138/2018 a venit cu o inovație, și anume a modificat Legea nr. 131/2007 privind siguranța traficului rutier, care a introdus art. 21 1 „Redobândirea dreptului de conducere a mijlocului de transport”. Astfel, această normă prevede că dreptul de conducere anulat poate fi redobândit, în condiții generale, adică prin trecerea de către persoana condamnată prin procedura de examinare inițială a conducătorului auto, adică trecerea examenului medical obligatoriu a probei teoretice și celei practice pentru conducătorii auto, persoana condamnată are dreptul să obțină dreptul de a conduce după expirarea termenului de 4 ani din momentul condamnării. Astfel, în momentul anulării dreptului de a conduce, subiectul se consideră radiat din Registrul de evidență a conducătorilor auto, iar conducerea mijlocului de transport în

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

stare de ebrietate avansată în această perioadă, va putea fi calificată drept infracțiunea prevăzută la art. 264 1 alin. (4) CP RM.

Limitele concentrației de alcool în aerul expirat / sânge în unele state europene și răspunderea penală a acestora.

- Franța: 0,05 g/l în sânge sau 0,025 mg/l în aerul pur expirat. Suspendarea este de maxim 3 ani, în funcție de alcoolemie. Peste 0,08 g/l în sânge se poate ajunge la închisoare pe 2 ani, adițional la suspendarea pe 3 ani. Iar în cazul conducerii în stare de ebrietate provocată de alcool peste 1,2 g/l în sânge sau alte substanțe psihotrope, se aplică confiscarea mijlocului de transport.
- Germania: zero pentru începători sub 2 ani sau vârsta sub 21 ani sau pentru șoferii din transportul de pasageri. 0,03 mg/l în aerul pur expirat în caz de accident sau abateri rutiere. 0,05 mg/l în aerul pur expirat dacă nu sunt alte semne exterioare ale consumului de alcool. Pentru depășirea a 0,11 mg/l se suspendă permisul pentru 1 an. Peste 0,16 mg/l se suspendă și se cere evaluare psihologică.
- Italia: zero pentru șoferii începători sub 3 ani sau pentru șoferii profesioniști. Între 0,05 mg/l-0,08 mg/l se suspendă permisul 3-6 luni. Între 0,08 mg/l-0,11 mg/l se suspendă 6-12 luni cu până la 6 luni închisoare. Peste 0,15 mg/l suspendare 1-2 ani și 6-12 luni închisoare. Iar în cazul conducerii în stare de ebrietate provocată de alcool peste 1,5 g/l în sânge sau alte substanțe psihotrope, se aplică confiscarea mijlocului de transport.
- Portugalia: 1,2 g/l este pedepsit cu închisoare de până la un an, însă îi poate fi aplicată o pedeapsă mai severă.
- Croația: 1,50 g/l este pedepsit cu închisoare de până la 3 ani.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Propuneri legislative:

1. Urmare a celor menționate mai sus, consider că este necesar a fi modificată următoarea expresie din art. 264 1 alin. (4) CP RM, din „permis de conducere” în „dreptul de a conduce”;
2. O altă modificare legislativă, care ar fi ca o măsură complementară de sancționare a conducătorilor auto în stare de ebrietate, dar care să aibă și un rol preventiv și educativ a viitorilor conducători auto, este completarea art. 106 CP RM cu posibilitatea de a aplica confiscarea specială a mijloacelor de transport utilizate pentru comiterea infracțiunilor, prevăzute la art. 264 1 CP RM, în folosul statului. Acest model este implementat în Statele Unite ale Americii, Italia, Franța etc.;
3. Persoanele depedente, supuse tratării medicamentoase împotriva depedenței alcoolice și narcotice sau care anterior au săvârșit contravenții sau infracțiuni în stare de ebrietate, să fie incluse într-un registru aparte creat de MAI în comun acord cu Ministerul Sănătății, iar pentru susținerea examenelor pentru dreptul de a conduce să fie stabilite concret un șir de analize detaliate.

Cuvinte-cheie: *mijloc de transport, stare de ebrietate, alcool, interzicerea dreptului de a conduce.*

**DREPTUL DE A AVEA ACCES LA UN AVOCAT CA
GARANȚIE PROCESUALĂ PRIVIND NEAPLICAREA
TORTURII ÎN PERIOADA REȚINERII**

**THE RIGHT TO HAVE A DEFENDER AS A GUARANTEE
REGARDING THE NON-APPLICATION OF TORTURE
DURING THE PERIOD OF DETENTION**

Autor: **Veronica POZNEACOVA**
Coordonator științific: **Victor ZAHARIA**
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: *The regulations of international agreements in the field of human rights provide for a series of guarantees regarding the non-application of torture, including the person's right to notification of detention, the right to request an independent medical examination, the right to know their rights related to the procedural quality and the rules in the place of detention. Within procedural guarantees, the right to have access to a defender plays an important role, because, on the one hand, it prevents the abuse of collaborators of legal authorities, but on the other hand, it determines the effective exercise of the person's right to defense and reporting cases of torture, if they have occurred.*

Keywords: *detention, defender, torture.*

Rezumat: Reglementările tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului prevăd un șir de garanții privind neaplicarea torturii, printre care dreptul persoanei la notificarea detenției, faptului și locului detenției ei către o terță parte, dreptul de a avea acces la un avocat, dreptul de a solicita examinarea medicală independentă, dreptul de a-și cunoaște drepturile legate de calitatea procesuală și regulile din locul de detenție. În cadrul garanțiilor procesuale, dreptul de a avea acces la un avocat joacă un rol important, deoarece, pe de o parte, previne abuzul colaboratorilor organelor de drept, iar, pe de altă parte, determină

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

exercitarea eficientă a dreptului persoanei la apărare și raportarea cazurilor de aplicare a torturi, dacă acestea au avut loc. Conform standardelor internaționale, persoana urmează să fie asistată de către avocat din momentul reținerii și nu poate fi audiată fără prezența avocatului, decât în situații excepționale. În pofida transpunerii în legislația națională a standardelor internaționale în domeniul garanțiilor procesuale privind neaplicarea torturii, realizarea practică a dreptului de a avea acces la avocat uneori nu este eficientă, ceea ce determină necesitatea implementării unor mecanisme, care vor determina exercitarea eficientă a acestui drept de către persoanele reținute.

În rezultatul cercetării dreptului de a avea acces la un avocat ca garanție procesuală privind neaplicarea torturii în perioada inițială de detenție ne-am pus drept scop determinarea mecanismului de transpunere a standardelor internaționale în legislația națională, examinarea realizării practice a garanției respective, cât și stabilirea deficiențelor prezente în sistemul de drept autohton, care determină, în unele cazuri, ineficiența asistenței juridice acordate persoanei reținute.

În cercetarea respectivă, am recurs la metodele fundamentale de investigație juridică, printre care metoda logică, care se bazează în linii generale pe interpretarea logică a prevederilor tratatelor internaționale și a actelor normative naționale, care reglementează dreptului de a avea acces la un avocat ca garanție procesuală privind neaplicarea torturii în perioada inițială de detenție. Am utilizat metoda comparativă, analizând particularitățile standardelor internaționale, regionale și transpunerea lor în practica națională. Am apelat la metoda analitică a cercetării cu ajutorul căreia am studiat diferite modele de reglementare a dreptului de a avea acces la avocat prevăzute de standardele internaționale și regionale.

Standardele internaționale în domeniul drepturilor persoanelor deținute, condițiilor de detenție, cât și garanțiile privind neaplicarea torturii sunt reglementate de un șir de acte internaționale și regionale printre care: Regulile Nelson Mandela

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

[2015], Regulile de la Beijing [1985], Regulile de la Bangkok [2010], Protocol de la Istanbul [1999], Regulile Penitenciare Europene REC(2006)2 [2020], Standardele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante [Evoluția standardelor CPT cu privire la localele poliției, 2002] (în continuare CPT). În conformitate cu reglementările internaționale și regionale, persoanei reținute trebuie să-i fie respectate următoarele drepturi: dreptul persoanei în cauză la notificarea detenției, faptului și locului detenției ei către o terță parte aleasă de ea (un membru al familiei, un prieten, consultant), dreptul de a avea acces la un avocat și dreptul de a solicita examinarea medicală independentă, inclusiv cea efectuată de către un doctor ales de ea. În opinia CPT-ului, aceste drepturi constituie trei garanții fundamentale împotriva relelor tratamente aplicate deținuților, care trebuie aplicate de la începutul privării de libertate, indiferent de cum este aceasta descrisă în sistemul legal (arestare etc.). [Localele poliției, 1992] Importanța dreptul de a avea acces la un avocat ca garanție procesuală a fost reiterată în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în special în hotărârile de constatare a încălcării art.2, 3 și 6. Această garanție în viziunea Curții are un rol dublu. Pe de o parte, dreptul de a avea acces la avocat reprezintă o garanție procesuală privind neaplicarea torturii, iar, pe de altă parte, acesta este poziționat ca o garanție privind asigurarea dreptului la un proces echitabil. Ca garanție procesuală privind neaplicarea torturii, obligație de respectare a căreia reiese din exigențele art. 3 din CEDO, dreptul de acces la avocat trebuie să includă o schemă de asistență juridică eficientă pentru persoanele, care nu sunt în măsură să plătească pentru aceasta, dreptul de a avea întrevederi cu avocatul, nelimitate ca număr și în condiții confidențiale, și de a beneficia de prezența sa la interogatorii. Acest drept trebuie să fie aplicat în cazul persoanelor care trebuie să stea la poliție, indiferent de statutul lor.[12th General Report on the CPT’s activities, 2002, alin. 41] [Svanidze E., 2017, p. 15-16]. În acest sens, va fi subliniat rolul fiecărui avocat întru asigurarea respectării drepturilor persoanelor

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

reținute, atât prin oferirea unei asistențe calificate, cât și prin rolul activ de a contesta acțiunile agenților statului în baza a orice alegații de tortură, rele tratamente, degradante sau inumane. [Report anual de activitatea CpPT, 2018]

Recomandările internaționale și regionale stabilesc anumite exigențe față de asistența juridică acordată în perioada de reținere și anume: a) fiecare deținut trebuie să aibă acces egal la asistența avocatului ales sau desemnat fără impunerea condițiilor discriminatorii sau limitarea accesului la avocat în dependența de gravitatea infracțiunii; b) timpul discuțiilor cu avocatul nu poate fi limitat la discreția colaboratorilor organelor de drept; c) pentru întrevederile persoanelor reținute cu avocații lor în cadrul locurilor de detenție trebuie să fie adaptate încăperi speciale cu asigurarea condiții corespunzătoare, care permit desfășurarea normală a consultației juridice; d) avocatul, care acordă asistența juridică persoanei reținute poate fi unul ales de ea sau desemnat, însă acest aspect nu trebuie să determine diferența calității serviciilor prestate și nici implicarea avocatului în cadrul procesului penal; e) acordarea asistenței juridice fără întârziere este justificată de riscul sporit de aplicare a torturii imediat după reținerea persoanei; f) confidențialitatea discuțiilor între persoana reținută și apărătorul ei asigură posibilitatea informării avocatului referitor la aplicarea relor tratamente, dacă acestea au avut loc, explicarea cauzei reținerii, drepturilor legate de calitatea procesuală, cât și elaborarea unei strategii de apărare în comun acord cu persoana reținută. Referindu-ne la transpunerea prevederilor actelor internaționale în legislația Republicii Moldova, menționăm prevederile art. 64 alin. (1) din Codul de Procedura Penală (în continuare CPP), în conformitate cu care: „Bănuitul are dreptul la apărare. Organul de urmărire penală îi asigură bănuitul posibilitatea să-și exercite dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele care nu sunt interzise de lege”. [CPP, art. 64 alin. (1)] Alin. (2) pct. 4)-6) stabilesc exigențele, care trebuie să fie respectate în acordarea asistenței juridice persoanei reținute.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

În pofida eforturilor de transpunere în legislația națională a standardelor internaționale, Comitetul ONU Împotriva Torturii (UN CAT), Subcomitetul ONU pentru Prevenirea Torturii (UN SPT), CPT, Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT), Oficiul Avocatului Poporului (OAP), au constatat următoarele abateri în realizarea practică a dreptului la avocat în perioada inițială de detenție: dreptul de acces la un avocat nu este încă garantat prin lege de la începutul privării de libertate și că în mod oficial legislația relevantă continuă să garanteze acest drept numai celor deja declarați suspecți, [CPT report, 2020, p. 17] avocații și reținuții nu obiectează asupra reținerii [Raport tematic OAP, 2020], nesesizarea Procuraturii raionale la identificarea cazurilor care pot fi asimilate celor de tortură [Report anual de activitatea CpPT, 2018, p. 48], în unele cazuri persoanelor reținute nu li s-a oferit posibilitatea de a se consulta cu avocatul lor în condiții de confidențialitate, [CPT report, 2020, p. 17] durata extrem de mică de întrevederi cu persoana deținută în IDP [Raport tematic OAP, 2020], formalitatea activității de apărare [Raport OAP vizita în IP Râșcani, 2020].

Concluzii

Aplicarea torturii, tratamentului inuman și degradant în timpul în care persoana se află la custodia statului în prezent rămâne o problemă actuală pentru Republica Moldova. UN CAT, UN SPT, CPT au fost îngrijorați de nerespectarea garanțiilor procesuale privind neaplicarea torturii. Lupta cu tortura în locurile de detenție reprezintă unul dintre priorități cheie, fiind stabilit inclusiv în a Strategia de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2015 în cadrul Pilonului VI. Eradicarea torturii reprezintă unul din punctele majore stabilite în Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022 și Strategia pentru asigurarea independenței și integrității în sectorul justiției pentru anii 2021-2024.

Realizarea eficientă a dreptului de a avea acces la un avocat în perioada inițială de detenție determină necesitatea sensibilizării

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

avocaților referitor la obligația de raportare a cazurilor de aplicare a torturii de către colaboratorii organelor de drept; amenajarea spațiilor speciale destinate acordării consultației juridice persoanelor reținute în Inspectoratele de Poliție; asigurarea accesului la asistența juridică a persoanelor fără calitatea procesuală și celor cărora nu a fost acordată calitatea procesuală în momentul obligării acestora de a rămâne în Inspectoratele de Poliție și Inspectoratele de Detenție Provizorie / Preventivă; atenționarea colaboratorilor organelor de drept referitor la inadmisibilitatea audierii persoanei reținute fără prezenta apărătorului, înainte de venire a acestuia sau după plecarea apărătorului de la Inspectoratele de Poliție și Inspectoratele de Detenție Provizorie/ Preventivă, decât cu solicitarea / acordul expres al persoanei reținute; amenajarea spațiilor speciale destinate audierii copiilor în Inspectoratele de Poliție și Inspectoratele de Detenție Provizorie / Preventivă; asigurarea că fiecare persoană reținută indiferent de momentul reținerii (după orele 17 sau în zile de odihnă) va avea acces la asistența juridică calificată.

Menționăm necesitatea implementării practice a garanțiilor procesuale privind neaplicarea torturii, în general, și asigurării dreptului de a avea acces la avocat, în particular, pentru a eradica aplicarea torturii, relelor tratamente, tratamentului inuman și degradant în timpul în care persoana este în custodia statului.

Cuvinte-cheie: *apărător, tortură.*

**PROTECȚIA CONSUMATORILOR ÎN
REGLEMENTAREA LEGISLAȚIEI REPUBLICII
MOLDOVA ASPECTE COMPARATE CU LEGISLAȚIA
ROMÂNIEI**

**CONSUMER PROTECTION IN THE REGULATION OF
THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
ASPECTS COMPARED WITH THE LEGISLATION OF
ROMANIA**

Autor: **Ana-Maria BĂLȚATU**
Coordonator științific: **Olesea BLAȘCU**
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The first government structure with responsibilities in the field of consumer protection was established in 1992, Romania and 1993, the Republic of Moldova. Law in this area has evolved in the most spectacular ways, applying functions through the constant prism of consumer protection organizations (ANSA, ANPC). In fact, the issues detailed in this chapter do not concern only our country's borders but also problems all over the world. Because it is a complication in the agricultural sector which produces undesirable health effects that threaten people's lives, and causes damage to human health. influence consumers. This study aims to highlight the work of national authorities organising and coordinating activities in these areas, with a view to guaranteeing food safety by ensuring controls on foods premises, trade, storage, distribution and consumption.*

Keywords: *protection, consumer, security, products.*

Rezumat: Protecția consumatorului este o preocupare importantă în societatea modernă, deoarece consumatorii au dreptul de a fi informați și protejați împotriva oricăror pericole sau riscuri legate de produsele și serviciile pe care le utilizează. În acest sens, există un cadru legislativ care reglementează drepturile și obligațiile consumatorilor și producătorilor, precum și

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

responsabilitățile autorităților de reglementare și control. Principala preocupare a protecției consumatorului este de a asigura că produsele și serviciile comercializate sunt sigure, de înaltă calitate și corespund cu descrierea și publicitatea afișată. În acest sens, există organizații specializate în monitorizarea și verificarea calității și siguranței produselor, precum și instituții care protejează drepturile consumatorilor și le oferă asistență și consultanță. Printre drepturile consumatorilor se numără dreptul la informație corectă și completă, dreptul la protecția datelor personale, dreptul la alegerea liberă a produselor și serviciilor, dreptul la repararea sau înlocuirea produselor defecte, dreptul la protecția sănătății și siguranței în utilizarea produselor, precum și dreptul la acțiuni colective în cazul încălcării drepturilor lor.

Cadrul juridic privind protecția consumatorilor în Republica Moldova

Înțelegerea de către consumatori a importanței siguranței alimentelor și interesul crescut pentru proveniența produselor alimentare este o tendință globală, care se reflectă și în Republica Moldova. Constituția garantează dreptul la un mediu înconjurător nepriemnic din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate, precum și la produse alimentare și obiecte de uz casnic inofensive, de asemenea răspândirea informațiilor veridice privitoare la starea mediului natural, la condițiile de viață și de muncă, la calitatea produselor alimentare și a obiectelor de uz casnic. Un aspect important în legislație reprezintă asigurarea calității bunurilor oferite spre vânzare și a serviciilor prestate trebuie să fie bazată pe un pachet de exigențe bine conturate, ferm aplicate față de toate produsele indigene sau de import – total fiind axat pentru satisfacerea consumatorului ca obiectiv al unei economii competitive.

La această performanță socială s-a ajuns nu fără contribuția Agenția pentru Protecția Consumatorului (ANSA) care a fost înființată la 16 ianuarie 2013 și are ca scop principal protejarea drepturilor și intereselor consumatorilor. Mai exact, agenția are următoarele obiective:

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- Asigurarea un mediu concurențial sănătos pe piață, prin promovarea transparenței și corectitudinii în relația dintre consumatori și furnizori, stimulând astfel inovația, calitatea și diversitatea produselor și serviciilor disponibile.
- Cooperarea cu alte instituții publice și organizații non-guvernamentale pentru a promova și a proteja drepturile consumatorilor.
- Asigurarea respectării legislației privind protecția consumatorului și a standardelor de calitate pentru produse și servicii.
- Soluționarea plângerilor și a litigiilor dintre consumatori și furnizori.
- Asigurarea unei informări pertinente și permanente a consumatorilor

În cadrul acestui capitol este esențială mențiunea cu privire la legea nr.105 privind protecția consumatorilor fiind un cadrul juridic esențial și importantă din Republica Moldova care reglementează relațiile dintre consumatori și comercianți sau furnizori de servicii. Legea stabilește obligațiile și responsabilitățile comercianților și producătorilor în asigurarea calității și siguranței produselor și serviciilor. Printre acestea se numără: obligația de a furniza informații corecte și complete cu privire la produsele și serviciile oferite, de a comercializa doar produse și servicii sigure și de calitate, de a acorda garanții și de a respecta drepturile consumatorilor. Este expres prevăzut, de asemenea, drepturile consumatorilor, cum ar fi: dreptul la informare și la alegere, dreptul la protecție împotriva practicilor comerciale neloiale și a publicității înșelătoare, dreptul la despăgubiri sau la reducerea prețului în cazul produselor defecte sau a serviciilor necorespunzătoare.

Autoritățile de reglementare și control, precum și Agenția Națională pentru Protecția Consumatorilor, au responsabilitatea de a monitoriza și de a asigura respectarea prevederilor legii, de a iniția controale și inspecții pentru a verifica respectarea regulilor de protecție a consumatorilor, precum și de a lua măsuri de

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

sanționare în cazul încălcării acestora. Sancțiunile prevăzute de lege pot fi variate și pot include amenzile, retragerea de pe piață a produselor neconforme sau periculoase, oprirea activității comerciale a celor care încalcă prevederile legale, precum și obligația de a plăti despăgubiri consumatorilor afectați.

Cadrul juridic privind protecția consumatorilor în România

Începând cu anul 1990, pentru prima dată după cel de-al Doilea Război Mondial, s-a abordat în România subiectul „societății de consum” și „protecției consumatorilor”.

Din august 1992, se înființează, în România, primul organism guvernamental care are în atribuții protejarea consumatorului, având un sediu în București și câte unul în fiecare reședință de județ și fiind condus de un director general.

Un cadru legislativ esențial este Legea nr. 449/2003 privind protecția consumatorilor. Aceasta a fost actualizată și completată de mai multe ori de la momentul adoptării sale inițiale, definește drepturile și obligațiile consumatorilor, precum și responsabilitățile furnizorilor și producătorilor în relații cu consumatorii.

Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (A.N.P.C.), este instituție publică și funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului și în coordonarea ministrului economiei, energiei și mediului de afaceri. A.N.P.C. coordonează și realizează strategia și politica Guvernului în domeniul protecției consumatorilor, acționează pentru prevenirea și combaterea practicilor care dăunează vieții, sănătății, securității și intereselor economice ale consumatorilor

În cadrul activității sale de supraveghere a pieței produselor și serviciilor destinate consumatorilor, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor are ca obiective:

- Elaborarea unei legislații naționale în conformitate cu normele Uniunii Europene în domeniul protecției consumatorilor;

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- Furnizarea de informații și educație cetățenilor privind drepturile lor în calitate de consumatori;
- Monitorizarea pieței produselor și serviciilor destinate consumatorilor;
- Protejarea consumatorilor împotriva practicilor comerciale neloiale;
- Efectuarea activității de analiză și marcarea a metalelor prețioase și de expertizare a acestora și a pietrelor prețioase;
- Autorizarea persoanelor fizice și juridice, în condițiile legii, să efectueze operațiuni cu metale prețioase, aliaje ale acestora și pietre prețioase;

Scopul ANPC este de a proteja drepturile și interesele consumatorilor prin supravegherea pieței produselor și serviciilor destinate lor și prin prevenirea și combaterea practicilor comerciale incorecte. Principiile ANPC se bazează pe transparență, imparțialitate, eficiență și colaborare. ANPC are ca atribuții elaborarea de proceduri privind protecția consumatorilor, informarea și educarea consumatorilor, supravegherea pieței, protejarea consumatorilor împotriva practicilor comerciale incorecte, autorizarea activităților cu metale și pietre prețioase, precum și aplicarea Programului de atestare a Procesului Kimberley. ANPC colaborează cu alte instituții publice și organizații neguvernamentale pentru a asigura protecția drepturilor și intereselor consumatorilor în România.

În sinteză, protecția consumatorului și siguranța alimentelor sunt două aspecte esențiale pentru asigurarea sănătății și bunăstării societății. Acestea implică implementarea unui cadru legislativ adecvat, precum și o serie de activități de supraveghere, control și informare a consumatorilor. În plus, autoritățile competente trebuie să colaboreze strâns cu producătorii și furnizorii de alimente pentru a asigura calitatea și siguranța acestora. Prin respectarea și aplicarea strictă a regulilor și normelor în domeniul protecției consumatorilor

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

și siguranței alimentelor, putem asigura o viață mai sănătoasă și mai sigură pentru toți cetățenii.

Protecția consumatorului reprezintă unul dintre aspectele cheie ale societății moderne, care vizează dreptul indivizilor la informație și la siguranța bunurilor și serviciilor pe care le cumpără. Un prim motiv pentru importanța protecției consumatorului este acela că aceasta asigură siguranța produselor comercializate pe piață, întrucât impune standarde și reglementări stricte de calitate și siguranță pentru produse și servicii. În acest fel, consumatorii pot fi siguri că ceea ce cumpără este sigur pentru sănătatea și siguranța lor.

O altă importanță a protecției consumatorului este aceea că îi ajută pe aceștia să ia decizii informate și să aibă acces la informații transparente și clare despre produse și servicii, astfel încât să poată face alegeri bazate pe nevoile și preferințele lor, dar și pe cunoștințele pe care le au. În plus, protecția consumatorului poate contribui la protejarea mediului înconjurător, prin promovarea unor produse și servicii ecologice și prin impunerea de reglementări care să reducă impactul negativ al activităților economice asupra mediului.

Cuvinte-cheie: *protecție, consumator, securitate, produs.*

REGLEMENTAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR CONDAMNAȚILOR ÎN ACTELE JURIDICE NAȚIONALE

REGULATION OF THE RIGHTS AND OBLIGATIONS OF THE CONVICTED IN NATIONAL LEGAL ACTS

Autor: **Radu ȘTEFĂNIȚĂ**
Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The participants in the social relations avoided during the execution of criminal sentences possess a certain legal*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

status, that is, a set of distinct rights and obligations, generated by the particularities of the legal relations in question. Therefore, there is the legal status of the convicted, having a special significance, because this statute establishes all the rights and obligations of the convicted persons. Thus, the Republic of Moldova, being a sovereign, independent state and integrated in international organizations, assumed a series of obligations, including guaranteeing the rights and obligations of convicts. This fact materialized through the elaboration of a normative framework, which includes the aspects related to the rights and obligations of the convicted, but also through the implementation of a mechanism, which is to apply directly to them and a control mechanism.

Keywords: *rights, obligations, convicts, regulation, normative framework.*

Rezumat: Participanții la relațiile sociale ivite pe perioada executării pedepselor penale posedă un statut juridic anumit, adică o totalitate de drepturi și obligații distincte, generate de particularitățile raporturilor juridice în cauză. Prin urmare, există statutul juridic al condamnatului, având o însemnătate deosebită, deoarece acest statut consfințește totalitatea drepturilor și obligațiilor persoanelor condamnate. Astfel, Republica Moldova, fiind un stat suveran, independent și integrat în organizațiile internaționale, și-a asumat o serie de obligații, printre care și garantarea drepturilor și obligațiilor condamnaților. Acest fapt s-a materializat prin elaborarea unui cadru normativ, care să cuprindă aspectele ce țin de drepturile și obligațiile condamnaților, dar și prin implementarea unui mecanism, care urmează să le aplice nemijlocit și unul de control. Deși persoanele condamnate sunt private de libertate, acestora nu le pot fi interzise o serie de drepturi, fapt care este prevăzut chiar de Constituția Republicii Moldova, prin prisma principiilor consacrate dar și prin articolele prevăzute. Un exemplu în acest sens îl constituie art. 25 din Constituție care consacră dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, unde în

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

alin. (2) prevede „nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante”. Astfel aflată în ierarhia actelor juridice, Legea supremă prevede unele drepturi și principii aplicabile persoanelor condamnate. O reglementare detaliată a drepturilor și obligațiilor de bază ale condamnaților o oferă Codul de executare, care în art. 169 și respectiv 170 stabilește acele drepturi și obligații. Urmând spiritul și principiile constituționale, Codul de executare vine să descrie drepturile și modalitățile de valorificare a acestora de către persoanele condamnate, dar totodată prevede și unele obligații pe care aceștia urmează să le respecte. În completarea și descrierea și mai detaliată a drepturilor și obligațiilor condamnaților, dar nemijlocit și modul lor de aplicare, a fost emisă Hotărârea Guvernului RM cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați nr. 583 din 26.05.2006, unde la secțiunea a 9-a se descrie într-un mod extins, care sunt drepturile și obligațiile deținuților. Persoanele condamnate sunt aceleași persoane ca și oricare alte persoane, doar că în privința acestora este impusă o sancțiune privativă de libertate, nu presupune faptul că acestea sunt lipsite de drepturile și obligațiile pe care le deține și restul persoanelor din societate, prin urmare statul a consacrat prin intermediul unui șir de legi și de acte subordonate legii, garantarea drepturilor deținuților dar și mecanismul de control al asigurării acestora. Din aceste categorii putem să menționăm și Legea privind controlul civil asupra respectării drepturilor omului în instituțiile care asigură detenția persoanelor nr. 235 din 13.11.2008, Ordinul Ministerului Justiției cu privire la respectarea dreptului la corespondență a persoanelor deținute nr. 122 din 08.04.2002, Ordinul Ministerului Justiției privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de asigurare a asistenței medicale persoanelor deținute în penitenciare nr. 343 din 29.12.2022. Totalizând cele menționate, putem constata că legislația Republicii Moldova reglementează aspectele referitoare ale drepturilor și obligațiilor condamnaților, prin prisma cadrului normativ, dar și modul acestora de dispunere și de control. Reușind din situația actuală în privința reglementării acestor drepturi și

obligații, Republica Moldova necesită în continuare actualizarea acestor prevederi legale, dar și mai imperios o reprezintă impulsivarea mecanismului de control, ori la acest capitol sunt întrunite curențe, care au urmări nefaste, fapt demonstrat prin prisma condamnărilor Republicii Moldova la CtEDO, unde Curtea constată în majoritatea cazurilor încălcări ale drepturilor condamnăților, de aici apare și necesitatea garantării acestor drepturi, pe care de altfel Republica Moldova și le-a asumat, odată cu aderarea la organizațiile internaționale, cum ar fi ONU, dar și prin ratificarea unor acte internaționale cum este și Convenția europeană a drepturilor omului.

Cuvinte-cheie: *drepturi, obligații, condamnăți, reglementare, cadru normativ.*

MODALITĂȚILE LIBERĂRII DE RĂSPUNDERE PENALĂ ÎN CODUL PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA

THE MODALITIES OF RELEASE FROM CRIMINAL LIABILITY IN THE CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Autor: **Adriana BOGDAN**

Coordonator științific: **Igor BOTEZATU**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The given theme "The modalities of release from criminal liability in the Penal Code of the Republic of Moldova" I consider to be a current and important one, because one of the most important priorities of the Republic of Moldova in its aspirations to become a true state of law is the defense of the person, of the rights and its freedoms. Of course, criminal coercion has an important role in ensuring these values, but it does not represent an end in itself, but a means of correcting and re-educating people.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Achieving the general and special goals of prevention provided by the Criminal Code of the Republic of Moldova which provides that “punishment is not only a punishment for the crime, but also aims to correct and reduce the convicts in the spirit of honest attitude towards work, strict execution of laws, such as and preventing the commission of new crimes both by convicts and by others.” Achieving these goals is often possible without bringing the perpetrators to justice. Criminal liability, as it is known, no one can be declared guilty of a crime or subject to a criminal penalty, except on the basis of a court decision and in strict accordance with the criminal law.

In the very notion of “release from criminal liability” the principle of humanism is expressed, the lenient attitude of the state towards people who have committed crimes that present a not too high degree of social danger.

Keywords: *punishment, crime, convicts, criminal liability, law.*

Rezumat: Modalitățile liberării de răspundere penală în Codul Penal al Republicii Moldova, consider că este o temă actuală și importantă, deoarece una din cele mai însemnate priorități ale Republicii Moldova în aspirațiile sale de a deveni un adevărat stat de drept, este apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia. Desigur, constrângerea penală are un rol important în asigurarea acestor valori, însă ea nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc de corectare și reeducare a persoanelor.

Atingerea scopurilor generale și speciale de prevenție prevăzute de Codul Penal al Republicii Moldova care prevede că „pedeapsa constituie nu numai o osândă pentru infracțiune, ci are drept scop și corectarea și reducerea condamnaților în spiritul atitudinii cinstate față de munca, executării stricte a legilor, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și din partea altor persoane.” Atingerea acestor scopuri de multe ori este posibilă fără tragerea vinovaților la

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

răspundere penală. Răspunderii penale, după cum se știe nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală.

După natura sa juridică, liberarea de răspundere penală reprezintă liberarea persoanei care a comis o infracțiune de consecințele juridice ale acestei infracțiuni. Ca să înțelegem de la ce anume este liberată persoana, de liberare de răspundere penală cu care este într-un fel stimulată, pentru a clarifica prin ce se deosebește liberarea de răspundere penală de liberarea de pedeapsa penală, e necesar de a determina mai întâi, esența instituției „răspunderii penale” și corelația ei cu pedeapsa penală. Referindu-ne la liberarea de pedeapsa penală, menționăm că, potrivit art. 89 alin. (1) CP, prin liberare de pedeapsă penală se înțelege eliberarea persoanei care a săvârșit o infracțiune de la executarea reală, parțială sau totală, a pedepsei penale pronunțate prin hotărârea instanței de judecată.

În însăși noțiunea „liberare de răspundere penală” este exprimat principiul umanismului, atitudinea îngăduitoare a statului față de persoanele care au săvârșit infracțiuni ce prezintă un grad nu prea mare de pericol social.

Prezența, în cadrul legislației penale, a posibilităților de liberare a infractorilor de răspundere penală are importanță deosebită pentru realizarea practică a scopurilor pedepsei. Nu mai puțin importantă este prezența unor asemenea posibilități și pentru persoanele care au săvârșit infracțiuni în stare de recidivă, deoarece acest fapt poate stimula apariția tendinței spre corectare, spre evitarea comiterii încălcărilor și abaterilor, spre respectarea regimului etc. Evident că este inadmisibil a egala în această privință infractorii recidiviști cu cei primari, însă este la fel de inadmisibil a exclude complet orice posibilitate de liberare de răspundere penală din motivul că persoanele respective au mai fost condamnate.

Speranța în liberarea de răspundere penală poate mult să-i disciplineze pe majoritatea condamnaților și să-i orienteze spre

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

acceptarea condițiilor și a programelor de corectare și reeducare. Totodată, prezența unor asemenea posibilități cu explicarea condițiilor, procedurii, avantajelor trebuie să fie adusă la cunoștința persoanelor asupra cărora se răsfrâng.

Scopul lucrării constă în determinarea și studierea liberării de răspundere penală și modalitățile ei, de a pătrunde în esența abordărilor doctrinare referitoare la această temă actuală, cât și de a înțelege în ce cazuri prevenția este posibilă fără tragerea vinovaților la răspundere penală.

Am ajuns la concluzia că legea penală prevede o serie întreagă de circumstanțe prezența cărora face inoportună realizarea răspunderii penale, corectarea și reeducarea vinovatului fiind posibilă și fără a recurge la cea mai severă măsură de constrângere – pedeapsa penală, acest obiectiv strategic fiind reflectat și în prevederile juridico-penale cu privire la liberarea de răspundere penală.

Importanța acestei instituții se dovedește și prin aspectul stimulator al acțiunilor pozitive post criminale ale persoanelor vinovate de săvârșirea infracțiunilor. Măsurile de constrângere se aplică persoanelor care au încălcat legea penală și a căror reeducare necesită aplicarea unei pedepse constând în privarea vinovatului de anumite drepturi și libertăți, în timp ce măsurile de stimulare exprimate prin scutirea persoanei de răspunderea penală sunt utilizate în cazul celor care, deși au comis infracțiuni, au remușcări, tind să se întorcă la viața cinstită, să se conformeze legilor și au făcut în acest scop și pași concreți agreeți de societate.

Societatea noastră este interesată ca ordinea de drept să fie protejată în condițiile economisirii raționale și eficiente a represiunii penale, atunci când reeducarea și corecția pot fi realizate prin alte căi și mijloace legale. Acest obiectiv strategic este reflectat în prevederile juridico-penale cu privire la liberarea de răspundere penală. Așadar, liberarea de răspundere penală reprezintă un real mijloc juridic cu un bogat potențial antiinfracțional, exploatarea la maximum, însă a întregului său randament poate fi posibilă doar în prezența unor cunoștințe ample

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

și veridice despre această instituție obținute în urma investigării ei sub diferite aspecte.

Cuvinte-cheie: *răspundere penală, pedeapsă, infracțiune, condamnați, liberarea persoanei.*

**MODALITĂȚILE LIBERĂRII DE RĂSPUNDERE
PENALĂ ÎN CODUL PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA**

**THE MODALITIES OF RELEASE FROM CRIMINAL
LIABILITY IN THE CRIMINAL CODE OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA**

Autor: **Iacov HAMHADERA**

Coordonator științific: **Igor BOTEZATU**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The given theme „The modalities of release from criminal liability in the Penal Code of the Republic of Moldova” I consider to be a current and important one, because one of the most important priorities of the Republic of Moldova in its aspirations to become a true state of law is the defense of the person, of the rights and its freedoms. Of course, criminal coercion has an important role in ensuring these values, but it does not represent an end in itself, but a means of correcting and re-educating people.*

Achieving the general and special goals of prevention provided by the Criminal Code of the Republic of Moldova which provides that "punishment is not only a punishment for the crime, but also aims to correct and reduce the convicts in the spirit of honest attitude towards work, strict execution of laws, such as and preventing the commission of new crimes both by convicts and by others." Achieving these goals is often possible without bringing the perpetrators to justice. Criminal liability, as it is known,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

no one can be declared guilty of a crime or subject to a criminal penalty, except on the basis of a court decision and in strict accordance with the criminal law.

In the very notion of „release from criminal liability” the principle of humanism is expressed, the lenient attitude of the state towards people who have committed crimes that present a not too high degree of social danger.

Keywords: *punishment, crime, convicts, criminal liability, law.*

Rezumat: Modalitățile liberării de răspundere penală în Codul Penal al Republicii Moldova, consider că este o temă actuală și importantă, deoarece una din cele mai însemnate priorități ale Republicii Moldova în aspirațiile sale de a deveni un adevărat stat de drept este apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia. Desigur, constrângerea penală are un rol important în asigurarea acestor valori, însă ea nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc de corectare și reeducare a persoanelor. Atingerea scopurilor generale și speciale de prevenție prevăzute de Codul Penal al Republicii Moldova care prevede că „pedeapsa constituie nu numai o osândă pentru infracțiune, ci are drept scop și corectarea și reducerea condamnăților în spiritul atitudinii cinstitute față de munca, executării stricte a legilor, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnăților, cât și din partea altor persoane.” Atingerea acestor scopuri de multe ori este posibilă fără tragerea vinovaților la răspundere penală. Răspunderii penale, după cum se știe, nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală.

După natura sa juridică, liberarea de răspundere penală reprezintă liberarea persoanei care a comis o infracțiune de consecințele juridice ale acestei infracțiuni. Ca să înțelegem de la ce anume este liberată persoana, de liberare de răspundere penală

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

cu care este într-un fel stimulată, pentru a clarifica prin ce se deosebește liberarea de răspundere penală de liberarea de pedeapsa penală, e necesar de a determina mai întâi, esența instituției „răspunderii penale” și corelația ei cu pedeapsa penală. Referindu-ne la liberarea de pedeapsa penală, menționăm că, potrivit art. 89 alin. (1) CP, prin liberare de pedeapsă penală se înțelege eliberarea persoanei care a săvârșit o infracțiune de la executarea reală, parțială sau totală, a pedepsei penale pronunțate prin hotărârea instanței de judecată.

În însăși noțiunea „liberare de răspundere penală” este exprimat principiul umanismului, atitudinea îngăduitoare a statului față de persoanele care au săvârșit infracțiuni ce prezintă un grad nu prea mare de pericol social.

Prezența, în cadrul legislației penale, a posibilităților de liberare a infractorilor de răspundere penală are importanță deosebită pentru realizarea practică a scopurilor pedepsei. Nu mai puțin importantă este prezența unor asemenea posibilități și pentru persoanele care au săvârșit infracțiuni în stare de recidivă, deoarece acest fapt poate stimula apariția tendinței spre corectare, spre evitarea comiterii încălcărilor și abaterilor, spre respectarea regimului etc. Evident că este inadmisibil a egala în această privință infractorii recidiviști cu cei primari, însă este la fel de inadmisibil a exclude complet orice posibilitate de liberare de răspundere penală din motivul că persoanele respective au mai fost condamnate.

Speranța în liberarea de răspundere penală poate mult să-i disciplineze pe majoritatea condamnaților și să-i orienteze spre acceptarea condițiilor și a programelor de corectare și reeducare.

Totodată, prezența unor asemenea posibilități cu explicarea condițiilor, procedurii, avantajelor trebuie să fie adusă la cunoștința persoanelor asupra cărora se răsfrâng.

Scopul lucrării constă în determinarea și studierea liberării de răspundere penală și modalitățile ei, de a pătrunde în esența abordărilor doctrinare referitoare la această temă actuală, cât și de

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

a înțelege în ce cazuri prevenția este posibilă fără tragerea vinovaților la răspundere penală.

Am ajuns la concluzia că legea penală prevede o serie întreagă de circumstanțe, prezența cărora face inoportună realizarea răspunderii penale, corectarea și reeducarea vinovatului fiind posibilă și fără a recurge la cea mai severă măsură de constrângere – pedeapsa penală, acest obiectiv strategic fiind reflectat și în prevederile juridico-penale cu privire la liberarea de răspundere penală. Importanța acestei instituții se dovedește și prin aspectul stimulator al acțiunilor pozitive post criminale ale persoanelor vinovate de săvârșirea infracțiunilor. Măsurile de constrângere se aplică persoanelor care au încălcat legea penală și a căror reeducare necesită aplicarea unei pedepse constând în privarea vinovatului de anumite drepturi și libertăți, în timp ce măsurile de stimulare exprimate prin scutirea persoanei de răspunderea penală sunt utilizate în cazul celor care, deși au comis infracțiuni, au remușcări, tind să se întorcă la viața cinstită, să se conformeze legilor și au făcut în acest scop și pași concreți agreeți de societate.

Societatea noastră este interesată ca ordinea de drept să fie protejată în condițiile economisirii raționale și eficiente a represiei penale, atunci când reeducarea și corecția pot fi realizate prin alte căi și mijloace legale. Acest obiectiv strategic este reflectat în prevederile juridico-penale cu privire la liberarea de răspundere penală. Așadar, liberarea de răspundere penală reprezintă un real mijloc juridic cu un bogat potențial antiinfracțional, exploatarea la maximum, însă a întregului său randament poate fi posibilă doar în prezența unor cunoștințe ample și veridice despre această instituție obținute în urma investigării ei sub diferite aspecte.

Cuvinte-cheie: *răspundere penală, pedeapsă, infracțiune, condamnăți, liberarea persoanei.*

**FORMA ȘI MODALITATE REALIZĂRII
DREPTULUI LA APĂRARE, ÎN PROCESUL
EXAMINĂRII CAUZEI ÎN INSTANȚA DE JUDECATĂ**

**THE FORM AND MODALITY OF REALIZING THE
RIGHT TO DEFENSE, IN THE PROCESS OF
EXAMINING THE CASE IN THE COURT OF JUSTICE**

Autor: **Ianic ROMAN**

Coordonator științific: **Vitalie Jitariuc**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The principles of the criminal process are the basic legal regulations, theoretically founded, as well as the ideas, norms of general and regulatory value, which dictate the construction of all forms, institutions and stages of the criminal process, and which ensure the fulfillment of the objectives of the criminal process.*

It should be noted that the examination of the criminal case in court is divided into several stages, a fact expressly stipulated in the Code of Criminal Procedure of the Republic of Moldova.

The first stage of the examination of the criminal case in the court of law is the appointment of the criminal case for trial.

The subsequent phase of the criminal process after the appointment of the criminal case for trial, is the judicial investigation.

After the end of the judicial debates, the president of the session gives the defendant the last word.

During the time when the defendant has the last word, no questions can be asked and he can only be interrupted if he refers to circumstances other than those related to the case.

Keywords: *Respect for rights, Legal Assistance Guaranteed by the State, Court, Defendant, Lawyer.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Rezumat: Principiile procesului penal sunt reglementările de bază de drept, întemeiate teoretic, precum și ideile, norme de valoare generală și de reglementare, care dictează construirea tuturor formelor, instituțiilor și stadiilor procesului penal, și care asigură îndeplinirea obiectivelor procesului penal.

Astfel, potrivit art. 1 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova „procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată”.

Este de reținut că, examinarea cauzei penale în instanța de judecată se subdivizează în mai multe etape, fapt stipulat expres în Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

Prima etapă a examinării cauzei penale în instanța de judecată, este numirea cauzei penale spre judecare.

Ședința preliminară constă în soluționarea, cu participarea părților, a chestiunilor legate de punerea pe rol a cauzei, cererile și demersurile înaintate, precum și recuzările declarate; lista probelor care vor fi prezentate de către părți la judecarea cauzei; trimiterea cauzei după competență, sau după caz, încetarea parțială sau totală al procesului penal; suspendarea procesului penal; fixarea termenului de judecată; măsurile preventive și de ocrotire.

Astfel, printr-o normă de drept procesual imperativă este stipulat că, numirea cauzei spre judecare se face în ședința preliminară, iar desfășurarea ședinței preliminare se face conform regulilor generale de judecare a cauzei, cu respectarea tuturor drepturilor persoanei acuzate, inclusiv și a dreptului la apărare. Necesitatea asigurării dreptului la apărare în cadrul ședinței preliminare are o importanță majoră, deoarece, în cadrul acesteia se soluționează chestiunile ce ating direct drepturile inculpatului, precum și pot influența asupra soluție finale a procesului penal.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

La numirea cauzei spre judecare, instanța decide asupra următoarelor chestiuni: locul data și ora la care se va judeca cauza; procedura în care se va judeca cauza – generală sau specială; admiterea apărătorului ales de inculpat sau, dacă acesta nu are apărător ales, solicitarea desemnării acestuia de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; lista persoanelor a căror prezență la judecarea cauzei va fi asigurată de către părți; judecarea cauzei în lipsa inculpatului, dacă legea permite aceasta; judecarea cauzei în ședință publică sau închisă și limba în care va avea loc judecarea cauzei; măsurile preventive și de ocrotire.

Astfel, ulterioară fază al procesului penal după numirea cauzei penale spre judecare, este cercetarea judecătorească.

În cadrul cercetării judecătorești, inculpatul de asemenea beneficiază de dreptul la apărare, care la fel se realizează fie de sine stătător în cazurile prevăzute de lege, fie de către un apărător ales, sau avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

Ca și în faza numirii cauzei spre judecare, asigurarea respectării dreptului inculpatului la apărare se exercită de către instanța de judecată care examinează cauza penală de învinuire a inculpatului.

În cadrul cercetării judecătorești, avocatul participă la cercetarea probelor prezentate de acuzarea, expune în fața instanței de judecată poziția asupra fondului și temeinicie învinuirii aduse inculpatului, corectitudinii încadării juridice acțiunilor inculpatului, circumstanțelor care atenuează sau agravează răspunderea inculpatului, precum și asupra altor chestiuni care apar în cadrul dezbaterilor judiciare.

Asigurarea dreptului la apărare în cadrul cercetării judecătorești nu se limitează doar cu participarea avocatului în interesele inculpatului.

O importanță mare a realizării dreptului la apărare în cadrul cercetării judecătorești reprezintă și participarea însuși a inculpatului în cadrul cercetării judecătorești. Or, participarea nemijlocită a inculpatului în cercetarea judecătorească, cel mai

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

bine asigură respectarea principiului contradictorialității în procesul penal, și cel mai bine asigură relatarea poziției inculpatului vizavi de învinuirea adusă în fața instanței de judecată. Cu acest drept al inculpatului sunt strâns legate obligațiile instanței de judecată de a informa pe inculpatul despre data, ora și locul examinării cauzei penale, despre dreptul de a depune declarații în cadrul cercetării judecătorești, despre dreptul de a înainta cereri sau demersuri în cadrul dezbaterilor judiciare, să pună întrebări persoanelor audiate în cadrul cercetării judecătorești.

Totodată, în cadrul dezbaterilor judiciare, dreptul la apărare se asigură prin respectarea dreptului inculpatului de a nu face declarații numit dreptul la tăcere, precum și dreptul așa numitul „dreptul la minciună”, care deși nu este reglementat de prevederile legislației în vigoare, în același timp nici nu este interzis de lege.

Dreptul la tăcere este un drept material, și respectiv urmează să fie respectat în cazul în care inculpatul a recurs la această modalitate de exercitare a dreptului la apărare, deoarece potrivit principiului prezumției de nevinovăție, sarcina demonstrării vinovăției aparține acuzării. Inculpatul nu poate fi obligat în nici un mod să depună declarațiile pe caz în privința lui, iar refuzul de a face declarații este un drept fundamental al acestuia în care ultimul nu poate fi limitat. În acest sens, dreptul este strâns legat de prezumția de nevinovăție prevăzută la art. 6 alin. (2) CEDO. Totodată, dreptul de a păstra tăcerea și de a nu se autoincrimina în temeiul art. 6 alin. (1) CEDO, împiedică urmărirea penală de la obținerea de probe prin sfidarea voinței învinuitului de a nu depune mărturie împotriva sa. Astfel, dreptul la tăcere reprezintă modalitatea exercitării dreptului la apărare în cadrul dezbaterilor judiciare.

După terminarea dezbaterilor judiciare, președintele ședinței acordă ultimul cuvânt inculpatului.

În timpul în care inculpatul are ultimul cuvânt, nu i se pot pune întrebări și el nu poate fi întrerupt decât în cazul în care el se referă la alte împrejurări decât cele care se referă la cauză.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Dacă inculpatul, în ultimul cuvânt, relevă fapte sau împrejurări noi, esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța poate dispune reluarea cercetării judecătorești pentru verificarea acestora.

Din perspectiva normei procesuale invocate supra, rezultă că ultimul cuvânt al inculpatului reprezintă o ultimă posibilitate a acestuia de a influența soluția instanței de judecată pe fondul cauzei penale. Reieșind din prevederile art. 380 alin. (3) din Cod de procedură penală a Republicii Moldova, în cadrul ultimului cuvânt inculpatul dispune de ultima posibilitate de a releva careva fapte noi, și în cazul relevanței acestora pentru cauza penală, să obțină reluarea cercetării judecătorești pentru examinarea acestora cu faptele deja examinate.

Astfel se atestă că, ultimul cuvânt al inculpatului la fel contribuie la examinarea multilaterală a cauzei penale, și reprezintă un mijloc efectiv al apărării în cadrul judecării cauzei.

Cuvinte-cheie: *respectarea drepturilor, Asistență Juridică Garantată de Stat, Instanța de Judecată, Inculpat, Avocat.*

TRĂSĂTURILE PARTICIPAȚIEI PENALE

FEATURES OF CRIMINAL PARTICIPATION

Autor: **Evelina BÎTCA**

Coordonator științific: **Vitalie JITARIUC**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *According to art.41 Criminal Code of the Republic of Moldova, participation is considered the intentional cooperation of two or more persons in the commission of an intentional crime. The legislative definition of participation includes three distinctive signs, namely: 1) participation in one and the same offense of two or more*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

persons; 2) their joint activity and 3) the purposeful nature of the activity of participants. The first two signs characterize the objective side of the participation, and the third-the subjective side, the offense of which is committed by the participants.

Keywords: *subjects, features of criminal participation, intention.*

Rezumat: Potrivit art.41 CP, „participație” se consideră cooperarea intenționată a două sau mai multe persoane la săvârșirea unei infracțiuni intenționate. Definiția legislativă a participației include trei semne distinctive, și anume: 1) participarea la una și aceeași infracțiune a două sau mai multe persoane; 2) activitatea lor comună și 3) caracterul intenționat al activității participanților. Primele două semne caracterizează latura obiectivă a participației, iar cel de-al treilea - latura subiectivă, a cărei infracțiune este săvârșită de participanți.

Din conținutul art.41 CP rezultă că despre participație poate fi vorba numai în cazul în care la săvârșirea infracțiunii au participat două sau mai multe persoane. Indiferent de numărul de persoane care au participat la săvârșirea infracțiunii, persoana trebuie să fie responsabilă și să atingă vârsta de la care legea penală prevede răspundere penală.

Infracțiunea ce include participația este rezultatul unei activități comune a tuturor participanților la săvârșirea ei: a autorului, a organizatorului, a instigatorului și a complicei.

Noțiunea de activitate în comun include trei momente, și anume: 1) informarea reciprocă a participanților la infracțiune; 2) survenirea unui rezultat infracțional urmărit de toți participanții și 3) raportul de cauzalitate dintre acțiunile fiecărui participant și urmările survenite.

Din punct de vedere al laturii subiective, participația la infracțiune se caracterizează nu numai prin vinovăție intenționată, ci și prin comunitatea de intenție. Latura subiectivă a participației este complicată. Grupul de persoane care săvârșesc în comun infracțiunea acționează cu o intenție unică, ea este aceeași pentru

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

toți, însă mult mai largă decât intenția unei persoane care săvârșește o infracțiune de sine stătător.

Deoarece consecințele infracționale în caz de participare apar ca rezultat al cumulului de forțe ale tuturor participanților, al acțiunilor comune, dauna survenită se află în raport de cauzalitate cu acțiunile fiecărui participant, indiferent de gradul de participare a fiecărui participant, indiferent de gradul de participare a fiecăruia la infracțiune. Urmările infracționale sunt generate nemijlocit de acțiunile autorului infracțiunii, însă lanțul legăturii cauzale este constituit din acțiunile tuturor celorlalți participanți. De aceea, toți participanții poartă răspundere penală pentru rezultatul infracțional al faptei săvârșite în comun.

O trăsătură a participației penale, este faptul că participații trebuie să întrunească semnele subiectului infracțiunii.

De regulă, subiect al infracțiunii poate fi orice persoană care întrunește, cumulativ, cele trei condiții: vârsta, responsabilitatea și libertatea de voință și acțiune.

Cuvinte-cheie: *subiecți ai infracțiunii, participație penală, rezultatul infracțional, latura subiectivă, latura obiectivă.*

TORTURA ȘI DREPTURILE OMULUI ÎN JUSTIȚIA PENALĂ INTERNAȚIONALĂ

TORTURE AND HUMAN RIGHTS IN INTERNATIONAL CRIMINAL JUSTICE

Autor: **Ion HÎNCU**

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Torture has been historically used for political reeducation, interrogation, punishment, and coercion. Despite its strict prohibition, it remains prevalent in many countries. The United Nations Convention against Torture defines it as intentional infliction of severe physical or mental pain for various*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

purposes. The World Medical Association's Tokyo Declaration highlights its intentional, systematic nature and purpose. International acts like the UN Convention against Torture and the European Convention on Human Rights condemn torture. The prohibition of torture is emphasized in both international and national legislation. Efforts to combat torture and protect human rights are crucial in global criminal justice systems. International criminal justice holds those accountable for such acts, contributing to a legal framework that safeguards human rights. Torture by law enforcement demonstrates unprofessionalism and ignorance of lawful means to obtain truthful results.

Keywords: *torture, prohibition, human rights, criminal justice, UN Convention.*

Rezumat: De-a lungul istoriei, tortura a fost deseori folosită ca o metodă de reeducare politică, interogatoriu, pedeapsă și o putere coercitivă. Tortura a fost parte din înfăptuirea justiției de-a lungul timpurilor preistorice, fiind considerată o metodă legală de dobândire a probelor, ca formă de executare a pedepselor și ca modalitate de obținere a confesiunilor, mărturiilor și recunoașterii vinovăției.

Conform Convenției ONU împotriva formelor de tratament sau pedepselor crude, inumane sau degradante (CAT), adoptată în 1984, prin termenul „tortură” se desemnează „orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, de natură fizică sau psihică, în special cu scopul de a obține, de la această persoană sau de la o persoană terță, informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis sau este banuită ca l-a comis, de a o intimida sau de a face presiune asupra unei terțe persoane sau pentru orice alt motiv bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau suferință sunt provocate de către un agent al autorității publice sau orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigare sau cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane”.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Asociația medicală mondială, în Declarația de la Tokyo privind tortura și tratamentele degradante, din 1975, ne oferă câteva puncte care au fost incluse în definiția torturii, și anume:

- a) caracterul intenționat: tortura cauzează suferință fizică sau mentală victimei în mod intenționat;
- b) caracterul sistematic și sălbatic: cauzarea suferințelor putea fi sistematică și dinainte plănuită, sau putea fi sălbatică și la întâmplare;
- c) scopul: ar trebui să existe un scop al torturii. Ar putea fi obținerea de informații, mărturisirea forțată a confesiunii unei crime, semnarea unei declarații scrise sau oricare alt motiv.
- d) suferința psihică și fizică: această definiție menționează că suferința fizică cât și cea psihică este un aspect după care se poate vedea dacă o persoană a fost torturată sau nu.

Cele mai importante acte internaționale care reglementează tortura sunt: Convenția împotriva Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante, adoptată de Organizația Națiunilor Unite (ONU), Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) și Convenția prin care a fost constituit Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT), la care Republica Moldova este parte.

A fost emisă o definiție formală a torturii, a fost introdus conceptul răspunderii penale internaționale pentru folosirea torturii, au fost formulate obligațiile statelor în ceea ce privește prevenirea și urmărirea penală a cazurilor de tortură și a fost reluată interzicerea utilizării metodelor de tratament crud, inuman și degradant.

Totuși, în ciuda interzicerii stricte a torturii, această practică este încă răspândită în multe țări. În acest sens, a apărut din nou necesitatea unor motive convingătoare pentru persistența interzicerii torturii.

Evenimentele din ultimii ani au contribuit la reluarea unei discuții ample pe această temă și au dat naștere la încercări de revizuire a

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

definiției torturii și de a discuta dacă există scuze pentru utilizarea acesteia.

Atât legislația internațională, cât și cea națională a majorității țărilor lumii, interzic folosirea oricărei forme de comportament care denegrează demnitatea umană, pune în pericol viața umană, sănătatea și bunăstarea, orice formă de încălcare obscene, tratament brutal, inuman, crud, degradant, violența fizică sau psihică, intimidarea și orice formă de pedeapsă corporală.

Interzicerea torturii nu permite excepții. Interzicerea aplicarea torturii, pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante este stipulate în Articolul 3 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Acest drept este garantat tuturor indivizilor interzicând tortura, pedepsele sau tratamentele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei.

Articolul 3 al Convenției are una din cele mai scurte prevederi, laconismul articolului nu prejudiciază profunzimea lui fiind considerat punctul culminant al procesului legislativ la nivel național și internațional. Interzicerea aplicarea torturii, pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante este stipulată în Articolul 3 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În cazul în care autoritățile rețin un suspect pentru o perioadă îndelungată înaintea procesului, trebuie să facă dovadă de diligență deosebită în desfășurarea procedurilor pentru a justifica reținerea continuă. Cele mai răspândite și mai grave încălcări constatate de Curte au vizat aplicarea torturii sau a relelor tratamente de către poliție în timpul anchetelor penale cu scopul de a obține autodenunțări.

Ce ține de Constituția Republicii Moldova, art. 24 garantează fiecărui om dreptul la integritatea fizică și psihică și interzice tortura, pedepsele sau tratamentele crude, inumane ori degradante. Legea supremă a statului nu admite restrângerea acestor drepturi nici într-un caz. Interzicerea torturii și tratamentelor inumane ori degradante la nivel constituțional este un

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

element important al asigurării, că o asemenea conduită interzisă nu va avea loc în jurisdicția statului.

În 2006 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat amendamentele relevante Constituției pentru abolirea pedepsei cu moartea, chiar și ca o pedeapsă excepțională. Am fost una dintre primele țări care au ratificat Protocolul adițional la Convenția ONU împotriva torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante.

În concluzie, tortura și drepturile omului în justiția penală internațională rămân subiecte de actualitate și importanță majoră. Este necesar să se continue eforturile pentru combaterea torturii și protejarea drepturilor omului în cadrul sistemelor de justiție penală la nivel global. Justiția penală internațională oferă o platformă esențială pentru aducerea în fața justiției a celor responsabili de comiterea unor astfel de acte și pentru stabilirea responsabilității penale, contribuind la dezvoltarea unui cadru juridic internațional care protejează drepturile omului. Consider că acțiunile de tortură întreprinse de organele de forță nu este altceva decât demonstrarea neprofesionalismului și inconștiența de proceduri și tactici de a dobândi rezultatul veridic necesar pe cale legală.

Cuvinte-cheie: *tortură, interzicere, drepturile omului, justiție penală, Convenția ONU.*

PROTECȚIA JURIDICĂ A DREPTURILOR OMULUI ÎN MEDIUL ONLINE

LEGAL PROTECTION OF HUMAN RIGHTS ONLINE

Autor: **Olivia MOCANU**

Coordonator științific: **Dumitru CALENDARI**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Legal protection of human rights in the online environment is a current topic, given that more and more people spend time on the internet and carry out their daily activities in the virtual world. The member states of the Council of Europe have the duty to respect, protect, and ensure the exercise of the rights and freedoms contained in the instruments ratified by them. In this context, the protection of human rights such as the right to privacy and confidentiality, freedom of expression, and access to information becomes increasingly important and must be guaranteed in the online environment. However, these rights are vulnerable to cyber attacks and data breaches, as illustrated by Yahoo`s cyber attack in 2013. Legal instruments such as the Convention of the Council of Europe for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data and the Recommendation of the Council of Europe on the Protection and Promotion of the Right to Freedom of Expression and the Right to Private Life with Regard to Network Neutrality provide the normative basis for protecting these rights.*

Keywords: *human rights; online; privacy; freedom of expression.*

Rezumat: Protecția juridică a drepturilor omului în mediul online este un subiect de actualitate, având în vedere că tot mai mulți oameni își petrec timpul pe internet și își desfășoară activitățile zilnice în mediul virtual.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Statele membre ale Consiliului Europei(CoE) au datoria de a respecta, a proteja și a asigura exercitarea drepturilor și a libertăților cuprinse în instrumentele ratificate de către acestea. Republica Moldova a ratificat setul principal de convenții ale CoE cu privire la probleme asociate Internetului. Convenția care abordează direct problemele asociate Internetului este Convenția de la Budapesta. Multe alte instrumente juridice cu caracter recomandat abordează aspecte mai ample de Guvernanță a Internetului, inclusiv drepturile omului. Spre exemplu, Declarația Comitetului de Miniștri al CoE privind principiile de Guvernanță a Internetului prevede faptul că „drepturile și libertățile fundamentale sunt valabile în egală măsură pentru mediul online și offline”. Această afirmație a fost reiterată de către Consiliul privind Drepturile Omului al ONU în Rezoluția sa din 2012 cu privire la „Promovarea, protecția și exercitarea drepturilor omului pe Internet”.

În acest context, protecția drepturilor omului, cum ar fi dreptul la viață privată și confidențialitate, libertatea de exprimare sau accesul la informații, devine din ce în ce mai importantă și trebuie să fie garantată și în mediul online.

Dreptul la confidențialitate și securitate este unul dintre cele mai importante drepturi ale omului. În mediul online, aceste drepturi sunt vulnerabile la încălcări prin intermediul atacurilor cibernetice și la încălcării confidențialității datelor. Un exemplu în acest sens este situația petrecută cu compania de telecomunicații Yahoo ce a fost victimă a unui atac cibernetic în 2013, în care au fost compromiși datele personale a 3 miliarde de utilizatori. Pentru a proteja drepturile utilizatorilor săi, Yahoo a fost obligat să plătească o amendă de 35 de milioane de dolari și să ofere servicii gratuite de monitorizare a creditelor timp de doi ani pentru utilizatorii afectați. Bazele normative ale acestui drept sunt formate din instrumentele Consiliului Europei, cele mai relevante fiind: Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, Strasbourg, 28 ianuarie 1981 (Convenția 108); CoE, Protocolul adițional la Convenția

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, cu privire la autoritățile de control și fluxul transfrontalier al datelor, STCE nr. 181, 2001.

Dreptul la libera exprimare este un alt drept important al omului, care este, de asemenea, vulnerabil în mediul online. În multe țări, există legi care reglementează discursul online și care pot fi folosite pentru a cenzura opinii și idei. Într-un exemplu din viața reală, bloggerul saudit Raif Badawi a fost condamnat la 10 ani de închisoare și 1000 de lovituri de bici pentru că a criticat regimul politic din țara sa pe blogul său. Pentru a proteja dreptul său la libera exprimare, organizații internaționale de drepturile omului, precum Amnesty International, au făcut presiuni pentru eliberarea sa și pentru abolirea legilor care restricționează libertatea de exprimare. Bazele normative ale acestui drept sunt formate din instrumentele Consiliului European, cele mai relevante fiind: Recomandarea din 2016 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind protecția și promovarea dreptului la libertatea de exprimare și dreptului la viața privată în legătură cu neutralitatea rețelei; Recomandarea nr. R(97) 20 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la „discursul de instigare la ură” (adoptată de Comitetul de Miniștri la 30 octombrie 1997 la cea de a 607- a reuniuni a miniștrilor adjuncți); Recomandarea CM/Rec(2008)6 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la măsurile de promovare a respectării libertății de exprimare și informare în ceea ce privește filtrele pe Internet

Dreptul la acces la informații este un alt drept important al omului, care este amenințat de cenzura și restricțiile privind accesul la informații în mediul online. Încălcarea acestui drept persistă în diferite țări, în special în China, unde guvernul controlează accesul la internet și blochează accesul la site-uri web precum Google, Facebook și Twitter. De asemenea, guvernul cenzurează și controlează discursul online prin intermediul aplicațiilor de socializare chinezești, cum ar fi WeChat. Dreptul la secretul corespondenței este un alt drept civil al omului recunoscut la nivel internațional și care este parte

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

componentă a dreptului la viața privată prevăzut în art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Secretul corespondenței este și oportunitatea garantată de stat pentru fiecare persoană de a schimba liber informații cu caracter personal fără teama că acestea vor deveni cunoscute terților. Acest drept este consfințit în Constituția Republicii Moldova (art.30), menționându-se că „statul asigură secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare”.

Dreptul la secretul corespondenței are un caracter individual, deoarece este garantat fiecărei persoane, lipsa unei astfel de garanții ar face imposibilă existența societății moderne și a statului democratic de drept. Respectarea strictă a acestui drept își întinde adânc rădăcinile în istorie. Încă în Roma antică, susțin sursele de specialitate, scrisorile private nu erau deschise (despachetate) chiar și în cazurile în care citirea lor ar fi adus beneficii justiției.

În concluzie, protecția juridică a drepturilor omului în mediul online este o problemă actuală și importantă și pentru Republica Moldova. Guvernele, organizațiile și furnizorii de servicii online trebuie să colaboreze pentru a proteja drepturile și libertățile individuale în mediul online, astfel încât acesta să fie un spațiu sigur și liber pentru toți utilizatorii săi. Guvernele trebuie să implementeze legi și reglementări pentru protejarea drepturilor utilizatorilor de internet și să supravegheze activitățile companiilor și ale altor entități care pot încălca aceste drepturi.

Cuvinte-cheie: *drepturile omului, online, confidențialitate, libertatea de exprimare.*

SECȚIUNEA VII: ECONOMIE, INGINERIE ȘI ȘTIINȚE APLICATE

ASPECTE GENERALE ALE EVIDENȚEI CONTABILE PRIVIND ORGANIZAȚIILE NECOMERCIALE

GENERAL ASPECTS OF ACCOUNTING REGARDING NON-COMMERCIAL ORGANIZATIONS

Autor: **Marinela MORARU**

Coordonator științific: **Iulia VICOL**, asis. univ
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The development of civil society primarily depends on the activity of non-commercial organizations. Namely, the public data obtained from these organizations gives citizens the opportunity to communicate with the authorities, gives the attention of central, regional and municipal authorities to citizens' problems, helps them to solve social needs by offering public services to the population.*

Non-commercial organizations are actively involved in supporting civil society by providing quality services and especially in the field of social assistance, education, capacity building, etc. At the same time, in the Republic of Moldova, the level of knowledge of these organizations is quite low.

Keywords: *non-commercial organization, legal person, special purpose means, expenses, income.*

Rezumat: În Republica Moldova funcționează mii de întreprinderi cu diverse forme juridice de organizare, care desfășoară orice tip de activitate neinterzis de legislația în vigoare. Ele funcționează în dependență de scopurile prevăzute de statut. În același timp, întreprinderile nu-și pot desfășura activitatea fără efectuarea controlului și analizei, în urma căreia se stabilesc

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

neajunsurile și se determină rezervele neutilizate. După aceasta se conduce și organizațiile necomerciale.

Deci, organizațiile necomerciale sunt organizații, care nu au ca scop principal obținerea profitului și nici repartizarea lui între membrii organizației. Ea se constituie benevol, este liberă să își stabilească structura internă, scopurile și tipurile de activitate, de asemenea să primească și să folosească resurse financiare și materiale din țară și de peste hotarele ei, în vederea realizării scopurilor reflectate în statut.

În Republica Moldova numărul organizațiilor necomerciale au crescut considerabil în perioada anilor 2015-2022. Această creștere o putem observa în următoare figură:

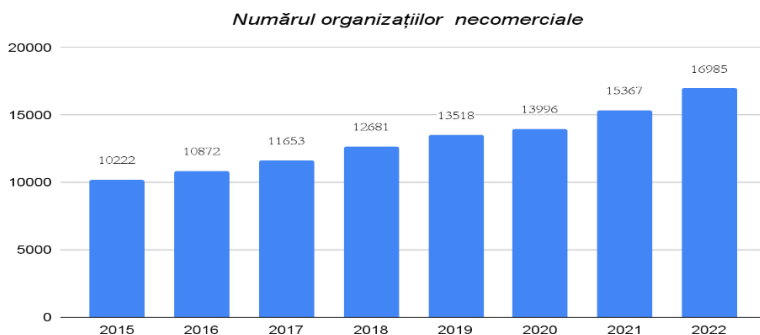

Figura 1. Numărul organizațiilor necomerciale în perioada 2015-2022

*Sursa: elaborat de autor în baza sursei Macrinici
S./Organizațiile necomerciale
din Republica Moldova în cifre/ Chișinău, 2020*

Conform datelor din figura 1. se poate constata că numărul organizațiilor necomerciale a crescut treptat în ultimii 8 ani de la 10222 în 2015 la 16985 de organizații în 2022. Acest număr include: asociații obștești, fundații, instituții private și entități religioase. Deși în primii 5 ani numărul de organizații noi

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

înregistrate a crescut destul de activ, apoi în anul 2020 a crescut ne semnificativ, o cauză a acestei modificări ar putea fi situația pandemică cauzată de virusul COVID-19.

Veniturile primite de Organizațiile non-profit sunt utilizate numai în scopuri statutare specifice pentru organizarea și realizarea obiectivelor organizației și nu pot fi distribuite între fondatori, membri sau angajații organizației. Organizațiile Necomerciale au dreptul să desfășoare orice tip de activitate care nu contravine legii, pentru a punere în aplicare obiectivele prevăzute de statut.

Conform Biroului Național de Statistică, organizațiile necomerciale raportează veniturile anual, acesta se demonstrează prin figura 2.

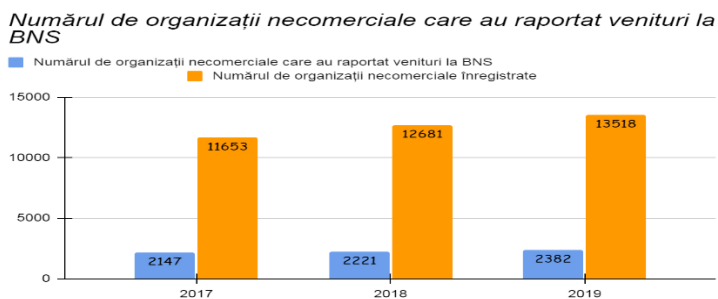

Figura 2. Numărul organizațiilor necomerciale care au raportat

venituri la BNS în perioada 2017-2019

Sursa: www.statistica.md

Conform figurii 2. putem constata că în anul 2017 au raportat venituri la BNS 2147 de organizații necomerciale, în anul 2018 - 2221 de organizații necomerciale și în anul 2019 - 2382 de organizații necomerciale. Acest număr este apropiat de numărul organizațiilor care au prezentat rapoarte la BNS în aceeași perioadă.

De asemenea, ca și celelalte întreprinderi, organizațiile necomerciale țin contabilitatea și întocmesc situații financiare în

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

conformitate cu principiile fundamentale și regulile stabilite în Legea contabilității și raportării financiare, Standardelor Naționale de Contabilitate, Planul de conturi contabile și alte acte normative, precum și în conformitate cu Indicațiile metodice privind particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale.

O atenție deosebită se acordă mijloacelor cu destinație specială, care sunt active și servicii primite sau care urmează să fie primite sub formă de granturi, donații, alocații, asistență financiară sau tehnică, contribuții ale fondatorilor și membrilor, alte finanțări și încasări, mijloace și fonduri proprii, a căror utilizare este condiționată de realizarea unor misiuni speciale, finanțarea unor programe sau proiecte.

Pentru reflectarea încasării și utilizării contribuțiilor și mijloacelor cu destinație specială, organizațiile necomerciale utilizează contul de pasiv 425 „**Finanțări și încasări cu destinație specială pe termen lung**” – pentru finanțările pe termen lung (cu perioada de finanțare mai mare de un an) sau în contul 537 „**Finanțări și încasări cu destinație specială curente**” – pentru finanțările pe termen scurt (cu perioada de finanțare de până la un an).

Conturile 537 și 425 sunt conturi de pasiv, soldul inițial și final caracterizează mărimea finanțărilor neutilizate atât la începutul, cât și la sfârșitul lunii. Rulajul creditor detaliază suma încasărilor primite sau majorarea valorii celor existente în timpul lunii, iar rulajul debitor arată decontarea finanțărilor în componența veniturilor organizației pe măsura cheltuirii lor.

Pentru evidența mijloacelor cu destinație specială utilizate, se folosește:

- contul 716 „Cheltuieli aferente mijloacelor cu destinație specială”, care este destinat generalizării informației privind cheltuielile organizațiilor necomerciale suportate din contul mijloacelor cu destinație specială;
- contul 616 „Venituri aferente mijloacelor cu destinație specială”, care este destinat generalizării

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

informației privind veniturile organizațiilor necomerciale sub formă de granturi, donații, alocații, asistență financiară sau tehnică, alte finanțări și încasări a căror utilizare este condiționată de realizarea unor misiuni speciale aferente activității statutare.

În ceea ce privește organizarea contabilității în cadrul organizațiilor necomerciale, trebuie să se respecte regulile generale de evidență a contabilității conform legislației în vigoare.

Cuvinte-cheie: *Organizație necomercială, persoană juridică, mijloace cu destinație specială, cheltuieli, venituri.*

**ANALIZĂ COMPARATIVĂ A IMPACTULUI SOCIO-
ECONOMIC AL AUTOMATIZĂRII ÎN PREZENT ȘI
TRECUT**

**COMPARATIVE ANALYSIS OF SOCIO-ECONOMIC
IMPACT OF AUTOMATION IN THE PRESENT AND
PAST**

Autor: Mihai CUBREACOV

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
„Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

Coordonator științific: **Iulia VICOL**, asist. univ.

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The main purpose of this work is to delve deeper into the socio-economic impact of the Industrial Revolution and its striking similarities to the ongoing Artificial Intelligence (AI) revolution. These two transformative periods in history have reshaped societies, economies, and our way of life. By examining the lessons learned from the Industrial Revolution, we can gain valuable insights into the potential outcomes of the AI revolution and the measures we should take to ensure a positive impact on our society. Although the context in which AI starts coming to life today*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

is different from what society was two centuries ago, we can still be able to simulate probable outcomes based on our past experience.

Keywords: *Artificial Intelligence, society, revolution*

Rezumat: Revoluția industrială, care a avut loc în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, a adus progrese fără precedent în domeniul producției, al transportului și al agriculturii.

A marcat tranziția de la metodele de producție manuală la producția bazată pe mașini, ceea ce a dus la apariția fabricilor și la urbanizarea la scară largă. Aceste schimbări au avut efecte profunde asupra societăților din întreaga lume. Deși au adus o productivitate crescută și standarde de viață mai ridicate pentru mulți, au dus, de asemenea, la dislocări sociale și inegalități economice.

În mod similar, asistăm în prezent la ascensiunea inteligenței artificiale, care promite să revoluționeze diverse industrii și să redefinească natura muncii în sine. Tehnologiile de inteligență artificială, cum ar fi învățarea automată și automatizarea, au potențialul de a spori productivitatea, de a optimiza procesele și de a crea noi oportunități. Cu toate acestea, la fel ca revoluția industrială, revoluția IA ridică îngrijorări cu privire la impactul său asupra forței de muncă, distribuției veniturilor și coeziunii sociale.

În timpul Revoluției industriale, introducerea mașinilor a dus la înlocuirea muncitorilor din industriile tradiționale. Meșteșugarii și artizanii calificați au fost înlocuiți de mașini care puteau îndeplini sarcinile mai eficient și la un cost mai mic. Acest lucru a dus la șomaj pe scară largă și la tulburări sociale. În mod similar, odată cu apariția inteligenței artificiale, multe locuri de muncă de rutină și repetitive riscă să fie automatizate, ceea ce ar putea duce la strămutarea a milioane de lucrători. Este esențial să învățăm din istorie și să abordăm în mod proactiv provocările legate de strămutarea locurilor de muncă prin recalificarea și perfecționarea forței de muncă, prin încurajarea spiritului

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

antreprenorial și prin crearea de noi oportunități în sectoarele emergente.

În plus, Revoluția industrială a dus la concentrarea bogăției și a puterii în mâinile câtorva industriași, ceea ce a dus la inegalitatea veniturilor și la stratificarea socială. Revoluția inteligenței artificiale prezintă riscuri similare, deoarece beneficiile tehnologiilor de inteligență artificială pot reveni în primul rând unui număr mic de companii și persoane. Este esențial să se asigure că beneficiile IA sunt distribuite mai echitabil, prin măsuri precum impozitarea progresivă, investiții în educație și programe sociale și promovarea unor ecosisteme de inovare incluzive.

Cu toate acestea, nu ar trebui să ne concentrăm doar asupra potențialelor provocări și capcane. La fel cum revoluția industrială a adus schimbări pozitive și progrese, revoluția inteligenței artificiale este foarte promițătoare. Inteligența artificială are potențialul de a îmbunătăți rezultatele asistenței medicale, de a spori cercetarea științifică, de a revoluționa transportul și de a aborda unele dintre cele mai presante provocări globale. Prin valorificarea puterii IA în mod responsabil și etic, putem crea un viitor care să fie nu numai avansat din punct de vedere tehnologic, ci și incluziv și durabil.

Pentru a realiza pe deplin potențialul inteligenței artificiale, trebuie să acordăm prioritate considerațiilor etice legate de dezvoltarea și implementarea acesteia. Avem nevoie de reglementări și cadre solide pentru a ne asigura că sistemele de IA sunt transparente, responsabile și lipsite de prejudecăți. Inteligența artificială etică ar trebui să fie concepută astfel încât să respecte viața privată, să promoveze echitatea și să acorde prioritate bunăstării umane. Prin respectarea acestor principii, putem construi încrederea și ne putem asigura că tehnologiile de IA servesc interesele societății.

În plus, colaborarea dintre guverne, întreprinderi și societatea civilă este esențială pentru a naviga cu succes în revoluția IA. Guvernele joacă un rol crucial în crearea unor politici de sprijin și a unor cadre de reglementare care să încurajeze

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

inovarea, protejând în același timp interesul public. Întreprinderile au responsabilitatea de a acorda prioritate practicilor etice și de a se asigura că tehnologiile de IA sunt dezvoltate și implementate având în vedere valorile umane. Organizațiile societății civile și mediul academic pot contribui prin sensibilizarea, efectuarea de cercetări și furnizarea de orientări cu privire la implicațiile etice, sociale și economice ale IA.

Educația joacă, de asemenea, un rol vital în pregătirea forței de muncă actuale și viitoare pentru revoluția IA. Trebuie să investim în educație și să le oferim indivizilor competențele necesare pentru a prospera într-o lume bazată pe IA. Acest lucru include stimularea alfabetizării digitale, promovarea gândirii critice și încurajarea învățării pe tot parcursul vieții. Prin echiparea oamenilor cu cunoștințele și abilitățile necesare pentru a se adapta la progresele tehnologice, putem da posibilitatea indivizilor să profite de oportunitățile oferite de revoluția IA.

În plus, este esențial să se abordeze aspectele etice legate de IA, inclusiv confidențialitatea și securitatea datelor. Întrucât IA se bazează în mare măsură pe date, este esențial să se asigure că colectarea, stocarea și utilizarea datelor se realizează în mod responsabil și în conformitate cu reglementările privind confidențialitatea. În plus, măsurile de securitate cibernetică trebuie consolidate pentru a se proteja împotriva potențialelor amenințări și vulnerabilități asociate cu sistemele de IA.

În timp ce impactul socio-economic al Revoluției Industriale a fost semnificativ, noi avem avantajul retrospectivului în momentul în care navigăm în revoluția inteligenței artificiale. Învățând din istorie, putem lua decizii în cunoștință de cauză și măsuri proactive pentru a modela traiectoria IA într-un mod care să aducă beneficii întregii societăți. Avem oportunitatea de a crea un viitor incluziv și durabil, în care tehnologiile IA sporesc capacitățile umane și contribuie la binele comun.

În concluzie, Revoluția industrială servește drept precedent convingător pentru impactul socio-economic al revoluțiilor tehnologice transformatoare. Revoluția actuală a inteligenței

artificiale deține un potențial extraordinar de îmbunătățire a vieții noastre și de abordare a provocărilor globale. Cu toate acestea, ea prezintă, de asemenea, provocări legate de dislocarea locurilor de muncă și de inegalitatea veniturilor. Pornind de la lecțiile trecutului, investind în educație, acordând prioritate eticii, încurajând colaborarea și asigurând o distribuție echitabilă a beneficiilor IA, putem modela revoluția IA într-un mod care să împuternicească indivizii, să consolideze economiile și să încurajeze o societate care prețuiește bunăstarea tuturor membrilor săi.

Cuvinte-cheie: *inteligență artificială, etică, societate, revoluție.*

CELE MAI RECENTE INOVAȚII ÎN DOMENIUL ROBOȚILOR

THE LATEST INNOVATIONS IN ROBOTICS

Autor: **Tatiana ROȘCAN**

Coordonator științific: **Iona POPOVICI**, asis. univ.

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Robotics is a branch of technology that deals with the design, construction, programming and use of robots. In recent years, innovations in the world of robotics have had a major impact on various fields, from industrial production to medicine and space research.*

Innovations in the world of robotics include collaborative robots that can work alongside humans in a variety of fields, from manufacturing to health care. There are also autonomous robots that can perform tasks independently without human intervention. In medicine, robots are used to perform precise and minimally invasive surgeries. In space exploration, robots can be used to explore planets and satellites without the risk of endangering

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

human lives.

Innovations in the world of robotics have transformed the way we look at robots and their ability to perform complex and varied tasks. In the coming years, we expect to see new innovations that further improve the performance and efficiency of robots in various fields.

Keywords: *Robotics, innovations, autonomy, artificial intelligence, complex tasks.*

Rezumat: În ultimii ani, inovațiile în lumea roboticii au fost impresionante și au deschis noi oportunități în diverse domenii. Iată câteva exemple:

1. Roboții colaborativi: Acești roboți au fost proiectați pentru a lucra împreună cu oamenii, în aceeași zonă de lucru. Ei pot înțelege comenzi vocale sau gesturi, iar în unele cazuri chiar pot "învăța" de la oameni. Roboții colaborativi sunt folosiți în industria producției, medicină sau în zonele publice, cum ar fi aeroporturi sau muzee.

Iată câteva companii care se ocupă cu producerea roboților colaborativi: Ottobo Robotics produce AMR-uri colaborative; OttonomyIO oferă roboți de livrare autonomă [1].

2. Robotica umanoidă: Acești roboți au fost proiectați pentru a avea o formă similară cu cea a unui om și au fost creați pentru a ajuta oamenii în activități cotidiene. Aceștia sunt folosiți în educație, cercetare și divertisment. Un exemplu de acești roboți ar fi, Ameca este cel mai avansat și mai realist robot umanoid din lume creat de Engineered Arts în 2021. Primul videoclip al lui Ameca a fost lansat public pe 1 decembrie 2021 și a primit multă atenție pe Twitter și TikTok. Este destinat în primul rând să servească drept platformă pentru avansarea tehnologiilor robotice care implică interacțiunea om-robot. AMECA folosește microfoane încorporate, camere binoculare montate pe ochi, o cameră pentru piept și software de recunoaștere facială pentru a interacționa cu publicul. GPT-3 sau teleprezența umană poate controla și interacțiunile. Membrele artificiale, ligamentele și

matricele de senzori sunt toate realizate cu tehnologie de ultimă oră [2].

3. Inteligența artificială: Această tehnologie este utilizată pentru a ajuta roboții să învețe și să se adapteze la diferite situații. Acest lucru permite roboților să efectueze sarcini mai complexe și să înțeleagă interacțiunea cu oamenii. Unii din roboții aceștea fiind, robotul FRIDA, chatbotul viral ChatGPT și generatorul de imagini AI - Dall-E [3].

4. Roboții autonomi: Acești roboți pot efectua sarcini fără intervenția umană și sunt utilizați într-o varietate de domenii, cum ar fi agricultura, robotul agri FarmDroid FD20 [4].

5. Medicină: Roboții sunt utilizați în medicină pentru a efectua intervenții chirurgicale precise și minim invazive. Aceștia pot fi utilizați și în terapie, pentru recuperarea pacienților.

Robotul Saul este conceput pentru a ajuta la combaterea bolilor mortale precum virusul Ebola. Aparatul a fost desfășurat de Forțele Aeriene pentru a elimina virusul Ebola în încăperile în care se desfășoară procedurile de carantină pentru lucrătorii umanitari. Dezvoltat de Xenex, Saul eradica urmele de Ebola folosind impulsuri puternice de raze ultraviolete foarte energice. Se descompune și slăbește pereții celulari ai virusului [5].

Paro este un robot terapeutic cu aspectul unui pui de focă. Dispozitivul cu blană este destinat să ajute la scăderea nivelului de stres și să stimuleze interacțiunea dintre îngrijitori și pacienți. S-a dovedit eficient atunci când vine vorba de motivarea și sprijinirea pacienților să se relaxeze. Efectele psihologice sunt extrase din beneficiile documentate ale terapiei cu animale. Vine cu cinci senzori diferiți, inclusiv senzori de postură, lumină, senzori tactili, audiții și temperatură [6].

6. Cercetare spațială: Roboții sunt utilizați pentru a explora planetele și sateliții, unde interacțiunea cu oamenii este dificilă sau imposibilă.

R5, un robot umanoid înalt de 1,8 metri și 132 kg. Conceput pentru a-i ajuta pe astronauți să îndeplinească o gamă largă de sarcini în spațiu, este alimentat în întregime de la baterie și este

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

echipat cu mai multe dispozitive de acționare care permit 44 de grade de libertate, mâini de prindere pentru a îndeplini sarcinile și senzori și camere în cap și piept [7].

În concluzie, lumea roboticii este într-o continuă evoluție și transformare, cu inovații care îi schimbă în mod fundamental modul în care interacționăm și utilizăm roboții în viața noastră. De la roboți colaborativi care lucrează alături de oameni în medii de lucru, la roboți de servicii care ajută la îngrijirea persoanelor în vârstă sau la automatizarea proceselor de producție, tehnologia robotică este în creștere și își extinde domeniul de aplicare în diferite industrii și domenii de activitate.

În timp ce există încă provocări de depășit, cum ar fi dezvoltarea de roboți mai accesibili și mai ușor de programat, în general, inovațiile din lumea roboticii arată că aceasta are un potențial uriaș pentru a transforma lumea în care trăim și pentru a îmbunătăți viața oamenilor.

Cuvinte-cheie: *robotica, inovații, autonomie, inteligență artificială, sarcini complexe.*

INSTRUMENTE TIC PENTRU IMPLEMENTAREA METODELOR ACTIVE DE ÎNVĂȚARE LA SPECIALITATEA INFORMATICA

ICT TOOLS FOR THE IMPLEMENTATION OF ACTIVE LEARNING METHODS OF THE IT SPECIALTY

Autor: **Tatiana ROȘCAN**

Coordonator științific: **Irina VÎȘCU**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The use of ICT tools is essential for implementing active learning methods in the field of computer science. Online platforms provide interactive resources and personalized activities, facilitating student engagement and progress*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

monitoring. Online collaboration technologies, such as chat and forums, encourage communication and collaboration among students, stimulating idea exchange and team problem-solving. Educational applications and games contribute to capturing attention and practical application of knowledge. By utilizing these ICT tools, active and interactive learning is promoted, fostering the development of necessary skills in the field of computer science.

Keywords: *active learning methods, ICT tools, online learning platforms, online collaboration technologies.*

Rezumat: Instrumentele TIC (Tehnologia Informației și Comunicațiilor) pot fi utilizate pentru a implementa metode active de învățare la specialitatea Informatica. Aceste instrumente pot ajuta studenții să învețe mai bine și mai eficient, oferindu-le o varietate de modalități interactive pentru a explora concepte și probleme complexe. Prin intermediul instrumentelor TIC, profesorii pot crea cursuri online calitative, interactive și pot încărca materiale de predare-învățare-evaluare, precum prezentări, videoclipuri, exerciții, materiale didactice digitale, lucrări de laborator, sarcini practice și multe altele. De asemenea, pot comunica cu studenții prin intermediul chat-urilor și a forumurilor, oferindu-le feedback în timp real și răspunzând la întrebări într-un timp cât mai curând posibil. De asemenea, instrumentele TIC pot ajuta la crearea unui mediu colaborativ, creativ, atractiv, în care studenții pot lucra împreună la tot felul de sarcini, studii individuale, proiecte și pot împărtăși idei și feedback-uri cât mai ingenioase și instantanee. În general, utilizarea instrumentelor TIC poate îmbunătăți calitatea învățării la specialitatea Informatică, oferind studenților o varietate de modalități interactive și colaborative de a explora concepte și probleme complexe, de a lucra și colabora individual s-au în grupuri, de a gândi, a analiza, cerceta, exprima tot felul de idei, concepte și păreri.

Obiectivele TIC într-o sesiune academică universitară sunt următoarele:

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- Pentru a identifica moduri **simple** prin care TIC-ul poate **extinde și îmbunătăți** învățarea activă la clasă;
- Pentru a pilota activități TIC care promovează învățarea activă;
- Evaluarea echipamentelor TIC care ar putea promova învățarea active.

Metodele active de învățare în informatică implică un angajament mai mare din partea subiectului în procesul educațional, în opoziție cu așa-numitele "abordări tradiționale", în care studentul are un rol mai pasiv. Integrarea metodelor active în procesul educațional stimulează activitatea cognitivă a studenților, crește interesul și motivația lor, dezvoltă capacitatea de învățare autonomă și facilitează un feedback maxim între studenți și profesori.

Care sunt avantajele instrumentelor TIC?

- TIC-ul îi ajută pe studenți să-și dezvolte noi competențe și să devină mai creativi. Aceste instrumente stimulează dezvoltarea imaginației, precum și a inițiativei. Este un instrument valoros pentru productivitatea muncii, atât din punct de vedere al conținutului, cât și al formei.
- Îmbunătățește performanța academică a studenților, deoarece experiența lor în clasă se îmbunătățește substanțial.
- Nivelurile de motivație și atenție sunt crescute, contribuind la o mai mare eficacitate în procesul de învățare.
- Crește responsabilitatea studenților și sentimentul de autonomie.
- Studenții folosesc instrumentele TIC ca instrument de lucru acasă, ceea ce dă naștere la încorporarea de noi metodologii de învățare, educație online, clasă inversată etc.
- Crește interesul. Cu resurse la fel de bogate și diferite precum videoclipurile, site-urile web, grafica și jocurile, subiectele tradiționale devin mai interesante. Conținutul multimedia este un instrument foarte util pentru a aduce diferitele subiecte mai aproape de studenți într-un mod complet și distractiv.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

- Munca colaborativă este clar îmbunătățită cu diferitele instrumente digitale. Este mai ușor ca niciodată să crezi proiecte de echipă, să cooperezi și să înveți unul de la celălalt.
- Dialogul strâns între studenți și profesori este încurajat prin diferite canale, într-un mod mai spontan și mai puțin formal. Modernizarea procesului educațional în contextul unei societăți informaționale este imposibilă fără utilizarea instrumentelor TIC. Aceste instrumente fiind:

Instrumente hardware:

- **Echipamente de prezentare:** Prezi, KeyNote, PowerPoint online, Zoho Show, Flowvella, Ludus, Pow Toon, Visme, Canva, Genially, Slidebean, Emaze, Mentimeter, StoryJumper, Wakelet, Spark Adobe, Venngage, Biteable.
- **Echipamente de stocare:** Google Drive, Dropbox, Microsoft OneDrive, Cloud, Amazon Drive, Clod MediaFire, MEGA Cloud, Tresorit, Senin, etc.
- **Echipamente specializate** - de preluare a imaginilor, secvențelor video și sonore. Deosebit de utile s-au dovedit a fi echipamentele pentru digitalizarea documentelor tipărite – scannerele. Utilizarea lor a permis extinderea exponențială a cantității de informație digitală și a servit drept imbold pentru dezvoltarea formatelor multimedia.

Instrumente software – resurse digitale de diferite tipuri.

Instrumente software

- Resurse pasive - LucidChart, Capricios, SimpleMind +, MindMeister, Cartografiere înțeleaptă, Canva, mindomo, etc.
- Obiecte de învățare standardizate – SCORM (Sharable Content Object Reference Mode) - Kahoot, Google Forms, Quiziz, Wordwall, Socrative, Master-test, Wizer, Edapp, Puzzlecup, Crosswordlabs.
- Aplicații pentru evaluare – SurveyMonkey, EdApp, Abara LMS, Experquiz, Kitaboo Insight, Kodo Survey, Qualtrics, Questionpro, Gnosis Connect.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

• Sisteme de management al învățării (Learning management system, LMS) - Grafic comparativ LMS, Mindflash, SkyPrep, Knowmax, TalentLMS, docebo, Moodle, Google Classroom, Edmodo, LearningApps, Easyclass, Tutorroom, Edulastic, Nearpod, Classflow.

Instrumente de comunicare și de creare a conferințelor online – Skype, Google talk, Yahoo messenger, ReadyTalk, Zoom, WebEx, ClickMeeting, Electa Live, Google Meet.

Instrumentele pentru comunicarea asincronă cele mai des utilizate sunt: poșta electronică, forumurile, blogurile, grupurile de discuții, serviciile RSS3, repozitoriile pentru imagini, texte și video (Slideshare, Google albums, YouTube etc).

Câteva avantaje și dezavantaje ale utilizării instrumentelor TIC pentru învățarea activă:

Avantaje:

1. Eficiența învățării
2. Accesibilitatea
3. Colaborarea și comunicarea
4. Flexibilitatea

Dezavantaje:

1. Costuri
2. Dependența de tehnologie
3. Probleme de securitate
4. Probleme de accesibilitate.

În concluzie, utilizarea instrumentelor TIC în cadrul cursurilor predate de către profesorii specialității Informatica poate îmbunătăți calitatea învățării, oferind studenților o varietate de modalități interactive și colaborative de a explora concepte și probleme complexe.

Tehnologiile informației și comunicațiilor sunt o parte integrantă a mediului nostru, iar utilizările lor variază de la o generație la alta și de la un individ la altul. Populația studenților de astăzi este formată din "nativi digitali" care au crescut sub influența

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

omniprezentă a tehnologiilor digitale și pentru care utilizarea TIC este comună și ale căror activități zilnice sunt structurate în jurul utilizării instrumentelor TIC.

Cuvinte-cheie: *metode active de învățare, instrumente TIC, platforme de învățare online, tehnologii de colaborare online.*

**SUȘINEREA ȘI PROMOVAREA
ANTREPRENORIATULUI SOCIAL LA NIVEL
REGIONAL (ÎN RM)**

**SUPPORT AND ENCOURAGEMENT OF SOCIAL
ENTREPRENEURSHIP AT REGIONAL LEVEL**

Autor: **Anghelina NAIDA**
Coordonator științific: **Mariana DOGA-MÎRZAC**
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: *This research examines the support and promotion of social entrepreneurship at the regional level in Chisinau. The study focuses on the challenges and opportunities for social entrepreneurship in the region, and identifies the role of government, non-profit organizations, and private sector in supporting social entrepreneurship. The research highlights the need for targeted policies, funding opportunities, and capacity-building programs to foster social entrepreneurship in the region. The findings suggest that social entrepreneurship can be a powerful tool for economic and social development, and that a collaborative approach is necessary to support and promote this growing sector in Chisinau.*

Keywords: *social entrepreneurs, circular economy, social inclusion, social economy.*

Rezumat: Antreprenoriatul social este o forță importantă în dezvoltarea economică și socială a orașului și regiunii. Cu toate acestea, mai există încă provocări în ceea ce privește

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

finanțarea și dezvoltarea afacerilor sociale, iar colaborarea între diferite organizații și instituții poate fi îmbunătățită. Activitatea de antreprenoriat social este orientată spre îmbunătățirea condițiilor de viață, precum și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivel local, prin ocuparea forței de muncă, dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității, creșterea incluziunii sociale. Republica Moldova este considerată pe locul 38 din 107 țări din cele mai sărace țări, cu gradul cel mai sporit de șomaj și corupție potrivit clasamentului Global Hunger Index din 2022. (În ceea ce privește gradul de șomaj (rata șomajului) potrivit datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, în luna aprilie 2023 a fost de 4,4%. În ceea ce privește corupția, potrivit clasamentului din 2022 al Transparency International, Republica Moldova se situează pe locul 91 din 180 de țări analizate în ceea ce privește nivelul de corupție).

Tablelul 1. Exemple de afaceri sociale din Republica Moldova

Denumirea	Activitatea
Asociația „EcoVisio”	<i>promovează dezvoltarea sustenabilă prin educație și avocatura. Întreprinderea a dezvoltat un segment mare de programe precum ecoturism, agricultura sustenabilă, reciclarea deșeurilor.</i>
NGO „Orașul meu”	<i>acordă soluții accesibile pentru procurarea caselor pentru familii social vulnerabile</i>
„La Taifas”	<i>oferă locuri de muncă în domeniul gastronomic pentru tinerii aflați în dificultate. Echipa de la "La Taifas" pregătește mâncăruri tradiționale moldovenești cu ingrediente locale și de</i>

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

	<i>sezon și își promovează valorile sociale și ecologice</i>
„Mentor Me”	<i>oferă mentorat gratuit pentru tinerii din Republica Moldova care doresc să-și înceapă propria afacere socială. Ei oferă sesiuni de instruire și susținere pentru a ajuta antreprenorii sociali să își dezvolte ideile și să își îmbunătățească abilitățile de afaceri.</i>
„Eco-Răzeni”	<i>oferă locuri de muncă în domeniul agriculturii ecologice pentru femeile și tinerii din comunitățile rurale. Aceștia cultivă legume și fructe fără pesticide și utilizând tehnici de agricultură sustenabilă. Produsele lor sunt vândute local și în magazinele specializate din Chișinău.</i>

Guvernul Republicii Moldova a elaborat politici intensive privind promovarea antreprenoriatului social, ce se regăsesc în Strategia Națională de dezvoltare Antreprenoriatului Social din 2016, care are ca scop crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea acestora.

Republica Moldova a elaborat recent o Strategie Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a Republicii Moldova până în anul 2030, care a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 149 din 24 februarie 2021. Această strategie se concentrează pe o serie de obiective și direcții de acțiune care vizează creșterea economică durabilă, protecția mediului și dezvoltarea socială, cu un accent deosebit pe reducerea sărăciei și inechităților sociale.

Întreprinderile sociale de inserție creează locuri de muncă pentru persoane din grupuri vulnerabile și au o

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

puternică dimensiune pedagogică. Programul Național de dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025 are o contribuție importantă în dezvoltarea unei economii circulare care prezintă obiectul unei Europe mai curate și mai competitive.

Toate aceste exemple de afaceri sociale conform Tabelului 1 din Republica Moldova demonstrează că antreprenoriatul social poate fi o soluție viabilă pentru problemele sociale și economice ale țării.

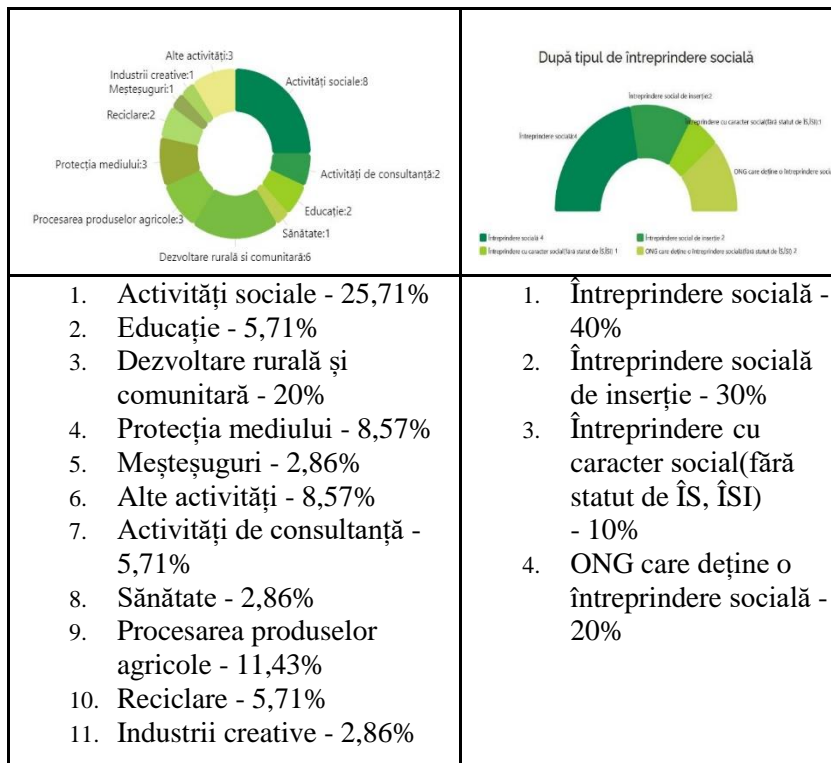
Totuși, problema majoră a dezvoltării acestui sector reprezintă finanțarea, lipsa de conștientizare și înțelegere a antreprenoriatului social în rândul publicului larg, ceea ce poate face dificil pentru întreprinderile sociale să atragă clienți și investitori. În ciuda acestor provocări, există, de asemenea, oportunități semnificative pentru antreprenoriatul social în municipiul Chișinău. Orașul are un ecosistem antreprenorial vibrant și dinamic, cu un număr tot mai mare de companii noi și de întreprinderi mici. Acest ecosistem oferă un teren fertil pentru înrădăcinarea antreprenoriatului social, iar mulți antreprenori sociali găsesc modalități inovatoare de a aborda provocările sociale și de mediu, generând venituri și creând locuri de muncă.

Cuvinte-cheie: *antreprenori sociali, economia circulară, incluziune socială, economia socială.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
 Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Figura 1. Inițiativa pentru Antreprenoriat social în Republica Moldova

Sursa: www.antreprenoriatsocial.odimm.md

POSSIBILITĂȚI ACTUALE DE FINANȚARE A MIJLOACELOR FIXE LA ÎNTREPRINDERILE MICULUI BUSINESS

CURRENT POSSIBILITIES FOR FINANCING FIXED ASSETS AT SMALL BUSINESS ENTERPRISES

Autor: **Iuliana POIANĂ**

Coordonator științific: **Irina ȘCHIOPU**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Small businesses are an important component of the global economy and are essential for economic development. However, these businesses face difficulties in obtaining the necessary funding to acquire fixed assets. Fixed assets are essential for the development and growth of businesses, and without them, businesses cannot reach their full potential. The COVID-19 pandemic has exacerbated these financial difficulties, and small businesses have had to find external sources of funding to survive. Businesses may encounter numerous problems in accessing financing but can explore options such as bank credit, leasing, EU programs, alternative loans, and crowdfunding. It is important for governments and other organizations to support these businesses to help them grow and thrive while digitizing and developing.*

Keywords: *small businesses, financing, fixed assets, support.*

Rezumat: Întreprinderile micului business sunt motorul economiei și unul dintre pilonii fundamentali ai creșterii economiei la nivel global. Întreprinderile micului business întâmpină dificultăți în a obține finanțarea necesară pentru achiziționarea mijloacelor fixe, care sunt esențiale pentru dezvoltarea întreprinderilor lor. Mijloacele fixe, cum ar fi clădirile, construcțiile speciale, mașinile, utilajele și instalațiile tehnice,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

mijloace de transport și alte mijloace fixe, necesită o finanțare adecvată pentru a fi achiziționate și menținute în stare optimă de funcționare. În lipsa acestor mijloace, întreprinderile nu pot crește și nu își pot atinge potențialul maxim.

Actualitatea temei este bazată pe faptul că întreprinderile micului business au nevoie de digitalizare, dezvoltare, extindere și este dificil să găsească resursele de finanțare de sinestătător și astfel este necesar să caute surse externe pentru a funcționa. În plus, pandemia COVID-19 a afectat negativ economia globală, inclusiv întreprinderile micului business, care au fost nevoite să facă față unor provocări financiare semnificative. În aceste condiții, este important să se găsească soluții de finanțare pentru întreprinderile micului business, pentru a le permite să-și achiziționeze mijloacele fixe necesare pentru a-și dezvolta afacerile și pentru a-și menține competitivitatea pe viață.

Întreprinderile micului business se pot confrunta cu numeroase probleme atunci când vine vorba de finanțarea mijloacelor fixe cum ar fi: accesul limitat la finanțare, costurile ridicate ale împrumuturilor, termenele scurte de rambursare, procesul de aprobare riguros. În plus, întreprinderile micului business se pot confrunta și cu alte probleme, cum ar fi lipsa de experiență în gestionarea finanțelor și a împrumuturilor, precum și dificultăți în a atrage investitori sau finanțatori.

Pentru a depăși aceste probleme, este important ca întreprinderile micului business să își exploreze o gamă largă de opțiuni de finanțare, precum finanțarea prin intermediul creditului bancar, leasing-ului operațional, programelor UE, a împrumuturilor alternative și a finanțării participative.

Finanțarea se referă la procesul de obținere a fondurilor sau resurselor financiare pentru a susține o activitate, un proiect sau o afacere. Aceste resurse financiare pot fi obținute din surse interne, cum ar fi veniturile proprii sau economiile, sau din surse externe, cum ar fi împrumuturile bancare, finanțările prin intermediul piețelor de capital sau investițiile de la investitori.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

În contextul celor expuse, autorul își propune să exploreze posibilitățile actuale de finanțare a mijloacelor fixe.

Una dintre cele mai comune opțiuni de finanțare este creditul bancar. Creditul bancar este o opțiune obișnuită pentru întreprinderile mici care doresc să-și achiziționeze mijloace fixe. Acesta implică obținerea unui împrumut de la o bancă pentru a achiziționa echipamente, mașini sau clădiri. Cu toate acestea, pentru a obține un astfel de împrumut, întreprinderile mici trebuie să aibă un istoric de credit bun și să îndeplinească anumite criterii de eligibilitate. Ceea ce de multe ori pentru întreprinderile micului business este mai greu de realizat.

O altă opțiune de finanțare a mijloacelor fixe este leasing-ul operațional. În cazul leasing-ului operațional, afacerea închiriază mijloacele fixe de la o companie de leasing pentru o anumită perioadă de timp, plătind o sumă lunară pentru utilizarea acestora. La sfârșitul perioadei de leasing, întreprinderea poate cumpăra mijloacele fixe la un preț redus sau poate alege să le returneze și să închirieze alte mijloace fixe. Avantajul leasing-ului operațional este că afacerea poate avea acces la mijloacele fixe fără a fi nevoie să cheltuiască o sumă mare de bani în avans.

Uniunea Europeană oferă diferite programe și instrumente de finanțare pentru a sprijini întreprinderile în ceea ce privește investițiile în mijloace fixe. Aceste programe sunt concepute pentru a ajuta la creșterea competitivității, a productivității și a sustenabilității afacerilor și pentru a promova inovația și dezvoltarea durabilă. Printre aceste programe se enumeră:

Programul pentru Competitivitatea Întreprinderilor și a IMM-urilor (COSME)- acest program oferă sprijin financiar și tehnic pentru îmbunătățirea accesului la finanțare, dezvoltarea piețelor noi și creșterea competitivității și inovării pentru IMM-uri.

Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)- acest fond oferă finanțare pentru proiectele de investiții în regiunile UE, inclusiv pentru investiții în mijloace fixe.

Fondul Social European (FSE)- acest fond oferă finanțare pentru programe de formare și reconversie profesională pentru

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

angajați și șomeri, care pot ajuta la dezvoltarea abilităților necesare pentru utilizarea mijloacelor fixe și a echipamentelor necesare.

Programul Cadru pentru Cercetare și Inovare al UE- acest program oferă finanțare pentru cercetare și inovare în diverse domenii, inclusiv tehnologiile noi și avansate pentru producție și mijloace fixe.

Pentru a accesa aceste programe de finanțare, companiile trebuie să îndeplinească anumite criterii de eligibilitate și să respecte cerințele specifice ale fiecărui program. De asemenea este important să se ia în considerare costurile și timpul necesar pentru a aplica și a obține finanțare prin aceste programe.

Fiecare dintre aceste programe de finanțare prezintă oportunități și avantaje pentru întreprinderile mici în ceea ce privește accesul la fonduri pentru achiziționarea mijloacelor fixe necesare în afacerea lor. Cu toate acestea, este important ca proprietarii de afaceri să analizeze cu atenție opțiunile disponibile, să evalueze avantajele și dezavantajele fiecărei opțiuni și să ia în considerare nevoile și obiectivele specifice ale afacerii lor.

Indiferent de opțiunea de finanțare aleasă, întreprinderile mici trebuie să fie pregătite să prezinte informații financiare și documente relevante, să respecte cerințele de eligibilitate și să demonstreze viabilitatea și sustenabilitatea afacerii lor. De asemenea, este recomandat să consulte un specialist financiar sau un consilier în afaceri pentru a obține sfaturi și orientare în procesul de obținere a finanțării.

În concluzie, accesul la finanțare pentru achiziționarea mijloacelor fixe rămâne un obstacol major pentru întreprinderile mici. Cu toate acestea, există diverse opțiuni de finanțare disponibile, cum ar fi creditul bancar, leasing-ul operațional, capitalul propriu și programele de finanțare guvernamentale sau ale Uniunii Europene. Prin analizarea minuțioasă și rațională a fiecărei opțiuni și a nevoilor specifice ale afacerii, proprietarii de afaceri pot lua o decizie bine fundamentată și pot obține finanțarea necesară pentru a-și dezvolta și crește afacerea.

Cuvinte-cheie: *întreprinderi mici, finanțare, mijloace fixe,*

sprijin.

CLUSTER TRANSFRONTALIER ÎN SISTEMUL DE COOPERARE EURO-REGIONAL AL UCRAINEI

CROSS-BORDER CLUSTER IN EURO-REGIONAL COOPERATION SYSTEM UKRAINE

Autor: **Valentyna NIDELCHU**
Coordonator științific: **Aurel-Octavian PASAT**
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România

Abstract: *In the context of the development of Euroregional cooperation between Ukraine and neighboring states, there is a need to find new forms of cooperation, in particular cross-border clusters. A cross-border cluster is considered as a form of integration of independent companies and associated institutions, which are geographically concentrated in the Euroregion and which specialize in various fields, are connected by common technologies and skills, complement each other on both sides of the border and are based on the presence of an agreed strategy for the development of the cluster members, aimed at to realize everyone's interests. It is appropriate to note that this form of Euroregional cooperation, such as cross-border clusters, is most common on European borders, the main purpose of which is to accelerate economic growth by combining the efforts of participants, ensuring the competitive advantages of Euroregions.*

Keywords: *cross-border clusters, euroregion, competitiveness, innovation, investment*

Rezumat: Practica mondială arată că formarea structurilor de cluster în zonele de frontieră este o cheie pentru dezvoltarea atât a economiei regionale, cât și a celei de stat, întrucât crearea și funcționarea acestora contribuie la creșterea competitivității și a

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

atractivității investiționale a regiunii, asigură un nivel și o calitate ridicată a vieții populației. Totodată, creșterea economică și a regiunii de dezvoltare durabilă, fac posibilă rezolvarea problemelor socio-economice, ecologice, teritoriale și de altă natură.

Regiunile de graniță ucrainene au un potențial ridicat de inovare și, cu participarea regiunilor vecine ale UE, pot forma clustere transfrontaliere de înaltă tehnologie în domeniul biotehnologiei, tehnologiei informației, nanotehnologiei și în alte domenii de producție. Pentru majoritatea regiunilor de frontieră, decalajul de nivel de tehnologie și nivelul de dezvoltare al centrelor de inovare este nesemnificativ, iar dezvoltarea clusterului are loc pe baza schimbului reciproc și a fluxurilor bidirecționale de informații, specialiști, cunoștințe și competențe. Ca urmare, există acces la noi tehnologii și know-how, posibilitatea de a crea noi produse bazate pe punerea în comun a cunoștințelor și a resurselor. Implementarea proiectelor inovatoare și accesul la noi piețe conduc la creșterea competitivității și eficienței economiei euroregiunilor.

În Ucraina, formarea clusterelor transfrontaliere a fost anunțată de Cabinetul de Miniștri încă din 2008 ca una dintre prioritățile de dezvoltare. Un cluster este un complex de întreprinderi, centre de cercetare și instituții de stat care sunt interconectate și completate de lanțuri tehnologice. Complexul este o alternativă la abordarea sectorială caracteristică planurilor tradiționale de dezvoltare. Clusterelor transfrontaliere se bazează pe noi tehnologii stabile și sisteme noi de produse, deoarece pot efectua specializare și standardizare internă, pot reduce costurile de tranzacție și minimizează costurile de inovare, având un avantaj competitiv. Specificul structurilor de cluster este participarea largă în acestea a structurilor antreprenoriale flexibile ale întreprinderilor mici și mijlocii, care contribuie activ la formarea de „puncte de creștere” inovatoare.

Formarea unei rețele de clustere transfrontaliere la granița Ucrainei cu UE reprezintă un factor important în integrarea statului nostru în sistemul de relații economice globale, precum și un stimulent semnificativ pentru integrarea sa europeană la nivelul

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

regiuni individuale, deoarece funcționarea clusterelor transfrontaliere va asigura o creștere a calității serviciilor.

Crearea de clustere în regiunile de frontieră ale Ucrainei va asigura îmbunătățirea serviciilor deodată în trei aspecte:

- 1) transfrontaliere;
- 2) intrateritoriale;
- 3) locale.

Euroregiunile din Ucraina au un potențial semnificativ pentru crearea de clustere transfrontaliere. Semnificația lor pentru economia națională constă în trecerea la următoarea etapă de clustering, îmbunătățirea climatului investițional și obținerea altor beneficii din clustering (obținerea accesului la resurse, alinierea intereselor guvernului, afacerilor, instituțiilor de învățământ etc.). Pe parcursul formării acestora, o atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării relațiilor vamale, gestionării migrației pe teritoriul transfrontalier, luptei împotriva criminalității transnaționale organizate pe acest teritoriu, precum și dezvoltării infrastructurii, protecției mediului etc.

Trebuie remarcat faptul că, în condițiile actuale, clusterelor sunt cea mai eficientă formă de structură. Pentru dezvoltarea cu succes a clusterelor transfrontaliere, este necesar să se elaboreze un concept și un program pentru dezvoltarea comună a euroregiunii pe baza unui studiu al euroregiunii prin identificarea problemelor comune de dezvoltare și să se dezvolte mecanisme de resurse și instituționale, ca sprijin pentru implementarea sa, așa cum se arată în analiza SWOT (Tabelul 1).

Analiza SWOT a clusterelor transfrontaliere din euroregiuni

Puncte slabe	Puncte forte
1. Lipsa unei strategii clare de dezvoltare și a unei planificări pe termen lung, deoarece beneficiile reale din dezvoltarea clusterelor vor	1. Disponibilitatea resurselor financiare, materiale și umane necesare. 2. Statutul de regiune lider industrial recunoscut.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
 Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

<p>apărea în 5-7 ani.</p> <p>2. Facilități de producție învechite.</p> <p>3. Climat de afaceri de calitate scăzută.</p> <p>4. Prezența barierelor comerciale pe piețele tradiționale.</p> <p>5. Nivelul insuficient de dezvoltare a structurilor precum camerele de comerț, asociațiile industriale, menite să promoveze prioritățile și interesele de afaceri.</p> <p>6. Canale slabe de vânzare.</p> <p>7. Dezvoltarea neuniformă a infrastructurii de producție și transport.</p>	<p>3. Costul forței de muncă relativ scăzut.</p> <p>4. Reîntregirea bugetelor locale în regiune.</p> <p>5. Apariția unui instrument convenabil pentru administrațiile locale în interacțiune cu afacerile.</p> <p>6. Reducerea dependenței economice a regiunii de grupurile individuale de afaceri.</p> <p>7. Dezvoltarea activităților de cercetare și inovare.</p>
Amenințări	Oportunități
<p>1. Structura mono-industrială a economiei cu predominanța industriei grele.</p> <p>2. Producerea produselor cu valoare adăugată scăzută.</p> <p>3. Incarcarea incompleta a capacitatilor de productie si un grad ridicat de uzura a mijloacelor fixe.</p> <p>4. Nivel insuficient de utilizare a sistemelor moderne de management și organizare a muncii.</p> <p>5. Restricții de infrastructură.</p> <p>6. Lipsa resurselor de muncă calificate.</p>	<p>1. Posibilitatea de a utiliza pe deplin efectele de producție și marketing de scară și dezvoltare.</p> <p>2. Disponibilitatea tehnologiilor proprii.</p> <p>3. Îmbunătățirea infrastructurii de personal.</p> <p>4. Crearea unor condiții mai favorabile pentru intrarea pe piețele internaționale.</p> <p>5. Dezvoltarea specializării și creșterea competitivității economiei regionale.</p> <p>6. Dezvoltarea eficientă a întreprinderilor mici și</p>

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

7. Lipsa resurselor de investiții 8. Dificultăți ale cooperării transfrontaliere.	mijlocii. 7. Apariția condițiilor pentru utilizarea cât mai eficientă a potențialului uman. 8. Dezvoltarea afacerilor de turism și recreere.
--	--

Sursa: [elaborate de autor]

După cum putem vedea din analiza SWOT, sistemele de clustere transfrontaliere sunt benefice prin faptul că generează anumite efecte sinergice și sunt eficiente, fiind în același timp economice. Principalele surse de sinergie în clustere sunt schimbul de cunoștințe, resursele de muncă calificate disponibile reciproc pentru participanți sau posibilitatea de a utiliza beneficii sociale comune.

Cooperarea euroregională a devenit un factor important în dezvoltarea economiei regiunilor de frontieră, care a avut un impact inegal asupra diferitelor regiuni, în diferite perioade de reforme. Regiunile de frontieră au potențialul de a dezvolta mai mult succes, schimbându-și rolul în clusterelor transfrontaliere emergente. Majoritatea regiunilor de frontieră au oportunitate să se dezvolte cu mai mult succes și să formeze zone cu activitate antreprenorială și inovatoare sporită, datorită activării cooperării euro-regionale și a politicii regionale Ucraina-UE. În acest sens este necesară promovarea dezvoltării și cooperării centrelor de cercetare în regiunile de frontieră, reducerea rolului de barieră al frontierelor, în primul rând, pentru implementarea unor proiecte științifice, educaționale și inovatoare comune ale regiunilor de frontieră, care să creeze potențialul pentru apariția de noi zone de creștere în euroregiuni.

Cuvinte-cheie: *clustere transfrontaliere, euroregiune, competitivitate, inovații, investiții.*

ETICA ȘI MORALA: CONCEPTE ȘI PARTICULARITĂȚI FUNDAMENTALE

ETHICS AND MORALS: FUNDAMENTAL CONCEPTS AND PECULIARITIES

Autor: **Alexandra MOCĂNAȘ**
Coordonator științific: **Iulia VICOL**
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Ethics being a science and branch of philosophy, represents the form of knowledge and legitimation in consciousness through norms and various moral imperatives, human acts and deeds. It emerged as a distinct branch of knowledge thanks to Socrates, but as a scientific discilt it has been shaped since the time of Aristotle, who raised ethics to the level of “the dignity of the sciences.”*

The etymologically speaking term ethics comes from the greek words: “ethos” – tradition, custom, custom, homeland, housing, it is a very important thing to be aware of. From the explanations given to the basic terms of ethics we have established that the object of ethics constitutes it morally. Ethics is the whole sphere of morality, with its theoretical determinations focused on understanding the ethical categories, the good central landmark of morality, and the ethical category it is also important to know that you are not a part of the world general of moral life. In the Romanian language, the whole of the rules of “good behaviour is called morality, and the condition of the man who aspires to live according to ideals and principles as high as possible it is called morality. Morality and morality have, in a broad sense, the meaning of “everything that comes into the sphere of modelling and ethical regulation, as a dialectical unit values and antivalues.” In other words, that means it engages everything what is positive is the unity of the “good.” and “evil.” In the narrow sense, the

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

concepts in discussion refers only to what is positive, useful and pleasant, beneficial, right, right, just, etc.

In conclusion, ethics is that philosophical science which plants in society moral norms and imperatives of just value. It is the science that helps society distinguish between good and evil, beautiful and ugly, right and wrong, allowed and impermissible. Ethics is the one that mirrors a human behavior that tries to rationally paint moral rules. In other words, ethics is generally understood as an internal, theoretical exercise whose purpose is to define what does something moral. This is why it is considered the most important aspect of human and social existence.

Keywords: *ethics, morality, morality, norms of conduct, code of ethics.*

Rezumat: Etica fiind o știință și ramură a filosofiei, reprezintă forma de cunoaștere și legitimare în conștiință prin intermediul normelor și a diferitor imperative morale, a unor acte și fapte omenești. Ea a apărut ca ramură distinctă a cunoașterii datorită lui Socrate, dar ca disciplină științifică s-a conturat din timpul lui Aristotel, care a ridicat etica la nivelul „demnității științelor”.

Din punct de vedere etimologic termenul etică provine de la cuvintele grecești: „ethos” – ceea ce înseamnă datină, obicei, patrie, locuință, loc de întâlnire etc. și „ethike” – ce se traduce ca știința cunoașterii. Etică, și ca studiu teoretic al principiilor și concepțiilor de bază din orice domeniu al gândirii și activității practice, un ansamblu de norme în raport cu care un grup uman își reglează comportamentul pentru a deosebi ce este legitim și acceptabil în realizarea scopurilor, este un procedeu sistematic de gândire. În etică nu există legi categorice și nu există ordine, există doar acțiuni congruente cu un curent etic și atitudini incongruente. Subscriem la ideea că etica te învață cum să gândești, nu te învață însă ce să gândești. Încă din explicațiile date termenilor de bază ai eticii am stabilit că obiectul eticii îl constituie morala, studiând-o ca pe una din cele mai importante laturi ale existenței umane și

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

sociale. În același timp etica este și o disciplină științifică, deoarece în cadrul ei sunt elucidate două grupe de probleme: probleme teoretice propriu-zise ce se referă la natura și esența moralei, și probleme ce țin de modul în care ar trebui să procedeze omul, după ce principii și norme să se conducă în viață. Temeiurile actualității eticii și importanța practică a ei pentru om și umanitate sunt elucidate prin funcțiile specifice ale eticii. De obicei, sunt elucidate în literatura ca funcții ce presupun o analiză a conexiunilor interne și externe ale diferitor fenomene morale, adică toate componentele care au o semnificație morală specifică. Prin ele, etica culminează cu elaborarea categoriilor fundamentale ale moralei, care definesc esența specifică a vieții morale.

La origine, termenii de „etică” și „morală” sunt foarte apropiați: primul vine din grecescul „ethos”, al doilea din latinescul „mores”. Ambele desemnau bunele moravuri și buna conduită. Însă în timp, sensul lor s-a diferențiat, ca mai târziu să definim etica – o știință filosofică care conturează însăși întreaga sferă a moralei, cu determinațiile sale teoretice, axate pe înțelegerea categoriilor etice, a binelui reper central al moralității și categorie etică fundamentală și cu determinațiile sale practice, legate de problematica generală a vieții morale. De aceea utilizarea diferitor termeni etica (în greaca) și morala (în latină) nu e întâmplătoare, deoarece în literatură se consideră că aspectele eticii sunt oglindite în relațiile sociale, iar cele morale în evoluarea internă a personalității.

Morala ca obiect de studiu al eticii, reprezintă ansamblul normelor de conviețuire, de comportare a oamenilor unii față de alții și față de colectivitate, un ansamblu de concepții și reguli, cu privire la bine și la rău, drept sau nedrept, permis sau nepermis, și a căror încălcare este criticată de opinia publică. Morala așadar se definește a fi știința binelui și răului, se înscrie în realitate și se inspiră din fapte trăite și observate pentru a preciza reguli și principii de bună credință, de aceea normele de morală sunt creația societății. În firescul limbii române ansamblul regulilor de „bună purtare” se numește morala, iar condiția omului care aspiră să

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

trăiască potrivit unor idealuri și principii cât mai înalte se numește moralitate. Morala și moralitatea au, în sens larg, accepțiunea de „tot ce intră în sfera modelării și reglementării etice, ca unitate dialectică a valorilor și antivaloilor”. Mai exact, sensul acesta angajează tot ceea ce este pozitiv, este unitate a „binelui” și a „răului”. În sens restrâns, noțiunile în discuție trimit doar la ceea ce este pozitiv, util și plăcut, benefic, drept, corect, just, etc.

Etica este teorie asupra moralei. Un demers etic înseamnă să reflectăm asupra principiilor generale și să judecăm din perspectiva acestor principii ce ar trebui să facă o persoană, inclusiv noi înșine, într-o situație particulară. Spre deosebire de etică, morala are o semnificativă componentă emoțională. Etica: implică mai multă detașare, explorarea și acceptarea modurilor de viață alternative. Acceptarea unei etici nu cere abandonarea unei morale private, ci considerarea celorlalte principii și norme morale ca alternative posibile în diferite contexte. Rolul eticii este să ajute oamenii și instituțiile să decidă ce este mai bine să facă, pe ce criterii să aleagă și care le sunt motivațiile morale în acțiunile lor. Așadar etica rămâne a fi caracterizată ca fiind știință a comportamentului, moravurilor; studiu teoretic al principiilor care guvernează problemele practice, iar morala este socotită: totalitatea mijloacelor pe care le folosim pentru ca să trăim într-un mod omenesc; ansamblul prescripțiilor concrete adoptate de către agenți individuali sau colectivi, rămâne a fi un ansamblul al principiilor de dimensiune universal-normativă, bazate pe distincția între bine și rău.

În concluzie, etica este aceea știință filosofică, ce plantează în societate norme și imperative morale de justă valoare. Este știința care ajută societatea să distingă diferența dintre bine și rău, frumos și urât, corect și greșit, permis și nepermis. Etica este cea prin care se oglindește un comportament uman care încearcă să zugrăvească rațional regulile morale. Cu alte cuvinte, etica este în general înțeleasă ca un exercițiu intern, teoretic, al cărui scop este de a defini ceea ce face ceva moral. Acesta este motivul pentru care

este considerată cea mai importantă latură a existenței umane și sociale.

Cuvinte-cheie: *etică, morală, moralitatea, norme de conduită, cod etic.*

COMPETENȚE DEONTOLOGICE ÎN CADRUL CĂREIA SE EXERCITĂ PROFESIA

DEONTOLOGICAL POWERS IN WHICH THE PROFESSION IS EXERCISED

Autor: **Daniel LUNGU**

Coordonator științific: **Iulia VICOL**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Professional ethics has to do with a number of problems, both theoretical and practical, among which can be mentioned: the analysis of methodological problems, the specific modification of the moral aspects of work, the exposure of the requirements to the ethical model of the professional. One of the purposes of ethics is to increase the moral level of professional training, which consists not in accumulating a certain baggage of information, but in orienting the student's personality towards values and virtues, towards good deeds. In order for ethics to become useful to humanity, two premises are needed: the art of directing passions and the desire to orient them towards noble goals.*

Keywords: *professional ethics, competence, ability, morals.*

Rezumat: Etica profesională formează competența etică, ceea ce înseamnă capacitatea persoanei de a sesiza un argument etic, prin identificarea argumentelor factuale și a celor normative, precum și de a identifica implicațiile etice ale unei anumite situații, de a propune soluții practice pentru problemele relevante din punct de vedere etic, conforme cu principiile morale în care cred.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Competența etico-gnoseologică vizează orientarea studenților spre cunoașterea, organizarea și realizarea comportamentului etic în activitatea profesională.

Competența etico-gnoseologică analizează componentele: obiectul, funcțiile și problematica eticii, precum și morala și etica profesională. Prin aceste componente se încearcă a accentua atât problematica, din punct de vedere etic, cu care se confruntă societatea noastră, cât și necesitatea de a pregăti profesionistul din perspectivă etică, deoarece astăzi suntem în situația când un angajator tinde să angajeze un specialist mai puțin pregătit (contribuind la pregătirea specialistului prin practică), dar cu un bun comportament etic (demn de încredere, cinstit etc.).

Falimentul unei organizații în urma falsificărilor, furturilor etc. presupune și falimentul etic al personalului. Aceste probleme impun necesitatea formării/dezvoltării unei anumite competențe, și anume a competenței deontologice. Competența deontologică cuprinde un ansamblu de aptitudini, atitudini și capacități de a reprezenta valorile fundamentale, conform unor principii și reguli, în baza cărora se exercită activitatea profesională.

Categoriile eticii profesionale vin să ajute studenții, viitori profesioniști, să-și formeze/dezvolte competențe deontologice. Axarea pe codul deontologic, în dependență de profesie, îndrumă studentul spre o mai bună pregătire din punct de vedere profesional. Un valoros specialist este cel bine pregătit care are și un bun comportament etic. În formarea profesionistului sunt necesare, de asemenea: competența de comunicare etică, competența de relaționare, competența culturală, competența etico-managerială.

Competența de comunicare etică include în sine abilitatea de a exprima și interpreta gânduri, sentimente și fapte atât verbal, cât și în scris, de a interacționa într-un mod adecvat în cadrul întregii game de contexte sociale și culturale, la serviciu, acasă sau în timpul liber. Pe lângă faptul că un bun specialist trebuie să știe să se prezinte, să convingă că este bine pregătit, el trebuie să-și poată promova atât produsul său, cât și pe sine. În cazul unei întâlniri,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

conferințe sau simpozion persoana ce deține această competență poate să-și promoveze instituția în care își exercită activitatea profesională. În funcție de faptul cum realizează acest lucru, el se va promova atât pe sine, cât și organizația din care face parte. Totodată, se știe că de la un specialist cu studii superioare se cere o comunicare fluentă, fără cuvinte parazite, neliterare etc. Competența de comunicare etică este axată și pe soluționarea conflictelor.

Competența de relaționare cuprinde toate formele comportamentale care trebuie stăpânite, pentru ca persoana să fie capabilă să participe într-un mod eficient și constructiv în viața socială, să rezolve un conflict. Abilitățile interpersonale sunt necesare pentru interacțiunea efectivă, individuală și în grupuri, fiind utilizate atât în domenii private, cât și în domenii publice. Această competență are la bază relațiile de colegialitate sau prietenie, și deseori aceasta este unul dintre factorii principali de soluționare a conflictelor.

Competența culturală include capacități, atitudini și abilități ale specialistului de a promova în cadrul organizației sau a grupului din care face parte atât spiritul de recunoștință, de respectare în egală măsură a tuturor evenimentelor etnice, religioase marcate de reprezentanții diferitelor culturi pe care le încorporează în interiorul său, cât și modul de a se îmbrăca, vorbi și comporta în diferite situații de viață.

Competența etico-managerială se evidențiază prin capacitatea conducătorilor de a-și îndeplini activitățile specifice, din punct de vedere etic, la standardele adoptate de organizație. Managementul educațional întrunește caracteristicile de bază ale managementului organizațiilor. Particularitățile care îl diferențiază de managementul organizațiilor economice, industriale țin de managementul psihologic din care acesta face parte. Aceste particularități se referă la următoarele aspecte: dimensiunea moral-axiologică referitoare la finalitățile educației și deschiderea spre lumea valorilor; mobilizarea resurselor umane ca „gestiune a talentelor și competențelor”. Este reprezentată de conducători și de

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

deciziile corecte care le ia în cadrul activității profesionale. Un conducător de valoare trebuie să dețină toate competențele în cadrul activității sale.

Termenul măiestrie presupune îndemânare desăvârșită într-o activitate, dibăcie deosebită în executarea unui lucru, iscusință. Competența este Aptitudine + Capacitate + Abilitate. E o rezultantă a cunoștințelor, aptitudinilor, capacităților, abilităților și trăsăturilor caracteriale temperamentale care conduc la performanțe în diferite domenii. În orice profesie sunt identificați maeștri. Măiestria profesională se întemeiază pe o profundă înțelegere a psihologiei colectivului, pe priceperea de a aplica adecvat și în spirit creator procedeele de lucru și metodice, pe capacitatea de a analiza rezultatele aplicării lor și de a întrevădea etapele desfășurării procesului de lucru, ca și eficiența acestui proces, ținând seama de particularitățile de vârstă și cele individuale ale persoanelor cu care lucrează.

În primul rând, o competență deontologică importantă este responsabilitatea. Practicanții trebuie să fie responsabili pentru acțiunile lor și să se asigure că deciziile luate sunt etice și responsabile. Aceasta înseamnă că trebuie să fie conștienți de impactul pe care acțiunile lor îl pot avea asupra altor persoane și să ia decizii responsabile.

În al doilea rând, integritatea este o altă competență deontologică importantă. Practicanții trebuie să fie integri și să acționeze cu onestitate și integritate în toate aspectele activității lor profesionale. Aceasta înseamnă să se abțină de la orice comportament imoral sau ilegal și să fie corecți și onesti în toate interacțiunile lor profesionale.

Deasemenea și respectul este o competență deontologică importantă. Practicanții trebuie să respecte drepturile și demnitatea altor persoane și să acționeze cu empatie și sensibilitate culturală. Aceasta înseamnă să se abțină de la discriminare și să aibă o atitudine pozitivă față de diversitatea culturală și socială.

Confidențialitatea este competența în cadrul căreia trebuie să respecte confidențialitatea și intimitatea informațiilor pe care le

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

primesc în cadrul activității lor profesionale. Aceasta înseamnă să păstreze secretul profesional și să protejeze informațiile personale ale clienților.

Transparența este o altă competență deontologică importantă. Practicanții trebuie să fie transparenți în toate aspectele activității lor profesionale, inclusiv în ceea ce privește politica de prețuri, procesul de tratament și opțiunile disponibile pentru clienți. Aceasta înseamnă să furnizeze informații clare și complete și să nu ascundă sau să distorsioneze informațiile.

În concluzie, competențele deontologice sunt esențiale în orice domeniu profesional. Aceste competențe includ responsabilitatea, integritatea, respectul, confidențialitatea, transparența și competența profesională și trebuie respectate de către toți practicanții. Respectarea acestor competențe va contribui la asigurarea unei practici etice și responsabile în domeniul lor de activitate.

Cuvinte-cheie: *etica profesională, competența, abilitatea, morala.*

**APLICAȚIE BAZATĂ PE PHP ȘI BAZA DE DATE
PENTRU MANAGEMENTUL UNIVERSITAR**
**APPLICATION BASED ON PHP AND DATABASE FOR
UNIVERSITY MANAGEMENT**

Autor: **Nicoleta MANOLACHI**
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
Coordonator științific: **Mugurel-Ciprian ENACHE**
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România

Abstract: *Manual management of university activities can be time-consuming, error-prone and, most importantly, lacks real-time information. In today's digital era, automation is a logical solution. A „application based on PHP and database for university*

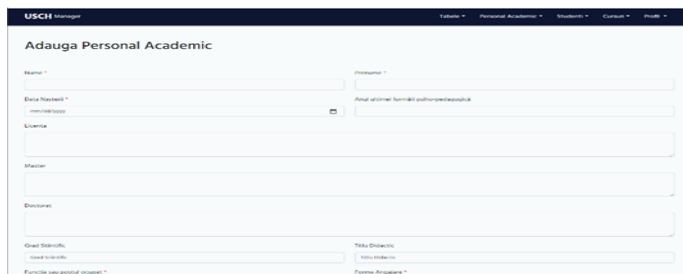
Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

management” has the idea of automating synoptic tables on the evolution of specialisations, reducing errors and increasing efficiency. The application allows the input of information about academic staff, students, specialisations, courses and years of study. When data is entered into the database the tables are automatically generated, so all information is modified in real time.

Keywords: automation, university management, database, PHP

Rezumat: Gestionarea manuală este un consumator mare de timp, în special când este vorba de cantități mari de date. Automatizarea acestora nu doar sporește eficiența și reduce erorile la 0 dar cel mai important economisește timpul personalului academic care se ocupă cu managementul universitar.

Scopul aplicației este de a automatiza tabelelor sinoptice privind evoluția specializărilor. Pentru automatizarea acestora este necesar să introducem datele despre personalul academic, studenți, specializări, cursuri, anii de studii, etc. în baza de date. Informațiile despre personalul academic, studenți și cursuri pot fi adăugate de către utilizator direct din aplicație (figura 1), celelalte date, precum specializări și anii de studii, pot fi adăugate doar din managerul bazei de date. Odată ce datele au fost introduse ele pot fi ușor modificate sau șterse de către utilizat de pe pagina corespunzătoare.

The image shows a screenshot of a web application interface titled "USCH Manager". The main heading is "Adauga Personal Academic". The form contains several input fields: "Nume", "Prenume", "E-mail", "Anul de intrare la studii", "Specializare", "Anul de studiu", "Grad de studiu", "Titlu didactic", "Funcție sau postură ocupată", and "Data de naștere". There are also dropdown menus for "Anul de intrare la studii" and "Anul de studiu". The form is designed for adding academic staff information to a database.

Figura 1: Formular pentru adaugarea personalului academic în baza de date

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Acum după ce datele au fost introduse în baza de date putem observa cum are loc automatizarea tabelelor generale (figura 2). În formularul care se află la începutul paginii avem posibilitatea de a genera tabele pentru fiecare specializare și anul de studiu dorit, doar selectând opțiunile corespunzătoare.

Tabelele generale

Specializarea: 0811 Informatică Anul de studiu: 2021 - 2022 **Generare**

Tabelul 4.1 Admiterea studenților

Anul de studii	Nr. locuri de admitere conform planului de înscrisurări	Nr. de cereri depuse la admitere	Nr. studenți admitși (la 15 octombrie)
2021 - 2022	15	15	14

Tabelul 4.2 Promovabilitatea studenților

Anul admiterii	Nr. studenți admitși	An de studii	Nr. studenți promoși/și la următorul an de studii	Nr. studenți care au abandonat programul de studii	Nr. studenți semnatulți	Nr. absolvenți
2021 - 2022	14	Anul I	11	1	0	0
		Anul II	12	0	0	0

Tabelul 5.1 Planificarea, recrutarea și administrarea personalului academic

Nr. cadre didactice implicate în realizarea programului de studii	Titulari	%	Contract intern	%	Contract extern	%	Vârsta

Figura 2: Tabelele sinoptice privind evoluția specializărilor

Partea tehnică

Aplicația a fost construită în Laravel 8, care este un framework web open-source, gratuit și poate fi utilizat sau modificat de oricine, bazat pe limbajul de programare PHP, creat de Taylor Otwell în 2011. Modelul arhitectural folosit de Laravel este MVC (Model-View-Controller), folosit mai mult în dezvoltarea aplicațiilor web. Model interacționează cu baza de date, View este interfața cu utilizatorul iar Controller este intermediar între Model și View.

Schema inițială a bazei de date a fost realizată în phpMyAdmin (figura 3), instrument open-source pentru administrarea MySQL și MariaDB. Pe parcurs după ce baza de date inițială a fost testată cu succes unele tabele au fost create cu ajutorul migrărilor Laravel. Migrările permit crearea/modificarea tabelor în baza de date fără a accesa direct managerul bazei de date, cum ar fi phpMyAdmin utilizat mai sus.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
 Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

Table	Action	Rows	Type	Collation	Size	Overhead
☐ ani_studius	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	3	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	16.0 K1B	-
☐ catedres	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	6	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	48.0 K1B	-
☐ courses	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	12	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	16.0 K1B	-
☐ detail_courses	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	9	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	96.0 K1B	-
☐ facultati	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	3	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	16.0 K1B	-
☐ forma_angajares	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	2	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	16.0 K1B	-
☐ functii_personal_academics	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	3	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	16.0 K1B	-
☐ grad_stintifics	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	1	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	16.0 K1B	-
☐ locuri_admiteres	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	2	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	48.0 K1B	-
☐ migrations	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	10	InnoDB	utf8mb4_unicode_ci	16.0 K1B	-
☐ mobility_students	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	0	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	16.0 K1B	-
☐ password_resets	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	0	InnoDB	utf8mb4_unicode_ci	32.0 K1B	-
☐ personal_academics	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	18	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	96.0 K1B	-
☐ plan_studius	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	4	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	16.0 K1B	-
☐ specialitates	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	5	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	32.0 K1B	-
☐ students	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	83	InnoDB	utf8mb4_unicode_ci	48.0 K1B	-
☐ titlu_didactics	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	1	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	16.0 K1B	-
☐ users	☆ [edit] [refresh] [delete] [truncate] [optimize] [analyze]	3	InnoDB	utf8mb4_unicode_ci	16.0 K1B	-
18 tables	Sum	165	InnoDB	utf8mb4_0900_ai_ci	576.0 K1B	0 B

Figura 3. Baza de date

Pe partea de stil am folosit ca bază Bootstrap, cunoscut ca și cel mai popular framework CSS gratuit, destinat dezvoltării web pe partea de front-end. Acesta conține șabloane bazate pe HTML, CSS și JavaScript. Stilul implicit ale elementelor Bootstrap este personalizat astfel încât să corespundă design-ului aplicației.

Pentru a rula aplicația este utilizat serverul web local, OpenServer, care constă din Apache, Nginx, MySQL/MariaDB și PHP. OpenServer este un instrument simplu și eficient, un instrument de care are nevoie orice web developer. Pentru a crea domain-ul aplicației este necesar de a accesa Meniul Settings → Domains, unde se introduce domainul, care, pentru aplicația dată, este <http://university-manager.md>.

În concluzie, automatizarea managementului activităților universitare nu v-a reduce doar timpul, pe care personalul academic îl pierde la documentarea acestora, dar și cel mai important va reduce la 0 greșelile care pot apărea din cauza neatenției sau din cauza greșelilor de tipar. Astfel personalului academic i se cere doar să fie atent la introducerea datelor în baza de date.

Cuvinte-cheie: *automatizare, management universitar, baza de date, PHP.*

DURATA DE VIAȚĂ A POLIIZOPRENULUI

LIFETIME OF POLYISOPRENE

Autor: **Olivia CARANFIL**

Coordonator științific: **Marina BUNEA**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *One of the most important global issues facing us today is the reducing of synthetic rubber waste and one of the solutions to this problem is the use of polyisoprene, which is biodegradable and recyclable. Polyisoprene, known as natural rubber, is obtained from the latex harvested by slicing the bark of the rubber tree. It is an elastic material with unique physical properties such as: high electrical resistivity (being a very good electrical insulator), good chemical resistance and excellent water resistance. Natural rubber also exhibits very important mechanical properties, such as very good abrasion resistance, very good tear resistance, very good resistance to tensile, compressive, bending and torsional stresses, excellent resilience and the ability to deform very long without spoiling. The natural rubber is one of the most important polymers for our society. It is a very useful material from an industrial point of view due to its properties and it is used in a wide range of applications such as tire production, transmission belts, oil hoses, gaskets and so on. Although natural rubber is both a renewable resource and an extremely versatile material, there are certain needs that it cannot meet, which is why the petroleum-based synthetic rubber was invented. In general, synthetic rubber is better than natural rubber in terms of temperature resistance, abrasion resistance and a much longer lifetime. The shelf life of natural rubber is 3-5 years compared to that of the synthetic rubber which is 3-10 years. In this case, the shelf life refers to the time limit within which the rubber retains its quality and properties, being able to be used in certain applications, but its lifetime is much longer before the final degradation, in general, being*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

influenced by a series of factors such as: exposure to sunlight, exposure to extreme temperatures, improper storage under recommended conditions, manner of use, rubber composition, material quality and natural aging. The signs that characterize the degradation of natural rubber are the appearance of cracks, yellowing, loss of elasticity and its excessive hardening, as well as a decrease in adhesion to its surface. Thus, to improve the resistance of the rubber and increase its lifetime, the process of vulcanization or the mixing with additives in the process of its manufacturing are applied, subsequently it being able to be used in a much wider range of applications.

Keywords: *waste rubber, biodegradable materials, polyisoprene, lifetime, degradation.*

Rezumat: Una dintre cele mai importante probleme globale cu care ne confruntăm astăzi este reducerea deșeurilor de cauciuc sintetic și una dintre soluțiile acestei probleme este utilizarea poliizoprenului, care este biodegradabil și reciclabil. Poliizoprenul, cunoscut sub denumirea de cauciuc natural, este obținut din latexul recoltat prin felierea scoarței arborelui de cauciuc. Acesta este un material elastic cu proprietăți fizice unice, precum: rezistivitate electrică ridicată (izolator electric), rezistență bună la substanțe chimice și rezistență excelentă la apă. De asemenea, cauciucul natural prezintă și o serie de proprietăți mecanice importante, cum ar fi rezistență foarte bună la abraziune, rezistență foarte bună la rupere, rezistență foarte bună la solicitările de tracțiune, compresiune, încovoiere și torsiune, reziliență excelentă și capacitate de a se deforma foarte mult fără a se deteriora. Cauciucul natural este unul dintre cei mai importanți polimeri pentru societatea noastră. Este un material foarte util din punct de vedere industrial datorită proprietăților sale și este utilizat într-o gamă largă de aplicații cum ar fi producția de pneuri, în producția de anvelope fiind folosit în compoziții de lipire și de sigilare, în producția de curele de transmisie, furtunuri de ulei, în producția de garnituri etc. Deși cauciucul natural este atât o resursă regenerabilă,

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

cât și un material extrem de versatil, există anumite nevoi pe care acesta nu le poate satisface, motiv pentru care a fost inventat cauciucul sintetic pe bază de petrol. În general, cauciucul sintetic este mai bun decât cauciucul natural în ceea ce privește rezistența la temperatură, rezistența la abraziune și durata de viață mult mai mare. Termenul de valabilitate al cauciucului natural este de 3 – 5 ani comparativ cu cel al cauciucului sintetic care este de 3 – 10 ani. În acest caz termenul de valabilitate se referă la limita de timp în cadrul căreia cauciucul își păstrează calitatea și proprietățile sale, putând fi utilizat în anumite aplicații, însă durata de viață a acestuia este mult mai mare înainte degradarea definitivă, în general, fiind influențată de un șir de factori precum: expunerea la lumina soarelui, expunerea la temperaturi extreme, depozitarea necorespunzătoare condițiilor recomandate, modul de utilizare, compoziția cauciucului, calitatea materialului și îmbătrânirea naturală. Semnele care caracterizează degradarea cauciucului natural sunt apariția crăpăturilor, îngălbenirea, pierderea elasticității și întărirea excesivă, precum și scăderea aderenței la suprafața acestuia. Astfel, pentru îmbunătățirea rezistenței cauciucului și creșterea duratei lui de viață se aplică procesul de vulcanizare sau amestecarea cu aditivi în procesul de elaborare a acestuia, ulterior putând fi utilizat într-o gamă mult mai largă de aplicații.

Cuvinte-cheie: *deșeuri de cauciuc, materiale biodegradabile, poliizopren, durată de viață, degradare.*

PROPRIETĂȚILE CHIMICE ȘI MECANICE ALE POLIMERILOR PE BAZĂ DE AMIDON

CHEMICAL AND MECHANICAL PROPERTIES OF STARCH-BASED POLYMERS

Autor: **Larisa PASCAL**

Coordonator științific: **Marina BUNEA**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Starch polymers are a type of natural polymers produced from starch macromolecules, which are a complex carbohydrate present in foods such as potatoes, rice, corn, beans, and wheat. Starch consists of two types of monomers: amylose and amylopectin. The chemical and mechanical properties of starch-based polymers depend on the concentrations of these monomers in their structure, since polymers with a high concentration of amylose show a linear structure composed of D-glucose monomers, and those with a high concentration of amylopectin show a branched structure composed of α -D-(1-4)-glucan monomers and α -D-(1-6)-glucan linkages at branch points.*

The most important chemical properties of starch-based biopolymers are hygroscopicity, pH sensitivity, water resistance, resistance to chemical agents and biodegradability. Starch-based polymers are highly hygroscopic, meaning that they absorb water from the environment. This can affect the mechanical properties and the dimensions of objects made of these polymers. They are reversible, meaning they can be broken down into smaller molecules by hydrolysis, and then they can be recombined into a polymer. They are sensitive to pH and they can degrade in acidic or alkaline environments. And in terms of biodegradability, these biopolymers can be degraded down by microorganisms in natural environments. Also, they being highly degradable, they can be used together with a compostable polymer without affecting their degradation process. The important mechanical properties of

starch-based biopolymers are tensile strength and flexibility. Thus, starch-based polymers exhibit a lower tensile strength compared to petroleum-based synthetic polymers, but which can be improved by adding additives. In terms of flexibility, these polymers are highly flexible and they can be molded into various shapes. The chemical and mechanical properties of starch-based polymers can be improved by chemical modifications and addition of additives. In principle, the properties of starch-based polymers can be significantly improved by blending them with synthetic polymers, but this will significantly affect their biodegradability.

In general, the starch can be used in the food, pharmaceutical and packaging industries. The biodegradability of packaging plays a very important role, because at the moment, the ecological problem is one of the most serious and the waste made of plastic materials, especially those originating from packaging, disposable tableware, containers etc. produced from synthetic petroleum-based thermoplastic polymers such as polyethylene (PE), polyethylene terephthalate (PET), polypropylene (PP) and polystyrene (PS) can be found everywhere and they are accumulated daily in a very large amount. These wastes are carried by the wind and flowing waters, being shredded and spread in all directions, on plains, in mountains, on rivers, lakes etc. In this way these numerous wastes flood our planet and all living things suffer. They suffocate from the chemicals and suffer from intestinal diseases or even die.

Therefore, in order to protect the environment, we must put into practice the use of biodegradable packaging, because they decompose in a short time, are fine, resistant and free of toxic substances, and starch-based polymers can come to our aid in their manufacture.

Keywords: *biopolymers, biodegradability, packaging, starch, environmental protection*

Rezumat: Polimerii pe bază de amidon sunt un tip de polimeri naturali, produși din macromolecule de amidon, care

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

prezintă un carbohidrat complex prezent în alimente precum cartofii, orezul, porumbul, fasolea și grâul. Amidonul este format din două tipuri de monomeri: amiloză și amilopectină. Proprietățile chimice și mecanice ale polimerilor pe bază de amidon depind de concentrațiile acestor monomeri în structura acestora, deoarece polimerii cu o concentrație mare de amiloză prezintă o structură liniară compusă din monomeri D-glucoză, iar cei cu o concentrație mare de amilopectină prezintă o structură ramificată alcătuită din monomeri α -D-(1-4)-glucan și legături α -D-(1-6)-glucan în punctele de ramificare.

Proprietățile chimice cele mai importante ale biopolimerilor pe bază de amidon sunt higroscopicitatea, sensibilitatea la pH, rezistența la apă, rezistența la agenți chimici și biodegradabilitatea. Polimerii pe bază de amidon sunt foarte higroscopici, ceea ce înseamnă că absorb apa din mediul înconjurător. Aceasta poate afecta proprietățile mecanice și dimensiunile obiectelor fabricate din acești polimeri. Sunt reversibili, ceea ce înseamnă că pot fi descompuși în molecule mai mici prin hidroliză, iar apoi acestea pot fi apoi recombinate într-un polimer. Sunt sensibili la pH și se pot degrada în medii acide sau alcaline. Iar în ceea ce privește biodegradabilitatea, acești biopolimeri pot fi descompuși de microorganisme în medii naturale. De asemenea, fiind foarte degradabili, poate fi utilizat împreună cu polimerii compostabili fără să afecteze procesul lor de degradare. Proprietățile mecanice importante ale biopolimerilor pe bază de amidon sunt rezistența la tracțiune și flexibilitatea. Astfel, polimerii pe bază de amidon prezintă o rezistență la tracțiune mai mică comparativ cu polimerii sintetici pe bază de petrol, dar care poate fi îmbunătățită prin adăugarea de aditivi. În ceea ce privește flexibilitatea, acești polimeri sunt foarte flexibili și pot fi modelați în diferite forme. Proprietățile chimice și mecanice ale polimerilor pe bază de amidon pot fi îmbunătățite prin modificări chimice și prin adăugarea de aditivi. În principiu, proprietățile polimerilor pe bază de amidon pot fi îmbunătățite semnificativ prin amestecarea cu polimeri sintetici, însă aceasta va afecta semnificativ

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

biodegradabilitatea acestora.

În general, amidonul poate fi utilizat în industria alimentară, farmaceutică și producerea ambalajelor biodegradabile. Biodegradabilitatea ambalajelor joacă un rol foarte important, deoarece la momentul actual, problema ecologică este una dintre cele mai grave, deoarece deșeurile din materiale plastice, mai ales cele care provin din ambalaje, veselă de unică folosință, recipiente etc. produse din polimeri termoplastici sintetici pe bază de petrol cum ar fi polietilena (PE), polietilena tereftalată (PET), polipropilena (PP) și polistirenul (PS) pot fi întâlnite oriunde și sunt acumulate zilnic într-o cantitate foarte mare. Aceste deșuri sunt purtate de vânt și de ape curgătoare, fiind mărunțite și răspândite în toate direcțiile, pe câmpii, în munți, pe râuri, lacuri etc. În acest fel aceste deșuri numeroase inundă planeta noastră și toate viețuitoarele au de suferit. Ele se sufocă din cauza substanțelor chimice și se alege cu boli intestinale sau chiar cu moartea.

De aceea, pentru a proteja mediul înconjurător, trebuie să punem în practică folosirea ambalajelor biodegradabile, deoarece se descompun într-un timp scurt, sunt fine, rezistente și lipsite de substanțe toxice, iar polimerii pe bază de amidon ne vin în ajutor la fabricarea acestora.

Cuvinte-cheie: *biopolimeri, biodegradabilitate, ambalaje, amidon, protecția mediului.*

STRATEGII DE NEGOCIERE INTERNAȚIONALĂ

INTERNATIONAL NEGOTIATION STRATEGIES

Autor: **Diana PĂSTRU**

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Coordonator științific: **Irina TODOS**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *This article includes a brief description of the main objectives of negotiation strategies, types of international negotiation strategies, principles of the formulation of negotiation strategies, the adoption of international negotiation strategies, as well as the stages of negotiation strategy development.*

Thus, we studied different methods in which negotiation strategies are applied, we established a consecutiveness of the evolution of the concept of defining the negotiation strategy which in turn were approached in different situations with certain tactics. In most forms of confrontation and interpersonal action strategy is a game that can be to a greater or lesser extent. Effectively, a good part of the negotiating power is the strategy, whether it is war, politics, diplomacy, sales, business, labor or family conflicts.

The objective of applying strategies is to enable negotiators to obtain benefits from the negotiation, that is, to satisfy needs and wants, rather than to maintain certain positions of the negotiators.

Keywords: *negotiation strategies, the principles of strategy formulation, bargaining power the stages of elaboration and the strategic process.*

Rezumat: Strategia reprezintă un set de obiective economice, cercetări și proiecții de care conducerea companiei le implementează pentru a atinge scopurile propuse. Negocierea internațională este foarte complexă și dificilă deoarece implică legi, reglementări, standarde, practici de afaceri diferite și mai ales diferențe culturale. Negocierea trebuie privită drept cea mai buna

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

metodă de comunicare, având avantajul că realizează în cel mai scurt timp obiectivele prevăzute.

În opinia lui Alfred D. Chandler Jr., **strategia** a fost definită ca fiind determinarea scopurilor și obiectivelor de bază pe termen lung ale unei întreprinderi, precum și abordarea de cursuri de acțiune și alocarea resurselor necesare pentru realizarea acestor obiective.

Factorii pentru alegerea unei strategii sunt:

- Conjunctura în care se desfășoară negocierea;
- Acțiunile posibile întreprinse de partener;
- Resursele proprii;
- Situația de dominație sau dependență de piață.

Conținutul strategiei este conceput în funcție de trei teme principale:

1. **Fixarea priorităților și a obiectivelor.** În principiu prioritățile se aplică într-o anumită ordine, ceea ce face posibil stabilirea obiectivelor maxime și minime. După aceea determinăm tacticile și tehnicile și le adaptăm la negocierea propriu-zisă.
2. **Stabilirea viziunii de ansamblu a negocierii.** Aceasta ia în considerare determinarea modului în care va lucra echipa de negociere, pe baza informațiilor disponibile, determinarea posibilelor opțiuni de desfășurare a negocierilor, potențialele riscuri și limitări care pot apărea în timpul procesului de negociere.
3. **Alegerea mijloacelor concrete de acțiune și a cadrului negocierii.** În aceste circumstanțe are loc înfăptuirea structurei echipei și numirea liderului acesteia, definirea planului, scenariul negocierii, stabilirea locului, a timpului și a procedurii de negociere.

Categoriile strategiilor de negociere:

Strategiile directe se determină printr-o abordare rapidă și fără întorsătură a părții adverse, impunând voință printr-o luptă scurtă și decisivă pe teatrul principal de operațiuni. În cadrul acestei strategii problemele sunt prezentate într-o manieră clară și

frontală în cadrul unei singure și scurte runde de negocieri.

Strategiile indirecte se referă la abordările care implică o aplicare mai flexibilă și adaptabilă pentru a atinge un obiectiv sau a rezolva o problemă, prin utilizarea unei game mai largi de opțiuni și metode alternative. Aceste strategii pot fi folosite în situații în care nu există o soluție unică și clară, sau în cazul în care o strategie directă ar fi prea rigidă sau riscantă.

Strategii conflictuale sunt utilizate de către o parte implicată într-un conflict pentru a-și promova propriile interese și a le diminua pe cele ale părții adverse. Aceste strategii adesea caută să obțină avantaje fără a face concesii. Astfel acestea sunt dure și tensionate și aproape întotdeauna se bazează pe un dezichilibru de putere între părțile negociatoare.

Strategii cooperative vizează un echilibru între beneficii și concesii, evită conflictele deschise și se abțin de la pârghii agresive. Se determină prin discutarea obiectivelor principale, comportamente de deschidere față de punctele de vedere ale partenerului și sublinierea și susținerea intereselor comune.

Procesul de elaborare a strategiilor este o abordare planificată și structurată de dezvoltarea planurilor de acțiune pentru a atinge obiectivele organizației sau ale unei persoane. Acest proces este esențial pentru succesul pe termen lung al oricărei afaceri sau a oricărei persoane și implică o serie de etape importante.

- **Analiza situației actuale** - prima etapă a procesului de elaborare a strategiilor este să se evalueze situația actuală a organizației sau a persoanei, și să se identifice principalele provocări și oportunități.
- **Stabilirea obiectivelor** - în această etapă, se stabilesc obiectivele pe termen scurt și pe termen lung care trebuie atinse pentru a îndeplini obiectivele întreprinderii.
- **Analiza mediului înconjurător** și a pieței - este crucială pentru dezvoltarea unei strategii eficiente. Aceasta implică identificarea tendințelor actuale, a factorilor de influență și a riscurilor și oportunităților asociate cu mediul extern.
- **Evaluarea opțiunilor strategice** - în această etapă

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

opțiunile strategice sunt evaluate în funcție de beneficiile și costurile asociate cu fiecare opțiune

- **Implementarea strategiei** - după ce s-a stabilit opțiune strategică, aceasta trebuie să fie implementată printr-un plan de acțiune bine definite. Aceasta implică stabilirea de obiective clare și măsurabile, dezvoltarea de resurse necesare și identificarea responsabilităților.

Cuvinte-cheie: strategii de negociere, conceptul strategic, categoriile strategiei, procesul de elaborare, factorii de alegere a strategiei.

**NEGOCIEREA COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ –
ELEMENT DEFINITORIU AL PROCESULUI DE
TRANZACȚIONARE**

**INTERNATIONAL COMMERCIAL NEGOTIATION –
DEFINING ELEMENT OF THE TRANSACTION
PROCESS**

Autor: **Valeria PEEV**

Universitatea „Dunărea de Jos ” din Galați

Coordonator științific: **Irina TODOS**, dr., conf. univ.

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Negotiations play a central role in international business transactions. Whether in relations between traditional partners or in low-value transactions, contracts are often concluded at a distance ("absentee"), by commercial letters, in high-value transactions, as well as when entering new markets or with new products, where meetings with partners and contract negotiations are the rule in business.*

Due to the complexity of the modern business environment, the element of negotiation is a constant process. It defines and establishes contractual rights; the duties and obligations of the

parties; governs the implementation of proprietary technology and processes and protects intellectual property rights. It forms the basis of relationships between multicultural stakeholders and serves as a mechanism for resolving conflicts and disputes.

Negotiation can have several definitions from different points of view. As a rule, those people who define negotiation as a diplomatic activity, give it a broader content and from the respective field, and specialists in international trade analyze it through the main elements of the commercial transaction, are people who mention it almost exclusively in terms of price.

From the first definitions that were given to negotiation, the one given by Arthur Lall can be highlighted, who considers that, "negotiation is a process of approaching a dispute or international situation by peaceful means, other than legal or arbitration, with the aim of promoting some understanding, improvement, smoothing of the dispute between the interested parties".

The specialist Mircea Malita mentions that, "negotiations are competitive processes, carried out in the framework of peaceful talks by one or more parties, which aim together to achieve, in an optimal and safe way, certain objectives set within an explicit solution, agreed in common."

According to some authors, negotiation is considered "a dynamic process of adjusting different ideas and arguments, through which parties with their own objectives, no matter in what field, discuss to reach a consensus, based on mutual interest."

Compared to the area of interest of the participants in the negotiation process, we can distinguish between several specific forms of negotiation, and the most effective and common is commercial negotiation or business negotiation, which focuses on acts, contracts and trade facts, such as sale-purchase, partnering, renting, franchising.

In a broad sense, we can define commercial negotiation as a communication process aimed at reaching a commercial agreement. This process involves confronting the expectations, interests, positions and points of view of the negotiators.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

International commercial negotiation is an organized process of communication between companies from different cultures, which propose the progressive adaptation of their interests related to the object of the negotiation in order to achieve a mutually acceptable business agreement, materialized in the international contract.

Negotiation is a process that takes place in several stages: preparation of negotiations, initial contact, negotiations (arguments, objections, concessions and compromises), finalization. An essential condition is concern for the creation of a favorable framework for the presentation of the parties' positions, open communication between the partners and the achievement of an acceptable agreement for all parties involved.

Keywords: *negotiation, trade negotiation, international trade negotiation, negotiation process.*

Rezumat: Negocierile joacă un rol central în tranzacțiile comerciale internaționale. Fie în relațiile dintre parteneri tradiționali, fie în tranzacții de valoare redusă, contractele sunt adesea încheiate la distanță („între absenți”), prin scrisori comerciale, în tranzacții de mare valoare, precum și la intrarea pe noi piețe sau cu produse noi, unde întâlnirile cu partenerii și negocierile contractuale sunt regula în afaceri.

Datorită complexității mediului de afaceri modern, elementul de negociere este un proces constant. Acesta definește și stabilește drepturile contractuale; îndatoririle și obligațiile părților; guvernează implementarea tehnologiei și proceselor proprietare și protejează drepturile de proprietate intelectuală. Ea formează baza relațiilor dintre părțile interesate multiculturale și servește ca mecanism de soluționare a conflictelor și disputelor.

Negocierea poate avea mai multe definiții din diferite puncte de vedere. De regulă, acele persoane care definesc negocierea precum activitate diplomatică, îi oferă un conținut mai larg și din domeniul respectiv, iar specialiști în comerțul internațional o analizează prin pincipalele elemente ale tranzacției

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

comerciale, sunt persoane care o menționează aproape în exclusivitate de preț.

Din primele definiții care au fost acordate negocierii se poate evidenția cea dată de **Arthur Lall**, care consideră că „negocierea este un proces de abordare a unei dispute sau situații internaționale prin mijloace pașnice, altele decât cele juridice sau arbitraj, cu scopul de a promova o anumită înțelegere, îmbunătățire, aplanare a disputei între părțile interesate”. [1]

Specialistul **Mircea Malita**, menționează că „negocierile sunt procese competitive, desfășurate în cadrul unor convorbiri pașnice de către una sau mai multe părți, ce urmăresc împreună realizarea, în mod optim și sigur, a unor obiective fixate în cuprinsul unei soluții explicite, agreată în comun.”

După unii autori, negocierea este considerată „un proces dinamic de ajustare a diferitelor idei și argumente, prin care părțile cu obiective proprii, indiferent în ce domeniu, discută pentru a ajunge la un consens, pe baza interesului reciproc.”[2]

Comparativ cu zona de interes al participanților în procesul de negociere, putem face distincție între mai multe forme specifice de negociere, iar cea mai eficientă și des întâlnită este negocierea comercială sau negocierea afacerilor, care se axează pe acte, contracte și fapte de comerț, precum vânzarea-cumpărarea, partereniatul, închirierea, franchising-ul.

În sens larg, o putem defini **negocierea comercială** ca un proces de comunicare care vizează ajungerea la un acord comercial. Acest proces presupune confruntarea așteptărilor, intereselor, pozițiilor și punctelor de vedere ale negociatorilor.

Negocierea comercială internațională este un proces organizat de comunicare între firme provenind din culturi diferite, care își propun adaptarea progresivă a intereselor lor legate de obiectul negocierii în vederea realizării unei înțelegeri de afaceri reciproc acceptabile, materializată în contractul internațional.[3]

Negocierea este un proces care se derulează în mai multe etape: pregătirea negocierilor, contactul inițial, tratativele (argumente, obiecții, concesi și compromisuri), finalizarea. O

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

condiție esențială este preocuparea pentru crearea unui cadru favorabil pentru prezentarea pozițiilor părților, comunicarea deschisă dintre parteneri și realizarea unui acord acceptabil pentru toate părțile implicate.

Față de negocierile care au loc în alte domenii - politice, sociale, diplomatice etc. - negocierile comerciale internaționale au o serie de particularități, atât din punct de vedere al conținutului, cât și al modului în care sunt desfășurate, cât și din punct de vedere al strategiilor și tacticilor folosite. În același timp, face parte din cadrul teoretic și experiența practică a negocierii în general ca formă de comunicare umană. [4]

Cuvinte-cheie: *negociere, negociere comercială, negociere comercială internațională, procesul de negociere.*

GESTIUNEA STOCURILOR ÎN CADRUL INTREPRINDERILOR

STOCK MANAGEMENT WITHIN ENTERPRISES

Autor: **Andrea-Mădălina BEȘLEAGĂ**

Coordonator științific: **Iulia VICOL**, asist. univ.

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Inventory management is the process of planning, organizing and controlling a company's stock of materials and products. The purpose of this process is to ensure the availability of the necessary stocks at the right time, in the required quantity and at effective costs.*

Stock management has a wide scope, including issues of management, dimensioning, optimization of the location of stocks in the territory, their distribution among holders, their formation and records, as well as problems of reception, storage and preservation, tracking and control, redistribution and mode of use.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

The purpose of inventory management is to ensure sufficient availability of inventory to meet customer demand, without stocking too many products, which can lead to additional costs.

This article analyzed situations on different types of businesses where they were highlighted the position of the stocks within them. The main problems were identified as well as methods to improve them for an efficient management of the stocks within the enterprises.

Also, the stock situation was analyzed within the activity and financial position of the economic agents after economic activities in a territorial profile in the Cahul District, as well as the solution of the problems identified within the situation.

Effective inventory management can bring significant benefits to any business, such as reducing costs and warehouse space, improving relationships with suppliers.

Keywords: *assessment, accounting, cost, stocks, price*

Rezumat: Gestiunea stocurilor reprezintă procesul de planificare, organizare și control al stocurilor de materiale și produse ale unei întreprinderi. Scopul acestui proces este de a asigura disponibilitatea stocurilor necesare în momentul potrivit, în cantitatea necesară și la costuri eficiente.

Gestiunea stocurilor are o sferă largă de cuprindere, aceasta incluzând atât probleme de conducere, dimensionare, de optimizare a amplasării stocurilor în teritoriu, de repartizare a lor pe deținători, de formare și evidență a acestora, cât și probleme de recepție, de depozitare și păstrare, de urmărire și control, de redistribuire și mod de utilizare.

Scopul gestionării stocurilor este de a asigura disponibilitatea suficientă a stocurilor pentru a satisface cererea clienților, fără a stoca prea multe produse, ceea ce poate duce la costuri suplimentare. În cadrul acestui articol s-a analizat situații pe diferite tipuri de întreprinderi în care s-au evidențiat poziția stocurilor în cadrul acestora.

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

În condițiile economiei de piață, influențate uneori și de fenomenul inflaționist, bunurile economice se achiziționează la diferite prețuri și, ca rezultat, acestea intră în patrimoniu la diferite valori. Acest fapt face dificilă identificarea cu exactitate a valorii de intrare (costului) a bunurilor economice la ieșirea din patrimoniu, de aceea se folosesc mai multe metode de evaluare a bunurilor la ieșirea din patrimoniu, toate având la bază valoarea inițială sau de intrare.

Cu scopul de a determina factorii care influențează stocurile s-a analizat stocurile pe tipuri de întreprinderi, în special din domeniul construcțiilor, comerțul cu ridicata și cu amănuntul și transport și depozitare pe o perioadă de câțva ani.

S-au identificat principalele probleme precum și metode de ameliorare a acestora pentru o gestiune eficientă a stocurilor în cadrul întreprinderilor.

De asemenea, s-a analizat situația stocurilor în cadrul activității și poziției financiare a agenților economici după activități economice din domeniul construcțiilor, comerțul cu ridicata și cu amănuntul și transport și depozitare într-o perioadă de cinci ani în profil teritorial pe Raionul Cahul.

În urma celor analizate s-a constatat că datele relatate sugerează o evoluție pozitivă a stocurilor, cu creșteri semnificative în sectoarele economice relatate. În baza diagramei relatate asupra informației expuse anterior, se poate deduce faptul că cele mai variate stocuri se reflectă în mod special în activitatea de comerț cu ridicata și cu amănuntul, deoarece deține ponderea cea mai mare a veniturilor din vânzări. În domeniul de transport și depozitare variația stocurilor este stabilă și în continuă creștere deoarece în acest domeniu are loc aprovizionarea periodică a magazinelor cu mărfuri și transportarea sortimentului de producție în scopul vânzării acestora.

În continuare s-a analizat activitatea și poziția financiară a agenților economici după activități economice în profil teritorial pe Raionul Cahul. Ca rezultat, s-a remarcat faptul că în regiunea Cahul creșterea este mai voluminoasă în domeniul comerțului cu ridicata

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

și cu amănuntul decât în celelalte domenii, unde acestea înregistrează o valoare minimă de stocuri. În cadrul acestei analize s-a evidențiat factorii care condiționează mărimea valorică a stocurilor, precum și pierderea de valoare ca: capacitatea efectivă cerută de piață; consumul specific pe produs, ca o consecință a progresului tehnic, tehnologic și de calificare introdus în structura inițială a întreprinderii; evoluția prețurilor.

În cadrul celor relatate, s-a constatat că gestiunea stocurilor este un aspect vital pentru orice întreprindere, indiferent de dimensiunea sau industria în care activează. Stocurile pot contribui la profitabilitatea afacerii, dar și la creșterea satisfacției clienților prin asigurarea disponibilității produselor solicitate. Cu toate acestea, gestionarea stocurilor poate fi o sarcină dificilă și costisitoare, care necesită planificare și abilități de management.

Pentru a gestiona eficient stocurile, este important să se folosească tehnologia și să se planifice achizițiile de stocuri în funcție de cererea clienților. În plus, întreprinderile ar trebui să acorde o atenție sporită situației stocurilor și să mențină un echilibru între stocuri și cererea clienților. O bună gestionare a stocurilor poate contribui la creșterea eficienței operaționale și la îmbunătățirea performanței financiare a întreprinderii.

Prin urmare, este important ca întreprinderile să acorde o atenție deosebită gestionării stocurilor și să își dezvolte abilități de management eficient al stocurilor pentru a se asigura că sunt competitive și profitabile pe termen lung.

Cuvinte-cheie: *evaluare, contabilitate, cost, stocuri, preț.*

EFECTELE INFLAȚIEI ÎN CONDIȚII DE CRIZĂ ECONOMICĂ

THE EFFECTS OF INFLATION IN CONDISIONS OF ECONOMIC CRISIS

Autor: **Ecaterina CHIRIACOV**

Coordonator științific: **Sofia DONEA**

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Inflation was defined as a general, or broadly-based, increase in the prices of goods and services. The effects of inflation vary from time to time, depending on its form and intensity, the economic policies promoted, and the ability of governments to know and control the process. The consequences of inflation are different for the various categories of economic agents, the economic position of each and all being severely affected by inflation, and at the macroeconomic level it destroys any economic equilibrium. Inflation leads to general imbalances in the national economy, with multiple economic and social effects. There is a certain approximation between long-term and poorly forecast strong inflation, in which case this is a disorganizing factor of any economy. Four are usually the negative effects of such inflation.*

Keywords: *inflation, crisis, negative effect, advantages.*

Rezumat: Inflația - reprezintă o creștere generală a prețurilor și o scăderea simultană a puterii de cumpărare a monedei naționale. Premisele inflației țin de însăși dezechilibrul major care este construită știința economică: neconcordanța dintre caracteristicile nevoilor-dorințelor și cele ale resurselor-bunurilor. Premisele inflației explică și persistența inflației dincolo de orice mix de politici macroeconomice. Aceasta se întâmplă deoarece măsurile implementate prin politicile macroeconomice pot afecta doar cauzele, nu și premisele

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

procesului inflaționist. De exemplu în perioadele de inflație se simte o tendință de indexare (creștere) a veniturilor salariale, care duce după sine creșterea masei monetare din circulație, deprecierea valorii monedei prin pierderea puterii de cumpărare. În asemenea perioadă cresc costurile la sursele de finanțare, împrumuturile acordate își reduc din prețul real, debitorii sunt în avantaj, iar creditorii în dezavantaj. Pentru un studiu mai aprofundat a acestei situații, caracterizăm formele de manifestare a inflației:

- Inflație moderată (liniștită) - creșterea prețurilor până la 5%,
- Inflație deschisă - creșterea prețurilor de la 5% - 10% anual,
- Inflație galopantă - creșterea prețurilor peste 15% anual,
- Megainflație - creștere de prețuri 15% lunar,
- Hiperinflație - creștere de prețuri peste 300% anual.

Efectele inflației diferă de la o perioada la alta, în funcție de forma și intensitatea acesteia, de politicile economice promovate, precum și de capacitatea guvernelor de a cunoaște și controla procesul. Consecințele inflației sunt diferite pentru diversele categorii de agenți economici, poziția economică a fiecăruia în parte - toți fiind grav afectați de inflație. Inflația antrenează dezechilibre generale în economia națională, cu multiple efecte economice și sociale, iar la nivel macroeconomic – distruge orice echilibru economic.

Economiștii teoreticieni, care studiază procesul inflaționist, au identificat și descriu provocările asupra costurilor în situație de inflație moderată anticipate precum:

- deprecierea inflaționista a banilor existenți la populație,
- necesitatea frecventă de calculare și recalculare a prețurilor și a operațiunilor de afișare a acestora,
- dereglarea corelației istorice între prețurile relative ale diferitelor bunuri materiale și servicii,
- sporește incertitudinea și riscul în economie,
- redistribuirea arbitrară a averii și veniturilor între

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

gospodarii, firme și stat,

- sporesc costurile psihologice și cele politice.

Mecanismul de acțiune a inflației este descris în teoria lui Minsky și a lui Keen în 1995. Existența inflației în momentul apariției unei crize economice, sporesc cash-flow-urile și ajută astfel entitățile să plătească datoriile acumulate. Aceasta poate fi înțeles ca un mecanism de auto corecție, care ajută economia să își revină, trecând prin stagflație, evitând o perioadă prelungită de declin. Mecanismul de auto corecție, ale cărei consecințe pe termen relativ scurt sunt de restabilire a condițiilor pentru repetarea ciclului și evitarea căderilor serioase, duce la o tendință seculară de descreștere a preferinței pentru lichiditate. Trebuie de cunoscut că există o anumită apropiere între o inflație puternică pe termen lung și o inflație slab prognozată. Această situație provoacă o stare de dezorganizare pentru orice economie și provoacă de regulă următoarele efecte negative:

- aceasta destabilizează corelațiile dintre preturile diferitelor bunuri,
- hiperinflația necontrolată cu trend crescător descurajează investițiile productive,
- procesele inflaționiste accentuează oscilațiile cursurilor valutare,
- inflația puternică scăpată de sub control contribuie la decăderea societății civile în general.

Creșterea masei monetare în circulație contribuie la apariția inflației, care ulterior pot aduce beneficii acelor ce sunt responsabili de aceasta. Această situație putea fi considerată adecvată în perioada când banii erau din aur. La moment Guvernele țărilor pot avea avantaje de pe urma inflației în perioadele de război. Guvernele pot emite bani în circulație în două moduri: să tipărească bani noi sau să modifice echilibrul bancar al băncilor prin reglementările băncii centrale. Banii nou creați astfel pot fi retrași de Guvern prin investiții în domeniul militar sau civil. Inflația este totodată un mod de a percepe taxe nelegal, nefiind aprobat oficial. Aceste taxe rezultate pe timp de inflație

și sunt ascunse datorită mecanismului complex de creare a banilor. Atâta timp cât oamenii acceptă noile monede sau cecuri emise de Banca Centrala, stocul de bani va crește, iar guvernul va continua să beneficieze în continuare de pe urma acestei situații. Astfel, creând noi bani, guvernul redistribuie resursele din domeniul privat în cel public.

Desigur că toate Guvernele țărilor încearcă să stabilizeze procesul inflaționist, deoarece pe o perioadă îndelungată acest proces are efecte distructive, deaceia se propun măsuri antiinflaționiste și anume:

- implementarea unei politici monetare restrictive, care limitează cererea agregată de monedă (prin creșterea dobânzii la credite),
- plafonarea prețurilor sau fixarea administrativă a prețurilor la produse de primă necesitate,
- gestiunea procesului inflaționist anticipat, prin instituții cu influență de menținere a activității economice la un nivel stabilit pentru a reduce inflația.

Cuvinte-cheie: *inflație, criză, efect negativ, avantaje.*

CARACTERISTICA ȘI PARTICULARITĂȚILE COMPORTAMENTULUI ETIC

CHARACTERISTIC AND PECULIARITIES OF ETHICAL BEHAVIOR

Autor: **Dana EREMIA**

Coordonator științific: **Iulia VICOL**, asist. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *The characteristic and particularities of ethical behavior are essential for a person who wants to have a successful personal and professional life. Ethical behavior involves following moral norms and universal values so that the person acts with*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

honesty, integrity, responsibility and justice. The main characteristics of ethical behavior are the following:

Respect for moral values and norms - the person must behave with respect for the rights and freedoms of others, fairness and integrity.

Responsibility - refers to taking responsibility for one's own actions and decisions and recognizing that they can have an impact on other people and society as a whole.

Self-Discipline - The person who behaves ethically develops the ability to control impulses and make decisions based on moral principles.

Ethical behavior is essential to having a successful and fulfilling personal and professional life. Adherence to moral values and ethical norms involves a set of characteristics and particularities, such as respect for the rights and freedoms of others, responsibility, honesty, empathy and compassion, respect for confidentiality and laws and regulations, seeking the common good, holistic approach, flexibility, self-discipline, sustainability, adaptability, openness to dialogue and development orientation. These characteristics and particularities of ethical behavior can be developed through practice and continuous education. By developing these traits, the person can become more aware of their decisions and actions and make better ethical decisions. However, it is important to note that ethical behavior is not always easy to achieve and there may be situations where it is difficult to make ethical decisions. Ethics in the context of professional competence and mastery is a major concern in all fields of activity, whether we are talking about medicine, law, business or any other field. In general, this refers to ethical professional behavior and decisions, especially in relation to professional competence and mastery, there is a set of fundamental ethical principles that are relevant to all professional fields and must be consistently followed to maintain integrity and confidence in the profession. These principles include:

Honesty and integrity - You must be honest and respect

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

ethical standards in all aspects of your professional activity.

Confidentiality – Respecting the confidentiality and privacy of customers, not to divulge personal or confidential information without the consent of the respective person.

Accountability – Being responsible for your own actions and decisions and taking responsibility for their consequences.

In conclusion, ethical behavior should not be just a simple list of rules and norms. It is important to understand the rationale and reasons behind these rules so that we can adopt conscious ethical behavior and integrate it into our daily lives. This involves developing an ethical consciousness and an ability to reflect on our actions and evaluate them ethically.

Keywords: *responsibility, ethical behavior, honesty and integrity.*

Rezumat: Caracteristica și particularitățile comportamentului etic sunt esențiale pentru o persoană care își dorește să aibă o viață personală și profesională de succes. Comportamentul etic implică respectarea normelor morale și a valorilor universale, astfel încât persoana să acționeze cu onestitate, integritate, responsabilitate și dreptate.

Principalele caracteristici ale comportamentului etic sunt următoarele:

Respectarea valorilor și normelor morale - persoana trebuie să se comporte cu respect față de drepturile și libertățile celorlalți, corectitudine și integritate.

Responsabilitate -se referă la asumarea responsabilității pentru propriile acțiuni și decizii și la recunoașterea faptului că acestea pot avea un impact asupra altor persoane și asupra societății în ansamblu.

Autodisciplină - Persoana care are un comportament etic își dezvoltă capacitatea de a controla impulsurile și de a lua decizii bazate pe principii morale.

Comportamentul etic este esențial pentru a avea o viață personală și profesională de succes și satisfăcătoare. Respectarea valorilor morale și a normelor etice implică un set de caracteristici

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

și particularități, precum respectarea drepturilor și libertăților celorlalți, responsabilitate, onestitate, empatie și compasiune, respectarea confidențialității și legilor și regulamentelor, căutarea binelui comun, abordarea holistică, flexibilitate, autodisciplină, durabilitate, adaptabilitate, deschidere la dialog și orientare spre dezvoltare. Aceste caracteristici și particularități ale comportamentului etic pot fi dezvoltate prin practică și educație continuă. Prin dezvoltarea acestor trăsături, persoana poate deveni mai conștientă de deciziile și acțiunile sale și poate lua decizii etice mai bune. Cu toate acestea, este important de menționat că comportamentul etic nu este întotdeauna ușor de realizat și pot exista situații în care este dificil să se ia decizii etice. De exemplu, uneori valorile etice pot fi în conflict cu valorile financiare sau cu obiectivele organizaționale. În astfel de situații, este important să se ia în considerare toate opțiunile și să se ia decizii care sunt cele mai bune pentru toate părțile implicate.

De asemenea, comportamentul etic poate contribui la reducerea riscurilor și costurilor în afaceri. Companiile care adoptă o abordare etică pot reduce riscul de scandaluri sau litigii costisitoare, pot îmbunătăți relațiile cu clienții și pot atrage și menține angajați talentați și loiali. Pe de altă parte, comportamentul neetic poate avea consecințe negative asupra individului și organizației. În cazul persoanelor, comportamentul neetic poate duce la sentimente de vinovăție și regret, pierderea respectului și încrederii celor din jur, precum și la consecințe legale. În cazul organizațiilor, comportamentul neetic poate duce la pierderea reputației, la litigii costisitoare și la scăderea loialității clienților și angajaților. Deciziile neetice luate de companii sau indivizi pot avea impact negativ asupra mediului, sănătății și siguranței publice sau asupra drepturilor și bunăstării altor persoane.

Atunci când o persoană acționează în mod etic, ea este dispusă să-și asume responsabilitatea pentru consecințele propriilor acțiuni și decizii. Aceasta înseamnă că persoana este conștientă de faptul că orice acțiune poate avea un impact pozitiv sau negativ asupra celor din jur și este pregătită să ia măsurile

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

necesare pentru a minimiza riscurile și a evita consecințele negative. De exemplu, în afaceri, o companie care adoptă o abordare etică este responsabilă nu numai față de acționari și angajați, ci și față de comunitatea în care operează și față de mediul înconjurător. Astfel, o companie etică va fi preocupată de impactul activităților sale asupra mediului și va lua măsurile necesare pentru a reduce aceste impacte.

Etica în contextul competenței și măiestriei profesionale este o preocupare majoră în toate domeniile de activitate, fie că vorbim despre medicină, drept, afaceri sau orice alt domeniu. În general, aceasta se referă la comportamentul și deciziile profesionale etice, în special în ceea ce privește competența și măiestria profesională, există un set de principii etice fundamentale care sunt relevante pentru toate domeniile profesionale și care trebuie respectate în mod constant pentru a menține integritatea și încrederea în profesie. Aceste principii includ:

Onestitatea și integritatea - trebuie să fii onest și să respecti standardele etice în toate aspectele activității profesionale.

Confidențialitatea – respectarea confidențialității și intimitatea clienților, să nu divulge informații personale sau confidențiale fără acordul persoanei respective.

Responsabilitatea – să fii responsabil pentru propriile acțiuni și decizii și să vă asumați responsabilitatea pentru consecințele acestora.

În concluzie, un comportament etic nu trebuie să fie doar o simplă listă de reguli și norme. Este important să înțelegem rațiunea și motivele din spatele acestor reguli, astfel încât să putem adopta un comportament etic conștient și să-l integrăm în viața noastră de zi cu zi. Acest lucru implică dezvoltarea unei conștiințe etice și a unei abilități de a reflecta asupra acțiunilor noastre și de a le evalua din punct de vedere etic.

Cuvinte-cheie: comportamentul etic, responsabilitatea, onestitate și integritate.

**ANALIZA COMPARATIVĂ A SISTEMULUI DE
SALARIZARE DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI STATELE
MEMBRE ALE UE**

**COMPARATIVE ANALYSIS OF THE SALARY SYSTEM
IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND THE EU
MEMBER STATES**

Autor: **Alina UNCIUC**

Coordonator științific: **Liudmila ROȘCA-SADURSCHI, dr.,**
conf. univ.

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Salaries are a way of capitalizing and appreciating the effort made by employees. We can say that in the Republic of Moldova employees are not fully appreciated, because salaries are much lower than in European countries, and the structure and regulations of the salary system still require improvement.*

In the Republic of Moldova, the minimum salary per economy is 4000 lei per month (203.4 €), the average salary is approximately 11539.10 lei (587 €) per month, and in the EU minimum salaries vary from 607-2387 euros and average from 1067 -€6138 depending on country and region.

Based on the analysis carried out on the average monthly salary in the Republic of Moldova for the period 2010-2022, a considerable increase in the average gross monthly salary is observed during the period 2010-2022. Thus, it is an increase from the value of 2971.7 lei in 2010 to 4089.7 lei in 2014, then registering the value of 6268 lei in 2018, and in 2022 already having the level of 11536.1 lei.

If we do a comparative analysis of the minimum and average salary per economy between the Republic of Moldova and European countries, we notice that the Republic of Moldova has a very low salary, the minimum and average salary per economy

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

being €203.43 (4000 billion) and €454 respectively (11536.1 lei), neighboring Romania has a minimum and average salary of €606.12 and €1066.91, respectively. France - minimum salary €1709.28, average salary - €3718.36. Germany – minimum salary €1987, average salary €4226.02. Ireland - minimum salary €1909.7, average salary €3848.67. Denmark - minimum salary €1740, average salary €4624.19. And the top with the highest salary is owned by Luxembourg - minimum salary €2387.4, average salary €6138.

In Europe there are wage systems based on collective agreements and negotiations between employers and trade unions, which ensure higher wages and more generous social benefits for employees. In addition, there are strict laws and rules that guarantee a fair and fair treatment of employees.

In the Republic of Moldova, the wage system can still be improved, and collective bargaining could bring better results. Also, trade unions are weaker and do not have the power and influence compared to the actions of those in the European Union countries.

Keywords: *rewards, salary, reward system, salary policies.*

Rezumat: Salariile sunt o modalitate de valorificare și apreciere a efortului depus de angajați. Putem spune că în Republica Moldova angajații nu sunt apreciați pe deplin, deoarece salariile sunt mult mai scăzut decât în țările europene, iar structura și reglementările ale sistemului de salarizare încă necesită o îmbunătățire.

În RM salariul minim pe economie este de 4000 lei lunar (203,4 €), salariul mediu este de aproximativ 11539,10 lei (587 €) lunar, iar în UE salariile minime variază de la 607-2387 euro și medii de la 1067-6138 € în funcție de țară și regiune.

În baza analizei efectuate asupra salariului mediu lunar în Republica Moldova pentru perioada 2010-2022 se observă o creștere considerabilă a salariului mediu brut lunar pe parcursul perioadei 2010-2022. Astfel, este o creștere de la valoarea de

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

2971,7 lei în 2010 la 4089,7 lei în 2014, înregistrându-se apoi valoarea de 6268 lei în 2018, iar în 2022 având deja nivelul de 11536,1 lei.

Dacă facem o analiză comparativă a salariului minim și mediu pe economie între Republica Moldova și țările europene, observăm că Republica Moldova are un salariu foarte mic, salariul minim și mediu pe economie fiind de 203,43 € (4000 mld) și respectiv 454 € (11536,1 lei), România vecină are un salariu minim și mediu de 606,12 € și, respectiv, 1066,91 €. Franța - salariu minim 1709,28 €, salariu mediu - 3718,36 €. Germania – salariu minim 1987 €, salariu mediu 4226,02 €. Irlanda - salariu minim 1909,7 €, salariu mediu 3848,67 €. Danemarca - salariu minim 1740 €, salariu mediu 4624,19 €. Iar topul cu cel mai mare salariu este deținut de Luxemburg - salariu minim 2387,4 €, salariu mediu 6138 €.

În Europa există sisteme de salarizare bazate pe convenții colective și negocieri între angajatori și sindicate, care asigură salarii mai ridicate și beneficii sociale mai generoase pentru angajați. În plus există legi și reguli stricte care garantează o abordare corectă și echitabilă a anagajaților.

În RM, sistemul de salarizare încă poate fi perfecționat, iar negocierile colective ar putea aduce rezultate mai bune. De asemenea, sindicatele sunt mai slabe și nu au puterea și influența comparativ cu acțiunile celor din țările Uniunii Europene.

Cuvinte-cheie: *recompense, salariu, sistem de recompensare, politici de salarizare.*

**STUDIUL METODEI DE PREPARARE A CHIFLELOR
DIN BUCĂȚI DE ALUAT REFRIGERATE**

**THE STUDY OF THE BUNS MAKING METHOD FROM
THE REFRIGERATED DOUGH PIECES**

Autor: **Alexandr PALEA**

Coordonator științific: **Iurie RUMEUS**, dr. conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *Bakery products are especially attractive to consumers when they are marketed in their freshest state - warm, flavorful, with a crispy crust. The entire process of manufacturing bakery products in its classic form is very complex, and requires the use of many material (machinery and spaces), energy and human resources. That is why for the marketing of these products in a fresh state, their manufacture in bakeries and industrial enterprises is usually carried out between 8.00 p.m. and 8.00 a.m. At the same time, there is an increased interest to the so-called "delayed baking technology", which is based on the interrupting of the manufacturing process after the dough preparation stage, preserving it for a certain period of time, and baking it at the right moment (usually before commercialization directly at the sales unit). To preserve the dough, the treatment by cold is applied - freezing or refrigeration. This treatment can be applied after kneading the dough, or after fermenting it, or after dividing it into pieces and shaping them. The aim of this paper was to study the influence of the application of refrigeration of dough pieces and their storage at 4 °C on the physico-chemical and sensory properties of "Cornisor" buns obtained from these dough pieces. Thus, the dough was prepared and divided into pieces with a mass of 105 g. The dough pieces were cooled and kept refrigerated. Every 24 hours a batch of buns was baked, to which later physico-chemical properties were determined and were appreciated sensory properties. It was found that the treatment by cold and*

keeping the pieces of dough in a refrigerated state for 72 hours has no significant influence on the properties of the buns. Sensory properties of bun samples were characterized as follows - well-developed porosity, large volume, pleasant taste and smell. Thus it was demonstrated that the studied method is workable and can be successfully applied to bakeries and industrial enterprises.

Keywords: *dough, treatment by cold, buns, properties.*

Rezumat: Produsele de panificație sunt deosebit de atractive pentru consumatori atunci când sunt comercializate în starea cea mai proaspătă - calde, aromate, cu crusta crocantă. Întregul proces de fabricare a produselor de panificație în forma lui clasică este foarte complex și necesită utilizarea multor resurse materiale (utilaje și spații), energetice și umane. De aceea pentru comercializarea acestor produse în stare proaspătă, fabricarea lor în brutării și întreprinderi industriale se realizează de obicei între orele 20.00 și 8.00. Totodată, în prezent, se acordă un interes sporit la așa numita „tehnologia coacerii amânate” care se bazează pe întreruperea procesului de fabricare după etapa preparării aluatului, conservarea acestuia o anumită perioadă de timp și coacerea la momentul potrivit (de obicei înainte de comercializare direct la unitatea de desfacere). Pentru conservarea aluatului se aplică tratamentul cu frig – congelare sau refrigerare. De asemenea, diferite tehnologii de preparare a produselor de panificație după metoda coacerii amânate se deosebesc în funcție de momentul aplicării tratamentului cu frig. Acest tratament poate fi aplicat după frământarea aluatului sau după fermentarea lui, sau după divizare în bucăți și modelarea acestora. Scopul lucrării date a fost studierea influenței aplicării refrigerării bucăților de aluat și pastrării lor la temperatura 4 °C asupra proprietăților fizico-chimice și senzoriale ale chiflilor de tip „Cornișor” obținute din aceste bucăți de aluat. Astfel, s-a preparat aluatul care a fost divizat în bucăți cu masa 105 g. Bucățile de aluat au fost răcite și păstrate în stare refrigerată. În fiecare 24 ore s-a realizat coacerea unui lot de chifle, la care ulterior au fost determinate proprietăți fizico-chimice și apreciate

proprietăți senzoriale. S-a constatat că tratamentul cu frig și păstrarea bucăților de aluat în stare refrigerată timp de 72 ore nu are influență semnificativă asupra proprietăților chiflelor. Proprietățile senzoriale ale probelor de chifle s-au caracterizat în felul următor: porozitate bine dezvoltată, volum mare, gustul și mirosul plăcut. Astfel s-a demonstrat că metoda studiată este funcționabilă și poate fi aplicată cu succes la brutării și întreprinderi industriale.

Cuvinte-cheie: *aluat, tratamentul cu frig, chifle, proprietăți.*

STUDIUL METODEI DE PREPARARE A PÂINII PE BAZĂ DE MAIA

THE STUDY OF THE SOURDOUGH-BASED BREAD PREPARATION METHOD

Autor: **Iana MOROZOVA**

Coordonator științific: **Iurie RUMEUS**, dr., conf. univ.
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

Abstract: *At present, the tendency to apply traditional recipes and methods in industrial processes for the manufacture of bakery products can be observed. An example of such a product is the bread obtained by using of the sourdough, which is a mixture of flour and water, usually with the same consistency as the dough, left for a certain period of time to ferment at room temperature. Due to the created conditions, the microorganisms present in the flour begin to reproduce and trigger the processes of alcoholic fermentation and lactic fermentation, which, on the one hand, due to the formation of carbon dioxide, contributes to the loosening of the pieces of dough and the formation of the porous structure of the bread, and, on the other hand, lead to the formation of the special sensory properties of the bread. The main agents of the*

fermentations, which take place in the sourdough, are yeasts of the genus Saccharomyces and bacteria of the genus Lactobacillus. The main purpose of this paper was to study the method based on the use of sourdough for the obtaining of bread samples, and establish the influence of different addition of sourdough in dough preparation on the sensory and physico-chemical properties of bakery products. Three samples of bread were obtained with different doses of sourdough in the preparation of the dough - 30, 45 and 60% relative to the flour mass. Afterwards, physico-chemical properties were determined and sensory properties were assessed for these bread samples. It was found that the porosity of the bread samples varies insignificantly, with values of 68-73%. At the same time, with the increase in the amount of sourdough dosed during the preparation of the dough, the acidity of the bread increases significantly, having a value of 3.9 degrees in the sample of bread with the dosage of 60% of sourdough. In the sensory analysis, the bread samples were appreciated with high scores, having a beautiful appearance both externally and in section, sufficiently developed porosity and a pleasant taste similar to the taste of "homemade bread". Thus, the studied method of bread preparation based on the sourdough use can be successfully applied in the technological processes of manufacturing of bakery products.

Keywords: *sourdough, fermentation, bread, properties*

Rezumat: În prezent poate fi observată tendința de aplicare a rețetelor și metodelor tradiționale în procese industriale de fabricare a produselor de panificație. Un exemplu de astfel de produs este pâinea obținută pe bază de maia, care reprezintă un amestec din făină și apă, de obicei cu o aceeași consistență ca și aluatul, lăsat pe o anumită perioadă de timp pentru fermentare la temperatura camerei. Datorită condițiilor create, microorganismele prezente în făină, încep să se reproducă și declanșează procesele de fermentație alcoolică și fermentație lactică care, pe de o parte, datorită formării bioxidului de carbon, contribuie la afânarea

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Editia a III-a, 04 mai 2023, Cahul

bucăților de aluat și formarea structurii poroase ale pâinii și, pe de altă parte, conduc la formarea proprietăților senzoriale deosebite ale pâinii. Principali agenți ai fermentațiilor, care au loc în maia, sunt drojdiile din genul *Saccharomyces* și bacterii din genul *Lactobacillus*. Scopul principal al acestei lucrări a fost studierea metodei de obținere a probelor de pâine pe bază de maia și stabilirea influenței adaosului diferit de maia la prepararea aluatului asupra proprietăților senzoriale și fizico-chimice ale produselor de panificație. Au fost obținute trei probe de pâine cu dozarea diferită a maiei la prepararea aluatului - 30, 45 și 60% față de masa făinii. Ulterior, la aceste probe de pâine au fost determinate proprietăți fizico-chimice și apreciate proprietăți senzoriale. S-a constatat că porozitatea probelor de pâine variază nesemnificativ, având valori 68-73%. Totodată, cu mărirea cantității de maia, dozate la prepararea aluatului, crește semnificativ aciditatea pâinii, având valoarea 3,9 grade la proba de pâine cu dozare de maia 60%. La analiza senzorială probele de pâine au fost apreciate cu punctaje mari, având un aspect frumos atât exterior cât și în secțiune, porozitate suficient dezvoltată și un gust plăcut asemănător gustului “pâinii de casă”. Astfel, metoda studiată de preparare a pâinii pe bază de maia poate fi aplicată cu succes în procese tehnologice de fabricare a produselor de panificație.

Cuvinte-cheie: *maia, fermentare, pâine, proprietăți.*

Conferința științifică a studenților și masteranzilor:
„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”
Ediția a III-a, 04 mai 2023, Cahul

UNIVERSITATEA DE STAT „B. P. HASDEU” DIN CAHUL

**CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ
A STUDENȚILOR ȘI MASTERANZILOR
„OPORTUNITĂȚI DE IMPLICARE A TINERILOR
ÎN PROCESUL DE CERCETARE”**

4 mai 2023

Ediția a III-a

Str. Piața Independenței 1,
Cahul, MD – 3909
Republica Moldova

Tel.: 029922481

Bun de tipar: 28.08.2023

Format: 14,8 cm x 21 cm

Coli de tipar: 15,31

Tirajul: 100 ex.

Tipografia ”CentroGrafic” SRL, Cahul

Tel.: 029925949

2023